

קונטרס

טהרה כהלכה

נסיון לבאר ולהבהיר את מכתבם
של גדולי ישראל
המודפס בראש הקונטרס

מאמר טהרת הבית

שער המכתבים

שער הספרים

שער ההלכה

שנת תשע"ב לפ"ק

**קונטרס זה נכתב ע"י כמה אברכים
(ולכן נכתב בלשון רבים) ומטרתו נסיון לבאר
ולהבהיר את מכתבם של גדולי הדור
המופיע בראש הקונטרס.**

אין להסיק מקונטרס זה בשום אופן את מי מהמורים
יש לשאול מאחר שאין זה מטרת הקונטרס
ומעוד טעמים כמבואר בעמ' ס"ח ובעמ' ק"ג

להערות והארות נא לפנות
לת.ד. 266 בית-שמש

מותר להעתיק לצלם
ולהדפיס כמתכונתו
ללא שינויים.

מהדורה שניה
עם הוספות
תשע"ג

בס"ד, ז' סיון תש"ע לפ"ק

פניה נרגשת לעם ה'

בענין פסק במראות הדמים כבר הזהירו פוסקי הדור שליט"א במכתבם מחדש אלול שנת תשס"ט על טעויות שנשתרבבו אצל מורים שטועים לדמות מילתא למילתא ולהתיר מראה הנוטה לאדמימות, וכתבו שאין לסמוך עליהם, ושבודאי אין להקל ראש בדבר חמור כזה שכל קדושת ישראל וטהרת הדורות תלויה בזה.

וכעת אנחנו הח"מ נתבקשנו ע"י רבותינו גדולי פוסקי הדור שליט"א לקבוע מושב בי"ד לברר את השמועה הרעה שישנם מורים שלא כהלכה אשר אף הגדילו להתיר מראות דם ממש אשר הם באיסור כרת רח"ל, ולברר היקף הדברים.

הנה לאחר גביית עדויות רבות ובירור העובדות היטב. וגם מפי אברכים נאמנים יראי אלוקים אשר הביאו בפני מורים כאלה דם וסת ממש והתירו להם והובאו בפנינו הרבה מראות כאלה. ועובדות ברורות שהעידו בפנינו ת"ח גדולים ומופלגים בהוראה, ועוד. הננו לקבוע בצער רב ולהודיע בשער רבים בבירור ובודאות גמורה שאמנם אמת נכון הדבר וישנם כמה מורי הוראה לרבים (אף מוסמכים) בתוככי הערים החרדיות שנשתבשו מאד ומתירים בשופי דם גמור ומכשילים באיסור כרת רח"ל כאשר ראינו בעינינו.

שומו שמים על זאת ! אוי לנו שכך עלתה בימינו !

היות שלא באנו לפקפק ביר"ש של המורים הללו ויש לדון לכף זכות מכמה טעמים מ"מ לא יתכן לראות כבלע את הקודש ולהחריש וע"כ באנו בזה להודיע לרבים כדלקמן:

- א. אין מנוס מלהודיע שכ"א יזהר מאד בבחירת המורה וידע כי הדבר חמור מאד, ובנפשו, וחומר איסור נדה ידוע לכל בר ישראל.
- ב. לא יאמר אדם "העון על ראש המורה המתיר ואני את נפשי הצלתי" זוהי טעות גמורה כמבואר ברמב"ם פי"ב משגגות ה"ב דאע"פ שעשה עפ"י הוראת חכם האחריות על השואל והוא בחשש הבאת קרבן לכשיבנה ביהמ"ק ב"ב.
- ג. מה שמדמים רבים, דמורה שמיקל במראות מסתמא הוא מומחה יותר, והמחמיר הוא מפני שאינו מומחה כ"כ, הוא טעות. דיש המקילים מפני חוסר הבנתם.
- ד. אין לשאול למורה אשר דרכו שלא להחזיר המראה לשואל כשמבקש ממנו.

בתפילה להקב"ה שיוסר המכשול הגדול מכרם בית ישראל.
באנו בזה עה"ח

שריא'ל רוזנברג

צבי ובר

חיים מאיר הלוי

בן מרן בעל שבט הלוי

מנחם מנדל פוקס

שמאי קהת גרוס הכהן

נסים קרליץ

שמואל הלוי ואזנר

יוסף שלום אלישיב

באנו בזה לבקש לראשי הישיבות שליט"א כי אחריותם להודיע לחתנים על מכתבם זה של פוסקי הדור, ולהדריכם לבל יכשלו בזה ולברר היטב מי הם המורים המומחים בהלכות אלו.

חיים קנייבסקי

מיכל יהודה ליפקוביץ

א.י.ל. שטיינמן

דברי מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

קונטרס זה הובא לפני
מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א,
ועיין בו ואמר שאפשר לפרסם בשמו
"שהוא ספר טוב".

עיין בפרק כא (עמוד קז) דבריו ביתר אריכות.

הסכמות

Rabbi Moshe Sternbuch

Chief Rabbi

of the Orthodox Rabbinical Courts
Head of Community
and Kotel Hagro Har Nof
Jerusalem

משה שטרנבוך

ראב"ד

לכל מקורות האשכנזים
בתיים בתיים חמנים וישיבת הסוכות והנהגות תוד
רב בית הכנסת ומלל הגר"ש ברוך-עוף
בשתיים ירושלים ת"ו

אב תשע"ב

כחות"י

בנידון השאלה אודות דיש נוהגים כיום להתיר קרוב לאדום, הדבר פשוט וברור דאסור.
וכן המנהג דור דור, ובודאי אני מצטרף לרבנים שפירסמו שהמכשול רב, ויש לזוהר בזה.

המצפה לרחמי שמים מרובים

משה שטרנבוך

[Handwritten signature]

הסכמות

Rabbi Azriel Auerbach

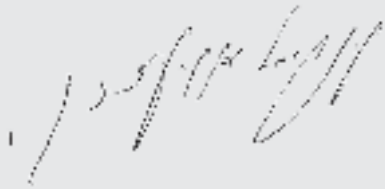
Rabbi of "Chaniche Hayeshivot"
53 Hapigga St., Bayit Vegan, Jerusalem

בס"ד

הרב עזריאל אורבאך

רב בית הכנסת "חניכי הישיבות", בית וגן
רח' הפסגה 53, בית וגן, ירושלים

מקובלים אנו מדור דור ע"ד טהרת בת ישראל במראות הדמים, ולא נחה דעתם של רבותינו גדולי הדור שליט"א מאותם שמורים בתקופה האחרונה להורות ולהקל באותן המראות שמקובלים אנו כדבר פשוט שלא לטהרם, ויפה עשה המחבר "טהרה כהלכתה" להעלות את חומרת הדברים עלי ספר, ובזכות טהרתן של בנות ישראל יזכה לרב ברכה וכט"ס.

הסכמות

הרב יהודה טילמן
רב דקהל חסידים
רמת אלחנן-ב"ב

ד' סיון תשע"ב

הנה הראוני את הקונטרס "טהרה כהלכתה" וראיתי בו מעט, ונוכחתי לראות שיש בו חיזוק גדול לדת ולקדושת ישראל, באשר בעו"ה בזמננו עם הירידה הרוחנית וירידת הדעת, התעוררה תופעה של מורים בחמורות שבחמורות - בחייבי כריתות - בלא ידיעה והבנה אמיתית, ומהם המורים להתיר רח"ל בדם גמור, וכבר התעוררו בזה גדולי ישראל למחות בדם. ואוי לדור אשר מקלו יגיד לו, ואלו אשר מתירים האסורים נקראים כאילו מומחים.

ולכן אצטרף גם אני לקריאתם של גדולי ישראל, שלא יהין אף אחד להורות בלא שימוש אצל זקני ההוראה שליט"א, ובקריאה לציבור - לשאול רק מי שהתברר לו שגדולי ישראל סומכים עליו את ידם.

ובזה בעה"ח

והוא כן
הרב יהודה טילמן
רב דקהל חסידים
רמת אלחנן

הסכמות

הרב שמואל קהת הכהן גראס
אויף דקהל אחיקי הדת דחסידי בצלצא בא"י
דתי דברי חיים 7, קרית בצלצא ציהיק ירושלים תלביא

י"ג אייר תשע"ב
לס' ושמרתם את משמרתי וגו'

הובא לפני קונטרס נפלא העוסק בטהרת הקודש וטהרתן של ישראל הנקרא "טהרה כהלכתה", שנתחברו ע"י ת"ח יר"ש כדי לעורר הציבור הקדוש לא לילך שולל על ידי המורים שמטהרים דמים טמאים בק"נ טעמים כמו שמטהרים השרץ בק"נ טעמים, וכבר ישבו ב"ד ע"ז לקבל עדויות ברורות מן השואלים שהודו ואמרו כזה וכזה טיהר לי רב פלוני. 'שומו שמים' - דהנידון אינו במנהגים וחומרות אלא בחייבי כריתות ר"ל. ומוציאים לעז על הרבנים הגדולים שכבר נלב"ע שטיהרו כעין זה, וא"א להכחישם, והרוצה לשקר ירחיק עדותו.

ובס"ד הקונ' עשה פירות*, וחלק מהמורים להיתר התחילו להבין חומר העניין, וג"כ השואלים הפסיקו לשאול מהמורים שמטהרין דם גמור והדומה לדם כמו שגזרו חז"ל.

ולדעתי, כל התלמידים הבאים ללמוד ולשמש בענייני מראות, על הרב לבוחנם אם הם בכלל מכירים בחילוקי מיני צבעים, ואם אינו מבחין בצבעים הדק היטב יוצא מזה כל מיני מכשולות שמטהרין גם דם גמור.

ואמינא יישר חילם של כל הני אברכים שביררו העניין כשמלה איך לגשת לשאול על מראות, והאברכים עושים הכל לשם שמים ולא לפגוע בשום רב, ושכרן כפול מן השמים. והשי"ת יעזור שיהיה לנו סייעתא דשמיא לא ליכשל ולא להכשיל אחרים ח"ו, ועי"ז יוולד דור טהור וקדוש שיהיו נקראים בני א-ל חי.

בעה"ח לכ' טהרתן וקדושתן של ישראל

ב"ר שמואל קהת

ע"פ בקשת הגאון ר' שמאי גראס שליט"א הנני להעתיק כאן מה שכתב במק"א בעניינים שנידונו בספר

א – יש להזהיר לציבור השואלים שרב שעונה על מראה שצריך הכרעה והבחנה, בלי התבוננות היטב בהמראה, אין לסמוך עליו. וזכרתי ימים מקדם מה שראיתי אצל מורי הוראה המובהקים בדור שלפנינו זצ"ל היאך שהיו מסתכלים על המראה במתון וברב עיון ובכובד ראש, וכמה יגדל הכאב לראות איזה מורים שכמעט ולא מסתכלים על המראה המובא לפניהם וכבר מורים עליו.

וראוי להיות לפני עיניו של כל מורה הוראה את דבריו הקדושים של רבנו יונה [ריש אבות] שכתב וז"ל: הם אמרו הו מתונים בדין. למורים הוראות ולפוסקין הוראות ולפוסקין את הדין את הדין אמרו לבל יסמכו במחשבה ראשונה, אך בהמתנה גדולה ובעיון הדק לבל יטעו בשיקול הדעת, כי האדם הממהר להורות נקרא פושע. ואף על פי שחשב לומר האמת אין זה שוגג, אך קרוב למזיד הוא אשר לא נתן בלבבו לאמר לבב הנמהרים לא יבין לדעת, כי הטעות בכל אדם מצוי הוא. וזהו שארז"ל הוי זהיר בתלמוד ששגגת תלמוד עולה זדון, ועל עניין זה אמר שלמה ע"ה [משלי כ"ו, י"ב] ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו, וכמו שאמרו חז"ל הגס לבו בהוראה שוטה רשע וגס רוח. לכן האדם המורה יש לו לישא וליתן בדבר ולהחמיץ המחשבה ולהשהותה כעניין שאמרו מחמיצין את הדין, שעל ידי חימוץ והמתנה מוסיף סברא על סברתו ופלפול על פלפולו עד שידין דין אמת לאמתו, כי במחשבה השניה יראה לומר מה שלא ראה בראשונה עכ"ל. ועיי"ש בהמשך דבריו דלא רק לעניין דיני ממונות קאי אזהרת המתני' להיות מתון, אלא קאי גם על כלל עניין ההוראה.

ויש למורה הוראה לדעת את גודל אחריותו בהוראה, שהרי אם הוא מטהר מראה טמא, הרי הוא מכשיל הזוג בחשש כרת בכל תשמיש ותשמיש היא והוא, והקולר תלוי בצוארו ג"כ, ומאידיך גיסא יש לדעת שאסור להחמיר בחנם. ולכן היא המורה מתון מאד בראיית והבחנת המראה, וגם ימלא לבו יר"ש, וירגיש כאילו גיהנם פתוחה מתחתיו, וישפוך נפשו בתפלה להבורא ית"ש שלא ישל בדבר הלכה ח"ו, ואז יהא לו הרבה סייעתא דשמיא בהוראותיו.

ועל המורה לדעת, דסוף כל אדם ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה על כל מעשיו, ואין מנוס מזה דגם הרבנים בכלל זה, שהם יצטרכו ליתן דין וחשבון על כל עניין הוראותיהם.

ב – ישנם מורים שכשמובא לפניהם מראה שקצותיו אדומים או נוטים לאדום מורין הם לטהר, ומביאין מקורם מדברי הערוך השולחן [סי' קפ"ח].

אכן טעות חמורה בידם. דהנה ז"ל הערוה"ש שם – ומזה אני תמה על אחד מהפוסקים שכתב דכשיבא מראה לבן וירוק לפני המורה לא יורה עד שיתייבש, דלפעמים אחר שיתייבש ימצא אדום בקצותיו [ב"ח]. ודבריו תמוהים הם דאדרבא מהש"ס שהבאנו מבואר דכל מה שיתייבש תתמעט אדמומיתו, וכן מפורש בירושלמי דנדה ספ"ב דכל מה שיתייבש דיהא מראיתו ע"ש, ולבד זה השיגו עליו הפוסקים שהרי להדיא אמרו שאין לו לדיין אלא מה שענינו רואות ודחו דין זה [ש"ך סק"ג וט"ז סק"א]. ויש שרצו להעמיד דבריו ואינו עיקר, ולבד זה השיג עליו אחד מהגדולים דהא העיקר תלוי איך היה מראיתו בשעת יציאתו מן הגוף [ח"ד

סק"א בשם החכ"צ]. והנה טעם המחמיר בזה נראה משום דסוף סוף הלא עיינו רואות דאחר זמן נראה בהקצוות כאדום, ובאמת כמה פעמים ראינו כן. אמנם גם זה אי"ש דמובן שע"פ הטבע כל דבר לח יש לו נענוע קצת עד שיתייבש לגמרי, ולפי"ז כל המראה השטוח נדחפו קצתם לקצתם עד הקצוות ונמצא שבהקצוות נתחברו כל עמקי הלחלוחית שעל פני כולו ולכן בכל המשך דיהה מראיתו ובהקצוות נתחברו כולם ונהפכו למראה אחרת. מיהו עכ"פ אין זה עיקר המראה אלא מאוסף ממקומות שונות, ולדוגמא אם נחזור ונפשטנה על פני כולו לא יתראה האודם כלל, וא"כ למה נטמאנה עכ"ל.

הרי ברור מללו של הערוה"ש שדבריו איירי באופן שידוע שבשעת יציאתו מן הגוף לא היה שום אדמומית או שום נטייה לאדמימות בקצוות המראה, אבל כל שאינו ידוע כן, אינו ספק שבזה אינו נוהג קולתו של הערוה"ש, ודלא כמו שיש טועים לטהר בכל גווני מראה שקצותיו אדומים או נוטים לאדום. וגם בכל עיקר קולתו של הערוך השולחן, צריך לזה הרבה בקיאות להבחין שמראה זו דומה לגוונא של הערוך השולחן כדי שלא לטעות בזה ולטהר ח"ו את הטמא. וגם הרבה חולקים על כל עיקר דברי הערוך השולחן.

ג – יש להזהיר למורי הוראה שלא לראות מראות בלילה, ובפרט אצל אור פלורוסנט, כאשר ליקוי האור בלילה מטעה מאד, אם לא בשעת הדחק כשנחוץ לו להשואל לדעת בלילה, ואז יסתכל המורה מאד במתינות ובזהירות מיוחדת שלא יטעה ח"ו מחמת ליקוי האור בלילה.

ד – הנה בעניין מראה ברויין שנחלקו הפוסקים בזה, יש לדעת דרוב הפוסקים מחמירין בזה, והמקילין שהם המיעוט דוחקים את עצמן להקל.

וגם מי שנוהג להקל בזה, מ"מ צריך מאד ליזהר שידע ודאי שמראה זו הוא רק מראה ברויין ולא יותר גרוע מזה, דרק אז הוא דיש להקל בזה לדעת המקילין, וצריך מאד ליזהר בזה בהבחנה היטב בהמראה.

אבל הבו דלא לוסיף עלה, ולא עלה על דעת איזה פוסק מעולם להתיר מראה שיש בו אדמימות או שום נטייה לאדמימות, ואף שהדברים פשוטים, כתבתים להוציא מדעת המשבשים בזה, ואך למותר להוציא מדעת המתירים אפילו מראה שיש בו אדמימות ממש הנראה לעין כל.

המצפה בכליון עינים לטהרתן של ישראל
בעה"ח הק' שמאי קהת גרוס הכהן

הסכמות

משה מרדכי קארפ

קרית ספר

בס"ד אייר תשע"ב

הן ראיתי הקונטרס "טהרה כהלכתה" אשר נתחבר ע"י צוות ת"ח, אשר תסמנה שערות הראש לראות המכשולות המצויים והחמורים שעלולים להכשל בהם כל אשר אין לו יראת הוראה ואינו רואה גיהנם פתוחה מתחתיו. וצריך המורה הוראה לידע שאם חלילה נכשל בהוראה כשלא היה ראוי להורות כן, אזי הוא נכנס תחתיו לעונשין כמ"ש רש"י ריש פר' מטות "ואם הפר אותם אחרי שמעו ונשא את עונה למדנו מכאן שהגורם תקלה לחבירו הוא נכנס תחתיו לכל עונשין".

אזכרה ימים מקדם כאשר שימשתי אצל מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א (זצ"ל) רבן של ישראל - ד' ירפאהו ויחלימהו במהרה, ושלחני לקרית ספר כדי להורות, כמה אזהרות הזהירני על כך, שלא להיות מקלי ההוראה במראות החושבים שהם ראויים להפליא ולהבחין בין דם לדם, ואין לנו אלא מה שאמרו רבותינו אשר כל מראה הנוטה לאדמי-מות טמא ועאכו"כ כשהוא אדום ממש.

אוי לנו שכך עלתה בימינו לקרוא הסיפורים המזעזעים שבקונט' "טהרה כהלכתה", אשר מהם רואים כמה גדולים דברי חכמים שאמרו כל הנוטה לאדמומית טמא וכל מי שעובר את הגדר הזה עלול ליכשל בחמורות שבחמורות ה' ירחם. ומה שאומרים "מסורת בידינו" - הם דברי הבל, כי מלבד שאין מסורת כנגד השו"ע וכמ"ש הבית שלמה, הרי לא יתכן מסורת כזו, ואין לך עדות גדולה מזו אשר אין כאן שימוש ולא הבחנה והוראה, אלא הכל בא מתלמידים שלא שימשו כל צרכן, והעיקר נובע מחמת הקלות בהוראה. וכאשר גודלתי בין החכמים וגדולי ההוראה, גם מהגדולים שהיה להם כוחא דהתיירא, זכיתי לראות יראת ההוראה והחרדה שהיתה להם כשבאו להורות על המראה אם טהור או טמא, בין כשבאו לטהר או לטמא. הצד השוה שבכולם היתה הגיהנם פתוחה מתחתיהם כשבאו להורות, ואשר על כן זכו לסייעתא דשמיא ולא יצא מכשול מתחת ידיהם.

ועל דבר זה לבד היה כדאי כל הקונטרס החשוב הזה, להראות כמה המכשול מצוי ועלולים ליכשל באיסורים חמורים של כריתות ואיסורי תורה ודברי סופרים החמורים. והחובה על מורי ההוראה להיות זהירים טובא עד שתצא הוראה מתחת ידם, בין לטהר ובין לטמא, כי כשם שאסור לטהר את הטמא, כך אסור לטמא את הטהור (עי' ש"ך יו"ד סי' רמ"ב בסופו כללי או"ה דין ט'). והשי"ת יגדור פרצות עמו ויערה עלינו רוח טהרה ממרומים ויצילנו מכל מכשול ועוון מעתה ועד עולם.

וע"ז באעה"ח לכבוד השי"ת

משה מרדכי קארפ

הסכמות

יצחק ריצאבי + ITZCHAK RETZABI
ראשון לציון בית הוראה ופיקוח משפחה
וראש מ' סדות יז סגור'ץ בנ' בוק
טל'ס 052-5333333
פוס סגור'ץ יז סגור'ץ בנ' בוק

לק"י יום שני ט' אלול התשע"ב בשכ"ג

חרדה אחתני לשמוע ולהיווכח, ובפרט לקרוא ולעיין, מה שנדפס בקונטרס טהרה כהלכתה דברים אשר כל שומעם תצילינה שתי אזניו, אשר יזם ועשה שליט"א רחש ליבו דבר טוב לעורר ולצוות על מכשלה גדולה ופירצה עצומה שנתהוותה בעוה"ר בזמנינו בחומות הטהרה אשר בית ישראל נשען עליה, וכל פירצה שאינה מן הגדולים אינה פרצה, לא יאומן כי אנשים המיועדים להורות דבר ה' זו הלכה, להפלות בין דם טהור לדם טמא, מקילים בחמורות ובאיסורי כריתות רח"ל להתיר דמים אדומים ממש, היפך ההלכה המפורשת בכל הפוסקים שבזמנינו טמא כל הנוטה לאדמימות.

צא ולמד מש"כ הרמב"ם בפיהמ"ש ספ"ב דנדה, דע שאין ראיית דם בזמנינו זה, אלא כל מה שתראה האשה טמאה. ולשון הרשב"א בתוה"ב ועכשיו נתמעט הבקיאות, שְׁנִיִּים בלבד יש שיצאו מכלל אדום ועדיין בטהרתם הם עומדים ואלו הם, הלבן והירוק ע"כ. ורע"ו מברטנ"ו רה כתב, מימינו לא שמענו מי שטיהר שום מראה דם, אלא הלבן והירוק ככרתי בלבד ע"כ. וכבר הארכתי בס"ד בבארות יצחק סי' ט' ושאר ספרים, ואכמ"ל.

אשריו ואשרי חלקו שישב על מדוכה זו הדק היטב לברר וללבן את העניין מכל צדדיו, וניכר כוונתו ומגמתו ומעשיו לשם שמים לתקן המעוות, תחזקנה ידיו לעמוד בפרץ ולגדור גדר להסיר מכשול גדול מישראל, על כן גם ידי הכהה תיכון עמו אף זרועי תאמצנו, לחלק הקונט"ר רס ביעקב ולהפיצו בישראל לזכות את הרבים. ואותם המעדיפים ללכת לשאול אצל רבנים "הנחשבים מקילים, יידעו כי בנפשם הוא, ואין כאן קולות אלא טעויות חמורות. גם הרבנים הנחשבים מחמירים, יתעודדו מזה, ולא תיחלש דעתם בראותם שישנם המקילים טפי מינייהו טובא, כביכול שיש להם מסורת שזה טהור, לא מיניה ולא מקצתיה, אלא הבל בידם ורעיון רוח.

גם אני העני שעסקתי בשנים האחרונות עם עשרות אברכים ת"ח שהתמחו בהבחנת מראות הדמים הלכה למעשה, העמדתי אותם על ההבחנות הדקות שיש בזה, ושולפעמים האדום מסתתר עמוק תוך נקבי הבגד, ובאופן שטחי נראה כאילו הוא חום, וצריך עיון היטב ובמתינות וכל כי האיי גוונא. ועיקר מלאכת הקודש לעמוד על הגבול הדק, היכן מסתיים גבול האדמימות שמטמאים, ומתחיל הגוון החום שמטהרים, ומי שיזכה יבחין, והיה ה' עם השופט. המקום ברוך הוא יערה עלינו ועליך ועל כל ישראל רוח טהרה ממעון קדשו, שלא נאמר על טמא טהור וכו' אכ"ר.

כעתירת הצב"י יצחק בן מהר"ל ריצאבי יצ"ו

מאמר מאת הגאון ר' יצחק רצאבי שליט"א שנתן לנו למען הדפסתו בספר

בענין מראות הדמים, הטהורים והטמאים

א. כתוב בתורה, כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם וגוי' (דברים יז, ח) והכוונה בין דם טמא לדם טהור. ומכאן הוכיחו חז"ל שיש דמים טהורים באשה, אעפ"י שהם גם כן מן המקור. והטמאים הם חמשה, האדום והשחור וקקרון כרכום וכמימי אדמה וכמוזוג, כדאיתא בנדה דף י"ט ע"א, במשנה ובגמרא. וברמב"ם פרק ה' מאיסורי ביאה מהלכה ו' ואילך:

ודוקא עד זמן בעלי המשנה והתלמוד, היו החכמים בקיאים להבחין במראות הדמים הללו, ולטהר הגוונים שבין חמשתם (עיין מ"ש בס"ד לעיל חלק א', סימן ק"ז אות ב' ד"ה ובדין מראה אפור, ובערוך השולחן יורה דעה סימן קפח סעיף ה') אף שנראים לעיני שאר בני אדם אדומים. וכן הגוונים שאדמימותם פחותה מכל חמשת המראות לדעיל. אבל בסוף זמן האמוראים, ירדו הדורות ונתמעטה הבקיאות, עד שהיו כמה מן החכמים שלא רצו לראות דם, כדאיתא התם בנדה דף כ"י ע"ב. ולכן הלכה למעשה אנתנו מחמירים בכל גוון הנוטה לאדמימות, מחוסר ידיעתנו, כדאיתא בפירוש המשנה לרמב"ם נדה סוף פרק ב', ובחיבורו שם פרק י"א סוף הלכה י"ג, ובטור ובית יוסף יורה דעה ריש סין קפ"ח, ובש"ך שם סק"א, ושאר רבוותא, וזה מוסכם:

צא וראה מה בין דורות הראשונים לדורות האחרונים. דהשתא נמי שנצטמצם הנדון רק לקבוע אם מראה זה נחשב שהוא נוטה לאדום או לאו, ואעפ"כ יש מחלוקות גדולות בדברים אלו בין רבני זמנינו, שזה מטהר וזה מטמא. וכבר ביררתי בס"ד הדבר לאשורו, בתשובתי עולת יצחק חלק ב' סימן קע"ג אות ב' ד"ה ובדורנו. ועין לקמן בסמוך ד"ה לולא, ומ"ש עוד בס"ד בשלחן ערוך המקוצר יורה דעה הלכות הפסק טהרה ושבעה נקיים סימן קנ"א סעיף ט"ז:

ב. ודע שיש קצת אנשים שהבחנת ראייתם לקויה, כי אינם מבדילים לנכון בין גוון לגוון, ומכנים להם בדורנו בשם עוורי צבעים, ופשיטא שאין לסמוך עליהם. וכבר אירע מעשה בחכם אחד בזמנינו שביקש לחלק ספרים חדשים במתנה לאברכים בבית מדרשו, וכל ספר היה כולל שני כרכים, אלא שהיו בכריכותיהם שני גוונים נפרדים. כגון עשרים ספרים כרך א', וב' בגוון שחור, ועשרים ספרים כרך א' וב' בגוון חום. והוא לקח וסידר כרך א' שחור, וכרך ב' חום זה לצד זה. ואמרו לו בני ביתו, הרי אינם מתאימים. והוא לא הבין, כי אמר הרי שניהם חומים. והיו תמהים זה על זה, עד שהובן להם כי הוא אינו מבחין בחילוק הגוונים שביניהם, והפסיק מאז לראות דמים. וכל שכן למי שכהו עיניהם מחמת זקנה או חולי. והדבר ברור וידוע ליודעים. וזה גרוע יותר משאר עוורי צבעים, כי הם מבחינים בהבדל שביניהם, על כל פנים כאשר הם זה לצד זה. אך גם עליהם אין לסמוך, כי בעת שמראים להם דמים, אין לפניהם אלא מראה אחד, ואז הם טועים:

אבל יש לעורר דבר חדש, שיש בזה הבחנה נוספת דקה מן הדקה שאינה מורגשת. שכן מצאתי במדרש אליהו (לבעל מדרש תלפיות ושבת מוסר) שכתב בכלל ביאורו על מגילת אסתר גבי פסוק כטוב לב המלך ביין (אסתר א', י"י) דף ש"ז ד"ה ונראה, ששמע מרבו הקדוש זלה"ה משם חכמי המחקר, שכשם שאדם משתנה מחבירו במראה בקול ובקומה, דבר הנראה לעיל כל, יש

בנסתר גם כן שתיים אחרות, והן הראייה והשמיעה. דקול מְדַבֵּר, ששומעים שני אנשים, אין הקול שווה לכולם. דזה שומע אותו קול קשה [ר"ל עבה, יב"ן]. וזה שומע אותו קול יותר דק. וכן בראייה, הכל רואים דרך משל בגד אדום או לבן, [אבל] אין הראייה שווה לשניהם בשווה, אלא זה רואה גון אדום אדמדם מאד, וזה רואה אדום אבל לא כל כך, וכן בכל גוון, ובכל דבר. אלא שהדבר הנסתר אינו יכול לבוא לידי גילוי, יען שכל אחד סובר שעל דרך ששמע וראה הוא, כך בשווה שמע וראה חבירו עכ"ל:

והנה הוא לא דיבר בהדיא לגבי נדון דידן שהוא בהבחנת מראות הדמים, ברם פשיטא לעני"ד כי כן הדבר, לפי שאצלינו בא הדבר לידי גילוי, בזה שנוכחנו לדעת ועינינו ראו תלמידי חכמים נבונים ובקיאים המסתכלים היטב באותו עד של בדיקת הפסק טהרה או שבעה נקיים וכדומה, וכאשר השאלה דקה מן הדקה, לאלו נראה להם טמא מפני שהוא נוטה לאדום. ולאלו נראה להם טהור. ואינם מגיעים אל עמק שווה, ואין המדובר כשאופן הסתכלותם שונה זה מזה, כגון אם העד שטוח או עומד, מקופל או שקוף, וכל כי האיי גוונא, ויעויין מ"ש בס"ד בעיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר שם בסימן קנ"א אות ל"ו ד"ה וידוע. אי נמי כשאינם מסתכלים היטב היטב בעומק המראה, כי לפעמים אין נראית האדמימות אלא בעיון בתוך תוכו, בְּלוֹעַ בין חוטי השתי לחוטי הערב, אף שברובו וחיצוניותו נראה גוונו חום טהור, ולמראה כזה אני מכנה דרך מליצה בשם רשע נסתר, כי כשם שיש צדיקים נסתרים, כך יש רשעים נסתרים, וכמ"ש בס"ד בנפלאות מתורתך פרשת בלק על פסוק אם יתן לי בלק מלוא ביתו ד"ה נמצא, משום דבאלו וכיוצא באלו, בודאי שיהא הבדל בהבחנה ביניהם, וכל שכן כשיש שינוי באור, כגון מול קרני השמש, או מנורה צהובה, שאז המראה מאדים יותר ממה שהוא לפי האמת, כנודע, אלא המדובר כשאין שום שינוי בדרך הסתכלותם, והם נמצאים במקום אחד ונושאים ונותנים יחדיו, ואפילו הכי שונות דעותיהם. ומאי אית לך למימר, אם לא כדברי המדרש אליהו, כי אותם שאינם רואים אדום כל כך, מה שאחרים רואים אדמדם מאד, הנה במראה קלוש ממנו, סוברים שאינו נוטה לאדמימות כלל:

ולולא דבריו, הוה אמינא שאין זה אלא מכח מה שהורגל החכם מרבתי או כפי מה שהוקבעו בדעתו גדרי הגוונים וגבוליהם, שעד כאן טהור (חום) ומכאן ואילך טמא (כי מתחילה נטייה לאדמימות). וכן נראה מדברי רבינו תם בספר הישר סימן קס"ג שדם נדה אינו תלוי אלא בסברא ובאומדן הדעת ובראיית העין, ולכן אין חכם רשאי לטהר מה שטימא חכם אחר יעו"ש. גם בשו"ת בית שלמה יורה דעה חלק ב', סימן ב' מבואר דבזמנינו שאין מטהרים רק מראה שאין להסתפק בו באדמימות, אין חבירו רשאי לטהר. כי אין שום איש מקובל מרבו בפרטי המראות, ולא שייך לומר אגמריה סמיד, נמצא שאינה רק הוראה מסברא יעו"ש. וכבר העליתי מדבריהם בס"ד ביתר הרחבה, בתשובתי עולת יצחק שציינתי לעיל ד"ה צא. מכל מקום אין הדברים סותרים, ושפיר אפשר דתרווייהו איתנהו. ואפשר גם כן שכלול הדבר ברמיזה לשון רבינו תם דנקט נמי "ובראיית העין".

ונראה לעני"ד שאם הם מועטים, בטלה דעתם אצל כל אדם, בין לקולא בין לחומרא, כדקיימא לן בכל כי האיי גוונא. ואשכחן לגבי דיבוק אותיות בתפילין ספר תורה ומזוזה שאם יש דיבוק מסופק, דאזלינן לקולא כמבואר במחזיק ברכה להחיד"א אורח חיים סימן רפ"ב ס"ק י"ב בשם בני חיי ולשון לימודים, ובכף החיים סימן קמ"ג ס"ק ל"ה [וכן העליתי בס"ד בשלחן ערוך המקוצר אורח חיים הלכות קריאת ספר תורה סימן כ"ג סעיף ג']. וזה לאו דוקא כשהמורה עצמו מסופק, אלא גם כשנחלקו בכך בני אדם, יש אומרים שהוא דבוק ויש אומרים שאינו דבוק, כנראה מדברי ספר בני בחיי שממנו מקור הדין, שנדונו היה בנו"ן כפופה שבמושבה היה

כעין קו של דיו נמשך עד נגד קוץ היו"ד שבאל"ף בשיטה שתחתיה, שראה הוא ורוב הבקאים שהקו לא היה נוגע ביו"ד האל"ף יעושי"ב, ושם צירף עוד כמה צדדים להקל בנדונו, ועל כל פנים מוכח דבתר רובא מן הרואים אזלינן, אבל לא בתר מיעוטה שלמראית עיניהם יש דיבוק, והוא הדין להיפך. ובאות שמסתפקים על צורתה, אם שאל כמה תינוקות, נמי אזלינן בתר רובם כמ"ש בשו"ת הלכות קטנות חלק א' סימן ק' מטעם שבכל מקום שהאמינה תורה לעד אחד. הלך אחר רוב דעות כדאיתא ביבמות דף ח"פ ע"ב, והעלוהו האחרונים להלכה, כיעויין בקול יעקב סימן לב ס"ק ס"ז :

אלא שאין צריך החכם המורה כשבאה לפניו שאלה דקה כזו, לשלוח לשאול גם אחרים, שמא יראה להם באופן אחר ממנו, אלא יורה לפי מראית עיניו הוא. והא דקאמרין לעיל הוא כאשר נזדמן שכמה רואים יחדיו, דאזלינן בתר רובא. והוא הדין אם נתברר לאותו חכם, שרובם רואים בשאלות דקות כאלו היפך ממנו. ועיין בפירוש מה"ר לוי בן חביב על הרמב"ם פרק ב' מקידוש החודש הלכה ט' ד"ה כלל, לענין ראיית הכוכבים אחרי שקיעת החמה, אם יש לומר שקוצר הראות גרמה שלא ראה את הכוכבים. ובעיקר ענין עורי הצבעים, עיין אסיא כרך כ' טבת ה'תשס"ו דף י"ג, וברכה לאברהם (ירושלם ה'תשס"ח) דף רמ"א, ובית הלל שבט ה'תשס"ט דף נ"ז.

ויש להעיר בעיקר דברי המדרש אליהו, מהא דאיתא בסנהדרין דף לח. בשלושה דברים אדם משתנה מחבירו, בקול במראה ובדעת. בקול ובמראה, משום ערוה. ובדעת, מפני הגזלין והחמסנין. והרחיבו בזה המפרשים. ועיין עוד אבות דרבי נתן סוף פרק ד', ובמשנת רבי אליעזר פרק י"א. וזה נראה יותר מדויק מדבריו, כי קומה שהזכיר, בוודאי כללוהו חז"ל במראה, כמו שנכלל בו גם גוון האדם וגם צורת פניו וכל כיוצא בזה. ובאידיך, הוא לא הזכיר הדעת. ומכל מקום אין לשאול מדוע לא הזכירו חז"ל שני השינויים הנסתרים, ולא ביארו לנו טעמיהם כמו שביארו טעמי השינויים הגלויים. כי י"ל שהם דומים לשאר שינויים שיש בין בני אדם, שאין ההבדל ביניהם כי אם בין רב למעט, כגון שזה ראייתו טובה וחדה יותר, וזה כוחו גדול וחזק יותר, וכן יש הבדלים ביניהם בטעם מאכלים ומשקים, וכדומה, ואף שהם דברים נסתרים, מכל מקום הם על כל פנים באים לידי גילוי. מה שאין כן ראייה ושמיעה שאינם באים לידי גילוי כי אם על ידי חקירה ודרישה, ועל כל פנים לכולם יש ליתן טעם, כבדעת שהזכירו חז"ל שהשינוי הוא מפני הגזלנים והחמסנים, אליבא דפירוש היפה מראה הובא במהרש"א, שהכוונה שלא יתקנאו בני אדם זה בזה, לפי שעל ידי זה כל אחד חפץ בדבר אחר יעו"ש, כמו כן בנדונים דידן :

[הערות : ד"ה אבל. טעם השינוי בשמיעה ובראייה, מובן היטב לפי מה שנתברר שלפי האמת אין בעצמים הנראים שום הבדל בגוניהם, אלא הדבר תלוי בדברים אחרים, הגורמים להחזרת קרניים אל עיני המסתכל בהם, והשינוי בסוג הקרניים הללו, גורם למסתכל לראות גוונים שונים. ולכן יש בעלי חיים שאינם מבחינים כלל בשינויי הגוונים, לפי שעיניהם נבראו באופן שלא ירגישו הבדלי הקרניים. (כתבתי לפי זכרוני, כי איני זוכר כעת ההדרות המדויקות). ממילא יתכן כי כל אדם יש לעיניו מבנה אחר משל חבירו, וזה גורם להבדלים שביניהם. וכיוצא בזה יש לומר לגבי השמיעה, כי הבדלי הקולות נגרמים מהכאת הקול בתוף שבאוזן, וכל אדם יש לתוף אזניו מבנה אחר. איתמר].

הסכמות

Rabbi Samuel David Gross
Dean Kolell Beit Israel
Rabbi Of Chasidei Gur - Ashdod

הרב שמואל דוד הכהן גרוס
ראש כולל בית ישראל
רב חסידי גור - אשדוד

ב"ה, ב' סיון תשע"ב

הנה הביאו לפני האברכים החשובים ת"ח ויר"ש המזכים את הרבים קונטרס הנקרא "טהרה כהלכתה", המאיר ופותח את העינים על עניינים הנוגעים ליסוד טהרת וקדושת ישראל בפסיקה על מראות, שנפרץ העניין להורות לקולא בעניינים חמורים כאלו. וזכות גדולה התגלגלה לידם לעורר בעניין זה, שבמשך הזמן התגלו בו פירצות חמורות, ודבר ידוע הוא לכל מי שמורה בעניינים אלו ומתנסה בכך, שצריך הבחנה גדולה מאד שלא לטעות בהבחנה דקה מן הדקה, ועאכ"כ שאין להתיר שום מראה שיש לו נטיה לאדמימות. ותחזקנה ידיהם לגרום להסרת המכשול בעניינים אלו.

ויעזור השי"ת שיוכלו תמיד להשמר בכך ולהורות כהלכה ושלא תצא מכשול אף פעם בהוראה למורים בהלכות אלו.

הכוה"ח למען כבוד שם שמים
ולחזק ידי עושי מצוה

שמעון דוד גרוס
776

הסכמות

הרב חיים פסח הלוי הורוביץ
רב דחסידי בעלזא אשדוד
ומבר הביר"צ דקהל מחזיקי הדת בא"י
רח' המיבת הנגב 19 אשדוד
טל' בית 08-8533586 טל' ביח הוראה 08-8564930

ב' סיון תשע"ב

הנני בזה אודות הקונטרס בשם "טהרה כהלכתה", העוסק במהרתן של ישראל, להעמיד הדת על תילה בדברים החמורים מאד ביסוד מהרתן וקדושתן של ישראל, להודיע ולידע כי בכל שאלה וספק צריך עיון היטב יותר ויותר, ואין חיוב לענות תשובה מיידית בפרט במקום שצריך עיון, ולא כאלה שרוצין להראות חריפותן ולהשיב על טמא טהור וכדומה, ועל כל צל של ספק ידחה את השואל עד שיתברר הדבר היטב, ותשועה ברוב יועץ.

ושיהיה לפני כל שואל ומורה דברי מרן בשו"ע סי' קפ"ח ס"א וז"ל, "ואין טהור אלא לבן וכן מראה ירוק או כשעוה או כזהב וירוק ככרתי ועשבים וכן ירוק בלו"א" [כחול תכלת]. ואידך זיל גמור ברתת וזיע.

וע"ז באעה"ח

Handwritten signature and circular stamp of Rabbi Chaim Pessach Hlevy Horowitz. The stamp contains the text: "הרב חיים פסח הלוי הורוביץ" and "אשדוד".

הסכמות

דוד שרימנר

ד"ר י"ך דק"ק אהבת ישראל
וויזניץ – מינסק
בית שמש

באו ונחזיק טובה למחבר הספר החשוב "טהרה כהלכתה", בענין חיזוק טהרתן של ישראל שהוא יסוד כל קיומנו, והמחבר הנ"ל טרח ללבן הן ההלכה למעשה והן מציאות הדברים עד כמה נסחפו להתיר דברים שלא שיערום אבותינו, בחשבם שהלכה זו אינה הלכה שיכולים לברר על פי פשטות השו"ע והנו"כ אלא דברים שמסורים בקבלה ואינו נידון לכל אחד. והאמת שאינו כן, אלא הם דברים פשוטים המסורים לכל אחד, וכמו שראיתי כמה פעמים אצל מו"ר הגאב"ד הרמ"א פריינד זצוק"ל כשהיה מסופק במראה היה שואל להרבנית, באמרו שהם היודעים ביותר צורת מראה דמים. וכן מבואר בתשובת מרן הדברי חיים יו"ד ח"ב סי' פ"א, דאין שום קבלה שייך בזה אלא מציאות הדברים שכל אחד יודע, וז"ל: "דאנן אין מורין רק מה שאינו דומה כלל לאודם, ולכן גם נשים פקחות רואות דם בזמן הזה", ע"כ. ובהזדמנות זו חובה להדגיש, דאם רואים על העד מראה הנוטה לאדמומיות, וכלשון השו"ע סימן רפ"ח ס"א "כל מראה דם", ובמשך זמן קצר נתחלף המראה למראה חום או ירוק וכדו', אין מועיל כלל מה שרב או מורה מתירו, והרי זה בכלל תלמיד שהגיע להוראה [מכיון שיודע מהו מראה דם] ומזיד הוא. ולשאול לרב ומורה אינו אלא אם מסופק אם יש בו מראה דם ולא מהו מראה דם דזה כל אחד יודע וכנ"ל. והמציאות הוא ג"כ כך דלא שייך מסורה, דהרי אנו רואים גדול אחד שלא נסתלק מאתנו אלא כמה שנים והתלמידים הם כרחוק מזרח ממערב בהוראה זו.

ובזכות ריבוי טהרה בישראל נזכה לרוות רוב נחת מצאצאינו ההולכים בדרך המסורה לנו מדור דור, עד נזכה לביאת גוא"צ במהרה בימינו א"ס.

הסכמות

MOSHE BRANDSDORFER
ROY OF "HEICHAL HORO'OH"
FOUNDED BY THE AGONY AND RESIGNED EARL OF PARADISE
REBBI MEIR BRANDSDORFER זצ"ל
AUTHOR OF "KAMI BUSHO"
3 MOUNTFIELD STREET JERUSALEM ISRAEL
TEL: 02-533-0833 HOME: 337-0833

משה בראנדסדורפער

רב זרעים 'היכל הוראה'
המלך של ארצנו ואין יורשו ויורש מלך זרע
מייסד 'היכל הוראה'
הח' זמבולדג' של היכל הוראה (לדד-533-02)
סניף וירושלים היבוא

יום שלישי כ"ו מנחם אב תשע"ב לפ"ק
הנני באתי בזה כיהודה ועוד לקרא בעד הספר "טהרה כהלכתה" אשר הוא ליקוט מכתבי גדולי ישראל זצ"ל ולהבחיל"ח הרבנים הגאונים פוסקי ההוראה שליט"א (ובתוכם מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל ולהבדחל"ח שליט"א מרן בעל שבט הלוי ומרן הגאב"ד הגרי"ט וייס ומרן הראב"ד הגר"מ שטרנבוך ומרן הגר"נ קרליין) בענין ההתדרדרות בהתרת מראות הדמים, שהגיע עד כדי התרת מראה דם ממש רח"ל בלי שום ספק.

וסבת טעותם הוא כי עושים את השימוש כאילו הוא העיקר, אך דברי הגמרא והראשונים והאחרונים וכן השו"ע ונו"כ לפי דעתם הוא דבר מוקשה אשר בזמנינו אין לנו המוחות לירד לעומק כוונת הגמ' והשו"ע להבינם כראוי, ולכך כל אחד מהם מחווה את דעתו כרצונו על כל מראה דם שבא לידיו, ואם רוצים להעמידם על האמת מיד תולים עצמם שכאילו כן קיבלו במסורת, כמו שהוכחתי כן הרבה פעמים לאלו היושבים אצלי בשימוש חכמים בהוראה למעשה. וכן הוכחתי פעם לת"ח אשר התיר מראה שהיה דם ממש, ושאלתי אותו איך יכול להתיר הרי זה דם ממש, והשיב לי בזה הלשון "אמנם זה מראה אדום, אך הוא נוטה למראה ברוי"ן" עפ"ל. (וכהנה רבות שאני יכול להעיד על גודל ההתדרדרות בזה וכמו"ש במכתבי מכ"ז תמוז תש"ע. (המכתב הודפס בעמוד קכ"ג)

או שתולים עצמם באילנא רברבי ואומרים שכן גדולי ההוראה מלפני כיוכל שנים התירו מראות אלו, והוא בבחי' הרוצה לשקר ירחיק עדותו. וכן שמעתי מאאמור"ר מרן זי"ע אשר כידוע היה בקי בכל המראות שהתירו בימים ההם, ואמר לי שכהיום יש כאלו המתירים מראות שאף גדולי ההוראה זצ"ל אשר הם תולים עצמם עליהם (אע"ג שהיה בזה כמה חילוקים דקים בין הרבנים) לא התירו מעולם, וכן התבטא לפני שכל כמה שנים אנו רואים התדרדרות בהתרת המראות וכל דור תולה א"ע בדור שלפניו. ואין בדברים אלו שום חידוש לאלו שלמדו על בוריים דברי הגמ' והשו"ע יחד עם הנפק"מ במציאות לגבי זמנינו.

לכן בודאי יהיה בהדפסת ספר זה תועלת גדול לכל אלו שירצה לעמוד על האמת, שבקל יוכלו לראות גודל המכשלה בעיניהם. ויה"ר שבזכות ההתעוררות וההתחזקות בטהרת ישראל, וכל הבא להיטהר מסייעין אותו, נזכה לדורות ישרים ומבורכים ולרוות נחת דקדושה מכל יוצ"ח עד ביאת גוא"צ ובבנין ביהמ"ק בב"א.

וע"ז באעה"ח למען קדושת וטהרת ישראל

הסכמות

RABBI N. BRANDSDORFER
RABBI OF THE
"KNEH BONEH" NEIGHBORHOOD
DACHIDA ST. BEIT SHEKEM
ISRAEL. TEL. 972-2-991847

תנאל בראנדסדורפר
במסגרת הרחוק בעל "קנה כנסת" וחקר
רב וס"צ הינה היחידית
טכנות "קנה כנסת" בית שמש
התחילתו ויחסינו אל תלמידינו

ו' אלול תשע"ב

הננו בזה בשבת המוגיע לכתבים בדבר הספר הנקרא "טהרה כהלכתא" שנתחבר ע"י צוות ת"ח וירוש"ש אשר כשמו כן הוא, ומטרתו לעורר את אביב", לשמור טהרת המשפחה כדת וכדין כאשר יש בתוכנו מכשול נוראה כשקיימים הרבה מור"ם אף מאלו הנקראים מובהקים ביותר ואף כאלו הנמצאים בתוככי בתי הוראה המובהקים ביותר שמתירים דם גמור ומכשילים את הרבים בחייבי כריתות החמורים ומספקני אם יש בדורינו עוד מכשול חמור כזה והנה בספר זה יצא לעורר על כך בעקרבות מכתבם של גדולי הדור וליקוט עובדות מחרידות אשר חלקם ידועים לי מקרוב ממש איך שמורים התירו דם ממש רח"ל ובאמת הי' עלינו להרעיש עולם ומילאו על מכשול זה ולעבור בכח תופעה זו מתוכנו ואי איישר חליילנהו ה"ה עלינו לצאת עם שמות מפורשים של מור"ם ולהזהיר את הציבור לא לשאול אותם אמנם מה נעשה שאנשי אמנה אבדו וגברה כוחה של זרוע ושל חנופה בדורינו העני ואין איש שם על לב.

והנה אחי הקרים קחו ברכה זו לביתכם ותקראו בו היטב וגם תנו לבני ביתכם לקראו בו וקבלו על עצמכם לשמור טהרת המשפחה כהלכתו וסורו נא מעל אהלי המורים האלו ועל ידי כך תזכו להעמיד דורות קדושים והטהורים ובאמת כשרואים שיש על העד דם אם צריך בכלל לשאול מו"ה על כך אם יודעים שאינו ממכה ונאו נא אל תרמו את עצמכם ואל תדמו בנפשכם להימלט אל בית המלך בלכת לשאול הני מלכא דרבנן המתירים דם ולבעול נדה על פיהם כי בנפש כם ובנפש זרעכם הדבר.

ולחני מורים הננו מתחננים אנא חיזרו בתשובה שלמה והפסיקו להחטיא את הרבים ולמא פלטין של מלך בחייבי כריתות החמורים ואיך לא יראתם להכשל אנשים תמימים ויראים הרוצים לשמור טהרת המשפחה באיסורים חמורים

החותם למען טהרת המשפחה,

מכתב חיזוק על קונטרס "טהרה כהלכה"
בעניין מראות בדיקות הנשים
מאת הגאון הצדיק רבי סענדר ערלנגער שליט"א

ניסן תשע"ב – לסדר וספרה לה שבעת ימים וגו'

הנה דורנו העלוב סובל מאד מכל מיני ירידות ונסיונות, ולא בחנם אמרו רז"ל בסוף סוטה ובעוד כ"מ שבדורות אחרונים תתרבה השפלות ועניות הדעת והפריצות, ואין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים. ומרוב הנסיונות והירידות הרוחניות ובפרט בענייני צניעות וטהרה וזהירות מעבירות ואביזרייהו וכו', נענשנו במכה של "ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר" (ישעיה כ"ט), ודייק בס' לקו"ת למהרח"ו ז"ל, שהא-ל ית' אינו מאבד החכמים רק חכמת החכמים, כי חכמים יהיו בעיניהם אך באמת אינו כן, וזה מדה כנגד מדה "יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני" (שם בפסוק), כי הוא מזוייף מתוכו, ולכן גם יהיו חכמים שנאבדה מהם החכמה, עכ"ד.

והעניין הוא נוגע בזמננו אודות הוראות על בדיקת מראות דם נדות, שנמצאו כו"כ מורים ת"ח וגם חשובים, אשר לפי דעת גדולי הרבנים מתירים מראות אסורות שהם דם נדות. וכמובן שזו סוגיא קשה ומכה מופלאה, ועז"נ "והפלה ה' את מכותך" ודרשו בגמ' שבת קלח: שזה שכחת התורה, וכש"כ בנבואת ישעיה הנ"ל – "הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חכמת חכמיו" וגו', מפני שאנו נפגשים בסיבוך נורא מאד, דמצד אחד יש פגיעה בכבוד התורה ובמורים החשובים הי"ו, ומאידך גיסא אין חכמה ואין עצה ואין תבונה לנגד ה'. ועוד, שזה משבש יסודי אמונת חכמים ומסורת ההוראה, שבכל הדורות נתחנכנו לשמוע אל החכמים מוסרי התורה רב מפי רב ע"פ שימוש חכמים, ועכשיו אנו נאלצים לערער זאת בעניינים יסודיים וחמורים כ"כ כה' נדה.

ואוי לנו שכך עלתה בימינו, וכמעט שלא ניתן להאמין שתהא כזאת בישראל

והרי ישראל כשרים הם ושומרים על הלכות נדות במסי"נ וכבישת היצר, והתורה העידה עלינו סוגה בשושנים, ולמה ינסה ה' אותנו בעניין הלזה, והוא עניין קשה שאינו ניתן מנוח למתבונן בזה. נואמנם אין זה משנה כלפי החששות וההלכה, וכבר מצינו בתורה "ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם מעיני העדה" וגו' ואפי' בע"ז עי' במס' הוריות, ועתוס' בגיטין ז. ד"ה השתא וכו' בסיים תבשילא דבבלאי בצומא רבא, ואכמ"ל.]

והנה גם אם נאמר שאין הדבר מוחלט שנכשלו בהוראת היתר לדם נדות, וכל מורה הוראה י"ל זכות לפסוק כפי ראות עיניו, ואדעתא דהכי נתנה תורה לישראל ולחכמי הדורות, הנה עכ"פ מידי ספיקא דאורייתא לא נפקא, ול"ש לומר שחל ההוראה כפי ראות עיני המורה

שטיהר אותה במקום שהשני חולק בתוקף ואומר שהוא טעות גמור, אשר נתברר ע"פ בדיקות ברורות שמראה זה מטעה להורות טהרה במקום טומאה, נובודאי שאין בזה דין קים לי או שיקול דעת החכם, כשיש מחלוקת במציאות, וזה דומה לתרי ותרי שמכחישין זה את זה, וכל הוראת החכם על המראה הוא רק בירור מציאות הדברים אם זה דם או לא, ולא שיקול דעת מסכרא או עיון בסוגיא שיש בזה ע' פנים לתורה].

וספיקות אלו חמורים שנוגעים לדאורייתא, דכל בדיקת עד באשה נחשבת כראייה כידוע בפוסקים, וכל המגבבים קולות כאילו אין בזה חשש דאורייתא רק דרבנן, מחטיאים את הרבים, ומדחי אל דחי ח"ו יצאו להקל ולפרוץ כל הגדרים, ואנו רואים כמה חומרות שהחמירו הפוסקים חומרות רחוקות יותר ממש"כ בגמ', כגון להמתין ה' ימים עד שתפסוק בטהרה (כידוע ביו"ד סימן קצ"ו שהיא חומרא ע"ג חומרא יותר מדינא דגמ', ועוד הרבה חששות ובמיוחד בראיית דם נדות ע"י בסוגיא סו"פ כל היד).

וברור שהסיבה שבאים להקל בעניינים אלו נובעת מרוב נסיונות הדור בפרצת הצניעות ויצרא דעריות, אשר הוא נורא ואיום בדורות אחרונים, וכל יום ויום קללתו מרובה מחבירו בזה, וקשה הפרישה מן האשה הן לבעל והן לאשתו, ועז"נ "וירא את ענינו" ודרשו חז"ל זו פרישות דרך ארץ, נוכתתי בזה בס"ד קונטרס "מעלת מצות הפרישה" לזרז לאחב"י לקבל עינוי זה באהבה וברצון ולצפות לשכר עצום בעוה"ב שמקבלים על מצוה שעושים בצער יותר מכל מצוה אחרת, ולפום צערא אגרא, ולכן מחפשים דרכים וצדדים להכשיר המראות נולהתיר הענין כעין היתר במקום עיגון, ואמנם גם אם יש בזה עניין נכון למצוא צד הקולא, הרי יש לעומתו גם סכנה גדולה ואחריות שהקולא תהיה נכונה ואמתית ולהבדיל בין הטהור ובין הטמא, וההבדלה היא כחוט השערה, וכדאיתא בתו"כ וכמה בין נשחט חציו של קנה לרובו כחוט השערה (ועי' מסלת ישרים פרק י"א מש"כ בזה), וכן הוא בני"ד במראות שתלוי בכחוט השערה של הבחנה בין דם טהור לדם טמא, ובין מצות פו"ר ועונה או ח"ו חייבי כריתות ה"י.

ומה טוב ונחויץ הקונטרס "טהרה כהלכתה", היו"ל ע"י צוות ת"ח הי"ו שנכנסו לעובי הקורה בזה העניין התמור, לעורר לרבים הסיכון והטעות אשר יתכן ע"י הוראות היתר במראות המסופקות או אסורות ה"י, ואע"פ שבודאי ימצאו רבנים ומורים שירגישו א"ע כנפגעים מזה, הרי אין ברירה אחרת, ובמקום שיש חילול ה' אין חולקין כבוד לרב, כנפסק ברמב"ם ה' כלאים פ"י הכ"ט ע"ש, וכ"פ בשו"ע יו"ד סי' ש"ג (וע"ע ביו"ד סי' רמ"ב סעי' כ"ב), ומדין ערבות וחובת תוכחה חייבים להודיע לרבים המכשול והאיסור, ומי שבידו למחות ואינו מוחה נענש ח"ו בעון הרבים, וערמב"ם ה' דעות פ"ו ה"ז ועי' שערי תשובה לר"י ז"ל שער ג' (אות י"ט ואות ע"ב) בעניין חיוב התוכחה ליחיד ולרבים, וע"ש באות נ"ט עד היכן החיוב למחות כנגד פרצה גם אם אנשים חשובים נכשלים בזה, וזו מצות

קידוש ה' שלא לפחד מלמחות על חטא ופשע, וזה זכות שבט לוי שמיחו עקה"ש ע"ש היטב דה"ק.

ואין המכוון לפסול למפרע מה שהורו בעבר ע"פ מה שהיה נראה להם, אלא העיקר התיקון בעתיד שיתחילו מחדש לבחון העניין אחרי שהוטל ספק וערעור בדבר (ע"י בפנים הקונטרס הדרכים לזה), נאולי על העבר יש להמליץ שלפי דעת הרואה היה בחזקת טהור, וכעין שכי' החזו"א בקונטרס השיעורים (מועד סי' ל"ט מאות א' עד אות ו') על הספיקות שנתעוררו במשך הדורות לומר שנתקטנו הביצים ע"ש, ואינני כותב דבר זה רק להמליץ על העבר דאין לנו נפק"מ כ"כ למעשה, ואם יש נפ"מ למעשה כגון שהורו לפני כמה חדשים על מראה שרבנים אחרים אומרים שזה דם נדה גמור, לכאורה צריכה לחזור ולטבול, ותעשה שאלת חכם]. **ומובטחני שכל רב ומורה צדק שיודה על האמת בזה, או שיתחיל בשימוש מחדש על הנוגע לעתיד, לא יופגם כלל כבוד תורתו, רק קרנו תרום בכבוד, וכפי הניסיון כך יתרבה שכרו וכבודו בזה ובבא, ויפתחו לו שערי סייעתא דשמיא מן השמים למעלה מגדר הטבע.**

כו"ח לסדר והזרתם את בני מטומאתם

חזקיהו א. סענדר יצחק ערלנגער

פה בני ברק

תוכן ענינים

מאמר טהרת הבית

ובו כ"א פרקים הבאים לבאר את מכתב גדולי הדור המופיע בראש
הקונטרס כט

שער המכתבים

לקט מכתבים של גדולי הדור וגדולי הרבנים בענינים שנתבארו
במאמר "טהרת הבית" קטו

שער הספרים

לקט מספרים בענינים שנתבארו במאמר "טהרת הבית" קלה
פרק א'

לקט מספרים בענין הזהירות הנדרשת להבחין בין מראה חום ובין דם
יבש קלט

פרק ב'

לקט מספרים בענין דההוראה במראות תלויה בראיית העין אם יש במראה
נטייה לאדום, ושאינן שום אפשרות להתיר מראות הנוטות לאדום על ידי
מסורת קסה

פרק ג'

לקט מספרים לברר דגדר נוטה לאדום נקבע ע"י דעת רוב בני אדם, ובענין
מראה ורוד, ובענין אם בכל מראה הנוטה לאדום יש חשש
דאורייתא קעט

פרק ד'

לקט מספרים דאין להתיר דם ע"י הבחנה שהוא דם מכה קפט
אחרית דבר

סיכום משער הספרים קצד

שער ההלכה

שו"ת ממרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א ומגדולי הרבנים קצט

מאמר

טהרת הבית

נסיון לבאר ולהבהיר את מכתבם
של גדולי ישראל
המודפס בראש הקונטרס

פֶּרֶק א'

יִתְבַּרַךְ הַכּוֹרֵא וַיִּשְׁתַּבַּח הַיּוֹצֵר אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרַתוֹ הַקְּדוּשָׁה, וְצִוּוּנוּ לְקִיִּים אֶת מִצְוֹתָיו, וְקִדְשָׁנוּ בְּקְדוּשָׁתוֹ, וְהִפְרִישׁ אֹתָנוּ מִכָּל מִיֵּי טוֹמְאוֹת, וְצִוּוּנוּ לְפָרוֹשׁ מֵאֵת נְשׁוּתֵינוּ בַּעַת רֵאִיִּית דָּמָם, אֲשֶׁר כִּידוּעַ טוֹמְאֵת נָדָה הִיא טוֹמְאָה חֲמוּרָה מְאֹד, אֲשֶׁר אִפִּילוֹ הַעֲכוּ"ם הָיוּ פּוֹרְשִׁים וּבּוֹדְלִים מֵאִשָּׁה נָדָה בְּשָׁנִים קְדֻמוֹנוֹיֹת, וְכַמְבֹּאֵר בְּרַמְבַּ"ן עַה"ת [בְּרֵאשִׁית ל"א ל"ה].

וַיְדוּעַ שְׂאִיסוּר זֶה הוּא מֵהַאִיסוּרִים הַחֲמוּרִים בְּיֹתֵר, וּבְכָל הַדּוֹרוֹת מִסְרוּ יִשְׂרָאֵל נַפְשָׁם כְּדִי לְהִשְׁמַר מֵאִיסוּר זֶה, וְאִין מִן הַצּוֹרֵךְ לְהֶאֱרִיךְ בּוֹה מִפְּנֵי שְׁחֻמְרַתּוֹ יְדוּעָה לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל.

וּבִידוּעַ, לְאַחֲרוֹנָה יֵצְאוּ גְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל "בְּפִנְיָה נִרְגַּשְׁתָּ לְעַם ה'", וְהוֹדִיעוּ בְּרוּרוֹת שִׁישְׁנָם מוֹרִים אֲשֶׁר בְּטַעוֹת מִטְהַרִּים מֵרֵאוֹת אֲדוּמִים וְאִסוּרִים, וְעַל יְדֵי כֵךְ מִכְשִׁילִים רַח"ל אֶת הַרְבִּיּוֹת בְּאִיסוּר כֶּרֶת. וְאִכֵּן, גַּרְם כְּרוּז זֶה לְהַתְעוֹרְרוֹת רַבָּה בְּקֶרֶב הַצִּיּוֹר, אֲלֵא שִׁישְׁנָם אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִתְבַּלְּבוּ מִחֲמַת כְּרוּז זֶה, וְאִינָם מְבִינִים אִיךְ יִתְכַּן שְׂמוּרִים גְּדוּלִים בְּחֻכְמָה וּבִירָאָה, יִטְעוּ בְּדַבְרֵים חֲמוּרִים כֵּאלֹו. עוֹד יִשְׁנָם אֲנָשִׁים רַבִּים, שְׂקִיבְלוֹ אֶת הַדְּבָרִים כְּהוֹוִיִּיתָן, אֲלֵא שְׂאִינָם יוֹדְעִים מִכֵּאֵן וּלְהַבֵּא אֶת מִי נִיתֵן לְשֹׂאֹל לְלֵא חֲשֵׁשׁ. וּמֵאַחַר שֶׁהִתְעַסְקָנוּ בַּעֲנִין זֶה רַבּוֹת, אֲמַרְנוּ, לֹא עַת לְחֲשׂוֹת הוּא, וְשִׁנְסָנוּ אֶת מִתְנִינוּ וּלְקַחְנוּ אֶת קוֹלְמוֹסֵינוּ בִּיְדֵינוּ, וְנִנְסֶה לְבַרֵּר וּלְהַבְהִיר עֲנִינֵים אֵלּוּ, כְּפִי אֲשֶׁר יִחַנְנוּ ה', וְאוּלַי נִזְכֶּה עַל יְדֵי כֵךְ לְהִיּוֹת מִמְזֻכֵי הַרְבִּיּוֹת, וּלְהַצִּיל יְהוּדִים מֵאִיסוּרִים חֲמוּרִים.

וְהִנֵּה עֵיִן בְּרַמְבַּ"ם בְּהַלְכוֹת תְּשׁוּבָה פ"ד שְׂמֵנָה אֶת אַרְבַּעַה וְעֵשְׂרִים הַדְּבָרִים שְׂמַעְכֶּבֶין אֶת הַתְּשׁוּבָה, וְכַתֵּב שְׂאִרְבַּעַה מֵהֵן הֵם עוֹוֹן גְּדוֹל, וְהַעוֹשָׂה אֶחָד מֵהֵן, אִין הַקֶּב"ה מִסְפִּיק בִּידוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה לְפִי גְדוֹל חֲמָאוֹ.

וְאַחַר כֵּךְ כּוֹתֵב, שֶׁהַעֲבִירָה הַשְּׁלִישִׁית מֵאֵלּוּ הַאֲרְבַּעַה הִיא, הַרְוָאָה בְּנוֹ יוֹצֵא לְתַרְבּוֹת רַעָה וְאִינוּ מִמְחָה בִּידוֹ, שֶׁהוּאִיל וּבְנוֹ בְּרִשׁוֹתוֹ, אִילוֹ מִיַּחָה בּוֹ הִיָּה פּוֹרֵשׁ, וְנִמְצָא כְּמַחְטִיאֵו. וּבְכֻלָּל עוֹוֹן זֶה, כָּל שֶׁאֲפָשֵׁר בִּידוֹ לְמַחֹת בְּאַחֲרִים, בֵּין יַחִיד בֵּין רַבִּים, וְלֹא מִיַּחָה, אֲלֵא יִנַּחֵם בְּכֻשְׁלוֹנָם. עכ"ל.

וְהִנֵּה רוֹאִים מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם הָאֵלּוּ חִידוּשׁ גְּדוֹל, שְׂמִי שְׂרוּאָה יְהוּדִים נִכְשָׁלִים בְּאִיסוּר מִסוּים, וּמְנִיחַ אֹתָם בְּכֻשְׁלוֹנָם, בְּאִמְרוֹ לְנַפְשׁוֹ שְׂאִין זֶה עֲבוּדַתּוֹ לְלַכֵּת לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם, וְאִין עֲבוּדַתּוֹ אֲלֵא לְהַשְׁלִים וּלְתַקֵּן אֶת עֲצָמוֹ, הִרִי הוּא נַחֲשֵׁב כְּמַחְטִיאֵם כִּוִּין

שבידו למונעם. והקב"ה אשר טוב ומטיב הוא, וידו פתוחה לקבל שבים, ומורה חטאים בדרך, (כמאמר הכתוב טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך), כועס עליו כל כך, עד כדי שמונע ממנו דרכי תשובה, ודואג שלא יהיה סיפק בידו לחזור בתשובה.

ומפני שראינו בעצמינו בעינינו, איך שישנו כאן מכשול גדול באחד מיסודי הדת, וחשבנו שאולי על ידי שנכתוב הדברים על גבי הכתב ונפרסם אותם ברכים, נוכל להציל יהודים מאיסורים - חששנו, שאולי אם נמנע עצמנו מלעשות כן, נהיה ח"ו מאותם שרואים אחרים חוטאים, ויש בידם למחות ואינם מוחים, ומניחים אותם בכשלונם, אשר אין מספיקין בידם לעשות תשובה.

ואיתא במדרש (ויק"ר כ"ה) נאמר "ארור האיש אשר לא יקים". 'לא ילמוד' לא נאמר, שאלו כן, לא היתה תקומה ח"ו. א"ר אחא בשם ר' תנחום ב"ר חייה למד אדם ולימד ועשה ושמר והיתה סיפק בידו למחות ולא מיחה, להחזיק ולא החזיק, הרי זה בכלל ארור, שהוא דכתיב, "ארור אשר לא יקים". ר' ירמיה אמר בשם ר' חייה, לא למד אדם, ולא שמר, ולא עשה ולא לימד לאחרים, ולא היתה סיפק בידו להחזיק, והחזיק, ולא בידו למחות, ומיחה, הרי זה בכלל ברוך. עכ"ל המדרש.

והדברים מפליאים למתבונן, שאדם שלמד את כל התורה כולה, ועשה ושמר את כל המצוות, והיה בידו למחות ולא מיחה, אין עוזר לו כל תורתו ועבודתו, והרי הוא בכלל ארור. ומצד שני, אדם שלא למד תורה ולא קיים מצוות, ולא היה נשמר כל כך מעבירות (שהרי המדרש כותב "ולא שמר ולא עשה" שכנראה הכוונה שלא נשמר מעבירות ולא עשה את המצוות), ואיקלע לידו שראה יהודים שנכשלים בעבירה, והרגיש בעצמו שאין בידו למחות, - שהרי אדם פשוט הוא, ולא למד, ולא לימד, ואין לו תלמידים, ומי יקשיב לקולו. ואעפ"כ לא עשה חשבונות, ומיחה, הרי על ידי מעשה זה, הרי הוא נכנס לכלל ברוך, יותר מאדם זה שלמד ולימד הרבה, ועשה הרבה, ונשמר מהרבה עבירות, שלא מיחה, כשהיה בידו למחות. והדברים נוראים למתבונן.

וברצוננו להקדים בראשית קונטרס זה, שאין כוונתינו ח"ו בכתיבת קונטרס זה, לנגח מאן דהו, ולבוזות ח"ו מורים ות"ח, אשר דברים אלו הם עבירות חמורות ביותר, ועל עבירה זו אמרו חז"ל שהמבזה ת"ח אין תרופה למכתו. וכוונתינו בקונטרס זה, הוא אך ורק שמורים ות"ח ואברכים ויהודים יראי ה', יתעוררו להבין, שיש כאן ענין חמור, ושצריך למצוא דרך נכונה כדי לתקן ענין זה, ועל ידי כך ניצל מאיסורים חמורים, ולא נהיה מהמכשילים את הרבים, ולא מאלו שנכשלים על ידי אחרים.

טהרה מאמר טהרת הבית פרק א' כהלכתה לא

ומאחר שהתעסקנו הרבה בענין זה, וישנם מורים ות"ח אשר רואים עצמם נפגעים ומושפלים מהתעסקותינו בענין הנ"ל, רצינו לנצל במה זז, כדי לבקש מכולם מחילה, ויבינו, שכל אלו שהתעסקו בענין זה, לא היתה להם ח"ו שום שנאה אישית נגד איזה מורה, ולא היתה כוונתם לקנתר ולהשפיל, רק כוונתם היתה לאפרושי מאיסורא. וכבר אמרו חז"ל שבמקום שיש חילול ה' אין חולקין כבוד לרב.

פרק ב'

הנה ראשית כניסתנו לענין זה היה, על ידי שהתחלנו לשמש מורה אחד שהיה מתיר מראות הנראים אדום, ומאחר שלא התמצאנו בענין זה, ביטלנו דעתנו מפני דעתו, וקבלנו דבריו שמראות אלו מותרים הם. עד שפעם אחת, לקחו אנשים מראה שאותו מורה התיר, והראו אותו לפני אחד מגדולי המקילים, שאמר שזהו דם נדה קלאסי. וכששמענו דבר זה, נבהלנו ביותר, איך יתכן שמורה אחד מומחה אומר, שדבר זה הוא דם נדה קלאסי, ומורה שני יאמר, שמראה זה, מותר הוא.

וכששאלנו את חברינו אשר גם הם שמשו את שני מורים אלו, איך יתכן כדבר הזה, אמרו לנו שיש הרבה מסורות בענינים אלו, ומעולם היו מחמירים ומקילים, ואלו דברי אלוקים חיים. אמנם אנחנו לא יכולנו לקבל דברים אלו, מפני שדם נידות הוא דבר המצוי בינינו, ואפשר לבדוק ולראות איך נראה דם נדה קלאסי, ואין זה דבר הניתן לויכוח. ומה שמצינו ויכוחים בין רבנים בענינים אלו, אינו שייך שיהיה רק במראות אשר אולי יש בהם קצת נטייה לאדמימות, אשר בזה שייך ויכוח, מה נכנס בגדר נטייה לאדמימות, אבל בדם נידות קלאסי לא שייך ויכוח, ודבר זה ניתן לבררו בקלות.

ושוב אחרי זמן, נודמן שישבנו ליד הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א (מחשובי תלמידי מרן הגר"ש ואזנר שליט"א), ושאלנו אותו על דבר זה. ועוד שאלנו, איך יתכן שרב אחד שיש לו חמישה תלמידים, כל אחד מתלמידיו פוסק בדרך מעט שונה מהשני, אחד מקיל יותר, ואחד מחמיר יותר. וכמעט שאינו בנמצא, רב אחד, שיש לו הרבה תלמידים, שכולם פוסקים באותו דרך. וענה לנו הרב הנ"ל על השאלה השנייה, שבאמת ההוראה במראות אינה תלויה במסורת, וכמו שכתב הבית שלמה בתשובותיו (יור"ד ח"ב סי' י"ד והעתקנו דבריו בעמ' קס"ו). ומפני שההוראה בענין זה, תלויה אם רואים במראה נטייה לאדמימות, וכל אחד רואה בעינו ובדעתו, ואין עינו ודעתו של אחד דומה לשל חברו, לכך ישנם בזה הרבה חילוקי דעות. ואז הוסיף ואמר לנו, [לגבי השאלה הראשונה] שרואה שהננו הולכים בדרך נכונה, וכשנלמד ונחקור דבר זה לעומק, נראה שיש בענין זה הרבה קושיות אשר אין עליהם תשובה. גם כששאלנו עוד תלמידי חכמים על ענין זה, אמרו לנו שיש בענין זה הרבה פירצות, והוא כשדה הפקר אשר כל אחד עושה בו כבתוך שלו. ושוב שמענו כע"ז מפי חתנו של הגרמ"ש קליין שליט"א, שחמיו אוחז שיש בענין זה פירצות חמורות, וישנם מורים שמתירים דם.

[ובענין אם שייך מסורת במראות, גם שמענו מפי הג"ר יעקב מאיר שטרן שליט"א שאין ההוראה במראות תלויה במסורת, וכדברי הבית שלמה, אשר מרן הגאון ממשעבין זצ"ל, כשהיה מונה את פוסקי הדורות שכל בית ישראל נשען עליהם, היה אומר, שהם ה"נודע ביהודה", וה"חתם סופר", וה"בית שלמה", עכתו"ד הגרי"מ שטרן שליט"א. (ואין כוונתו שאין לשמש וללמוד דבר זה אצל רבנים, דודאי כמו שכל מי שלומד רפואה, אחרי שגמר את חוק לימודיו, הולך הוא לשמש רופא מומחה שיש לו הרבה נסיון, אע"פ שאין ענין הרפואה מהדברים שנמסרים במסורת, כן גם מי שלומד היטב עניני מראות, הולך ומשמש את הרבנים המומחים, אשר יש להם נסיון בענין זה. אבל כוונתו הוא, דאין חכמת ההבחנה במראות תלויה במסורת, רק בנסיון וברגילות, ללמוד מהו דם ומה לא. וכעין דברים אלו כתב הג"ר שלום פרידמאן שליט"א (חתנו של הגר"ה פדווה זצ"ל, ומו"ץ בלונדון) בספרו פותח שער והעתקנו דבריו בעמ' קע"א. וגם שמענו מפי רב ששאל את מרן הגר"ש וואזנר שליט"א, אצל מי הוא למד מראות. וענה לו "קצת שימשתי את רבותי ובעיקר מהבנה עצמית עם סיעתא דשמיא מיוחדת". (וכן ראינו, כעין דברים אלו, מודפס בקונטרס אחד, בשם הרה"ג ר' אברהם צבי וואזנר שליט"א שזקנו בעל שבט הלוי שימש במראות את הגאון מטעפליק זצ"ל, אבל בעיקר קיבל מהרב מאלשטט זצ"ל ובבית הוראה בפרשבורג, ובעיקר מה שהבין מעצמו מן הנסיון. וזה ודאי פשוט, שאין שום אפשרות להתיר מראות הנוטים לאדום ע"י מסורת, ודבר זה פשוט ומוסכם בכל הפוסקים, וכמו שביארנו בעמודים ס"ד-ס"ה, ובעוד מקומות תוך הקונטרס, וכמו שהעתקנו בשער המכתבים בעמ' קמ"ו, ובשער הספרים בעמודים קס"ה-קע"ו.]

ומדובר הדברים ששמענו וראינו, נהיינו קצת מבולבלים, ולא ידענו איזה דרך לקרב ואיזה לרחק, אם ללכת ללמוד אצל המקילים או אצל המחמירים, ומה פשר כל ויכוחים אלו. עד שמן השמים ריחמו עלינו, וקירבנו לפני רב אחד, אשר משנתו סדורה לו בעניני מראות, וראינו שאי אפשר לתפוס אותו בסתירות בעניני מראות, ולימד אותנו שהרבה פעמים דם שמתייבש על העד מקבל כעין מראה חום, וצריך בקיאות יתירה להבחין בזה. ועוד לימד אותנו שאי אפשר להתיר שום מראה אשר יש בו נטייה לאדמימות לדעת רוב בני אדם, ואינו מועיל על כך שום מסורת, וגם לימד אותנו שאין בכח שום מסורת לשנות את גדרו הפשוט של צבע אדום, וכל צבע אשר יש בו נטייה לאדמימות אף קלה שבקלה, הרי הוא אסור. וראינו שדרכו תואמת לפשטות לשון השו"ע שכל מראה הנוטה לאדמימות אסור, וראינו שאין ענין המראות דבר הנסתר מבינתנו אשר נצרכים אנו לאיזה מסורת עלומה להודיענו, אלא הדבר קרוב אלינו מאוד, בפינו ובלבבנו לעשותו. וביותר ששמענו ששימש אצל אחד מגדולי מעתיקי המסורה בדורנו, ונוכחנו לראות שגם פוסקי הדור בזמן האחרון פסקו בדרך זו.

ובמשך הזמן, כשראינו מראות שמורים התירו אותם, ונבהלנו - מחמת שמראות אלו היו נראים בעינינו כדם גמור, נסענו עם מראות אלו, לאחד מגדולי המורים בדורנו, אשר אינו מן המחמירים, ואישר את חששותינו, ואמר, שמראות אלו אינם מן המראות שצריך להחמיר עליהם אלא הם דם גמור. והמקיל בהם הרי הוא מכשיל את הרבים באיסורי כריתות החמורים.

וגם אותו רב אשר זכינו לשמש אצלו, אמר לנו כמה פעמים שידוע לו שישנם מורים המתירים דם ממש, רק שמחמת שנתייבש הדם על העד, קבל המראה קצת כעין גוון חום, ומורים אלו אינם יודעים להבחין בין מראה חום - ששנוי במחלוקת גדולה בפוסקים, ורבים מתירים אותו; ובין דם שנתייבש, שבודאי אסור הוא, והרי הוא בחיוב כרת.

והאמת היא, שקשה היה עלינו להאמין, שישנם מורים שאינם יודעים שדם שמתייבש מקבל כעין מראה חום, ושישנם מורים אשר מתירים דם ממש, עד ששכנעו אותנו כמה אנשים, ואמרו לנו שיביאו לנו דם נידות מאשה, ונוכל לקחת עדים, ולטבול אותם בדם, ונוכל להביא אותם למורים, ולהיווכח במו עינינו בדבר זה. וכך עשינו, ואותם אנשים הביאו לנו דם נידות [שהיה אדום בתכלית האדמימות, כצבעו של דם הנוטף לפעמים מן האף, ואם היה מביאים אותו דם בלחותו לרב, אין רב בעולם שהיה מתיר אותו], ובמעמד כמה אברכים, לקחנו עדים וטבלנו אותם בדם נידות, ולקחנו אותם העדים, וראינו שבאמת המראה מאבד קצת מתוקף אדמומיותו אחרי קצת זמן, כדרך דם שמתייבש על בגד, ונעשה קצת דומה למראה חום.

[וזאת למודעי שאנשים אלו הזהירו אותנו שלא לחכות עם מראות אלו יותר משבעה ימים עד שנשאל עליהם למורים, מאחר שאין דרכו של אדם לבוא ולשאל את שאלותיו אחרי שבעה ימים, ורק עד שבעה ימים מצוי הדבר שבאים אנשים ביום השביעי של ז"נ לשאל את כל שאלותיהם ביחד, ובאמת הקפדנו על זה מאוד, ולא שאלנו את המורים שום מראה אשר עבר עליו שבעה ימים מאת שיצא הדם מגוף האשה. עוד אנחנו מודיעים, שלא עשינו שום דבר מוזר במראות אלו, כגון להניחם בחמה או דברים אחרים אשר בכוחם לשנות את צבע המראות, רק הנחנו אותם במקום משומר, כדרך כל העולם. וכן עשו כל האברכים שהביאו מראות, שמורים התירו, לפני הכי"ד שכתבו את המכתב המופיע בראש הקונטרס. ואין אנו צריכים להכחיש את כל השקרים שפירסמו אינשי דלא מעלי, כאילו שלא לקחנו דם נידות רק דם טחורים, ושקרים אחרים, אלא הכל היה דם נידות טרי מנשים.]

טהרה מאמר טהרת הבית פרק ב' כהלכתה לה

והאמת היא, שכשלקחנו המראות ושמנו אותם בכיסנו לאחר שטבלנו אותם בדם, עוד לא היה מגוי וגמור אצלנו ללכת לשאול על המראות אצל מורים, מכיוון שלא הורגלנו בכגון דא, ומכיוון שאין זמנינו איתנו, ורק מפני סיבה אחת עשינו זאת, וכמו שנבאר.

בתקופה זאת, ראינו מוך דחוק מאשה אחת, מיד כשיצא מגוף האשה, וראינו עליו שני טיפות דם קמנות, ובבוקר הבא כשהסתכלנו על מראה זה, ראינו שנבלע הדם בעד, וקצת קשה להבחין בזאת. ואז במקרה פגשנו מורה אחד והראנו לו את המראה, ופסק שכשר הוא אפילו להפסק טהרה. וכששמענו זאת נבהלנו, והראנו המראה לעוד מורה שגם הוא אמר שכשר הוא. ובראותנו זאת נהיינו קצת מדוכדכים מחמת שראינו שלפעמים קשה לראות הדם, וגם מורים אינם מבחינים בזה, עד שייעץ לנו אדם אחד, שנלך עם המראה הזה להגאון ר' משה סופר שליט"א (אב"ד פאפא י-ם), הידוע למומחה בענייני מראות, ונשאל את דעתו על מראה זה.

ובשכבר הצרכנו לילך לאיזור שיש בו הרבה מורים, החלטנו לקחת עמנו גם את אותם המראות שטבלנו בדם נידות, בדעה, שאולי נלך לשאול מורים גם עליהם. ולפני שהלכנו, הראנו המראות שטבלנו בדם לאברך שמשמש אצל אחד מגדולי המקילים, ואמרנו לו שבדעתנו אולי ללכת לשאול על מראות אלו אצל מורים, ואמר לנו שברור לו שאין רב בעולם שיתיר מראות אלו, מאחר שרואים עליהם בברור דם ארום.

ובשהלכנו להגר"מ סופר שליט"א, החלטנו, שאם יאסור עלינו מראה זה, (המוך דחוק שנבלע בו הדם וקשה היה להבחין בו הדם), נשאל אותו, אם אוסר מראה זה מטעם חומרא או מחמת שהוא ממש דם. ובאמת, כשהראנו לו המראה, אמר מיד שאינו כשר למוך דחוק. ואז שאלנו אותו אם מראה זה אסור גם ביום השביעי לשבעה נקיים, וכששמע זאת, חשב הרב הנ"ל שמעינו בדעתנו, ואינו מוך דחוק, רק שאלה של יום השביעי, ולכך יצא החוצה, והסתכל טוב על המראה, ואז תפס אותנו בכתף ואמר "מיין קינד, עם איז בלוט", ואמר שהוא דם ממש שנבלע בכגד. וראינו אז שלא אלמן ישראל, וישנם רבנים המומחים באמת בענייני מראות.

ומכיוון שכבר היינו אז בירושלים, אשר ישנם שם הרבה מורים, והיה לנו מראה קשה, החלטנו ללכת עם מראה זה לכמה מורים ולשאול את דעתם על מראה זה. וכשהלכנו והראנו מראה זה לעוד מורה, גם הוא אמר לנו שהוא דם ממש, ונהננו מזה. ואז החלטנו להראות מראה זה למורה שידוע למקיל גדול, כי רצינו לבדוק אם מקיל

הוא, מחמת עוצם הבחנתו הדקה במראות, או ח"ו, אולי מחסרון ידיעה ובקיאות. וכשכבר הלכנו אליו, החלטנו גם לשאול אותו, על אחד מהמראות שטבלנו בדם הנידות, אשר במראה זה לא נבלע הדם בבגד כלל, והיה אפשר להבחין עליו בקלות כמה טיפות דם. ושאלנו אותו על שני המראות והתיר את שניהם. ומאחר שנדהמנו לשמוע פסק זה, ראה המורה הנ"ל את השתוממותנו על פנינו, וחשב שלבנו נוקף, וקשה לנו לקבל את דבריו, ולכך חזר ואמר, בהחלטיות, שמראות אלו הם כשרים לכתחילה.

ובשיצאנו מהמורה הנ"ל, התקשרנו מתוך סערת רוח לחברנו שאמר לנו ששום רב לא יתיר את המראה הנ"ל וסיפרנו לו שעכשיו יצאנו ממורה ידוע, שהתיר לנו את המראה הנ"ל, ואמר לנו שהוא המום, וקשה לו לעכל זאת.

ובשראינו זאת, הרגשנו שאין מנוס מלחקור דבר זה, והלכנו עם המראות שטבלנו בדם, להרבה מורים מפורסמים שידועים למקילים גדולים, ונדהמנו לראות שהרבה מורים מתירים דם ממש, אחר שאיבדו קצת מתוקף אדמומיתם כשנתייבשו מעט זמן על העד.

פרק ג'

ויש להבחיר, שאין טעות זו קשורה כלל לסוגיא דמראה שנשתנה בנדה דף כ' ע"ב, דאיתא שם, "שלא יאמר חכם אילו היה לח היה ודאי טמא, אלא אמר אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות". משום ששם הכונה שאין לדיין לחשוש בבוא מראה טהור לפניו, כגון מראה צהוב, שאולי היה אדום כשהיה לח, משום שאין זה מצוי שמראה אדום ישתנה למראה צהוב, כשמתייבש. וכמו שכתב המאירי שם בסוף פ"ב בד"ה בזמן, שהטעם שאין לחכם לחשוש שהמראה טהור היה טמא הוא, משום "שהשינוי דבר שאינו מצוי הוא, ואין חוששין לו".

ומבואר, שטעם דין זה הוא, משום שאין זה מצוי שדם טמא ישנה את מראיתו למראה טהור, ולכן אין חוששים לזה, ונוקמים שכשם שעתה מראהו טהור, כך היה גם בשעה שהיה לח. (ועי' בספר קצוש"ע להלכ' נדה להרב פפויפר פ"ב דין ה-ו.)

ולכן מובן שאין ענין זה קשור לענין שאנו דנים בו, דאנו איירינג בדבר טבעי ומצוי מאוד, שכך דרכו של כל דם שמתייבש, שמאכד קצת מתוקף אדמימותו, ונהיה כעין מראה חום-אדום, (הנקרא צבע בורדו), אשר זהו צבעו של כל דם כשמתייבש על בגד, ולכן ברור שצבע זה, דהיינו חום-אדום הוא מראה טמא. (והמחשיב צבע זה למראה חום שנחלקו בו הפוסקים אינו אלא טועה). ואין אפשרות לומר על זה, שהוא מראה שנשתנה למראה טהור, שאם הוא מראה טהור, היו חז"ל אוסרין כל מראה טהור אשר מצוי הוא שיתהווה מדם, כיון שהוא מצוי, וחיישינן לדבר המצוי, בכל מקום, כידוע.

והדבר ברור שצבעו של דם יבש עדיין בגדר אדום הוא, וכל האומר שאין זה אדום הרי המציאות וההלכה מכחישתו, מאחר שזהו צבעו של דם, כשנתייבש.

[וראינו בספר מספרי זמננו שכתב דהטעם דאין לדיין אלא מה שענינו רואות הוא, מפני שכך ניתנה תורת ההוראה לדיין, לפסוק לפי מה שרואה בלי להתחשב במה שהיה, והדבר פשוט שלא ניתנו דברים אלו להאמר, דודאי אילו היה מצוי שמראה טמא משתנה למראה טהור, היה לנו לחשוש לזה, כמו שחיישינן בכל התורה לשינוי המצוי, אלא הטעם הוא כמו שכתב רבינו המאירי, שהוא דבר שאינו מצוי, ואין חוששין לדברים שאינם דמצויים בכל התורה כולה.]

והאמת היא, שטבלנו כמשך הזמן, מאות עדים בדם, וכולם איבדו קצת מאדמימותם אחרי שהתייבשו על העד. וכשהראנו דבר זה במוחש לרב אחד מהמקילים, רצה לטעון שהאחריות מוטלת על השואל, ועליו להודיע לרב שהמראה היה אדום יותר כשהיה לח. ואמרנו לו, דלפעמים אין מסתכלים על העד עד אחרי שמתייבש ויש לו כבר קצת גוון חום, וגם לפעמים יש נקודה קטנה של דם שהשואל לא הבחין בה, ולכן ברור שחייב הרב לדעת איך נראה דם אחרי שהתייבש. ואם אינו יודע להבחין בזה, אין בכוחו להתיר שום מראה חום [אף לשיטת המתירים חום], כיון שאינו יודע להבחין בין דם שנתייבש ובין מראה חום. והודה לנו הרב הנ"ל על דברינו. ובהמשך הקונטרס נעתיק מדברי פוסקי זמנינו אשר כתבו והזהירו על ענין זה מפורש בספריהם.

ועכשיו יצא לאור ספר פי כהן - שמעתתא דטהרה, וראינו שבשמעתתא א' פרק ז' האריך בזה. ובהערה של הגאון ר' שלמה מילר שליט"א (ראש הכולל דטורנטו) על הספר הנ"ל - כתב כדברינו, וז"ל "ודאי דלא שייכא בזה דינא דאין לדיין אלא מה שענינו רואות, שהרי זהו דרכו של כל דם, ובאמת יש לכל מורה לנסות עצמו אם הוא אכן מבין במראהו הטבעי של דם שנתייבש. עכ"ל. [והעתקנו את הדברים בעמודים קנ"ו-קנ"ט וע"ע שם בשמעתתא ד' פ"ב אות ט' והעתקנו את הדברים בעמודים ק"ס-קס"ב].

וראינו בספר הנ"ל שכדברי המאירי (שהטעם שאין לדיין אלא מה שענינו רואות הוא משום שאינו מצוי שמראה טמא ישתנה למראה טהור), נקט גם בפשיטות בשו"ת אגרות משה (יור"ד ח"ד סי' י"ז). וכשהסתכלנו באגרו"מ ראינו שכתב שם, דכיון דאינו מצוי שמראה טמא ישתנה למראה טהור, לכך אם רואה עכשיו הרב שהמראה הוא טהור, והאשה אומרת שהיה טמא כשהיה לח, אין הרב צריך להאמינה, ויכול לתלות שרק נדמה לה כן. וממילא מובן שצריך הרב לידע איך נראה דם יבש, ולא שייד כלל טענה שהאשה צריכה להגיד לרב שהמראה היה אדום, מכיון שאפי' אם אומרת לו שהיה אדום אין לרב להאמינה. [אמנם יש שחולקין על האגרו"מ ואומרים שאף שאינו מצוי שמראה טמא ישתנה למראה טהור, אבל אם האשה אומרת שהמראה היה טמא אף אם עכשיו הוא טהור, יש לנו לאוסרה ולחשוש שאולי מראה זה נשתנה מטמא לטהור, כמיעוט המראות המשתנות].

פרק ד'

ונחזור לדברינו, שכאשר ראינו שישנם הרבה מורים שמתירים דם ממש, הרגשנו שחייבים אנו לקרוע קריעה על דבר זה. ובסערת רוחנו הלכנו להגר"ע אוירבאך שליט"א, ובכינו לפניו על מה שראינו, וביקשנו ממנו שיוורנו מה לעשות. ושמענו ממנו, שידוע דבר זה מוזמן, שישנם מורים המתירים דם, אלא שאינו יודע איך אפשר לתקן דבר זה, שאם יבוא רב אחד ויכתוב שמורה מסוים מתיר דם, יבוא אח"כ רב אחר, ויכתוב שאין זה נכון. ואמר אז, שאינו רואה עצה בענין זה, רק באופן שהרבה רבנים ביחד יתכנסו על ענין זה.

והסביר לנו אז, שאחד מן הסיבות שגרמו למכשול זה הוא, שאנשים רצו לחקות את דרכו של הגאון מטעפליק זצ"ל, אשר היתה לו הבחנה דקה בעניני מראות, וידע להבחין היטב בין מראה דם שנתייבש ובין מראה חום מקורי. והאנשים אשר חיקו אותו, ולא היו בקיאים כמותו, התחילו להתיר כל מראה אשר נדמה להם כחום, ולא ידעו להבחין בין חום, לדם שנתייבש. וכשמוכיחים אותם ואומרים להם שאסור להתיר דם יבש, תולים עצמם באילן גדול, ואומרים שכביכול גם הגאון מטעפליק זצ"ל היה מתיר דברים כאלו.

שוב הלכנו להגאון ר' נתן קופשיץ שליט"א, ואמר לנו, שגם לו ידוע מהמצב הנורא הנ"ל, רק שהוא מיואש ומדוכדך, ואינו יודע איך אפשר לתקן זאת, חוץ מלהתפלל לאבינו שבשמים שיערה עלינו רוח טהרה ממרום. וכשהראנו לו מראות של דם שמורים התירו אותם, נדהם לראות עד היכן הדברים מגיעים, ואמר לנו: "עם קערט מיר איבער די גאל צו זעה'ן א זעלכע זאכען" (מתהפך לי המעיים מלראות דברים כאלו).

ובהזדמנות אחרת התבטא לפנינו, שלא היינו חולמים אפי' בחלום בלחות, שנגיע למצב כזה, שמתירים דם אדום ממש.

ובשאלנו אותו האם אנחנו חייבים לבטל מלימודינו כדי לנסות לגדור פירצה זו, אמר לנו, שבודאי אם יש אפשרות לגדור פירצה זו, חייבים לעשות כל מצדקי כדי לעשות זאת.

שוב הלכנו להגאון ר' דוד מורגנשטרן שליט"א לדבר איתו בענין הנ"ל, ושמענו ממנו שגם לו ידוע מהבעיה הנ"ל.

[והוסיף הוא, שיש עוד בעיה בענין זה, אשר הרבה מורים כשרואים שיש לאשה דם, שולחים אותה לאחות לבדוק אם ישנו פצע, וישנם אחיות מסוימות אשר דעתם קלה, שבלי יסוד מבוסס אומרות שישנו פצע, עד שהגדילה לאמור אחות אחת, שמעולם לא השיבה אשה ריקה מלפניה, ותמיד מצאה פצע. ואמר לנו הגאון הנ"ל, ששמע מכמה רופאים מומחים, שכמעט שאינם מוצאים פצע באשה, ורק אותם אחיות אשר מרוויחות מענין זה כסף רב, ואינם בקיאות כ"כ בחכמת הרפואה, ודעתם קלה, מוצאות תמיד פצע. ואף שישנם גם הרבה אחיות מומחות, אבל קיימים גם הרבה אחיות אשר אי אפשר לסמוך על דבריהם.]

וראינו שבספר סוגה בשושנים (הנדפס מחדש) במילואים בסי' י"א, כתב מהדיר הספר - הרב שמואל דוד שניאורסון שליט"א - ששמע מהג"ר מאיר ברנסדופר זצ"ל, שהג"ר חנוך דב פדווה זצ"ל התרעם על שהתחילו היום ללכת לאחיות בכל פעם שיש חשש מכה, מה שלא היו עושים בדור הקודם אלא אחרי זמן מרובה שאשה לא הצליחה להיטהר. עכ"ל. וכעין זה שמענו מהגרמ"ש קליין שליט"א, שכבר זמן רב מסופק כמה אפשר לסמוך על אחיות, ולכך דעתו, שאין לשלוח לאחות, רק כשיש קצת רגלים לדבר שיש מכה. ועכשיו ראינו שכבר כתב כך הגרמ"ש קליין שליט"א, בהוראות שכתב לכנס רבנים בנושא בדיקות רפואיות באות כ"א וז"ל "אין למורה הוראה לשלוח אשה להבדק אם יש לה פצע אלא אם כן יש קצת רגלים לדבר שיש לה מכה המוציאה דם (משום) שלפי דעת הרופאים שכיח הטעות בזה" (אצל האחיות). אמנם מכיון שלא בדקנו ענינים אלו, ושמענו בענין זה דעות שונות, לא הרחבנו הדיבור בענין זה, ורק כתבנו הדברים ששמענו, בבחינת תן לחכם ויחכם עוד, ואולי יבואו אנשים ויבררו דברים אלו לאשורם.]

וסיפר לנו הג"ר דוד מורנגשטרן שליט"א, שניגש אליו יהודי אחד אשר היה רגיל תמיד לשאול מורה מסוים, אלא שפעם אחת אירעה לו שאלה, ולא יכל להשיג את רבו, ולכך הלך לשאול את הרב הגאון ר' נח הייזלר שליט"א (רב בסנהדריה מורחבת), שאמר לו שזהו דם ממש. וכשיצא מהרב הנ"ל, פגש את רבו, וסיפר לו שלא השיגו, ולכך שאל את הגר"ג הייזלר שאסר לו את המראה. וביקש רבו לראות את המראה, וכשראהו, פסק שטהור הוא, ואין הוא צריך לחשוש לדינא ד"חכם שאסר", כיון שהוא טעות בדבר משנה. ויהודי זה נהיה קצת מבולבב מזה, שמורה אחד אוסר בתוקף, ומורה אחר מתיר בתוקף, ולכך ניגש להרה"ג ר' דוד מורנגשטרן לבקשו שישאל את מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, מה עליו לעשות. ואמר לו הגר"ד שיחכה עד הפעם הבאה שאשתו תראה דם, וישאל לרבו את כל שאלותיו כדרכו, ויביא לו את כל המראות

מהרה מאמר טהרת הבית פרק ד' כהלכתה מא

שרבו הכשירם. וכך עשה אותו יהודי, והביא לו בחודש הבא, הרבה שאלות ששאל לרבו, ורבו הכשיר אותם.

ומספר הגר"ד, שכל המראות היו ספוגים ומלאים דם, והביא אותם למרן הגר"ש והניח אותם לפניו, על פי סדר מהקל אל החמור, ומרן התחיל להסתכל עליהם, ואחרי שהסתכל על ד' מראות, שאל, למה שואלים על מראות כאלו, הרי הם מלאים דם, וסיפר לו הגר"ד, שיהודי ניגש אליו לבקש שישאל את הגר"ש מה עליו לעשות, כיון שרבו מכשיר מראות כאלו והגר"ג הייזלר אוסר, ואמר לו מרן הגר"ש"א זצ"ל, שיגיד ליהודי שעליו להחליט, מה יותר חביב עליו, חלקו לעוה"ב או רבו.

ובשמסר הגר"ד את תשובת מרן ליהודי הנ"ל, ביקשו היהודי, שישאל את הגר"ש מה עליו לעשות על העבר, מאחר שהיה רגיל להביא מראות דם למורה שהתיר אותם. וענה על זה הגר"ש, שיעשה כמו שמפורש בשו"ע (סי' קפ"ה סעיף ד'), שהבועל נדה בשוגג צריך לצום מ' תעניתים. ונבהל היהודי מתשובת הגר"ש, וביקש מהגר"ד שיחזור וישאל את הגר"ש"א עוד פעם. וכשעשה כן, אמר מרן שאינו מבין למה הוא שואל עוד פעם, שהרי כבר ענה לו, ואם שואל עוד פעם, כנראה שקשה לו לצום, ולכך יורהו שיתחיל לצום, וכשיתקשה להמשיך לצום, יחזור וישאל, ואולי נוכל להקל עליו.

שוב בא לדינו שיעור מודפס של הגר"ד מורנגשטרן שליט"א ובו סיפר עובדא דומה, וז"ל "ובדין הוה עובדא נוראה, באברך יר"ש מרבים, ששאל לרב מסוים על מראה של הפסק טהרה, והרב טיהר את המראה. והיה לבו של אותו אברך נוקפו משום שהיה נראה לו בבירור שהמראה אדום גמור, ולכן חזר ושאל לאותו רב על אותו מראה במשך הז' נקיים והורה לו הרב שוב בודאות להקל. ובסופו של דבר ביום שלאחר הטבילה שאל האברך למרן הגר"ש"א, ומרן זצ"ל לא ראה שום צד בעולם להקל במראה שכזה, והורה שצריכה לחזור ולטבול לאחר שתמנה ותספור כדין. ושאל אותו אברך לתיקוני תשובה, והורה מרן זצ"ל שאי"ז אנוס אלא קרוב למזיד, וצריך להתענות - כמבואר בשו"ע - מ' יום, ועכ"פ יתחיל ויראה לפי כוחו להתענות". עכ"ל.

עוד סיפר לנו הגר"ד, שהיה מעשה באדם שעבר לגור בשכונה חדשה, ולא ידע אם אפשר לסמוך על רב השכונה, ולכך ניגש לשאול את מרן הגר"ש, אם יכול לסמוך על רב השכונה בעניני מראות. וענה לו מרן שיבדוק אותו. [ועי' בעמודים קצ"ט-ר' מכתבי מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א בזה].

מב טהרה מאמר טהרת הבית פרק ד' כהלכתה

גם הראנו את המראות אשר מורים התירו אותם להגאון ר' משה שאול קליין שליט"א, שהודעו, ואמר על כמה מראות, שמי שהתיר אותם, הרי הוא עיוור צבעים. ואמר לנו שלמרן הגר"ש וואזנר שליט"א כואב מאד, שישנם מורים שעברו את הגבול, ומתירים מראות אסורות.

פרק ה'

ומכיוון שעיקר קונטרס זה בא לבאר את מכתב גדולי ומאורי הדור הנדפס בתחילת הקונטרס, הננו להציג בזה את השתלשלות הדברים כהוויתן, מה שגרם לכתיבת המכתב, כפי שהוצגו על ידי האברכים היקרים שהתעסקו בתיקון פירצה זו.

ועלינו להבהיר שגדולי הדור ורבני הבי"ד לא מינו אותנו להסביר את מכתבם, ולכך אין הם אחראיים לדברים שנכתבו בקונטרס זה, ורק אנחנו, בעידודם של גדולי הדור, החלטנו לנסות להבין את דבריהם כפי הבנתנו הדלה.

ולכן גם אם יבוא מאן דהו, ויפריך, לפי דעתו, את כל דברי קונטרס זה, אעפ"כ אין בידו להפריך את דברי גדולי הדור אשר נאמרו בבהירות במכתבם, אשר הם בבחינת דבר ה' יקום לעולם. ועיין בשו"ת חתם סופר (ליקוטי שו"ת סי' פ"ה) שכתב ברוב ענוותנותו על עצמו, שדבריו בטילין ומבוטלין נגד דברי גדולי ישראל, אשר דבריהם כאשר ישאל איש בדבר אלוקים, ודבריו כלא היו, עכתו"ד. וא"כ ברור שאין בכח מאן דהו לחלוק על דברי גדולי ישראל.

אחרי מה שתיארנו בפרק ד' קמו כמה אברכים ונסעו לאחד מגדולי הדור, והראו לו את העדים שנמבלו בדם נידות והובאו לפני מורים שהתירו אותם. וכשהסתכל עליהם אמר כמתמיה, שאם זה אינו דם אם כן מהו דם. ואז אמרו לו שכששלמה גורן התיר ממזר אחד רעשה על זה כל הארץ, וכאן מתירים מדי יום ביומו חיבי כריתות, ואין פוצה פה, והתחיל אז אותו גדול לבכות. ודנו איך אפשר לתקן את הדבר, ונמנו וגמרו ע"פ הכרעת אותו גדול שיש להעמיד בית דין מטעם גדולי ישראל שיקבלו עדויות על הנ"ל, ויפרסמו את דבריהם ברבים, כדי שידעו הציבור להזהר, מהמכשול הנ"ל. ואמר אז אותו גדול, שצריך להעמיד בי"ד וביניהם רבנים מכל קצוות הציבור, שמיציגים את כלל הציבור, כדי שיתקבלו הדברים בכל הציבור.

ובשדברו עם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל על הרעיון הנ"ל, שמח מאוד, ואמר שדבר גדול הוא, ורוצה שישלחו את הגר"צ ובר בשליחותו, וכנציגו, להבי"ד הנ"ל.¹

1. מתחילה היה מדובר שחתנו הגר"ע אוירבאך שליט"א יבוא כנציגו של חמיו הגרי"ש רק שמחמת מחלת אשתו ע"ה לא היה יכול להתפנות לזה.

ובך התגבש לו הבית דין כשהגר"ח וואזנר מגיע מטעמו, וכנציגו, של אביו מרן הגר"ש וואזנר, והגר"צ ובר מטעם מרן הגריש"א, והגר"ש רוזנברג כנציגו של מרן הגר"ג קרליין.

ישנן הצטרפו גם הג"ר שמאי גראס שליט"א והגרמ"מ פוקס שליט"א להבי"ד הנ"ל. [וכשהראו את המראות להגרמ"מ פוקס שליט"א התבטא, שרב אשר מתיר מראות אלו צריך להעביר אותו מרבנותו. וכשהיו אצל הג"ר שמאי גראס שליט"א אמר, שיש להתכונן שעוד ישפכו עלינו קיתונות של לעז, אבל אין לפחד מזה, שסוף האמת לנצח. ועוד אמר שיש אנשים המוענים שאין לפרסם דברים כאלו מפני כבודם של הרבנים, ושוכחים שיש גם לדאוג לכבודו של הקב"ה, וכבודו קודם לכבוד הרבנים.] והנה בתקופה שדנו על רעיון הבי"ד, היו אנשים שטענו, שאולי חייבים ללכת קודם למורים שנכשלו והתירו דם, ולהוכיח אותם, לפני שמפרסמים כשלונם ברבים, מפני שאולי יקבלו הדברים, וישנו את דרכם, ולא יצטרכו לפרסם כשלונם ברבים. ושאלו שאלה זו לכמה מגדולי מורי התורה, והורו שאין ללכת ולהוכיח את המורים האלו, מפני שהדבר ברור, שכאשר יעלו אברכים צעירים למורים גדולים שפוסקים כבר רבות בשנים, ויוכיחו אותם, בודאי לא יקבלו את תוכחתם, ולא ישנו את דרכם. וגם שיש לחשוש שאם ילכו למורים האלו יתפרסמו הדברים, ויהיו אנשים, שינסו להפריע להושבת הבי"ד.

ועוד אמרו הרבנים, שאפי' אם כל המורים שנתפסו כבר שמתירים דם, יקבלו תוכחה, וישנו את דרכם, עדיין נחוץ הוא להושיב בי"ד על הענין הנ"ל, כיון שודאי ישנם עוד מורים בארץ ובחו"ל, שמתירים דם, אשר אינם ידועים לנו, ואין באפשרותנו להוכיח אותם. ולכך אין מנוס מלהושיב בי"ד, ולפרסם דעת גדולי הדור, שקיים מכשול כזה, כדי שידעו הציבור להזהר מזה. (וישנם עוד טעמים למה לא היה נכון לעלות למורים אלו ולהוכיח אותם, אשר אין כאן המקום לפרטם.)

וכשנקבע תאריך סופי לשיבת הבי"ד הנ"ל, לקחו עוד פעם דם נדות טרי מכמה נשים, וטבלו הרבה עדים בדם, ויצאו הרבה אברכים עם מראות אלו למורים, כדי שיהיו הרבה עדויות בישיבת הבי"ד. וגם אספו מראות אדומות שמורים התירו אותם לשואלים כשהיה נוגע למעשה.

וכשהתאספו הרבנים הנ"ל בביתו של אחד הרבנים, הגיעו הרבה אברכים להראות עדים שנטבלו בדם, אשר מורים התירו אותם. וכשנכנסו האברכים להבי"ד, ביקשו רבני הבי"ד שלא יזכירו שמות מורים, ורק יעידו על עצם הדברים, בלי

מהרה מאמר טהרת הבית פרק ה' כהלכתה

להיכנס לשמות אישיים. וכך נכנסו האברכים, אחד אחרי השני, להבי"ד - שחקרו ודרשו גופא דעובדא היכא הוה - והעידו שרב מעיר פלוני התיר זאת, ורב מעיר פלוני התיר זאת, וכדו', בלי להגיד שמות של מורים, כפי בקשת הבי"ד.

ונדרהמו הבי"ד לראות את המראות האדומים אשר מורים התירו אותם, עד אשר התבטא שם אחד מרבני הבי"ד, שחייבים אנו לקרוע קריעה על מצבנו.

וגם הגיעו כמה וכמה רבנים מורי הוראות להעיד ברורות על המצב הירוד ששורר בתחום הנ"ל, וגם הביאו מכתבים של רבנים שכתבו עדויות בענינים אלו, ועוד הרבה דברים שגם לנו אינם ידועים, כיון שמושב הבי"ד התנהל באופן דיסקרטי, וכל אחד נכנס להעיד בעצמו, בזה אחר זה, ואינו יודע רק מה שהוא בעצמו העיד.

והחליטו רבני הבי"ד שאין מנוס מלהודיע את צערם לרבים כדי למנוע יהודים ממכשול, וכתבו את מכתבם הידוע אשר מופיע בראש קונטרס זה.

[ועלינו להבהיר, שאף שהארכנו בקונטרס זה, דדם שמתייבש נהיה כעין חום, ויש הטועים להתיר אותו, אמנם עלינו להדגיש, שרוב המראות שהובאו לפני הבית דין, היו אדומים מאד, ולכך יצאו הרבנים מגדרם וכתבו מכתב כל כך חריף.

ויש להדגיש שאף שהעידו לפני הרבנים שהמראות נמכלו בדם, לא הסתפקו הרבנים בכך, ובדקו כל מראה בעיון אם עדיין אדום הוא, ואחרי שראו שהמראות אדומים, כתבו את דבריהם החמורים.

ועלינו לכתוב בקצרה הנימוקים הנאמרים ע"י מורים אשר מפני כך הם משתבשים להתיר מראות אדומים ממש.

יש מורים האומרים, שכשם שיש לאשה הפרשות לבנות וצהובות שאינם דם, כך יש לאשה הפרשות אדומות מן המקור שאינם דם. ויש מורים האומרים, שאף דם אדום מן המקור אפשר להתירו ע"י מסורת. ושמענו, שיש מורים האומרים, שאף שהמראה אדום, כל שאין לו ברק (גלאנץ), הרי הוא מותר.

וישנם האומרים, שמראות שהם בעיקרן לבנות וצהובות, אף אם יש בהם נטייה לאדמימות הרי הם מותרות. ומנסים לדייק כן מראשונים ואחרונים, ועל פי כל מיני דקדוקי עניות, הם מטהרים חייבי כריתות, ומטהרים את השרץ בק"ן טעמים.

ויש האומרים, שמה שנראה לאנשים רגילים אדום, אינו אדום, וצריך מסורת על כך מה נחשב לאדום.

אמנם אנו לא הארכנו בקונטרס זה לסתור דברים אלו, מפני שכל הדברים האלו דברי הבל הם, אשר אין ראוי להאריך בסתירתם. (אף שלדאבוננו ידוע לנו שהרבה בני תורה שואלים מורים כאלו.) ולכך רק כתבנו על חלק מטענות אלו בקיצור בעמודים ק'-ק"א. (ובענין אי שייך מסורת במראות עי' מש"כ בעמודים ל"ב-ל"ג ובמה שצוין עוד שם.)

אבל אנו בחרנו בעיקר לכתוב על טעות המצוי יותר, שמורים מתירים מראות אדומים בחושבם שהוא חום, מפני שנתייבש קצת, כשאלביא דאמת, רוב אנשים רואים בו לכל הפחות אדמימות מסויימת.

וגם לפעמים יש אשר אין במראה כ"כ אדמימות, אבל רוב אנשים, מבחינים שהוא דם שהתייבש, וישנם מורים המתירים אותו, בחושבם שזהו מראה חום, אשר דנו בו הפוסקים.

וכבר כתב על כך בחוט שני [במהדורה חדשה שנת תש"ע] בעמ' פ"ט, שאף מראה חום אם ניכר בו יבשות דם אי אפשר להתיירו, וק"ו במראה הניכר לרובא דאינשי כאדום שאי אפשר להתיירו, עכתו"ד. [והעתקנו דבריו בעמ' קמ"ד].

אחרי כל זה הביאו את מכתב הבי"ד לירושלים, כדי להחתיים עליו את מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, אמנם מכיון שנפטרה אז בתו, הרבנית לאה אוירבאך ע"ה, הוצרכו לחכות עד אחרי השבעה, ומיד אחרי השבעה נכנסו למרן כמה רבנים, והביאו לו את מכתבם של המושב בי"ד, ואחרי שקרא מרן את המכתב בעיון וקרא פעמיים את שמות הרבנים שחתמו עליו, בירר מרן כמה פרטים, ואז החליט לצרף את חתימתו.

כן נכנסו למרן הגר"ש ואזנר שליט"א שגם הוא דיבר עם רבנים על הענין הנ"ל, וצירף את חתימתו בחדרת קודש.

ושוב צירף גם מרן הגר"נ קרליץ שליט"א את חתימתו.

ואחר כך הלכו לשאר גדולי ישראל שהחליטו להוסיף בקשה מיוחדת לראשי הישיבות, שיראו להזהיר את החתנים תלמידי ישיבתם, על הענין הנ"ל.

ואז הלכו אברכים, על פי הוראת גדולי הרבנים - שהורו לחלק את המכתב של גדולי הדור בכל הכוללים אשר בארץ ישראל - והתחילו לחלק את המכתב הנ"ל בכוללים הגדולים אשר בארץ ישראל.

פֶּרֶק ו'

וּבְשִׁנְסַע אֶחָד מֵהַאֲבָרְכִים לִירוּשָׁלַיִם כְּדֵי לְחַלֵּק אֶת הַמַּכְתָּבִים, הַתְּקַשֵּׁר אֵלָיו יְהוּדֵי אֶחָד, וְאָמַר שֶׁהוּא שָׁמַע עַל הַפִּירֻצָּה, וְהַמַּכְתָּב, וְרוּצָה לְעֻזּוֹר לְדַבֵּר זֶה, וְהִיּוֹת שִׁשְׁמַע שֶׁגָּאוֹן אֶחָד, מִמְּקוֹרְבֵי מֶרֶן הַגֵּרִי"ש אֱלִישִׁיב זצ"ל, מִנְּסַח לְהַשְׁפִּיעַ עַל מֶרֶן הַגֵּרִי"ש, שִׁיחֻזֵּר בּוֹ מִחֲתִימָתוֹ, לְכַךְ הוּא מוֹדִיעַ לוֹ זֹאת כְּדֵי שִׁיטְכֶסּוּ עֲצָה מִה לְעֲשׂוֹת. וְהַאֲבָרְךָ הַנ"ל בְּשִׁמְעוֹ זֹאת, נִבְהַל מְאֹד, וְדִיבַר עִם כְּמֹה מֵהַאֲבָרְכִים הָאֲחֵרִים שֶׁהִתְעַסְקוּ בַּעֲנִין זֶה שֶׁהִרְגִיעוּ אוֹתוֹ קֶצֶת שְׁאִין לְחֲשׂוֹשׁ מִזֶּה, מִכִּיּוֹן שֶׁמֶרֶן שְׁלִימָ"א [זצ"ל] נִחֻשׁ וְחֻזַּק בְּדַעְתּוֹ בַּעֲנִין זֶה.

וְאִזּוֹ שׁוֹב הַתְּקַשֵּׁר הַיְהוּדִי הַנ"ל לְהַאֲבָרְךָ, וְאָמַר לוֹ שֶׁהִגְאֹן הַנ"ל נִכְנַס עִכְשָׁיו עוֹד פַּעַם לְמֶרֶן הַגֵּרִי"ש כְּדֵי לְדַבֵּר אִתּוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיחֻזֵּר בּוֹ מִחֲתִימָתוֹ. וְהִרְאָה הַיְהוּדִי כְּמֹה הוּא דוֹאֵג לְטוֹבַת הַעֲנִיין, וּבִתְוֹךְ כְּדֵי הַשִּׁיחָה גַם שָׁאֵל הַיְהוּדִי לְתוֹעֵלַת הַדְּבָרִים אֶת הַאֲבָרְךָ עַל אִיזָה מוֹרִים מִכּוּוֹן מַכְתָּבֶם שֶׁל גְּדוּלֵי הַדּוֹר. וְהַאֲבָרְךָ הַנ"ל בְּהִיּוֹתוֹ מְשׁוֹכְנֵעַ שֶׁהַיְהוּדִי הַנ"ל הוּא מֵהָאֲנָשִׁים הַדּוֹאֵגִים לְטוֹבַת עֲנִיין זֶה, וְרוּצָה לְדַעַת לְתוֹעֵלַת וְשִׁלָּא עַל מִנַּת לְפָרְסָמָם וּלְכּוֹזוֹתָם, גִּילָה לוֹ אֶת זֵהוּתָם שֶׁל חֵלֶק מֵהַמּוֹרִים, אֲשֶׁר הַמְרָאוֹת שִׁלָּהֶם הוֹבֵאוּ לְפָנָיו הַמוֹשֵׁב בִּי"ד, וּבִיקֵשׁ הַאֲבָרְךָ מֵהַיְהוּדִי שִׁלָּא לְפָרְסָם אֶת שְׁמוֹת הַמּוֹרִים, מִכִּיּוֹן שֶׁדַּבֵּר זֶה עֲלוּל לְהֻזָּק לְמַעֲרָכָה, וְגַם שִׁלָּא עַל דַּעַת כֵּן נִכְתַּב הַמַּכְתָּב.

אֲמִנָּם בְּסוֹף הַתְּבַרֵּר שֶׁכָּל אוֹתוֹ סִפּוֹר שִׁסְפֵּר הַיְהוּדִי שֶׁכֵּאִילוֹ גָּאוֹן אֶחָד נִכְנַס לְמֶרֶן הַגֵּרִי"ש לְבַקֵּשׁוֹ שִׁיחֻזֵּר מִחֲתִימָתוֹ, לֹא הִיָּה נִכּוֹן כֻּלָּל, וְכָל כּוּוֹנָתוֹ הִיָּתָה לְקִנּוּת אֶת לִיבּוֹ שֶׁל הַאֲבָרְךָ, וְלְכַךְ הַמְצִיא אֶת הַסִּפּוֹר הַנ"ל, כְּדֵי שֶׁהַאֲבָרְךָ יִתֵּן בּוֹ אֶת אֲמוּנָה, וַיִּגְלָה לוֹ אֶת שְׁמוֹת הַמּוֹרִים.

וּבְכֵן נִיצַל הַיְהוּדִי אֶת תְּמִימוֹת הַאֲבָרְךָ הַנ"ל, וְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ שְׁמוֹת שֶׁל מוֹרִים בְּדֶרֶךְ מְרָמָה, וְהַדְּפִים אוֹתָם עַל גְּבֵי כְּתָבֵי פִלְסְתֵר, וְעוֹד הוֹסִיף עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת שֶׁל מוֹרִים שֶׁמְעוֹלָם לֹא נִאֲמְרוּ ע"י הַאֲבָרְךָ, וּפִיזֵר אוֹתָם בְּכָל יְרוּשָׁלַיִם, בְּמַטְרָה לְקַרֵּר אֶת הַשְּׁפַעְתּוֹ שֶׁל מַכְתָּב גְּדוּלֵי הַדּוֹר.

וְלִהְיוֹ יְדוּעַ, שֶׁהַיְהוּדִי הַנ"ל הוֹסִיף שְׁמוֹת שֶׁל מוֹרִים, שֶׁמְעוֹלָם לֹא הִלְכוּ לְשֹׂאוֹל אוֹתָם שׁוֹם מְרָאָה, וּמְטַרְתּוֹ הִיָּתָה לְהַתְּסִים אֶת דַּעַת הַצִּיּוֹר נֶגַד מַכְתָּבֶם שֶׁל גְּדוּלֵי הַדּוֹר. [וְגַם הַחֲסִיר הַרְבֵּה שְׁמוֹת שֶׁל מוֹרִים הַמְתִּירִים דָּם.]

ומחובתינו להודיע, שלא היה בדעת האברכים מחלקי המכתבים לפרסם בראש כל חוצות את שמותיהם של המורים שהתירו דם, מפני כמה טעמים, ורק היהודי הנ"ל, הוא זה שפרסם שמות מורים [עם הוספת והחסרת שמות], וכנ"ל.

[אמנם היה אברך אחד שכשחילק את המכתב גילה כמה משמות המורים מאחר שאנשים התחננו אליו שעליהם לדעת זאת כדי שידעו להיזהר שלא להיכשל - אבל באופן כללי נזהרו והוזהרו האברכים מחלקי המכתב שלא לגלות שמות מורים].

כמוכן שמטרת היהודי הנ"ל, אשר עבד ביחד עם כל מיני אינשי דלא מעלי, היתה, ליצור דעת קהל נגדית, נגד מכתבם של גדולי הדור. וכן ליצור לחץ על הרבנים החותמים שיצטרפו לחזור ממכתבם, וכן ליצור לחץ על רבנים שונים שיצטרפו למחות ולהגן על כבוד המורים אשר שמותיהם פורסמו ברבים, שמתירים הם דם נידה.

ואף שאין ידוע לנו בבירור את שמות וזהות המפרסמים, אמנם הדבר קרוב לוודאי שכתבי הפלסתר פורסמו על ידי אוהדי מורים מסוימים, שנתפרסמו מכבר שמתירים הם דם נדה, ורצו אותם אוהדים להראות שלא רק על רבותיהם אומרים שמתירים הם דם, אלא שאומרים כן על כל המקילים, ועל ידי כך יוכשרו גם רבותיהם בעיני הקהל.

ולדאבוננו, מעשה שמן הצליח, והצליחו האנשים האלו, לקרר קצת מהשפעתו של מכתבם של גדולי הדור, מאחר שכל אוהדי המורים שנתפרסמו בכתבי פלסתר, התחילו ללחום נגד מכתבם של גדולי הדור. וגם שאנשים נתקשו להאמין שמורים כאלו חשובים מתירים דם נידות.

וגם נוצר לחץ גדול על הרבנים החותמים, ויצאו כל מיני אנשים, וניסו לשכנע את הרבנים החותמים שיכתבו מכתב חזרה ממכתבם הנ"ל, מכיון שעל ידיהם נפגעו ונתבזו מורים גדולים.

אמנם, בעזרת ה' יתברך, עמדו הרבנים כחומה בצורה על דעתם, שאין מקום לחזור מן האמת, ורק פרסמו מכתב למחות בעושי עוול שפרסמו שמות של מורים באופן מבוזה על גבי כתבי פלסתר, במטרה לקרר את השפעתו של מכתב גדולי הדור. והוסיפו הרבנים שעוד יותר נודע להם היקף המכשול, שמתירים מראות אדומים, לאחר מושב הבי"ד. ולכך הוסיפו להזהיר על המכשלה הגדולה שישנו בכרם בית ישראל. [המכתב הנ"ל מודפס בעמ' קי"ז].

ואמנם האנשים האלו לא הסתפקו בכך, והתחילו לפרסם כל מיני כתבי פלסתר נגד מכתבם של גדולי הדור, ונגד הרבנים והאברכים שהתעסקו בזה, וניסו לפרסם כאילו באים להרוס את מסורת ישראל, ועוד כל מיני שקרים. [כגון שכאילו האברכים

מטהרה מאמר טהרת הבית פרק ו' כהלכתה מט

עצמם הודו שלא הראו המראות שמורים התירו במושב הבי"ד, רק מראות אחרות, ושכאילו לקחו דם טהורים ולא דם נידות, ועוד כל מיני שקרים שאין להם כל שחר. [ואין בדעתנו להתייחס בקונטרס זה לכל הבליהם, [ועי' בעמ' קי"ח מכתב מחאה שכתבו רבנים נגד כותבי וכתבי פלסתר אלו].

והנה בתקופה זו כתבו רבנים מסוימים, מכתב מחאה כדי למחות על כבודם של המורים שנתפרסמו ברבים שהתירו דם ע"י הכתבי פלסתר, ואין בדעתנו להתייחס לדבריהם מפני סיבות שונות. ורק נכתוב, שפנינו אז למרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א ראב"ד העדה החרדית, שאמר לנו שהמכתב שנכתב לא היתה מכוונת ח"ו נגד מכתבם של גדולי הדור, וגם לא נגד האברכים שהתעסקו בזה לשם שמים, רק כונת המכתב היה, נגד אלו שפרסמו את שמות המורים המתירים דם, ברבים, על גבי כתבי פלסתר. [ולרגל המהדורה החדשה זכינו לקבל את מכתבו כדי להציבו בראש הקונטרס אשר בו הבהיר את דעתו כנ"ל והצטרף לדברי גדולי ישראל להתריע על המכשול החמור].

והוסיף והסביר, שאף על פי שאברך שראה שמורה מתיר דם נדות, מותר לו לספר דבר זה לידידיו כדי שידעו להיזהר ולא להיכשל, אמנם לדעתו אין לו לפרסם דבר זה על גבי כתבי פלסתר ברבים, כל זמן שלא תבעו את אותו מורה בבי"ד, והוחלט ע"י בי"ד לפרסם את שמו ברבים בכתב.

ועוד אמר, שמה שמשמע ממכתבם של רבנים אלו, שכאילו עוון הוא ללכת לבחון מורים עם מראות שנמבלו בדם, אין הדבר כן, אלא כוונת רבנים אלו הוא, שאין ללכת לבחון מורים ואז לפרסם את שמותיהם ברבים על גבי כתבי פלסתר ברבים, כל זמן שלא תבעו אותם מורים בבי"ד והוחלט ע"י בי"ד לפרסם את שמותיהם ברבים בכתב.

ובענין זה יש לציין מה שסיפר לנו אברך אחד, ששלח מכתב למרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ובו שאל, היות ויש מורה אחד בשכונתו שמתיר מראות אדומים, ויש לו חבר ששואל אותו מורה, האם מותר לו לקחת דם נידות, ולמרוח על גבי עד, ולשאול אותו מורה, כדי להראות לחברו שאותו מורה מתיר דם נידות. וענה לו מרן הגר"ח כדרכו בקיצור "מותר". והוסיף האברך ושלח לשאול את מרן, למה אין בזה משום ביזוי חכמי הוראה, וענה על כך מרן "צריך לדעת האמת". [שוב קבלנו מכתבים אלו והדפסנו אותם בעמודים קצ"ט-ר' ועי' גם בעמוד מ"א הוראתו של מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל בזה].

פרק ז'

והנה אחרי שנתפרסם מכתבם של גדולי הדור ברבים, נתעוררו הרבה אנשים מזה, והיות שגם אנחנו התעסקנו בענינים אלו, לכך התחלנו לקבל בקשות מהרבה רבנים מפורסמים, שרוצים לראות את המראות ולשמוע על הדברים מקרוב. ולכך הלכנו לכ"ק מרן אדמו"ר מקרלין-סטולין שליט"א שבקש לראות ולשמוע הדברים מקרוב, ומקודם נפגשנו עם הגאון ר' יהושע בריוזל שליט"א רב דחסידי קרלין - גבעת זאב, שראה כל המראות והודעונו, ואח"כ זכינו ליכנס לקודש פנימה לכ"ק האדמו"ר שליט"א, אשר נחרד לשמוע עד היכן הדברים מגיעים.

כך גם נפגשנו עם כמה מגדולי רבני גור כמו הגאון ר' שמואל דוד גרוס שליט"א והרב הגאון ר' אריה זילברשטיין שליט"א והרב הגאון ר' חיים בונם שיץ שליט"א, שנודעונו מראיית המראות וטיכסו עצות ודרכים לדאוג לאנשי שלומם, איך למנוע אותם ממכשול זה.

ויש מן הענין לכתוב, שכשנסענו לאשדוד להגאון ר' שמואל דוד גרוס שליט"א, ישבנו אצלו עד שעה מאוחרת, ומפני רוב התרגשותו והודעונו מראיית הדברים, התקשר בשתים עשרה ורבע בלילה להגאון ר' חיים פסח הורוויץ שליט"א, ובקש ממנו שמפני דחיפות הענין יאות להפגש איתנו, על אף השעה המאוחרת, והתבטא לפניו, שכשיראה את המראות שמורים התירו אותם, בודאי יפול מכסאו ולכך ניאות הגר"פ הורוויץ לקבל אותנו.

וישבנו אצלו עד השעה שתים בלילה ונחרד מהדברים, עד שהתבטא שאולי ענין זה מעכב את ביאת המשיח.

[גם שמענו מאברך שהגאון ר' שמאי גראס שליט"א התבטא לפניו, שלדעתו, מימות דור ההשכלה עוד לא היה מכשול גדול כזה.

גם שמענו מאברך שכשדיברו בענין זה עם הג"ר מאיר שמחה אוירבאך שליט"א (בנו של מרן הגרש"ז זצ"ל, רב בביתר), אמר שאם זה מצבנו בענין טהרת המשפחה, א"כ מה יש לנו לתמוה על כל הצרות הבאות עלינו חדשים לבקרים. (ועי' אבות פ"ה מ"ח חרב בא לעולם על ענוי הדין ועל עוות הדין ועל המורים בתורה שלא כהלכה)].

מהרה מאמר טהרת הבית פרק ז' כהלכתה נא

ואמר לנו אז הגר"פ הורוויץ שליט"א, ששאל אותו אחד מתלמידיו, מתי יכול הוא כבר לפסוק בעניני מראות, וענה לו שיביא לו עשר אלף דולר לפיקדון, ואם יטעה בהוראה יקה לו סכום זה, ואם מוכן הוא לתנאי זה, יכול הוא להורות, מפני שהפחד של המורה שלא יתיר חייבי כריתות, צריך להיות לכל הפחות כמו הפחד שיש לאדם שלא יפסיד את ממונו.

גם נכנסנו להגאון ר' יעקב מאיר שמרן שליט"א, שאמר שלדאבוננו יודע בעצמו על מורים מפורסמים המתירים דם, וחזק אותנו מאוד. ואמר, שהאברכים שמתעסקים בזה יש להם דין של שלוחי מצוה אמיתיים, ולכך מלוח אותם בכבוד גדול כיאות לשלוחי מצוה.

ואמר לנו, שרב אחד התקשר אליו כדי לנסות לשכנע אותו בצדקת המורים המתירים מראות אדומים, ואמר לנו, שהוא הוציא שו"ע, והקריא לפני אותו רב את לשונו של השו"ע שאין להתיר שום מראה אשר יש בו נטייה לאדמימות, ושוב הקריא לפניו את מחלוקת הפוסקים לענין מראה חום, ודברי הפ"ת בסי' קפ"ח סק"ב דאף מראה צהוב אוסר השל"ה, ולכך בודאי אין שום מקום להצדיק מורים המתירים מראות אדומים.

ואמר לנו עוד שיש להיזהר מאד במראה חום מפני שלפעמים קשה להבחין בינו ובין דם יבש.

כמו כן נכנסנו להגאון ר' מרדכי אייכלר שליט"א, מגדולי רבני סלונים, שנודעו מן הדברים, ואמר שבדעתו לדאוג שיפנו את אברכי החסידות, לרבנים שאין נכשלים בדברים אלו.

כן נכנסנו לעוד הרבה רבנים כדי להראותם המראות שמורים התירו אותם, וכולם נודעו מראיית הדברים ונפרט כזה את שמותיהם: הרבנים הגאונים ר' יהודה סילמן, ר' חיים יחיאל רויטמן, ר' משה מרדכי קארפ, ר' שלום אייזנברגר, ר' דוד שווימר, ר' שמואל ברנדסדורפר, ר' שבח רוזנבלט, ר' מרדכי גרינפלד, ר' אליהו וינר, ר' שלמה זלמן פרלשטיין, ר' מרדכי גולדשטיין, ר' חיים אהרן מונדרר, ר' צבי ריבלין, ר' משה ברנדסדורפר, ר' משה מאיר לייפער, ר' נתנאל ברנדסדורפר, ר' הערש'ל רוטנברג, שליט"א.

ובשהיינו אצל הרב הגאון ר' משה מאיר לייפער שליט"א אמר לנו שיודע כבר שנים על בעיה זו, אבל לא ידע עד היכן הדברים מגיעים, (וכן התבטא לפנינו

הגרמ"מ קארפ שליט"א), ולדעתו צריך להרעיש עולם ומלואו על ענין הזה, ולא יצאנו ידי חובת מחאה בענין זה.

כמו כן, זכינו להכנס אל מרן הגרמ"ד סולובייציק שליט"א כמה פעמים בענין זה, ונבהל מאוד מראיית הדברים, והביע לפנינו ולפני שומעי לקחו את מורת רוחו מהמצב במילים חריפות, אלא שפקודתו שמרה רוחנו שלא לפרסם דבריו ברכים.

ובן זכינו להכנס למרן הגר"מ סולובייציק שליט"א להראות לו המראות, והודעו מן הדברים החמורים.

ובשהיינו אצל הרבנים האלו זכינו לשמוע מהם הרבה דברים נפלאים, ונעתיק חלק מהדברים אשר יש בהם מן הענין, ומן האפשרות לפרסמן.

הרב הגאון ר' דוד שוימער שליט"א סיפר לנו, שכשימש אצל הגר"מ ברנדסדורפר זצ"ל בא רב אחד מחסידי גור (מתל אביב) לפני הגר"מ, ובקש לבא לשמש אצלו. והיה זאת בתקופה ששררה מתיחות רבה בין חוגי העדה החרדית ובין אגודת ישראל, מפני שהיה זה בשנה שאגודת ישראל נכנסה פעם ראשונה לקואליציה, וחרה הדבר להעדה החרדית. ולכך היה זה תימה שחסיד גור מגיע לשמש את הגר"מ זצ"ל, ולכן שאל הגר"ד את הרב הנ"ל, למה מצא לנכון לבוא דווקא לשמש את הגר"מ. וענה הרב הנ"ל שכך ציוה עליו רבו ה"לב שמחה" זצ"ל, באמרו, שקבלה בידו בשם הרה"ק בעל הנועם אלימלך זי"ע, שהטעם שיש לנו כל כך הרבה בעיות עם בחורים משלנו הוא, משום שבחורים אלו נולדו ע"י שמורים הקילו במראות מסוימות שמורים אחרים אוסרים אותם.

ובעין זה ראינו מכתב שכתב הגאון ר' שמאי גרוס שליט"א ותוך הדברים כתב, שליבו אומר לו שהסיבה שיש בדורנו כל כך הרבה נושרים היא כתוצאה מכך שמורים התירו דם, ונולדו על ידי כך ילדים פגומים בנפשם מבני הט' מידות.

ומפי הרב הגאון ר' משה ברנדסדורפר שליט"א שמענו, שלאחרונה הגיעה אליו אשה אחת עם מראה מלא דם, לשאול עליו. ושאל אותה למה היא באה לשאול על מראה כזו, וכי אין היא רואה בעצמה שהוא דם, וענתה האשה, שהטעם שהיא באה לשאול הוא, מפני שרגילה היא לראות בהפלטת ימים מסויימים, ועכשיו קרה לה שהקדימה לראות הרבה לפני זמנה, ורצתה לדעת האם יש לזה סיבה רפואית, ולכן היא בדקה את עצמה, והביאה את המראה למורה מסוים, כדי שישתכל על המראה, ויסביר לה, למה הקדימה לראות. אך כשהראתה המראה למורה ההוא, התיר המורה את המראה, אף שלא התכוונה לשאול עליו כלל. ונבהלה האשה מזה, ולכך הגיעה

האשה לפני הגר"מ לשאול, אם יתכן כדבר הזה שהגיע מחזור דמיה, והיא עדיין טהורה. [ולעובדה זו נתכוון הגר"מ במכתבו המודפס בעמ' קכ"ג].

ואמר לנו הרב הגאון ר' משה שליט"א שאע"פ שהיו חילוקי דעות בין אביו ובין הגרי"י פ"ש זצ"ל בעניני מראות, אבל גם הגרי"י פ"ש לא התיר מעולם מראות כאלו שהם דם ממש. וכן כתבנו לקמן בשמו של הגרמ"ו זארגער שליט"א.

עוד אמר לנו הרב הגאון ר' משה ברנסדורפר שליט"א שרואה את ההתדרדרות בענין הג"ל, ומשנה לשנה המצב נהיה גרוע יותר והתחילו להתיר דם אדום ממש שלא עלה על דעת שום רב להתיר.

ובשהיינו אצל הרב הגאון ר' צבי ריבלין שליט"א אמר לנו, שכל המראות שאנו מראים לו שמורים התירו, הם מראות שאיבדו קצת מתוקף אדמומיתם, [מפני שכשהראנו לו את המראות, כבר עבר הרבה זמן, מאז שנטבלו בדם, ומאז שרכנים התירו אותם], אמנם הוא ראה מראה, שמורה התיר אותו, כשעדיין היה בתוקף אדמומותו. ומעשה שהיה, כך היה, שאברך אחד שאל אותו על מראה וענה לו שהוא דם, והאברך הלך ושאל עוד מורה, שהתירו, רק שאמר לו שכיון שרב אחד כבר אסרו אינו יכול להתירו מדין חכם שאסרו ולכך יחזור להרב הראשון לשואלו אם מוכן הוא לחזור מהוראתו, ולכך חזר האברך לשאול את הגר"צ אם מוכן הוא לחזור מהוראתו, וענה שאין הוא יכול לחזור מהוראתו כיון שהוא ממש דם אדום, ותמה האברך ושאל איך יתכן שמורה אחד יתיר והשני יאמר שהוא דם ממש.

ומפי הרב הגאון ר' שמואל ברנסדורפר שליט"א שמענו, שהגיע אליו אברך אשר חזותו מעידה עליו שהוא מעדת היראים (עם פאות ארוכות, וחליפה ארוכה וכדו'), והביא לו עד מלא דם, ושאל עליו, ואמר לו הגר"ש שידע הוא מה הם חומרותיו של אביו הגר"מ, ומה הוא דם פשוט, ותמוה לו איך אברך בא ושואל על עד מלא דם, וענה האברך לתומו שכל חודש מביא שאלות כאלו לרבו, ומתירם, והודעו עזו מזה הגר"ש ואמר לו שימסור בשמו לרבו שמתיר הוא דם נדות ממש.

ואמר לנו הגר"ש שמתפלא שאברך עם פאות ארוכות בא ושואל על דם ממש ומאריך גיסא מגיעים אליו אנשים מודרניים עם כיפות קטנות לשאול אותו על נקודות קטנות ודקות, מרוב יראתם שלא להיכשל בדבר עבירה.

גם דיברנו עם הגאון ר' משה וואלף זארגער שליט"א שאמר לנו שאף שאין בכוחו לצאת בפרהסיא לימינו, מכיון שיש לו לב חלש, והוא אצלו חשש פיקוח נפש, אבל בעל פה יכול הוא לחזק אותנו בכל כוחו, ואמר שגם הוא רואה שלאחרונה נתדרדר

המצב עד למאוד, והתחילו להתיר דם ממש, שמעולם לא עלה על דעת שום רב להתיר כדברים האלו, ואמר לנו ששלח הרבה נשים שקשה היה עליהם להיטהר להגרי"י פ"ש זצ"ל, וראה, שכל השאלות שהיו דם ממש, גם הגרי"י פ"ש אסר אותם, ורק הדברים שהוא היה נוהג לאוסרם בתורת חומרא, היה הגרי"י פ"ש ז"ל מטהרם.

ואמר, שכל אלו האומרים שכך פסקו בדורות קודמים, שקר בפיהם, שהרי הוא שימש את גאב"ד העדה החרדית, הגרמ"א פריינד זצ"ל, שהיה רחוק מאד מלטהר דברים כאלו, וגם הגרי"י פ"ש שהיה ידוע למקיל לא היה מתיר דברים כאלו, ועכשיו קם דור חדש אשר מתירים דם נידות ומנסים להיתלות עצמם בדורות קודמים. [וכן כתב הגר"נ קופשיץ שליט"א במכתב הנדפס בעמ' ר"ב וז"ל ובעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי בדברים אלו שלא עלה על דעת מי להתיר. עכ"ל].

וסיפר לנו אברך נאמן, ששמע מפי רב מעיר ביתר, שלפני הרבה שנים הלך לשמש אצל מורה אחד, וראה שמתיר דברים הנראים כדם, ורצה לבדוק דבר זה, ולכך ביקש מאשתו שתעשה בדיקה באמצע ראיית דמה, והביא את המראה לפני המורה, אשר התירו, וכשראה זאת החליט ללכת עם המראה להגרי"י פ"ש זצ"ל, (אשר המורה שלימד מראות אמר שקבל את דרכו מהגרי"י פ"ש), וכשנכנס להגרי"י פ"ש הסתכל עליו הגרי"י בעיניים תמהות, ושאל למה באים לשאול על דם ממש.

ובע"ז שמענו מפי הגאון ר' אליהו וינד שליט"א (בעמח"ס סוגה בשושנים), שפעם הגיע אליו אברך והראה לו מראה שמורה אחד התירו, ואמר שליבו נוקפו מכיון שנראה לו כדם. וכשהסתכל על זה הגר"א אמר לו שהוא צודק, ויחזור למורה שהתירו ויאמר לו בשמו שטעה בזה. וכשחזר האברך למורה שהתירו, אמר המורה שהוא למד אצל הגרי"י פ"ש, וקיבל ממנו שמראה זה מותר הוא. וחזר האברך להגר"א וינד ומסר לו תשובת המורה. ובקש ממנו הגר"א וינד, שילך עם השאלה להגרי"י פ"ש עצמו, וכך עשה האברך, והלך להגרי"י פ"ש שאמר שודאי דם הוא. ועובדא זו מלמדנו שהרבה מורים שמתירים דם הוא מפני שלמדו אצל מורה מקיל שהיתה לו הבחנה דקה, ולא שימשו כל צרכם ולא קלטו היטב דרכו, ועי"כ נשתבשו להתיר דם.

[גם אנחנו כשישימשנו מורה מקיל, היינו מביאים לפעמים מראות אשר המורה התירם, להגר"א וינד שליט"א, שלא האמין לנו שמורה התירם מכיון שדם גמור הוא, וכששאלנו אותו שהלא חום הוא (מכיון שאז עוד לא למדנו אצל רב שלימד אותנו היטב איך נראה דם שהתייבש), אמר לנו וכי לא ראיתם מימיכם דם על חולצתך שכשהוא מתייבש נהיה לחום].

טהרה מאמר טהרת הבית פרק ז' כהלכתה נה

עוד סיפר רב אחד, מתלמידיו של הג"ר שמאי גראס שליט"א, שניגש אליו אברך ואמר לו, שמכיון שיצא מכתב של גדולי הדור בענין מראות, הפסיק לשאול את רבו שהיה רגיל לשאול אותו, (ששמע עליו שמתיר דם), והתחיל לשאול את הג"ר שמאי, רק שאינו מבין, למה הגר"ש אוסר כל שאלותיו. ואמר לו אותו רב שהדבר תמוה לו מאחר שמכיר את הגר"ש שאינו כל כך מחמיר, ולכך רוצה הוא לראות את השאלות. וכשהביא האברך את השאלות, ראה הרב שהאברך הביא לו עדים ובגדים מלאים דם, והתחיל לחקור את האברך, עד שהתברר לו שאשת האברך ילדה לפני שלושה שבועות, ורגיל הוא מלידות קודמות, שאחרי שלושה שבועות הולכת אשתו למקוה, כששואל את כל שאלותיו לרבו שמתיר אותם. ועכשיו כשהתחיל לשאול את הגר"ש, מנסה הגר"ש להסביר לו שעדיין צריך לחכות עד שיסתם מעיין הדמים. [וכשלפני שהוצאנו המהדורה החדשה באנו לבקש מהגר"ש הסכמה אמר לנו שהוא רואה את השיפור הגדול שנהיה בענייני טהרה ע"י המכתב של גדולי הדור, שלפני הוצאת המכתב היו אברכים, רגילים לבוא לשאול על דם ממש, מאחר שהורגלו שיש מורים המתירים דם, והיום באים לשאול על עדים נקיים שבקושי יש עליהם שאלה].

וגם דיבר עמנו אברך אחד, שרגיל היה לשאול מורה אחד, אשר ידוע לנו ונתפרסם למתיר דם. ואמר לנו האברך שרק עכשיו שמע שיש המרננים אחרי מורה זה שמתיר דם, ויודע בעצמו שהדבר אמת, מפני שהביא לו פעם אחת מראה, והמורה התירו, וכשחזר לביתו, וסיפר לאשתו שהמורה התיר את המראה, צעקה אשתו שזה אינו יכול להיות, מכיון שזה דם ממש. והאברך בתמימותו, שכנע את אשתו, שאין להרהר אחר פיסקו של רב, והכריח אותה ללכת למבול. ועכשיו, מבין הוא, שצדקה אשתו, והיה זה דם גמור.

[ומסתמא יתפלא הקורא, איך יתכן שאנשים מביאים דם גמור לרבנים לשאול על זה, אמנם האמת היא, שכל אחד מתרגל לדרך פסיקתו של רבו, שאם מביא לרבו פעם אחת, שאלה שנראית אדומה, והרב מתירו, אז בחודש הבא מביא לרבו שאלות עוד יותר אדומות, עד שמביא לרבו דם ממש. וכן להיפך, אם הרב הוא מחמיר, מתרגל האדם לדרך פסיקתו, עד שאינו מביא לו רק שאלות שכמעט אינן בגדר שאלות. ודבר זה ראינו בעינינו, כשהלכנו לבקש מראות מרבנים כדי ללמוד עליהם, שכאשר הלכנו למורים שמתירים דם, היו בתוך השאלות הרבה מראות מלאות דם, וכשהלכנו למורים שמאוד מחמירים, רק היו מראות צהובים ולבנים].

ואמר לנו אז האברך הנ"ל שאינו יודע מה לעשות מכיון ששאל את רבו עכשיו כמה שאלות ורבו התירם, ועכשיו שמע שרבו מתיר דם, ואינו יודע אם צריך הוא לספור ז"נ מחדש, ושאלנו בשבילו את הג"ר יעקב מאיר שמרן שליט"א, שהורה בפשיטות שצריך הוא להתחיל לספור ז"נ מחדש. [וכך השיבו עוד כמה רבנים בכתב על שאלה כגון דא והדפסנו דבריהם בעמ' ר"א-ר"ג].

ובן שמענו מפי אברך אחד שאשתו רצתה לעשות הפסק טהרה, ובדקה עצמה, ויצא העד מלא דם, ואמר לאשתו שרוצה לשאול מורה מקיל גדול לראות אם נכונים הדברים שיש מורים שמתירים דם, ואמרה לו אשתו שודאי שום מורה לא יתיר דבר כזה וכשהביא המראה לפני המורה אמר לו שהוא הפסק טהרה ואעפ"כ התירו.

[ובשקרא אברך אחד סיפור זה אמר לנו שהדבר נשמע כגוזמא שמורה יתיר עד מלא דם להפסק טהרה. אמנם לדאבונו כן הוא האמת, וכדי שנבין קצת איך יתכן שמורה ירא ושלם מתיר עד מלא דם להפסק טהרה, לכך נסביר קצת את סיבת טעותם שהוא מפני שהחליטו מורים אלו שאדום אינו אלא האדום כעגבניה, ושאר צבעים אדומים כגון צבע בורדו אינו אדום ולא נוטה לאדום, ולכן מתירים הם כל דם, מפני - שאף שכשהדם הוא לח הוא אדום כעגבניה - אבל כשהוא מגיע למורה הרי הוא כבר התייבש, והרי הוא בורדו, שלדעתם הוא מותר, אף להפסק טהרה.

וכבר מצאנו לדאבונו דבר זה מפורש באחד מספרי זמננו, וז"ל "במשך הגלות נפלו מחלוקות רבות בין הפוסקים מה נקרא "נוטה לאדמומות", יש שהכניסו לספק כל מיני חומים כהים, וורוד, וזהב, וכ"ש בורדו, ויש מחלקים בין אם הוא נוצץ ומבריק או לא, ואני ראיתי מראה כתום בהיר שרב אחד אסר, ויש שיש להם קבלה שכל אלו אינם נוטים לאדום כלל, כי אדום הוא אדום, וכל אלו אינם אדום ולא נוטים לאדום, ונעשה מצב שיש מראות שרב אחד יאסור אותם אפי' ביום ז' של ז' נקיים, ואפי' אם עי"ז יהא חופת נידה, ורב אחר יתירו להפסק טהרה, ואינני מגזים." עכ"ל.

והנה שפתיו ברור מללו, שיש מורים המחלקים בין אם הוא נוצץ ומבריק או לא (דהיינו דצבע בורדו אסור אם הוא נוצץ ומותר כשאינו נוצץ), ויותר מזה שיש מורים המוענים שיש להם קבלה ש"כל אלו" דהיינו בורדו ועוד צבעים, אינם אדומים ואינם נוטים לאדום, דאדום אינו אלא אדום כצבע העגבניה.

ולכן מובן המשך דבריו המתאר שיש רבנים האוסרים מראה כגון צבע בורדו אפי' ביום ז' של ז' נקיים כיון שהוא דם נידות פשוט שהתייבש קצת, ורבנים אלו יחייבו אשה המביאה ג' עדים לפנינו במראה בורדו ותאמר שראתה אותם מחמת

תשמיש, להתגרש, כדין הרואה מחמת תשמיש, ולדאבוננו יש אחרים המכשילים את הרבים בחייבי כריתות, ומתירים דם שנתייבש דהיינו צבע בורדו אפי' להפסק טהרה. (ואינם אוסרים רק אם נשאר איזה נקודה קמנה אדומה כצבעו של עגבנייה.)

אלא שאין אנו מבינים, למה קורא מחבר הספר לדבר זה בשם מחלוקת הפוסקים הרי הדבר ברור שבורדו הוא אדום, והמתירים בורדו אין זה אלא שיבוש. והאומר שיש לו קבלה שצבע בורדו מותר, הרי הוא כאומר שיש לו קבלה שמותר לבעול גדה, כיון דכל דם נידה נהפך לבורדו כשהוא מתייבש על העד.

וכבר יצאו הגרי"ט ווייס, והגרמ"ש קליין, והגר"א פדווא שליט"א חוצין נגד מורים המתירים בורדו, והעידו שאף גדולי המקילים לא התירו מעולם צבע בורדו. [והעתקנו את מכתביהם בעמודים קי"ט-קכ"ב.]

והאמת היא, שמורה אשר נתפס שהוא מתיר דם נידות, ומנסה לתלות כשלונו בהנאון ממעפליק זצ"ל והגר"ז מינצברג זצ"ל, ולומר שהם התירו מראה בורדו; - הרי הוא מוציא בכך לעז על גדולי ירושלים, כאילו שהם התירו ח"ו דם נידות. ובמקום להודות ולהבין שלא קלט הוא את דרכם נכונה, הרי הוא מנסה לעקם את דרכם. וכבר אמרו חז"ל כי לא דבר ריק הוא, ואם ריק הוא, מכם הוא.

והראנו פעם למורה אחד - ששימש אצל מורה המתיר צבע בורדו - איך שכל דם, אף האדום בתכלית האדמימות, נהפך תוך זמן קצר לצבע בורדו כשנתייבש על העד, והודה לנו שהננו צודקים, ואמר, שרואה שצריך הוא ללמוד את מלאכת ההבחנה במראות מחדש. אמנם כשדיברנו איתו אחרי כמה ימים, אמר לנו שדיבר עם מורו ורבו שלימדו שמראה בורדו מותר, ואמר לו שאף שאין לו מה לענות נגד עצם מציאות הדברים, אבל כיון שמדמה בעצמו שכך פסקו גדולים וטובים, אין הוא מוכן לזוז מדבריו.

ועכשיו דברנו אם מורה אחד המתיר מראות אדומים, ואמר לנו שכיון שקיבל כך מרבו אינו מוכן לזוז מכך אף אם נוכיח אותו אם ראיות ברורות שהוא מתיר דם נידות. ושאלנו אותו אם יבא מישהו ויעמוד ליד אבן ויקדש אשה ע"מ שזה אבן, ורבו יאמר שאין זה אבן, רק מים, אם יתיר אשה זו להינשא לאחר, וענה, שכן. וכבר אמר לנו רב חשוב שעל כך נאמר בחז"ל "דעת חסרת מה קנית" (ויק"ר א' ו').

ותמימות מעוותת זו כבר גרמה לחורבן גדול בטהרת המשפחה בדרונו, וכמו ששמענו מאברך אחד, שסבו היה מורה מפורסם והעמיד הרבה תלמידים בוקנותו, וכמה מתלמידיו מתירים דם, והסיבה היא (כך הסביר לנו נכדו) שסבו לא ראה טוב

בסוף ימיו מחמת זיקנותו, ולא היה מודע לכך, והתלמידים בתמימותם חשבו שיש כאן איזה שיטה ומסורת, שבורדו אינו אדום וכדו'. וכן שמענו בשם הגר"נ קופשיץ שליט"א שהכיר מורה זה בצעירותו, ואמר שאע"פ שגם בצעירותו היה מורה זה מקיל, אבל קולותיו לא היו מופרכים, ורק בסוף ימיו שלא ראה טוב התחיל להתיר דם ממש. (דבר זה לא שמענו מפי הגר"נ ולכך אין אנו יודעים אם הדברים מוסמכים).

ופעם אמרנו למורה אחד, שרבו אשר הוא משמשו כבר כמה שנים, מתיר דם נידות. ואמר לנו אותו מורה שלא ראה מעולם שרבו יתיר מראות אדומים, אמנם אחרי חצי שנה כששוב דיברנו אם אותו מורה, אמר לנו, שמאז שדיברנו איתו ואמרנו לו שרבו מתיר דם, כבר הביא כמה פעמים דם נידות אדום לרבו, והתירם.

ופשר הדבר הוא, שהרבה אנשים אינם חולמים שרובם מתיר מראות אדומים, ולכך אין הם שמים לב לכך, אבל לאחר שמעוררים אותם על כך, פתאום הם שמים לב שהדברים נכונים.

ושמענו מעדים נאמנים, ששמעו ממורה אחד, שאף אם נתפס מורה, עשרות פעמים שהתיר דם נידות, אם הוא פוסק לפי מסורת מסוימת, הרי הוא בסדר. ואוי לאזניים שכך שומעות. והגר"ר יוסף פדווא שליט"א (מו"ץ בלונדון, בנו של הגר"ח פדווא זצ"ל) אמר, שרב שנתפס פעם אחת שהתיר דם נידות, עליו להפסיק להורות.

גם שמענו שהרב הגאון ר' מאיר סירוטה שליט"א התבטא לפני רב אחד, שמה שנתפרסם שישנם מורים שמתירים דם, לא חידשו לו בזה כלום, ויודע הוא בעצמו שהדברים נכונים, ופירט לפניו, כמה שמות של מורים, שידוע לו שהם מתירים דם, וגם פירט שמות של מורים שמתירים דברים מוזרים מאוד.

ובשיפרנו הדברים להרב הגאון ר' חיים אהרן מונדרר שליט"א, התקשר הוא להרב ששמע דבר זה מהגר"מ סירוטה, כדי לברר אם הדברים נכונים ומדויקים, ואישר הרב את הדברים. [שוב שמענו מרב אחד שהגר"מ סירוטה התבטא לפניו על כמה מורים שהם גוים גמורים מכיון שמתירים דם נידות.]

גם שמענו מפי הגאון ר' שלמה זלמן פרלשטיין שליט"א שהביא לפני הגאון ר' שלום פרידמן שליט"א מו"ץ בלונדון (ששימש הרבה אצל חמיו הגר"ח פדווא זצ"ל), כשלוש מאות מראות שהיו בהם מעורבים הרבה מראות דם והרבה מראות חומים, ולא טעה הרב הנ"ל בשום מראה ומה שהיה דם ישן אף שנראה כחום, - אסרו, ומה שהיה חום באמת מתחילתו, התירו.

והסביר הגרש"ז שהרב שאוסר כל מראה חום (כשיטת האוסרים חום) לפעמים אין לו כל כך הבחנה חזקה להבדיל בין דם שנתייבש לבין חום מקורי, מפני שממילא אוסר הוא כל חום, ואין הדבר נוגע לו למעשה, אבל הרבנים שמתירים חום, עליהם לעמול על כך לרכוש הבחנה דקה לדעת להבחין את ההבדל בין חום מקורי לבין דם יבש, והגאון ר' שלום פרידמן עמל על כך רבות, ולכן אינו מועה בכך.

ובאמת יש להדגיש שאין במכתבים של גדולי הדור איזה ערעור ומענה נגד כללות המורים המקילים, שבודאי מאז ומעולם היו מורים שהקילו במראות הדמים, והתירו מראה חום, רק בנות גדולי הדור היתה לצאת נגד מורים שמתירים דם יבש בחושכם שהוא מראה חום, שזה בודאי מעות גמור, ולא עלה על דעת שום פוסק להתיר דבר זה. ובן היתה בונתם לצאת נגד מורים המתירים מראות אדומים ע"י מענות ומענות שונות.

ולכן גם היום ישנם מורים מקילים שיוודעים להבחין ולהבדיל בין דם יבש לבין חום מקורי, ואפשר לסמוך על הוראתם, אבל ההבדל בין המקילים והמחמירים הוא, שהמקיל אם אין לו הבחנה דקה ממילא מצוי שמתיר דם בחושבו שהוא חום, ואצל המחמיר אינו מצוי כל כך מכשול זה, שאף אם ימעה ויחשוב על דם שנתייבש שהוא חום, יאסור אותו מטעם שאוסר חום.

[וסיפר לנו רב אחד ששלח כמה פעמים מראות דם שנתייבשו לרב מקיל אחד שענה מיד שהוא דם, והבחין בזה יותר טוב, מהרבה רבנים מחמירים שאסרו המראות משום מראה חום ומחומרא, ולא ידעו לומר שהוא דם ממש. ובודאי שיש גם רבנים מומחים, שיוודעים להבחין בין דם יבש ובין מראה חום מקורי, ואוסרין את שניהם, הדם משום שהוא דם, והחום מפני שחוששין להפוסקים שאוסרים חום. וכלל הדבר הוא, שאי אפשר לקבוע על רב שהוא מומחה מפני שהוא מקיל או מחמיר, דיתכן שיהיה רב מומחה גדול והוא מקיל, ויתכן שיהיה מומחה גדול והוא מחמיר.]

פרק ח'

ושמענו שאחרי שיצא לאור מכתבם של גדולי הדור שישנם מורים שמתירים דם הלך תלמיד חכם אחד [בהתייעצות עם מורה הוראה מוסמך], ותלה פתק בכולל בית אבא בקרית ספר, בזה הלשון:

"אחרי הגילוי המזעזע שפורסם במכתבם של גדולי ישראל, רבים רוצים לדעת, איך ניתן לדעת על מי ניתן לסמוך. רציתי להודיע על דרך שבה ניתן לברר מבינות המורה, והוא לקחת תחבושת מלאה וספוגה בדם נידות בתכלית האדמימות ולקחת עד ולטבול בו ולהמתין קצת זמן עד שנהפך לחום-אדום, וידוע שאף שיש פוסקים המתירים מראה ברוי"ן אבל צריך מבינות גדולה להבחין בין מראה ברוי"ן לבין חום-אדום הנתהווה מדם אדום. ועל כל פנים בדרך זה ניתן לדעת על מי לא ניתן לסמוך."

ואחרי שתלה התלמיד חכם הפתק הנ"ל, היו ויכוחים גדולים אם נכון לתלות פתק כזה, ולכך בקש אותו ת"ח מאברך אחד שישאל את הגר"נ קופשיץ שלימ"א אם יוריד פתק זה, וענה הגר"נ שאין להוריד פתק זה, והדברים נכונים וטובים. (אולם אין בדברינו אלו כדי הבעת דעה בענין הנ"ל אם נכון להמליץ לאברכים כעצה כללית ללכת לבחון מורים או לא, ורק הבאנו את העובדא כהווייתו.)

אחרי תקופה התקשר אלינו אחד מחברי הבר"ץ של העדה החרדית לדבר איתנו, וכשספרנו לו שטבלנו עדים בדם נידות ומורים התירו אותם, נבהל מזה מאוד, וביקש לראות את המראות. וכשנסענו אליו והראנו לו את המראות, אמר בכאב לב שלא ידע במה דברים אמורים, והדברים באמת זועקים לשמים. ואמר שהדבר ברור, שאין בכח שום מסורת להתיר דברים אלו, (ויצא כל כך מכליו עד שבקש מהרבנית לבוא לראות את המראות שמורים התירו אותם, ועדיין רואים, אחרי הרבה זמן שנתייבשו שהם דם ממש). אלא שאמר שלדעתו אין צריך להוציא דברים אלו לרשות הרבים וצריך לתקן דברים אלו בין הרבנים עצמם.

והנה בתחילת דרכנו, כששמנו מורה אחד שהיה מתיר מראות אדומים הבאנו לו פעם דם שנטף ממכה, והתיר את המראה. וכשאמרנו לו שהוא דם ממכה, אמר, שדם מכה משתנה מאוד אבל דם נידות אינו משתנה. וכל תלמידיו שהיו שם שתו בצמא את דבריו, ונקבע אצלם לעובדא ברורה שדם פצע משתנה, ודם נידות אינו

טהרה מאמר טהרת הבית פרק ח' כהלכתה סא

משתנה. אבל מה נעשה, שבדקנו מאות מראות שטבלנו בדם נידות וכולם איבדו במשך הזמן את תוקף אדמומיתם, ונתהוו למראה חום-אדום, אשר יש מורים המתירים צבע זו, בחושכם שהוא חום. (ואותו מורה שאמר ששונה הוא דם פצע מדם נידות מסתמא לא אמר דבר זה מידיעה, רק שהיה בטוח בעצמו שאין הוא מתיר דם ואם הביאו לו דם פצע והתירו, על כרחך שמשנתה הוא יותר מדם נידות, ואולי יש אמת בהנחה זו שדם פצע משתנה יותר, אבל גם דם נידות משנה צבעו אחרי שמתייבש, ויש מתידין אותו בטעות מחוסר הבנה שהוא דם יבש).

ולבן צריך כל אחד שפוסק במראות הדמים, להיות בטוח בעצמו שיודע להבחין ולהבדיל בין דם ישן שנדמה לחום, לבין חום מקורי. וכמדומה, שהדרך הכי טובה כדי לקנות הבחנה זו, הוא ע"י שיקה הרבה מראות שיצאו מגוף האשה בצבע חום, וישוה אותם למראות דם יבישים וישנים, וילמוד להבחין את ההבדל ביניהם עד שיהא בטוח בעצמו שקנה לעצמו הבחנה זו, ואם אינו משוכנע שקנה לעצמו הבחנה זו פשוט שאינו יכול להקל במראה חום.

ושמענו מפי הג"ר יעקב מאיר שטרן שליט"א שהגיע אברך לבית ההוראה עם בנד שהיה עליו כתם גדול, והראה הגרי"מ שטרן כתם זה לתלמידים ששמשו אצלו, וכולם התירו כתם זה באומרם שהוא חום, ובקש הגרי"מ רשות מהאברך אם יכול לקרוע את הבגד, ואחרי נתינת רשות, קרע את הבגד והראה לתלמידיו שבפנים הבגד רואים שם דם אדום ממש, והסיבה שמבחוץ הוא נראה כחום, הוא, משום ששם הדם בא במגע עם האויר ומתייבש ומתהווה למראה הדומה לחום, אבל בפנים הבגד, נשאר הדם בין שכבות הבגד, ואינו בא במגע עם האויר, ולכך נשאר בתוקף אדמומותו.

ואמר לנו הגרי"מ שאחד מתלמידיו שראה זאת ומשמש כבר בתפקיד מו"צ, התקשר אליו למחרת ואמר לו שאינו מצליח להירגע ממה שראה, ומהפחד שמא כבר התיר מראות כאלו בחושבו שהוא חום.

פרק ט'

והנה בספר תשורת שי כתב שלדעתו אף היעב"ץ והסד"ט שמתירין מראה חום, יודו בדבורנו יש להחמיר במראה חום, (והעתקנו דבריו בעמ' קל"ט) ורק בדורות שלפנינו שהיו זכי הראות היו יכולים להתיר מראה חום, ואף אם לא נחשוש לדבריו, אבל זה ברור שצריך הרב לידע בודאות שיודע הוא להבחין ולהבדיל בין דם יבש לבין חום מקורי, כדי שיוכל להתיר מראה חום.

ונעתיק קצת מדברי מחברי זמנינו שדיברו והזהירו על הענין הנ"ל.

בספר בדי השולחן ס' קפ"ח סק"ו כתב וז"ל ולענין מראה שהוא כעין קליפת ערמון וכמשקה הקאווע (הנקרא מראה ברו"ן) נחלקו הפוסקים שיש מקילים בו שסוברים שאין בו נטייה לאדום או לשחור ויש מחמירים שסוברים שיש בו נטייה למראה טמא ולדינא יש להקל בזה ובפרט בזמן הזה שיש כמה חולשות לנשים ורגילים במראות הללו ואם נחמיר עליהם לא יוכלו להטהר לבעליהן אמנם דע שעיקרי הדברים בזה קשה לכוונם בכתב שאי אפשר לתאר בכתב מהותם של המראות ובפרט שמראה הדם האדום עצמו כשמתייבש על הבגד מתהווה מראהו קרוב מאד למראה ברו"ן ולכן יזהר מאוד בזה ולא יסמוך על השערת דעתו אלא ילך אצל חכם הבקי במראות הדמים וגם על החכם עצמו לידע שעינו יפה להבחין בצבעים הבחנה דקה ויעמיד עצמו על הנסיון בזה לבחון עצמו היטב קודם שיבוא להורות בזה. עכ"ל.

הנה תראה, שכל דברינו כלולים בדבריו הקצרים והקולעים. [דבריו צולמו והועתקו בעמ' ק"מ]. ותראה שכתב, שהמורה צריך להעמיד עצמו על הנסיון בזה, דהיינו שאינו מספיק שהולך לשמש רב, משום שלפעמים אינו קולט טוב מה שהרב לימד אותו אלא שצריך להעמיד עצמו על הנסיון בזה. וכן שמענו מפי אברך שגיסו מורה הוראה בארה"ב, ולפני שהתחיל להורות לרבים בקש מאברכים שיביאו לו מראות דם ומראות חומים מעורבים, ויבחנו אותו אם יודע הוא להבחין ביניהם.

ובן כתב בספר משמרת הטהרה (להגרמ"מ קארפ שליט"א) בפ"ב אות ה' דמראה חום נחלקו הפוסקים בזה והכריעו הפוסקים דבהרגשה או בעד בדיקה מטמאין ובכתם מטמאין, וכתב ע"ז בהערה 10 שצריך לדעת שפעמים הרבה, החום הוא דם ממש שכשמתייבש נראה כחום, וכפל הדברים בהערה 11 וז"ל ודע דמראה חום צריך זהירות

טובא שפעמים שהוא דם ממש וכשמתייבש נראה חום וזה לא שייך לפלוגתת הפוסקים
הג"ל וכן שמעתי מהגר"ש א שליט"א [זצ"ל]. עכ"ל. [הדברים צולמו והועתקו בעמ' קמ"ב].
ועיין בשער הספרים עמודים ק"מ-קס"ב שהעתקנו מעוד הרבה ספרים שהזהירו על
הענין הג"ל, שדם שמתייבש נהיה דומה לחום, וצריך בזה זהירות יתירה.

פרק י'

והנה שמענו שהיו אנשים שהיה קשה עליהם לקבל את דברי גדולי הדור במכתבם, ומענו כל מיני טענות ליישב המורים המתירים. ואף שחייב יהודי כשר לקבל את דברי גדולי הדור אף כשאינו מבינם, אמנם כדי להקטין את הנסיון אמרנו להביא קצת מטענותיהם ולהשיב עליהם, ודבר זה גם יועיל לנו לבהירות והבהרת הנושא.

יש הטוענים שמעולם היו ויכוחים בין מקילים ובין מחמירים, ומעולם היו גדולי עולם שהיו מקילים, ומה נתחדש עכשו דבר חדש בזה, ומה לנו כי נלין על המקילים כיון שיסודותם בהררי קודש.

והנה כבר התייחסנו בתוך דברינו למענה זו, ונחזור על הדברים בקיצור שאין נידוננו קשור למקילים או למחמירים דהרי פשוט דאין שום אפשרות להקל במראה שהוא דם אדום שנתייבש. וכ"ש שאין שום מקום לטהר מראות אדומים ממש, אשר גם בזה ישנם מורים המתירים, רח"ל.

וכל החילוקי דיעות שמצאנו בין הגדולים בעניני מראות היו בדברים שיש בהם שני צדדים כגון אם יש להקל במראה חום שייצא מגוף האשה כצבע חום, או בענין גדרו המדויק של "נוטה לאדום" כגון אם מראה כתום הוא מראה הנוטה לאדום או לא.

ובן לפעמים יש מראות שמחמת הצטברות רבה של מראה טהור, מקבל המראה צבע כעין מראה טמא אשר יש שסמכו על בקיאותם בזה, להבחין שבעצם המראה טהור הוא, ויש שהחמירו בזה.

ובן יש נשים שבתחילת ווסתן רואות הפרשות שיש להן מראה חום בצאתו מגוף האשה, אשר יש שמענו שגם זה דם הוא, והביאו ראיה למענתם שכשמביאים הפרשה זו למעבדה כימית רואים שיש בהפרשה זו אחוז מסוים של דם, ואחרים הקילו בזה ומענו שבכל הפרשה מגוף האשה כשמביאים אותה למעבדה מבחינים באחוז מסוים של דם, דאם אין בו תערובת של דם כלל הרי הוא לבן, וגם במראה צהוב שהוא טהור, יש בו אחוז מסוים של דם, אלא שלא אסרה תורה רק הפרשה שיש בו אחוז גבוה של דם, עד שיש בו מראה אדום.

טהרה מאמר טהרת הבית פרק י' כהלכתה סה

ובן יש לפעמים דבר אדום או שחור על העד שניכר לעין מומחית שהוא דבר חיצוני כגון לכלוך או סיב שהרבה מורים מקילים בזה, וישנם מורים שחששו לסמוך על זה, באיסור כרת.

ובכל אלו הויכוחים, קטנים אנו מדי כדי להכריע בהם. ובענינים אלו יש מקום לומר שהולכין אחר המסורת בזה. ויש הטוענים שבמדינות מסוימות החמירו במראה חום ובמדינות מסוימות הקילו.

אמנם כל זה לא שייך לענינינו, דאיירינן בדבר שיצא מגוף האשה בתכלית האדמימות, וכשנביא מראה זה בעודו בלחותו לכל מורה, יאמר שהוא דם ממש, וכשנביא את אותו מראה, אחרי יום כשהתייבש על הבגד לאותו מורה שטימאו אתמול, יאמר שטהור הוא. (אם אינו מומחה אמיתי). ואין דבר זה נובע בגלל שיש לו מסורת בזה, או איזה שיטה בזה, רק מחמת חוסר מבינות שאינו יודע להבחין שהוא דם שנתייבש. ומזה נבין גם שאין שחר לכל דברי האומרים שיש להם מסורת להתיר מראות אלו, שבודאי אין שום מסורת יכולה להתיר דם אדום שאסרתו תורה, וכבר העתקנו לעיל בשם רבנים שפשוט שאין שום מקום למסורת בזה. [בעמ' ס' בשם אחד מחברי הבר"ץ דהעה"ח ובעמוד ל"ג וכמה שצוין שם].

והנה שמענו שאחד מגדולי המורים העיד שלמד אצל רב אחד, בצעירותו של הרב המלמד, ומעיד תלמידו, שבזיקנותו לא ראה רבו כל כך טוב, והעמיד גם בזיקנותו הרבה תלמידים, שמתירים מראות אדומים, וטענתם בפיהם שכך קיבלו מרובם, כשתלמידים אחרים שלמדו אצל אותו רב בצעירותו, מעידים, שבצעירותו, כשראה טוב, לא חלם להתיר מראות כאלו. ודבר זה וכגון זה מלמדנו כמה אפשר לסמוך על אנשים שאומרים שקיבלו במסורה מרובם שאפשר להתיר מראות אדומים.

ויש הטוענים שכיון שחיכו כמה ימים, ואיבד המראה מאדמימותו, הרי זה מראה שנשתנה, שעל זה איתא בש"ס (נדה כ' ע"ב) שמראה טמא שנשתנה למראה טהור, מותר, מפני שאין לדיין אלא מה שענינו רואות.

גם כזה הארכנו לעיל בפרק ג' ונחזור על הדברים בקיצור, דטעם דין זה הוא, מפני שאינו מצוי שמראה טמא משתנה למראה טהור (כ"כ המאירי שם). ולכן מובן שלא שייך ענין זה לדברינו אשר מצוי ומצוי הוא, ואדרבה, כן הוא דרכו וטבעו של דם, שכשמתייבש הרי הוא מאבד מאדמימותו ונהיה מראה קרוב למראה חום. ואין זה מראה שנשתנה אלא זהו טבעו של דם, וצריך המורה לדעת להבחין בצבעו של דם יבש. ובקל יכול האדם להתרגל וללמוד ההבדל בין מראה חום מקורי, למראה דם יבש

ע"י שישה אותם זה לזה. והוא ברור, שצבעו של דם יבש עדיין בגדר אדום הוא, דאל"ה היה עלינו לאסור מראות טהורות, מכיון שכך הוא דרכו של מראה טמא שמשנתנה למראה טהור. ואם חז"ל והמאירי מעידים שאין דרכו של דם להשתנות למראה טהור, מוכח מזה שצבעו של דם יבש, הרי הוא בכלל אדום, ולכך המתיר דם יבש בחושבו שהוא חום, הרי הוא טועה, כיון שמוכח מחז"ל שהוא בכלל אדום.

והנה יש להדגיש ברורות שדם יבש אינו דומה ממש למראה חום, ועדיין יש בו אדמימות מסוימת, לדעת רוב בני אדם, ולכן הוא בכלל דברי השו"ע שכל מראה אדום טמא, רק שישנם מורים שנשתבשו בזה, וחושבים שרק מראה אדום חזק ובהיר ונוצץ כמו צבעו של רמזור, אדום הוא, ושאר מראות אדומות, כגון בורדו ועוד, אינם בכלל המראות האדומות, והם מותרות, ולכן מתירים הם דם יבש בחושבם שחום הוא. אבל האמת עד לעצמו, שמראהו של דם יבש, עדיין בכלל אדום הוא, אע"פ שדומה הוא קצת למראה חום, ואינו בכלל "מראה שנשתנה".

והראינו המראות האלו, (שהביאו אותם למורים, והתירו אותם בתוך ז' ימים שנטבלו בדם), כמה חדשים אחרי שנטבלו בדם להרבה רבנים מקילים, ואמרו שעדיין רואים בו עכשיו אדמימות, ולכן ודאי, שהמורים שהתירו מראות אלו בתוך ז' ימים שנטבלו בדם, והיו אז הרבה יותר אדומות, טעו בזה, ולא שייך לומר על כך ש"אין לדיין אלא מה שענינו רואות".

אמנם לפעמים קורה שמראה דם משתנה באופן קיצוני למראה אחר, ואין רואים בו אדמימות כלל, ועל דבר זה איתא בש"ס שאין לדיין אלא מה שענינו רואות, ואין לו לחשוש לזה, מכיון שאין זה מצוי.

ולכן, אי אפשר לומר שכל רב שהראו לו דם, והתירו, טעה בהוראתו, כיון שלפעמים באמת נשתנה המראה באופן קיצוני למראה טהור, אבל באופן רגיל שלא נשתנה הדם באופן קיצוני, רק שדהה קצת מתוקף אדמימותו כדרך כל דם שהתייבש, ועדיין יש בו אדמימות מסוימת לדעת רוב האנשים, בודאי אין זה בגדר מראה שנשתנה, והמתיר דבר זה אינו אלא טועה.

ומפני כך כשהביאו המראות לפני המושב בי"ד, לא הסתפקו הרבנים בכך, שהעידו לפניהם שהעדים נטבלו בדם נידות, אלא בדקו כל מראה לעצמו, אם עדיין ניכר בו אדמימות, ואחר שראו שעדיין המראות אדומים, וחלקם היו אדומים בצורה נוראה, שכל ילד רואה שהוא אדום ודם, כתבו את מכתבם החריף. וכשיעין הקורא במכתב ההבהרה שכתבו הבית דין (המודפס בעמ' קי"ז) יראה שהרבנים כתבו להדיא

ש"פשתה המספחת להתיר מראות אדומים", וכונתם היתה בכך להבהיר, שהמראות עדיין היו אדומים כשהראו אותם לרבני הבי"ד.

ועיין בשו"ת דברי חיים יור"ד סימן פ' שכתב דכיון "דאנן אין מורין רק מה שאינו דומה כלל לאודם, ולכן גם נשים פקחות רואות דם בזמן הזה וכן בכל זמן וכמבואר בשו"ע ואחרונים, וא"כ אין בזה הוראה כלל, ואם נסתפק הדבר [אם יש במראה נטייה לאדום] אזלינן בתר רוב בני אדם". עכ"ל. [ודבריו צולמו והועתקו בעמ' קע"ט].

ושפתיו ברור מללו, שכל מראה שאנו מסופקין בו אם יש בו נטייה לאדום הולכין אחרי דעת רוב בני אדם, ולכך דם יבש אשר רוב בני אדם עדיין רואים בו אדמימות מסויימת, הוא ודאי אסור, ואינו בגדר מראה שנשתנה.

וגם אם אין במראה שום אדמימות, אבל הדבר ניכר שהוא דם שנתייבש גם אז אי אפשר להתירו, וכמו שכתב בחוט שני [הלכ' גדה, מהדורת תש"ע, ודבריו צולמו והועתקו בעמ' קמ"ד] עמ' פ"ט "שהחום שניכר בטביעות עין שהוא דם אי אפשר להתיר כלל". [ולא יתכן שמראות חום, שכל אדם, - ובפרט הרגילים בדם, כגון רופא או מוהל או אשה, - יבחינו שהוא דם, ומורה יתירו בתואנה שאינו רואה בזה אדמימות].

וישנם הטוענים שלא יתכן שמורים מנוסים אינם יודעים שכן הוא דרכו של דם. אמנם המציאות הוכיחה, שאכן כן הוא, וכנראה שהוא בגדר "שבשתא כיון דעל על". וגם אנחנו בעצמנו כשלמדנו אצל מורה אחד ולימד אותנו שמראות אלו מותרים הם, ביטלנו דעתנו לדעתו, ולולא שלמדנו אצל עוד רבנים שלימדו אותנו שזהו צבעו של דם שנתייבש, גם אנחנו היינו מתירים מראות דם שנתייבש, רח"ל.

גם שמענו אומרים בשם מורים, שאיתא בגמ' (גדה דף כ') שמן התורה, אינם ממאים רק חמשה מיני דמים ושאר הדמים אינם אסורים רק מפני חוסר בקיאות להבחין בין הה' מיני דמים ובין הדמים האחרים, וכנראה שיש קבלה ביד המתירים, דדם שהוא מה' מינים האסורים מה"ת אינו משתנה, והדם שמשתנה למראה הדומה לחום, בהכרח שאינו מן הה' מיני דמים. ולולא ששמענו דבר זה מהרבה אנשים, לא היינו מתייחסים לדברים אלו, אבל כיון ששמענו אברכים אומרים כן, וישנם המאמינים בזה, אין מנוס מלהתייחס לזה ולומר, שאין דם בעולם אשר נשאר בתוקף אדמימותו אחרי שמתייבש על הבגד ועובר עליו כמה ימים, וניסינו בעצמנו אין ספור סוגי דמים של כל מיני נשים וכולם נהפכו לכעין מראה חום, רק שתלוי הוא כמה דם יש על העד, שככל שיש יותר דם על העד, לוקח הוא יותר זמן עד שמאבד מתוקף אדמימותו.

ועי' בתוספי הרא"ש הנדפס על גליון הגמרא בנדה דף כ' ע"א ד"ה וכולן, שכתב דהטעם שה' מיני דמים טמאים הם מן התורה ודמים אחרים טהורים, אינו מפני שאלו יותר אדומים מהאחרים, דאדרבה יש דם אשר הוא יותר אדום מדם טמא, והוא טהור מן התורה, רק הטעם הוא שכיון דמ"דמיה דמיה" נפקא לן דה' מראות דמים טמאים הם, וקים להו לרבנן דהני ה' מראות דמים שכיחי בנשים, לכך אמרו שהם הם הדמים הטמאים, עכתו"ד, והמעייין שם יראה ששפתנו ברור מללו שהה' מיני דמים האסורים מה"ת, הם הם הדמים ששכיחי בנשים, ולכך כשחזוין שהדמים ששכיחי בנשים מתהפכות לכעין מראה חום, מוכרח הוא שכך דרכו של דם טמא, שמאבד קצת מתוקף אדמימותו כשמתייבש, ויש על המורה לדעת להבחין בזה.

ויש אנשים שאינם מבינים איך אפשר להוציא לעז על מורים שקיבלו היתר הוראה ונבחנו על ידי רבנים גדולים, אמנם האמת היא שכשבוחנו רב, אין בוחנים אותו, רק על לימודו, ואין בוחנים אותו על עניין המראות. רק האברך הולך ומשמש רב ידוע עד שחושב שקלט העניין לאשורו, אבל אין לנו שום ערובה שבאמת כן הוא.

ויש אנשים שטוענים שאם אמנם כדכרינו הוא שיש מורים המתירים דם, אם כן למה רואים שמורים אלו אוסרים מראות מסוימות. והתשובה לזה היא, שהרבה פעמים יש, שרוב מראה הדם נהפך לדומה לחום אבל יש עדיין נקודה קטנה שנשאר בתוקף האדמימות. וגם לפעמים השואל בא לפני החכם זמן קצר מאוד אחרי שאשתו בדקה עצמה, ולא הספיקה המראה להתייבש ולאבד מאדמימותו. והמצאות גם מוכיחה שבחורף כאשר המזג אוויר הוא קר לוקח לדם יותר זמן להתייבש, ונשאר יותר זמן בתוקף אדמימותו, מאשר בקיץ, שאז החום גורם שיתייבש מהר, ומתהפך בזמן קצר למראה הדומה לחום.

וגם יש לדעת שבין המורים המתירים דם יש בזה הרבה דרגות, שיש כאלו שרק אחרי חמש ימים שהדם מתייבש על הבגד, טועים הם בזה, וחושבים שהוא מראה חום, ויש כאלו אשר מיד אחרי כמה שעות, כשהתייבש הדם על העד, חושבים שהוא חום ומתירים אותו. עד שמצאנו מורה אחד שכמעט שאינו אוסר שום דם, ורק כשטבלו העד בדם ברכב כשנסעו אליו ועדיין לא הספיק הדם להתייבש כלל, אז אסר אותו. ולכן בוודאי גם המורים המתירים דם, לפעמים אוסרים דם, ואם ניקח דם שעכשיו יצא מגוף האשה, ועדיין אדום הוא כצבעה של ענבניה, מסתמא לא נמצא מורה יר"ש שיתיר אותו. [ולכן אין גם להסיק, מזה שמורה אחד אומר על חבירו שהוא מתיר דם, שהוא בעצמו אינו מתיר דם, משום שיתכן שחבירו מתיר דם שנתייבש, מיד אחרי יום

אחד, והוא אינו מתיר דם, רק אחרי שנתייבש קצת יותר, ולכן אין להסיק משמות מורים שנזכרו בקונטרס זה שצעקו על פירצה זו, שאת מורים אלו אפשר לשאול, וכן אין להסיק משמות שלא הוזכרו, שאותם אי אפשר לשאול. ואין ממרת קונטרס זה להמליץ את מי לשאול, וממרתו אינו אלא לעורר על עצם הדברים.]

וישנם אנשים הטוענים שכיון שלקחו תחבושות המלאות דם לכך נתהפך הדם לדומה לחום מאחר שיש בתחבושות חומרים שונים שנכנסים לדם וגורמים שיהפך לחום, ויש שטענו באופן אחר שכיון שהדם היה בתחבושת ולא ישירות מגוף האשה, לכך הוא חלש יותר וכעין כלי שני (וכעין ג"ט בר נ"ט), ולכך עלינו להודיע שגם בקשנו מנשים שיבדקו עצמם באמצע ראיית דמם ושלחנו המראות למורים אשר התירו אותם. (ולקחנו שקית של דם נידות ומבלנו בהם עדים וכן טבלנו עדים בתחבושות המלאות דם, וכן בדקו נשים עצמן באמצע ראיית דמם, וכל המראות איבדו במשך הזמן מתוקף אדמימותם באופן שזה, ובכל האופנים מצאנו מורים שהתירו אותם.)

[ובאופן כללי יש להדגיש דכל המפקקים באמיתת בדיקה זו, הוא, מפני שלא ראו הדבר בעיניהם, והיו הרבה אנשים ורבנים שטענו טענות אלו, עד שהראו אותם שקית דם נידות, וטבלו בפניהם עדים בדם, וראו שהם אדומים בתכלית האדמימות, ובמשך הזמן מאבדים מאדמימותם, ונסתמו כל טענותיהם מאחר שראו הדברים במוחש.]

והנה יש אנשים הטוענים שמכיון שלא היו השאלות נוגעים למעשה, לכך לא היה למורים סיעתא דשמיא, ולכך נכשלו בזה, אבל האמת היא, שלדאבוננו, אין הדברים נכונים, וכל המורים שנכשלו כששלחנו להם דם נידות, נכשלים המה בזה, גם כשהדברים נוגעים למעשה, כמו ששמענו מהרבה מורים, שכבר ידוע להם מזמן שמורים אלו מתירים דם נידות, מאחר שראו מראות שמורים אלו התירו כשהיה נוגע למעשה. וכן ידוע לנו מעובדות ברורות מהרבה מורים שנכשלו בכך, כשהדברים היו נוגעים למעשה, רח"ל.

וכשהננו הולכים לרבנים, לדבר עמהם על בעיה זו, הננו רואים שהרבה רבנים כבר יודעים מזמן שמורים אלו מתירים דם, ותמיד אותם שמות של מורים חוזרים על עצמם, והרבה מהסיפורים שכתבנו לעיל בשם רבנים שונים, שראו איך שמורים מתירים דם הם על מורים ששמענו מרבנים אחרים, וראינו בעצמינו, שהם מתירים דם. ולכך חזינו שאין כאן חיסרון סיעתא דשמיא או טעות חד פעמי, אלא חיסרון בידיעת מלאכת ההבחנה במראות, של מורים אלו. וכן שמענו מכמה מורים שעושים לפעמים

שימוש חכמים אצל מורים מפורסמים ומקילים, והם רואים איך שמורים אלו מתירים דם נדה ממש כשהדבר נוגע למעשה, ואין הם מרהיבים בנפשם לחלוק על המורה המפורסם, ופוטרים עצמם בכך בטענה שכנראה השואל ממילא לא יקשיב להם ויסמוך על המורה המפורסם.

וגם דענין סיעתא דשמיא שייך אולי על טעות קטנה, אבל מי ששולחים לו כמה פעמים דם, שכל בן אדם רגיל רואה שהוא דם, והמורה מתירו, אין הדבר מורה אלא על חוסר הבחנה במראות דמים והוא דומה למורה שלא למד כלל, ופוסק הוא, מכח הסיעתא דשמיא שיש לו.

ויש אנשים המפורסמים שעשו בדיקה זאת גם לרבנים מחמירים ומומחים, שאין מי שמפקפק במומחיותם, וגם המה נכשלו בזה, ושקר יהגה פיהם, רק האמת היא שאנשים שרבניהם נכשלו בבדיקה זו ונתגלו כמתירי דם, הלכו ולקחו טיפת דם כחודו של מחט, וחיכו עד שהוא נבלע בבגד לגמרי, ואי אפשר לראותו, או שלקחו טיפת דם וחיכו כמה חדשים עד שנתהפך לצהוב ממש, והראו אותו לרב, שטיהר אותו, ויצאו אז וטענתם בפיהם שאין בדיקה זו מוכיחה כלום.

אבל האמת היא שבדאי בדיקה זו, היא בדיקה נכונה, רק שיש לעשותה באופן נכון, דהיינו לטבול העד בדם באופן שיהא ניכר היטב דם אדום על העד, ולא לחכות בזה יותר משבע ימים (שזהו הזמן המקסימלי שבאופן רגיל שואלים לרב), ולראות שלא נשתנה המראה באופן קיצוני, רק כדרך כל דם, ואז ישאל לרב, וכנ"ל.

ויש אנשים האומרים שאף אם הדברים כנים, אין הם שייכים אליהם, רק למורים, והם ששאלו את המורים יצאו ידי חובתם בזה, והעוון הוא על ראש המורה. אבל אין הדברים נכונים, כמו שכבר כתבו גדולי הרבנים במכתבם, וכמבואר במשנה דריש הוריות וברע"ב שם, דנקמינן להלכה, שמי ששאל את החכם, והחכם התירו בטעות, הרי השואל חייב קרבן חטאת.

ובן נפסק ברמב"ם בפ"ב ו"ג מהל' שגגות וז"ל כל דבר שחייבין על שגגתו חטאת קבועה, אם שגגו בית דין הגדול בהוראה והורו להתירו וכו' ועשו העם וכו' הרי בית דין חייבין להביא קרבן חטאת וכו' ושאר העם פטורין מן הקרבן. ובהל' ב' כתב וז"ל כמה דברים אמורים שבית דין חייבין ואלו העושים על פיהם פטורין מן הקרבן, כשהיו המורים, בית דין הגדול של שבעים ואחד, ויהיה ראש ישיבה עמהן בהוריה, ויהיו כולן ראויין להוראה וכו' ויעשו כל הקהל או רובו על פיהם וכו' בכל אלו הדרכים הוא שיהיה הבית דין חייבין בקרבן והעושה על פיהם פטור. אבל אם חסר אחד מכל אלו הדרכים הרי בית דין פטורין מן הקרבן וכל מי ששגג ועשה מעשה מביא חטאת

טהרה מאמר טהרת הבית פרק י' כהלכתה עא

קבועה על שגנתו. עכ"ל. וכך ממשיך הרמב"ם בפ"ג וכותב שאם הורה בית דין של אחד מן השבטים [דהיינו בית דין של כ"ג ולא של שבעים ואחד] והתירו חלב הקיבה ואכלו על פיהם, אותו בית דין פטורין וכל מי שאכל מביא חטאת קבועה על שגנתו.

ובן כתב להלכה בנודע ביהודה יור"ד מהדו"ת סי' צ"ו דקויל"ן שיחיד שעשה בהוראת בית דין חייב. [דהרי אחד מהתנאים שהתנה הרמב"ם כדי שהעושה יפטר מן החטאת הוא שיעשו הקהל או רובו על פי הבית דין אבל אם יחיד עשה על פיהם פטור הבית דין וחייב היחיד העושה, קרבן].

ומבואר להדיא מהנ"ל דרך כשבית דין הגדול של שבעים ואחד הורה, והיה ראש ישיבה עמהן, ועשו רוב הקהל על פיהם, אז הבית דין חייבין קרבן, והציבור העושין פטורין, אבל אם חסר אחד מן התנאים האלו, כגון שיחיד שאל מורה יחיד על מראה, והמורה התירו בטעות, והלך היחיד על פיו ובא על הנדה, הרי המורה פטור מקרבן והעושה על פיו חייב חטאת.

ועיין ברמב"ן בשער הגמול (אות ט"ו) שכתב שהטעם שאם חטא אדם בשוגג חייב להביא קרבן הוא מפני "שלא נזהר בעצמו ולא היה ירא וחרד על דברי המקום ברוך הוא, שלא יעשה דבר עד שיברוק יפה יפה, ויתגלה לו הדבר שהוא מותר וראוי לו לפי גזירותיו של הקדוש ברוך הוא, וכו' ועוד שכל דבר האסור מלכלך הנפש ומטמא אותה דכתיב: "ונטמאתם בם" (ע"פ ויקרא יא, מג), לפיכך נקרא השוגג חוטא". עכ"ל"ק.

ושוב ראינו שכע"ז כתב הרמב"ם בפ"ה משגגות ה"ו וז"ל הבא על אשתו שלא בשעת וסתה וראתה דם בשעת התשמיש. הרי אלו פטורין מקרבן חטאת מפני שזה כאנוס הוא ולא שוגג. שהשוגג היה לו לברוק ולדקדק ואילו בדק יפה יפה ודקדק בשאלות לא היה בא לידי שגגה ולפי שלא טרח בדרישה ובחקירה ואחר כך יעשה צריך כפרה. אבל זה מה לו לעשות הרי טהורה היתה ושלא בשעת וסתה בעל אין זה אלא אונס. ולפיכך בין שנמצא דם על עד שלה בין שנמצא על שלו פטורין. עכ"ל.

ואם לפני שיצאו גדולי הדור במכתבם היה עדיין קצת מקום לטענה זו, שאין האדם הפשוט אשם, והאשם הוא על ראש המורה, אבל עכשיו שיצאו גדולי הדור והתריעו על מכשול זה, בודאי שאין כבר מקום לטענה זו, וחייב כל אחד לברר לעצמו מי הוא מורה מוסמך אשר אפשר לסמוך עליו בענינים אלו, וכמו שאדם שצריך לעבור ניתוח הגורלי לחייו, מברר היטב אצל כל יועצי הרפואה מי הוא המומחה הגדול ביותר בתחום זה. כן צריך האדם לפחד לנפשו שח"ו לא יכשל בעוון נדה וצריך הוא לברר על מי ניתן לסמוך בענין החמור הזה.

פרק י"א

והנה ישנם אברכים שרוצים לשמוע לדברי גדולי הדור אלא שמענתם בפיהם שאינם יודעים את מי לשאול ועל מי אפשר לסמוך ואינם יודעים איך אפשר להינצל מלהיכשל במכשול זה.

ולכן נכתוב כמה עצות בענין זה, והעצה הראשונה היא, שדבר שהוא ברור לאשה שהוא דם אין ללכת לשאול רב על זה. וראינו מודפס בספר אחד שגם דבר שהוא ודאי דם, יש להראותו לחכם, ושמענו שיש שגם מדריכים את החתנים והכלות לפני החתונה באופן זה. ולעג"ד אין הדבר נכון, שאולי בימים כתיקונם שאין שום מורה שנכשל להורות שלא כדיון, אין הפסד בהנהגה זו, אבל בדור הזה שלדאבוננו נתגלה שישנם מורים שמועים למהר דם, לכן העצה הראשונה להינצל ממכשול זה, לעניות דעתנו הוא, שלא להביא דם ממש למורה, ורק דבר שהוא בבחינת שאלה יש להביא למורה.

עוד שמענו מהרה"ג ר' משה ברנסדורפר שליט"א שכששאלו את אביו הגר"מ זצ"ל על איזה רב אפשר לסמוך, היה עונה, שישאלו את האשה, וכוונתו היתה שאשה רגילה הרואה דם, יודעת בטיבן של דמים יותר טוב מהרבה גברים, מפני שהנשים חיות עם הדם, ויודעות איך נראה דם אחרי שהתייבש על הבגד, ולכן אם האשה אומרת על מראה שהוא דם ודאי, והמורה מתירו, כדאי לברר אצל עוד מורה שאינו כל כך מן המקילים אם המראה אינו דם, ולברר אם אפשר להמשיך לשאול את אותו מורה.

ובאמת היו הרבה רבנים שרצו לצאת בקריאה לאנשים, ולהורות, שאם אחד רואה שרכו מתיר דבר הנראה לו אדום, ילך וישאל עוד רב, אלא שמכיון שהיו רבנים שחששו שכל אחד יתחיל לשאול להרבה רבנים על כל מראה, לא יצא הדבר אל הפועל.

והגאון ר' שמאי גרום שליט"א אמר בשיעור (בבית הוראה בישיבת מיר), שאם אדם רואה שרכו מתיר לו מראה אדום, יש לו לחפש רב אחר.

ומהג"ד שמואל דוד גרום שליט"א שמענו שכל עוד שאין אדם יודע בכיורו על מי אפשר לסמוך, יש לו ללכת לרב המחמיר ביותר.

עג טהרה מאמר טהרת הבית פרק י"א כהלכתה

והאמת היא, שיש בכל עיר רבנים ידועים שהינם מן המחמירים, ובטוחים הם ממכשול זה, אשר אצלם ניתן לברר על איזה רב אפשר לסמוך, ובאופן כללי יש לדעת שאין לחפש אחר המקיל הגדול בעניינים אלו, מכיון שאצלם המכשול מצוי יותר, ועל כל פנים יש ללכת לרב בינוני שאין עליו רינונים שהוא מתיר דם גדה ח"ו. ואם האדם שומע על מורה מסוים שרבנים אחרים או שאנשים מרננים אחריו שהוא מתיר דם נידות, לעג"ד יש לירא שמים להתרחק ממנו כמטחוי אש. וכבר ידוע מה שכתב הריב"ש בתשובותיו דיש לאדם לחפש אחרי הדרך הבטוח בדרכי שמים ולהתרחק מהספק.

והעיקר שיש על האדם לדעת שכשם שכשארם נצרך לעבור ניתוח מסוכן, מברר הוא היטב על המנתחים, מי הוא המנתח היותר טוב שלא יצא עדיין שום מכשול מתחת ידו, כן הוא בענין הזה, ויש לאדם לברר היטב, מי הוא הרב המומחה בעניינים אלו, אשר אינו יוצא מכשול מתחת ידו בעניינים אלו.

ושמענו מאברך אחד שהיה שואל לשני מורים בקרבת מגוריו, ופירש לנו שמותם, ואנחנו ידענו שאחד מהם הוא מהמחמירים הכי גדולים בתחום זה, ואילו השני הוא מאלו שמתירים דם. אלא שהאברך הנ"ל לא בירר כלל על דרכו של המורה, אלא שהיה שואל את המורים הדרים בקרבת מגוריו. אבל האמת היא, שיש לברר היטב על דרכו של המורה לפני ששואלים אותו.

[וראינו מודפס שיעור של הרב הגאון ר' מגדל לובין שליט"א שאמר, שכשם שאין בן תורה קונה אתרוג בקופסא סגורה, וסומך על ההכשר, בלי לבדוק בעצמו שהאתרוג כשר, כך לא יעלה על הדעת שבן תורה ישאל מורה בענייני מראות בלי לברר עליו היטב, על טיב הוראתו בענייני מראות.]

גם חשוב לדעת מה שכתב החתם סופר בתשובותיו (יור"ד סי' קמ"ט) שגם מראה אשר מורה התירו, יש מקום לבן תורה להחמיר בו, כמו שיש ענין להחמיר שלא לאכול בשר שהורה בו חכם.

אמנם אי אפשר להגיד בזה כלל ברור, מפני שישנם מראות אשר באמת פשוטים הם להתירא, ואין בהם מקום להחמיר, רק שהאיש מחוסר בקיאותו מביא את המראה לחכם, אבל באמת אינו בגדר שאלה שהורה בו חכם, אבל בדרך כלל, האיש והאשה שיש להם שכל ישר יכולים לדעת אם פיסקו של הרב הוא פסק מחודש אשר יש מקום להחמיר בו, או שהוא דבר פשוט, ורק הלכו לשאול את הרב ליתר בטחון בלבד, שאז אין בו כל כך מקום להחמיר.

אמנם דברים אלו יכולים לגרום בלבול הדעת להאישי והאשה, ולכך הדרך המובחר הוא, לחפש ולברר היטב, עד שמוצאים רב שיודעים עליו שאינו נכשל בדברים אלו, ואז אפשר לסמוך עליו, בצירוף תפילה לה' שלא ניכשל ח"ו. (אבל תמיד כדאי להסתכל היטב בעצמו על המראה, מפני שגם הרב הכי טוב יכול לפעמים לטעות, וכבר שמענו מאברכים, ששואלים רבנים מומחים ומחמירים, שאחרי שהרב התיר, חזרו ושאלו את הרב, מכיון שהדבר היה נראה להם מוזר שהרב התיר את המראה, וחזר הרב ואסרו באמרו שלא ראה נקודה זו או שמעה מפני סיבה אחרת.)

[ושמענו ששאלו את מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל אחרי שיצא מכתבם של גדולי הדור על מי אפשר לסמוך בעניני מראות, וענה שאם שואלים את הגר"ע אוירבאך או הגר"ד מורגנשטרן או את תלמידי הגר"מ ברנדסדורפר, הוא בודאי טוב. ובודאי שיש עוד הרבה רבנים טובים שאפשר לשאול אותם, רק שמרן הגרי"ש המליץ על רבנים שהוא מכיר את דרך פסיקתם מקרוב, והוא סובר שהם בודאי לא נכשלים בדברים אלו.]

פרק י"ב

בהקדמה לפרק זה, עלינו להתנצל על כך שבאנו בפרק זה, ובפרק י"ד, לבקש מרבנים דברים מסויימים, ובאמת אין זה ממדת דרך ארץ שאנו - אברכים פשוטים - נבא לבקש ולהציע לרבנים הצעות, אמנם מכיון שכאב פירצה זו כואבת לנו, חרגנו קצת ממדת הדרך ארץ הראויה, ומקווים אנו שהרבנים יבינו לרוחנו, ולא יקפידו עלינו. והנה ברצוננו לבקש ולהציע להאדמו"רים, ולראשי הישיבות, ולהרבנים מנהיגי הקהילות, שיבררו היטב על מי מהרבנים אפשר לסמוך, ואז יוכלו לכוון את צאן מרעיתם ללכת לשאול את רבנים אלו. וכמו שכבר כתבנו לעיל שבקרלין-סטולין, ובגור, ובסלונים, ובעוד מקומות, בררו רבני הקהילה את מי מהמורים אפשר לשאול, ומכוונים את אנשיהם לשאול רק לאותם מורים, והלואי שמהם ילמדו, שאר רועי ישראל אשר לכאורה האחריות מוטלת עליהם, ויבררו וישלחו את צאן מרעיתם למורים טובים, ועל ידי כך ימנו בכלל מזכי הרבים אשר אין חטא בא על ידם.

ועוד יש לדעת שכשאדם שיש לו השפעה על הציבור מדבר על ענין זה, יכול הוא לזכות או להחטיא את הרבים באופן מבהיל, שאם מנהיג ישראל יאמר, שמה שכתבו גדולי הדור אינו נכון ח"ו, ואפשר לסמוך על כל מורה בלי לברר עליו, הרי יכול הוא לגרום שאנשים ימשיכו לשאול למורים שמתירים דם, ואם בהיפוך יאמר שיש להקשיב לדברי גדולי הדור, יכול הוא להציל הרבה אנשים מחייבי כריתות, וכל ביטוי בענין זה משקלו רב, וצריך התבוננות רב.

ושמענו מאברך אחד, ששאל לחברו שידע בו ששואל הוא לאחד מהמורים אשר תפסו אותו עשרות פעמים שהוא מתיר דם נדה, ושאל אותו אם הפסיק לשאול למורה זה, בעקבות מכתבו של גדולי הדור, וענה לו שחשב להפסיק לשאול אותו, אבל מכיון שיצא מכתב מרבנים מסוימים להגן על כבודם של המורים המתירים דם, לכך החליט להמשיך לשאול אותו. ולכן יש לשקול כל ביטוי בענין זה בזהירות יתירה, כיון שע"י דיבוריו יכול להכשיל אנשים בחייבי כריתות החמורות.

והנה תימה הוא קצת בעינינו למה לא יצא שום מורה והודה על טעותו ברבים, הלא לימדנו חז"ל דמודו דרבנן היינו שיבחייהו, והיה יכול על ידי כך, להיות נמנה בכלל מזכי הרבים, ולגרום זעזוע בכל העולם, תחת אשר עד עכשיו הכשיל אנשים שלא כדון, רח"ל.

ופונים אנו בזאת לכל מורה שיודע שנכשל בזה, שיפנה לכלל עדת ישראל במכתב, ויודה שחטא בשוגג בזה, ויודיע לכולם שיש מאד להיזהר בזה, וכמדומה שיגרום מכתב כזה, התעוררות גדולה בכל כלל ישראל, ויהיה זאת לתיקון המשקל בשבילו, משום שיציל על ידי כך אנשים מאיסורים, תחת אשר החטיא אותם בשוגג. ומכיון שכבר נתפרסם על גדולים וטובים שנכשלו בכך, לכך אין בזה בושה גדולה כל כך, ואדרבה, המודה ומעורר על כך, יעלה ערכו ביותר בעיני ברי דעת אמיתיים.

[אמנם היו כמה מורים שהודו לפנינו שהתירו בטעות דם, ואחד מהם הלך ללמוד מחדש את מלאכת ההבחנה במראות, אבל עדיין לא היה מורה שאזר אומץ כדי להודות על טעותו ברבים. ואע"פ שאמרנו חו"ל "חציף מאן דפריט חטאיה", אמנם בנידון דידן שע"י שיודה בכך, יעורר ויציל הרבה אנשים מאיסורים חמורים, מיסתבר דמצוה רבה קא עביד. ולאחרונה נודע לנו על מורה וותיק, ירא שמים גדול, שהפסיק לגמרי להורות בעניני מראות, מאחר ששמע שיש הרבה מורים שמתירים דם, והחליט להפסיק להורות בזה, כדי שח"ו לא ילכד בעוון זה.]

עוד אנו פונים בזאת לרבני ישראל שיבדקו עצמם היטב, אם יודעים הם להבחין בין דם יבש לבין מראה חום מקורי, וידעו שרבים וגדולים נכשלים בזה, ולא יטהרו מראות חומים עד שהם בטוחים בעצמם, וניסו עצמם, שיודעים הם להבחין בין מראה חום מקורי ובין דם יבש.

וכבר כתב הג"ר שמאי גרום שליט"א (בהערותיו שצורף לפי בקשתו להסכמתו על ספר זה), שצריך כל מורה לראות את הגיהנם פתוח לפניו, בשעה שפוסק על מראה, ולדעת שיכול הוא להכשיל שתי אנשים באיסורי כריתות, וטהרת וקדושת המשך הדורות תלויה בהוראתו.

ושמענו מפי הגר"י רויטמאן שליט"א (חבר הבד"ץ דקהל מחזיקי הדת) שסיפר לו הג"ר יצחק שלמה אונגר זצ"ל שבשנות צעירותו היה רב בכפר קטן ליד ירושלים (דיר-יאסין, כהיום גבעת שאול) והגיעה לידו שאלה בעניני יור"ד ח"ב, ופסק להיתר, ולפני שינתו חשב עוד פעם על השאלה ונדמה לו שטעה בזה, ולא הצליח להירדם מחמת הפחד, והחליט ללכת לשאול את מרן הגאון מטשעבין זצ"ל באמצע הלילה, אמנם הכפר שלו היה מוקף ערבים עוינים, ולכך לקח רימון יד בידו והתחיל ללכת ברגל דרך ארוכה, עד שהגיע ודפק על דלתו של הרב מטשעבין, ופתח מרן לפניו את הדלת בבהלה (שהיה כבר מאוחר מאוד), וראה, שעומד לפניו הרב אונגר, מלוכלך בבזבז. וסיפר לו שלדעתו טעה בהוראה, ואמר לו מרן בוא ונלמד ביחד סוגיא זו, והוציא

טהרה מאמר טהרת הבית פרק י"ב כהלכתה עז

שו"ע, והתחילו ללמוד את הסוגיא, עד שהראה לו מרן, שצדק בהוראתו. ואז בקש ממנו מרן שישאר בביתו ללון ללילה זה, אבל הרב אונגר ענה לו, שכיון שהשאר את הרבנית ישנה בעזבו אותה, ולא הודיע לה שהוא הולך, חושש הוא, שכשתעורר בבוקר, ולא תראה אותו, תיבהל מאוד, ולכך הוצרך הרב אונגר לחזור עוד פעם כל הדרך באמצע הלילה, וכשנפרד ממנו מרן זצ"ל, אמר לו שכמו שעכשיו פחד מטעות בהוראה ומסר על כך נפשו, צריך הוא לדאוג שישאר עם פחד זה כל ימי חייו, ולפחד שח"ו לא ישל בהוראה. (שלפעמים רב צעיר מפחד מטעויות ובמשך הזמן מתרגל וכבר אינו מפחד, ולכך הזהיר אותו מרן שלא יתרגל וישאר עם הפחד והדאגה מטעות, כל ימיו).

גם את מדריכי החתנים יש לעורר, שיבררו היטב למי הם מפנים לשאול, כשהם מלמדים חתנים, ועליהם ליידע את החתנים על מכתבם של גדולי הדור, כבקשת גדולי הדור במכתבם, ועי"כ יזכו החתנים להתחיל את דרכם החדשה באופן נכון, ולדאבוננו ידוע לנו שהרבה מהמדריכים מפנים את האברכים למורים מקילים שנתברר שהם מתירים דם. והקולר תלוי על צווארם.

פרק י"ג

והנה יש אנשים שמוענים שאע"פ שישנם מורים שמועים בזה, אין כאן רק מכשול באיסור דרבנן, דמדאורייתא רק זבה צריכה ז"ג, והא דאנן סופרים ז"ג הוא רק מחמת חומרא דר' זירא שאמר שבנות ישראל קבלו על עצמם לשבת ז"ג על טיפת דם כחרדל. והנה, מלבד שאין אנו צדוקים, וגם איסור דרבנן הוא חמור מאד; גם אין הדברים נכונים, וכמו שיבואר להלן.

והנה עיין בשו"ע סי' קצ"ו ס"ד שכתב שם המחבר לענין מחלוקת בענין הבדיקות בז"ג שאין להקל באיסור כרת, והוכיח מזה הסדרי טהרה (שם) דחוינן דאע"פ שאינו רק חומרא דר"ז, יש לו חומר של איסור כרת.

וגם דלפעמים יש לאדם שאלה ביום הו', והולך למורה, ובדרך כלל ביום הו' מנסה המורה יותר להקל, כדי שלא יצטרכו להתחיל כל הו"ג מחדש, ואם המורה מתיר אז שלא כדיון, אז נכשלים האיש והאשה על כל ביאה וביאה באיסור כרת, משום שברוך כלל ביום הו' לז"ג נמצאת האשה בימי הזיבה (דהרי אשה שמתחילה לראות דם, מן התורה סופרת ז' ימי נידות, ואז מתחילים י"א ימי זיבה, ולכן כשאשה רואה דם לחמש ימים, ואז מתחלת לספור ז"ג, אז ביום השביעי, היא ביום י"ב לתחילת ראייתה, שהוא באמצע ימי הזיבה), ואם רואה אז דם, צריכה היא מן התורה לשמור יום נקי כנגד יום שראתה, וספירת לילה אינה ספירה, ולכך צריכה מה"ת לחכות עד יום שמיני בבוקר, ולבדוק עצמה, ואז יכולה לטבול מה"ת, ואם המורה טיהר אותה שלא כדיון, והלכה וטבלה בליל ח', הרי טבלה לפני זמנה, וטבולתה אינה טבילה, וכל מה שישמשו האיש והאשה עד הפעם הבאה שהאשה תטבול כדיון, הרי הוא באיסור כרת מן התורה (בשוגג).

[ולפעמים יעבור הרבה זמן עד שהאשה תטבול עוד פעם, דלפעמים נכנסת להריון (ומולידה ילדים פגומים), ואינה הולכת לטבול עד אחרי הלידה ומשמשת כל תשעת ימי עיבורה באיסור תורה, רח"ל.]

ובמדרומה שצריך המורה אשר בא לפניו שאלה ביום הו', שאז בדרך כלל מנסים יותר להקל - לקחת דברים אלו בחשבון. וממילא מורא יעלה על ראשו שלא להקל שלא כדיון ח"ו. [ואם קרה שנתקלקלה באמצע ספירתה ומתחילה את הו' נקיים עוד פעם, יוצא לפעמים שחלק מהו' נקיים הם כבר אחרי י"ח ימים מתחילת ראייתה,

טהרה מאמר טהרת הבית פרק י"ג כהלכתה עט

ואם רואה אז דם צריכה מן התורה לחכות שבעה ימים כיון שהיא כבר בימי נידותה, ואם המורה מטהר אותה שלא כדון וטובלת בלי לחכות ז' ימים, הרי היא טובלת לפני זמנה, ולא עלתה לה טבילתה.].

ובן יש לפעמים שאלה בבדיקת יום הוסת ואם המורה מקיל בזה שלא כדון ואין האשה טובלת, עוברים על כל ביאה איסור דאורייתא.

גם יש לעורר לאברכים העושים שימוש בעניני מראות, שיבררו היטב את מי הם הולכים לשמש, עד שידעו בודאות גמורה שרובם אינו מתיר ח"ו דם נידה, מפני שיש הרבה אברכים שהלכו בתמימות לשמש מורים מסוימים ולא ידעו שרובם מתיר דם, וכך נכשלו גם הם והלכו בדרכו והתחילו להתיר דם, רח"ל. ושמענו מפי הג"ר שמאי גרום שליט"א שלפני הרבה שנים הגיע איזה רב לשמש אצלו, והיה רב זה משמש גם אצל עוד מורה, והראה להגר"ש המראות אשר רבו השני התירם, וראה הגר"ש שהם דם גמור, ואמר לו הגר"ש שאם יש לו טיפת יראת שמים שיברה ויתרחק ממורה זה. ואמר לנו הגר"ש שרב זה מכיר לו היום טובה, שהצילו מלהיות ממכשילי הרבים.

וצריך הלומד לדעת שעיקר השימוש הוא שיכון וקלוט בעצמו, איך נראה דם נידות, ואיך הוא נראה אחרי שמתייבש על העד, וכן שמענו מפי הג"ר חיים פסח הורוויץ שליט"א שכל פעם שיש לו קצת דם על בגדו מאיזה מכה, עוקב הוא אחרי שלבי התייבשותו, כדי להתרגל וללמוד איך נראה דם אחרי יום אחד, ואחרי שני ימים וכו'.

ולמוד זה, [דהיינו לבדוק בעצמו איך נראה דם אחרי שמתייבש], הוא הלימוד הכי חשוב ובטוח ממעויות, ואם רואה שרכו מתיר דברים שנראים כדם גמור (שהתייבש) עליו לבדוק היטב דבר זה, ולא לקבל דרכו של רבו כסומא בארובה.

וידענו על אברך אחד שלומד כבר הרבה שנים את מלאכת ההבחנה במראות ומשמש הרבה אצל מורים המתירים דם נידות, וקלט את דרכם, ומשקיע בענין זה כל כוחו וזמנו, ואחרי כל שנות עבודתו, עדיין לא קנה ענין זה על נכון, ועדיין הוא מתיר דם נידות, מכיון שלא השכיל אף פעם לקחת דם נידות, ולבדוק אותו, איך הוא נראה אחרי כמה ימים וכדו'.

ושמענו מרב אחד ששאל את הג"ר שמאי גראס שליט"א מאיפה הוא יודע כל כך טוב את מלאכת ההבחנה במראות, בעוד שהרבה מורים נכשלים ומתירים

דם. וענה שהיתה לו תקופה שאפו היתה מדממת הרבה, ומוזה למד היטב איך נראה דם שמתייבש או שמתפשט ומתפזר הרבה, או שמתערב קצת עם ליחה אחרת, וכדומה.

גם ישנם אנשים שלומדים אצל רבנים, ואז אומרים על מראות, שרב זה היה מקיל במראה זה, ורב שני היה מחמיר במראה זה, וכך הם פוסקים מפני שמדמים שהרב שלימד אותם היה מתיר מראה זה, אבל אין הם מבינים בעצמם שמראה זה אין בו נטייה לאדמימות, וטעות הוא בידם, שעיקר הלימוד הוא להבין בעצמו, איך נראה דם נידות, ומה אינו דם נידות, ומי שאינו לומד אלא דעת רבו ואינו מבין הדברים בעצמו, עלול להתיר דם. [דבר זה שמענו מפי הג"ר אליהו וינד שליט"א ומפי עוד הרבה רבנים].

ושמענו מאברך שנכנס למרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א לפני כמה שנים, ושאל אותו הגרא"ל, אם עושה הוא שימוש בעניני מראות, וכשהשיב בחיוב, אמר לו הגרא"ל שאינו מבין למה אברכים הולכים לשמש אצל רבנים שידועים למקילים, ולדעתו אינו נכון, מכיון שאח"כ כשבא אברך בן תורה לשאול אותו, חושב האברך שהרב מתיר לו לפי כל הדעות, כמו שהאברך רוצה ומקפיד לאכול בשר שכשר לפי כל הדעות, והרב אשר למד אצל אחד המקילים, מתיר לו לפי דעה יחידאה, ונמצא מכשיל את האברך להקל בדבר שלא כרצונו.

ודבר זה אמר הגרא"ל לפני כמה שנים, בזמן שכנראה עדיין לא ידע, שמתירים דם ממש, ובודאי שכהיום שנתברר על ידי פוסקי הדור שיש מורים המתירים דם ממש, צריך להקפיד על כך יותר.

וישנם הרבה אנשים שטוענים, שמעולם היו רבנים גדולים שהתירו מראות כאלה, אבל האמת היא שודאי שאין להאמין על רבנים גדולים שהתירו דם ממש, כל זמן שלא הוכח כן. [ואפי' אם תימצי לומר שהדברים נכונים, אין זו סיבה שגם אנו נמשיך ונמעה וניכשל בחטא זה.].

ובדברים האלו שמענו מרב חשוב שאמר למרן הג"ר מאיר סולובייציק שליט"א שאומרים, שגם הגאון מטעפליק זצ"ל התיר דברים כאלו, (שהינם דם יבש), ואמר הגר"מ שח"ו להאמין כזה על הרב מטעפליק, והמשיך אותו רב ואמר לו, שגם על עוד רב חשוב אומרים שהיה מתיר דברים כאלו, ואמר הגר"מ שגם עליו קשה לו להאמין, אבל אם באמת התיר מראות כאלו, יבטלו אלף כמותו, ולא יבטל אות אחת מהתורה. (ע"פ ירושלמי סנהדרין י"ג ע"א ושמו"ר ו' א').

פא טהרה מאמר טהרת הבית פרק י"ג כהלכתה

גם שמענו שכששאלו את הגר"ט ווייס שליט"א (גאב"ד העדה החרדית) אצל מי לשמש בעניני מראות, ענה, שצריך להיזהר בזה ביותר, מפני ששמע שישנם הרבה רבנים שנכשלים בענינים אלו.

והנה, יש אנשים שמוענים, שאינו מסתבר, שיתן הקב"ה להרבה יהודים להיכשל בדברים חמורים כאלו, אמנם עליהם לדעת שגם בעיר מאנסי, נכשלו יהודים יראים ושלמים, באיסורי מאכלות אסורות שלא מרצונם רח"ל, ולא לחינם נכתבו בתורתנו הקד' הפרשיות של אשר נשיא יחמא, והעם יחמא, ודיני פר העלם ציבור, וכדומה.

גם ישנם אנשים שמוענים, שאין זה מחובתם של אברכים צעירים, שלא מילאו כריסם בש"ס ופוסקים, להתעסק בתיקון פירצה זו. ודומה עלינו טענה זו כמי שאומר שאין ליהודי שגילה שמוכרים מאכלות אסורות במאנסי, לגלות דבר זה לרבים, מכיון שעדיין לא מילא עצמו בש"ס ופוסקים, ומכיון שיכול הדבר לפגוע בכבודו של הרב המכשיר.

ובודאי, שכשבערת שריפה אין עושים חשבונות אלו, וכל הקודם להציל, זכה בזה. ובפרט שכל גדולי ישראל וגדולי הרבנים, מחזקים מאד את ידיהם של האברכים, המתעסקים בתיקון פירצה זו.

עוד יש אנשים שמוענים שפרסום ענין זה גורם מכשול לפשוטי העם שיפסיקו לשאול רבנים ויקילו לעצמם שלא כדון, ונמצא המכשלה מרובה על התיקון. אמנם אין הדברים נראים, שכל בר דעת מבין, שפרסום ענין זה, מטרתו שאנשים יזהרו יותר בענין זה, ולא שיקלו יותר. ומכיון שפרסום ענין זה, יכול להציל הרבה אנשים יראי השם מלהיכשל, אין לנו לחשוש שאולי יבואו כמה אנשים קלים להקל יותר, ועל כיוצא בזה כבר אמרו חז"ל "ישרים דרכי ה', צדיקים ילכו בם, ופושעים יכשלו בם".

[וגם אין שום אדם שיבוא להקל מעצמו בדבר שהוא רואה ומשוכנע שהוא דם, ולדאבוננו מצבנו היום, שישנם אנשים שמביאים למורים דברים שהם בעצמם משוכנעים שזה דם, אלא שמכיון שמורים אלו מקילים בזה, מבטלים הם את דעתם מפני דעת מורים, וסומכים עליהם, וכמו ששמענו מאשה נאמנת, שאמרה לנו, שלא יכלה להיטהר מדמיה אחרי לידה כט' חדשים, ונכנסה לבית טבע כדי לחפש מזוז לעצמה, ואמרה לה המוכרת שהיתה אשה יראה ושלמה, שאינה צריכה שום תרופה, רק עליה לדעת למי ללכת לשאול שאלותיה מפני שישנם מורים שיודעים לטהר, דברים שהיא משוכנעת במאת אחוזים שהוא דם. ואמרה לנו אשה זו שבזמנה לא הבינה מה

המוכרת אומרת אבל כהיום ששומעת שבאמת ישנם מורים שמתירים דם נידות, היא מבינה את דברי המוכרת שהאשה שאינה מצליחה להיטהר, אינה צריכה תרופות, ויכולה לעבור עבירה, רח"ל, עם הכשר של מורה. וכן ראינו מראות, שמורים התירו אותם, שכל בן אדם פשוט יודע ורואה שהוא דם, רק שהאנשים התרגלו שרובם מתיר גם דברים אלו, ולכן מביאים הם את הדברים לרובם. והמעט שלפעמים אנשים פשוטים מבינים שהדבר דם ומורים מתירים אותו, הוא, מפני שהמורה למד שו"ע, וראה שאדום אסור, וחום יש פוסקים שמתירין, ולכך כשרואה דם יבש שנדמה לו כחום, מתירו, אבל האדם הפשוט שלא למד, ובפרט הנשים שרגילות בדם, אינם מסתכלים כל כך על הצבע של המראה, ולכך יודעים ומבינים שהוא דם יבש. וגם שלפעמים רב לומד אצל רב שאינו רואה כבר טוב ולכך מתיר מראות אדומים, והתלמיד אע"פ שהדבר נראה לו כדם מבטל עצמו לדעת רבו, ולומד מכך להתיר מראות אדומים. וכן יש בזה עוד סיבות למה יש מורים הטועים להתיר דברים שכל אדם פשוט רואה שהוא דם. וכן ראינו, כשלקחנו עד וטבלנו אותו בדם נידות, והיה העד מלא דם, וביקשנו מאברך שילך לשאול מורה מקיל גדול על זה, אמר לנו האברך שמתבייש לשאול על כך, מכיון שכל אחד רואה שהוא דם. וכששכנענו אותו לשאול אותו מורה, נדהם לראות שהמורה היה מסופק על המראה, וביקש לדבר עם האשה, וכשדיבר עם האשה, שאל אותה, אם היא רגילה לראות הפרשות אלו. ואמרנו בבדיחותא, שהיה עליה לענות שמימי נערותיה היא כבר רגילה בהפרשות אלו פעם בחודש, חוץ ממתי שהיא מעוברת או מינקת.]

ויש אנשים, שמודעים לפירצה זו, רק שטוענים שאין אפשרות לתקן פירצה זו, ואומרים בקרירות שיש עלינו לחכות עד שיבא משיח צדקנו ויתקן פירצה זו. ושואלים אנו לאנשים אלו, אם גם כשבנם חולה רח"ל במחלה אנושה, מתאישים הם כל כך מהר מלחפש לו מזור. ובודאי אם יהיו הרבה אנשים שכאב פירצה זו יבער בעצמותם, תמצא הדרך הנכונה לתקן ענין זה, וכבר אמרו חז"ל שאין דבר העומד בפני הרצון, וידוע שאפי' כגזירות הבולשוויקים, הצטער רבינו החפץ חיים ז"ל, ואמר, שאם היו הרבה אנשים שהיו מוסרים את נפשם בגלוי לשמור תו"מ, בודאי שהיה הרבה דם יהודי נשפך, אבל בסופו של דבר, היתה הגזירה מתבטלת כמו בימי היונים.

פרק י"ד

והנה בראשית פרק י"ב כבר התנצלנו על מה שנראה כרמות רוחא, שהננו מבקשים ומציעים דברים לרבנים, וכבר כתבנו שלולא שראינו פירצה זו בעינינו, והדבר כואב לנו, לא היינו מרהיבים בנפשינו לעשות כן. ויהיו דברים אלו גם כהקדמה לפרק זה.

והנה כעת ננסה להציע כמה עצות ששמענו, שיש באפשרותם להועיל לתקן מכשול זה, ונראה, שראשית תיקון העניין הוא, להכניס מודעות בציבור על מכשול זה, וכמו שידוע מספרי מוסר שכמו שהחולה הכי מסוכן, הוא האיש אשר אינו יודע שהוא חולה, כך הוא בחלאת העוונות, שהאדם שנכשל בעבירה ואינו יודע שנכשל, הוא החולה הכי מסוכן ורחוק מתיקון, שאם אינו יודע שחוטא, איך ישוב ויתקן, וכן גם בענין זה ראשית תיקון העניין הוא, להכניס מודעות בקרב הציבור על בעיה זו, שאם אין אדם יודע על בעיה זו איך יידע להיזהר בזה.

עוד העלו, שהמצב כהיום הוא, שאם בא אדם לקבל היתר הוראה, בוחנים אותו על לימודו והולך הוא לשמש רב אחד בעניני המראות, ואז מתחיל לפסוק, אבל אין אף אחד שבוחר אותו, אם באמת קלט ענין לימוד המראות לאשורו. והיינו אצל רב מפורסם אחד, ושאלו אותו, אם אפשר לסמוך על תלמידיו, וענה, שאינו יודע על מי מתלמידיו אפשר לסמוך, מכיוון שלא בחן אותם על ענין המראות, ורק תלמידים יחידים שביקשו מעצמם, שיבחן אותם, יודע הוא על מצבם בזה, מכיון שבחן אותם.

ולבן הציעו שאולי כדאי, שלא יתנו היתר הוראה לאברכים, עד שיבחנו אותם היטב היטב שבקיאם הם במלאכת המראות. וכמדומה שהבחינה על ענין זה - מבחינה מסוימת - היא יותר נצרכת מהבחינה על הלימוד, משום שהטעות בלימוד אינו מצוי כל כך כמו בענין זה, וגם השואל, אם בן תורה הוא, יודע קצת להבחין אם המורה טעה בלימוד, ויכול לבדוק הדבר בספרים, אבל בעניני המראות אין לרוב השואלים שום מושג, וסומכים בזה על המורה, בעיניים עצומות. וכן שמענו מפי רב חשוב שדרכם של הגאון ר' משה ניישלאם זצ"ל ושל הרב מדעברעצין זצ"ל (בעל הבאר משה) היתה, שלא נתנו היתר הוראה לאברך, עד שבחנו אותו אם בקי הוא במלאכת ההבחינה במראות.

ואולי מן הנכון לפתוח הכשר בענין הנ"ל, ורבנים חשובים יתנו הכשר למורים שנבחנו אצלם, ואף שישנו חשש, שגם מורים שלבדם אינם מומחים, יתנו הכשר למורים אחרים, אעפ"כ אולי כדאי הוא הדבר דכמו בעניני הכשרים על מאכלים, יודע הציבור קצת להבחין על איזה הכשר אפשר לסמוך יותר, אולי גם בזה ידע הציבור להבחין ולברוק על איזה הכשר אפשר לסמוך יותר, וגם כי מפני התחרות, ידאג כל הכשר לברוק את רבניהם היטב, כדי שלא יתפסו, שרבניהם מתירים דם שלא כדוין.

ובמובן שבאנו רק להציע כמה דרכים שנאמרו לתיקון הענין, כתלמיד הדין לפני רבותיו. ובאמת כהיום בכל עניני העולם הגשמי ישנם מקומות שאפשר לפנות אליהם בתלונות, כמו בעניני רופאים, ושאר אומנויות. וישנם מקומות שאפשר לברר אצלם מי הוא רופא המומחה יותר, ולפעמים כשמתברר שרופא אינו יודע את מלאכתו נאמנה, לוקחים את רישיונו, ולדאבוננו רק בעניין זה אין שום אפשרות לברר ולבקר על ענין זה.

ושמענו שרופא חרדי מארה"ב, התקשר למורה אחד מידידיו, ששמע עליו שנתפס והתיר דם נידות, ואמר לו שאצלו בעבודת הרפואה אם היו תופסים אותו בטעות כזו, היו מפטרים אותו מעבודתו, ולוקחים את רישיונו, ותמה ואמר למה אצלך לא קורה שום דבר, וממשיך אתה לפסוק.

פרק ט"ו

והנה מצאנו לרבינו בחיי בספרו כד הקמה אות ל' שכתב, וז"ל "כל מי שאינו מספר לשון הרע ואינו מחזיק במחלוקת על אותם שאינם נוהגים כשורה, הוא נענש בזה, וכן אמר הכתוב (הושע י', ט') "מימי הגבעה חטאת ישראל וגו' שם עמדו", כלומר, אם שם עמדו, יאמר, הדור הזה לא השיגה אותם בגבעה לבער הרע כמו שהשיגה מלחמה לאנשי הדור ההוא, וענין מימי הגבעה, כלומר מן הזמן ההוא חטאתם להקדוש ברוך הוא, והיה הדור ההוא טוב יותר מזה, כי ביערו את הרע בענין הפילגש, והחזיקו במלחמה עליהם, ואתם לא כן, כי אילו הייתם בדור ההוא, לא עשיתם כמותם, לבער הרעות מקרבכם". עכ"ל.

שוב מצאנו, שכן כתב רבינו יונה בשערי תשובה (שער שלישי אות ג"ט), וז"ל "מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתיצבים על דרך לא טוב ומושכי העוון, הרי הוא נענש מפשעיהם לכל חטאתם, ועובר בלאו, שנאמר (ויקרא יט, יז): ולא תשא עליו חטא, ונאמר (הושע י, ט): מימי הגבעה חטאת ישראל שם עמדו לא תשיגם בגבעה מלחמה על בני עלוה - פרוש אם שם עמד הדור הזה לא השיגה אותו בגבעה מלחמה לבער הרע כאשר השיגה מלחמה לבני הדור ההוא. "שם עמדו" כמו אם שם עמדו וכו' רוצה לומר ממין חטא גבעה היתה חטאתם, אכן הם היו טובים מאלה כי נקהלו ועמדו על נפשם לבער הרע. ונאמר (שופטים ה, כג): ארו מרוז אמר מלאך ה', ארו ארו ישיבה, כי לא באו לעזרת ה' לעזרת ה' בגבורים. ונאמר (דברים א, יז): לא תגורו מפני איש. וכל מי שהוא לשם יתברך ימסור נפשו על קדושת השם, שנאמר (שמות לב, כו): מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי, ונאמר (במדבר כה, יז): וירא פנחס ויקח רמח בידו. וחובה על כל ירא אף כי אוהב טהר לב, להעיר קנאה, כי יראה והנה יד שרים וסגנים במעל, ואמרו רבותינו (ב"ר כו-ה): כל פרצה שאינה מן הגדולים אינה פרצה, שנאמר (עזרא ט, ב): ויד השרים והסגנים היתה במעל הזה ראשונה". עכ"ל.

[ובפירוש פתח השער הגדפם על שע"ת (של הגר"מ צוקרמן זצ"ל) כתב שלפירוש רבינו יונה, הנביא מוכיח את בני דורו על שאינם משתדלים להסיר ולבטל החטאים שבתוכם. ושהדורות נשתנו לרעה, כי הדור ההוא עשו מלחמה לבער הרע והדור הזה אינו כן. וכן ברק קלל את מרוז על שלא בא לעזרת ה' בניבורים, והלימוד מזה, שבכל מקום שהמלחמה מצוה מחויבים כולם לבוא לעזרה. וכמו כן במקום

שהמחלוקת מצוה גם כן מחויבים כולם להשתתף בה. וע"ז נאמר לא תגורו מפני איש, כלומר, אל תמנעו מלהילחם ומלהחזיק במחלוקת מפני פחד איש. וכן בדורו של משה נאספו אליו כל בני לוי והעמידו נפשם בסכנה ויצאו להלחם עם החוטאים, ואף כי יראה כי יד השרים וסגנים במעל, שכל פירצה שאינה מן הגדולים אינה פירצה וכו' וגם פנחס הרג נשיא בישראל. עכ"ד פירוש פתח השער להגר"מ צוקרמן זצ"ל.]

דהיינו שהנביא מוכיח את ישראל למה לא למדו מדור פילגש בגבעה אשר היה שם יהודי אחד שחטא, והלכו כל ישראל ועשו מלחמה נגד שבט בנימין וכמעט שהרגו כל השבט מפני שהגיבו על היחיד שעשה עבירה, ולמה בדורנו שרואים אנו שיש מורים שמכשילים בחייבי כריתות (אף שבודאי שוגגים הם), אין אנשים המוכנים למסור נפשם כדי לתקן פירצה זו, וכי אין כבר בינינו יהודים שלב יהודי חם בוער בקרבם, ומפריע להם שמכשילים אנשים תמימים וישרי לב, בלא ידיעתם, בחייבי כריתות החמורים?

ובן היה החפץ חיים זצ"ל אומר ללויים שהסיבה שזכו הם להיות לויים מפני שכשקרא משה רבנו מי לה' אלי, אחרי חטא העגל, באו אבות אבותיהם, ורצו אחריו, והרגו את קרוביהם, שנכשלו בחטא, וזכו עי"כ לקדושת לוויה, ולהורות תורה והוראה לעם ישראל, כמאמר הכתוב (דברים לג, ט) "האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו, ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע, כי שמרו אמרתך ובריתך ינצורו" ועי"כ זכו ל"יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל ישימו קמורה באפך וכליל על מזבחתך". והיה הח"ח מלהיב בזה אנשים ללחום נגד מפירי דת, והיה אומר שאין לפחד מזה שנראה שהצד השני חזק יותר, שהרי יש כאן מלחמה בין הקב"ה ובין הסט"א, וברור הוא שהקב"ה חזק יותר, ודרכם של אנשים שכשיש מחלוקת מצטרפים לצד שחזק יותר, ולכך כשיש מלחמה בין האמת להשקר, כדאי להצטרף לצידו של האמת, מפני שסוף האמת לנצח, ולשקר אין רגלים.

ומפורש במקרא שגם פנחס לא זכה להתקדש בקדושת כהונה, לו ולזרעו אחריו, רק מפני שהרג נשיא בישראל, ולא הסתכל על כך שירננו אחריו "ראיתם זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז והרג נשיא בישראל", כמאה"כ (במדבר כה) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם וגו' והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם וגו'.

וקוראים אנו בזה בקריאה נרגשת לאנשי לבב אשר בחו"ל, לנסות ולתקן במדינתם הענין הנ"ל, מפני שבעז"ה בארץ ישראל נעשה שיפור ותיקון בענין הנ"ל,

פז טהרה מאמר טהרת הבית פרק ט"ו כהלכתה

(אף שגם כאן עדיין רחוק הדבר מתיקון שלם, וגם פה דרושים אנשים שיהיו מוכנים להתמסר לגידור פירצה זו), ולדאבון ליבנו ידוע לנו שגם בחו"ל קיימת פירצה זו, ואדרבה, שמענו מפי הגאון ר' נתן גשטמנר זצ"ל שבארה"ב קיים מכשול זה הרבה יותר מאשר בא"י.

ואחד מאופני התיקון הוא ע"י שיפרסמו בחו"ל את מכתבם של גדולי הדור שהתריעו על פירצה זו. וצריך לחפש עוד דרכים כדי לגדור פירצה זו.

פרק ט"ז

והנה במשך כתיבת קונטרס זה, שמענו עוד הרבה עובדות מחרידות, אשר יש בכוחם ללמד על מצבנו העגום בענין זה, ונעתיק חלקם.

שמענו מפי אברך אחד שמשמש את הגאון ר' שמאי גרום שליט"א שראה איך שאברך אחד הביא שקית של מראות לר' שמאי ואמר לו שהמורים במונטריאל התירו מראות אלו. וכשהסתכל ר' שמאי עליהם אמר שכולם דם הם, ותמה ואמר, "וכי אין המורים במונטריאל יודעים שדם שמתייבש נהיה קצת חום". גם שמענו מפי אברך ששלח דם נידות למורה חשוב במונטריאל והתירו. אמנם אין ח"ו בעובדות אלו כדי להוציא לעז על עיר זו, מכיון שיתכן שכל המראות הגיעו ממורה אחד, ומפני עוד סיבות.

עוד שמענו, שאברך אחד מעיר מסוים באנגליה, כשהיה בארץ ישראל, הביא מראה לפני הרב הגאון ר' יהודה אריה דינר שליט"א, ואמר לו הרב שהמראה מלא דם, והאברך תמה ואמר שאצלנו בעירנו אין מראה זה בנגרד שאלה כלל, ובודאי מטהרים אותו, ואמר שלא רצה בכלל להביא מראה זה לרב, מרוב פשיטותו להיתר.

ובשסיפרנו עובדא זו לאחד מגדולי המורים שליט"א אמר שלדעתו עלינו לקחת מראות עם דם נידה, ולנסוע לחו"ל לעיר זו, ולבחון המורים שם, ואם יתברר שאכן המורים מתירים שם דם נידות, עלינו לפרסם הדברים בעיר זו, כדי להציל אנשים מחטא. אמנם מסיבות שונות לא יצא הדבר לפועל, בפרט מאחר שלדעתו של הגרי"א דינר שליט"א אין להסיק מסקנות מהעובדא הנ"ל, מאחר שיתכן שאברך זה אינו מבין בטיבן של מראות, וטעה בדמיונו.

גם שמענו מאברך מלונדון ששמע מפי חתנו של הגאון ר' שלום פרידמן שליט"א (חתנו של הגר"ה פדווא זצ"ל, ומו"ץ בלונדון) שחמיו הגאון ר' שלום אמר לו, שגם בלונדון ידוע לו על מורים שמתירים שלא כדוין, אלא שאין בכוחו לצאת נגדם.

עוד שמענו שהרה"ג ר' משה רוט שליט"א (מבני ברק) אמר, שכמה פעמים הראה לו אברך - שמשמש אצל רב אחד בבני ברק - מראות, ואמר לו, שרבו אמר שאפשר להתירם, והם היו דם ממש. [והראה ר' משה הנ"ל את המראות לעוד מורים, וכולם ראו ואמרו שהוא דם ממש.]

ועוד סיפר הרב הנ"ל שבא לפניו אדם עם בגד, והוא ראה מיד שהוא מלא דם, אמנם השואל אמר שמורה חשוב מבני ברק התירו בלילה, ומפני שהיה תמוה בעיני ר' משה שמורה יתיר בגד מלא דם, לכך אמר לשואל שאולי בלילה לא ראה המורה טוב, וכדאי לחזור למורה ולשואל אותו ביום, אמנם שוב סיפר עובדא זו לרב אחר שאמר לו, שאין צורך ללכת עוד פעם למורה זה ביום, מפני שיודע מזמן שכך דרכו של אותו מורה, להתיר דם.

עוד שמענו שלפני זמן רב כשיצא רב אחד בירושלים ופרסם שישנם מורים שמתירים דם, היה מורה אחד שהפריע לו הדבר ואמר לפני תלמידיו שמשמשים אצלו, שרוצה להביא לפניהם רב אחד מחו"ל, כדי להראות להם שבחו"ל כל הרבנים מתירים דברים אלו, ולכך הביא לפניהם את הרב הגאון ר' שלמה זלמן וועבער שליט"א (מו"ץ דחסידי בעלזא באנטוורפן), והתלמידים הביאו לפניו מראות שהמתירים האלו דרכם להתירם, ואחרי שהסתכל עליהם תמה ואמר, "וכי אספתם לפה את כל הדם של ירושלים".

גם שמענו מפי אברך אחד שרב משווייץ אמר לו שבארץ ישראל אין את מי לשאול בענייני מראות מכיון שכולם מחמירים שלא כדון, חוץ משתי מורים, אשר אותם מורים נתגלו במשך הזמן כגדולי מתירי הדמים בארץ ישראל, וד"ל.

גם שמענו שהביאו לפני רב אחד מירושלים מגדולי המקילים, מראות, ממורה ממאנסי שהתירם, ואמר הרב מירושלים שהוא דם נידות ממש, והתבטא בחרפות נגד אותו רב.

גם אמר לנו אברך אחד שכשהיה בבורו פארק (בארה"ב), בדקה אשתו עצמה ויצא דם על העד, אלא שחשבה שכנראה הוא מפצע מכיון שכאב לה מאד במקום מסוים. ואמר האברך לאשתו שתיקה עוד פעם עד, ותלחץ על המקום שכואב לה, כדי לברר אם יש לה מכה שמוציאה דם, וכך עשתה, ובאמת יצא דם. ולקח האברך את שתי המראות, והראם לפני מורה חשוב בבורו פארק, והתירם. ואמר לנו אותו אברך שאינו בטוח אם אותו מורה התירם מפני שחשב שאינו דם, או מפני שחשב שהוא דם מכה. [אשר כידוע ישנם מורים שמתירים דם מפני שנדמה להם שהם יודעים להבחין שהוא דם מכה. וכבר יצאו גדולי ישראל נגד ענין זה בחרפות בספריהם (בקובץ תשובות להגרי"א ובשבת הלוי ובחוט שני והעתקנו דבריהם בעמודים קפ"ט-קצ"ג). ולדאבוננו שמענו מאברכים שהביאו מראות דם לפני מורים שהתירו על סמך הבנתם שהוא דם מכה, ולבסוף התברר שהיה דם נידות, ואכ"מ להאריך בזה.]

ועכשיו שמענו, שאברך אחד שאל למורה על מראה, והתירו, והיה לבו של אותו אברך נוקפו מפני שהמראה היה נראה לו כדם, והלך ושאל את הרה"ג ר' קלמן ויים שליט"א (מו"ץ בהעדה החרדית), שראה שזה דם, ושלה אותה לאחות שבדקה אותה ואמרה שנוטף דם מהרחם. [אמנם אין אנו יודעים אם ר' קלמן ידע שמורה אחר התירו.]

כתבנו עובדות אלו כדי לעורר הלבבות, וכדי לעורר אנשי חיל בכל מקום שהם, לקום ולנסות לפעול כדי לתקן פירצה זו.

פרק י"ז

עוד רואים אנו לנכון להעתיק עוד כמה דברים חשובים שיכולים לעורר אנשים, ששמענו במשך כתיבת הקונטרס.

שמענו ששאלו את הרב הגאון ר' יוסף שלום גלבר שליט"א (בעמח"ס נתיבות שלום ואורחות שבת), אם יתכן להוציא לעז על מסורה קדומה, וענה שכיון שהוכח שישנם מורים שמתירים דם על כרחך שנשתבשה מסורה זו במשך הזמן. [ונראה דכוונת הדברים הוא, שהיו רבנים גדולים ומומחים שהתירו מראות חומים, ובמשך הזמן היו תלמידים שנשתבשו להתיר דם יבש, מכיון שאינו כ"כ קל להבחין בין מראה חום ובין דם שנתייבש וכמוש"כ לעיל בעמ' ל"ט בשם הגר"ע אורבאך שליט"א ובעוד מקומות].

ואכן, כבר כתבו גדולי הדור במכתבם באלול תשס"ט (המודפס בעמ' קט"ו) שאין לסמוך על מורים האומרים שקיבלו מרבתייהם להתיר מראות שנראה לרוב חכמי ישראל לנוטה לאדום, וקרוב הדבר לומר שטועים לדמות מילתא למילתא, והיינו כנ"ל דיש לתלות שנשתבש המסורה.

גם שמענו מהגרמ"מ פוקס שליט"א, שלפעמים המורה אינו רואה כבר טוב מחמת זיקנותו, ואין הרב מודע לכך, ותלמידיו הלומדים אצלו אינם יודעים שהרב מתיר דברים אסורים מחמת זיקנותו, ולומדים מזה להתיר מראות אדומים. ואמר לנו הגרמ"מ פוקס, שלכן מבקש מתלמידיו שאם רואים אצלו שינוי בראיה, שידיעו לו, מחמת שראה אצל רבנים שלא ראו טוב מחמת זיקנותם ולא היו מודעים לזאת, ולכך המשיכו לפסוק ולפעמים טעו.

ובן שמענו על רב חשוב בחו"ל שאינו מודע שמחמת זיקנותו אינו רואה טוב, ולכך ילדיו אינם נותנים לאנשים ליכנס אצלו לשאול על מראות.

ובן שמענו מפי הגר"א מונדרר שליט"א שהגרמ"א פריינד זצ"ל הפסיק לענות לו על מראות בזיקנותו מחמת שחשש שנחלש אצלו כח ראייתו. וכן ידוע על אחד מגדולי דורנו שהפסיק להורות בעניני מראות מאחר שנתברר לו שכבר אינו רואה טוב.

והנה שמענו שמורה אחד שרגיל להתיר מראות אדומים, נכנס למרן הגאון ר' מאיר סאלאווייציק שליט"א ותינה לפניו את צערו שאינו יודע למה יוצאים נגדו מאחר שכך היתה המסורת בירושלים להתיר מראות אלו. (כך טען אותו מורה, אמנם הגר"מ

ווייס שליט"א והגר"א פדווה שליט"א כבר הכחישו שקרים אלו במכתביהם המודפסים בעמ' ק"כ ובעמ' קכ"ב) ואמר לו הגר"מ שפשוט שאין לזוז מדברי השו"ע שאין להתיר שום מראה שיש בו נטייה לאדמימות. וכשאמר לו אותו מורה שאם היה הגר"מ רואה איך שאברכים מתחננים להתיר, היה חושב אחרת, כעם עליו הגר"מ ואמר שמי ביקש ממנו לספק לאברכים היתרים שלא כדון. וכשביקש המורה ברכה מהגר"מ, בירכו שיזכה להיות פ"ר מרע, ואחרי דקה כדי שלא ייפגע, הוסיף ואמר, שנזכה כולנו להיות פ"ר מרע. ובן שמענו מפי הגר"ח ואזנר שליט"א שאמר לנו שכמה אנשים הגיעו אליו, ושאלו אותו איך אפשר לצאת נגד מורים שפוסקים ע"פ מסורת מסויימת, ואמר להם שמרחם על רבנים הטוענים שיש להם מסורת נגד השו"ע, ואין לנו לזוז מדברי השו"ע, שאין להתיר מראה שיש בו נטייה לאדום.

וכבר התריע על כך אביו מרן הגר"ש ואזנר שליט"א, וכמו שכתב בשמו הגאון ר' משה שאול קליין שליט"א בהסכמתו לספר פי כהן - שמעתתא דטהרה וז"ל "וכמה פעמים אמר לי מו"ר הגאון פוסק הדור בעל "שבת הלוי" שאין מקום בהלכה להתיר מראה דם הנוטה לאדום ע"פ מסורת, כי חז"ל והפוסקים סגרו עלינו את הדרך והסכימו לאסור כל מראה הנוטה לאדום, והוסיף דיש לחזק ענין זה. וכבר יצאו גדולי פוסקי דורנו בפסק ודעת תורה על זה". עכ"ל. [והעתקנו מכתב זה בעמ' קכ"ז ובעמ' קע"ו].

[ועכשיו שמענו מרב אחד שבצעירותו שאל על מראה את הגאון ר' זלמן נחמיה גולדברג שליט"א ואמר לו שיסתכל בעצמו על המראה, ואם אין בו שום נטייה לאדום, הרי הוא מותר, ואמר, שאינו יודע למה ישנם אנשים האומרים שכאילו ישנם מסורות על ענינים אלו, דהרי כבר נפסק בשו"ע שכל מראה הנוטה לאדום אסור ואם אינו נוטה לאדום מותר.]

גם שמענו שחתן אחד נכנס אצל ראש ישיבתו הג"ר צבי קפלן שליט"א ושאל אותו אם ילך ללמוד הדרכה אצל מורה אחד שהתפרסם כמתיר דם, ואמר לו הג"ר צבי שאחד מגדולי ראשי הישיבות בירושלים התקשר אליו וביקש ממנו שלא ישלח שום חתן ושום אברך לשאול את שאלותיו למורים מסויימים שנתפרסמו כמתירי דם.

עוד דיברנו עם הג"ר יצחק סולובייציק שליט"א ושאלנו אותו אם יש נכונות במענת האנשים שטוענים בנידון דידן שאין לדיין אלא מה שענינו רואות, ואמר לנו שבודאי שאינו נכון, ומורה שהביאו לו דם נידות והתירו, בודאי שאין ענינו של דיין זה, רואות טוב, ועליו להפסיק להורות. ואמר שאינו מבין למה מתקשים מורים אלו להמשיך להורות. ואמר שלדעתו היה ראוי לנדות מורים אלו אם הם ממשיכים להורות

טהרה מאמר טהרת הבית פרק י"ז כהלכתה צג

אלא שדבר זה מסור לזקני הדור שכראה לא ימהרו לעשות כן. ואמר, שלכתחילה כששמע שרב אחד אומר שישנם מורים שמתירים דם אמר לתלמידיו שאין צורך להאמינו, אבל אחרי שנתברר דבר זה ע"י הרבה רבנים וע"י גדולי הדור, בודאי שאין להמשיך לשאול אותם. וכן שמענו שאמר הג"ר שלום שכטר שליט"א בשיבתו, שבודאי אין לשאול מורים אלו.

וכן שמענו מפי הג"ר נתן קופשיץ שליט"א שהג"ר יעקב פרידמן שליט"א אמר בשיחה בבית שמש תוך דבריו, שודאי אברך ירא שמים אינו שואל על מראותיו למורים כאלו.

כן זכינו להיכנס לפני זמן לא רב, אצל כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א שחזק אותנו מאד בעבודתנו, ואמר שצריך ליידע את האברכים על הבעיה הנ"ל, ועורר שצריך לנסוע לארה"ב כדי לנסות גם שם, לתקן פירצה זו.

וידוע לנו שבארץ ישראל חל שיפור גדול בענין זה, וידוע לנו בבירור ששלחו מראות שנמבלו בדם למורים שכבר שלחו להם את אותם המראות לפני תחילת המערכה, ואז התירום, ועכשיו אחרי שיצא מכתבם של גדולי הדור לא רצו להתיר אותם. וכן שמענו על עוד הרבה מורים שבעבר היו מתירי דם ועכשיו נוהרים הרבה יותר שלא להתיר שלא כדון.

ורצינו לבקש מכל מי שידוע לו עובדות על מורים שמתירים דם שידוע לנו, [ע"י מכתב לת.ד. 266 בית שמש], כדי שנוכל לנסות לתקן את הדברים. וכן ברצוננו לבקש מרבנים שיכתבו לנו מכתבי חיזוק והתעוררות על ענין זה, כדי שיהיה אפשר לפרסמם לתועלת הרבים ולאפרושי מאיסורא.

פרק י"ח

וראינו אנשים שיודעים על מורים שמתירים דם, ואינם מוכנים להגיד שמותיהם לאנשים, ולענ"ד הם עוברים בזה על לאו דאורייתא לפמש"כ רבינו יונה בשער שלישי אות ל"ז, וז"ל "ולא תחוס עינך עליו ולא תחמול ולא תכסה עליו (דברים יג, ט). הוזהרנו בזה, שלא לחמול ולרחם על המחטיאים והמכשילים בני אדם. ואמרו רבותינו ז"ל כל הנעשה רחמני על האכזרים לסוף נעשה אכזרי על הרחמנים". עכ"ל. ומשמע מדבריו שאין לאו זה אמור דוקא במסית ומדיח לע"ז אלא בכל איש שמכשיל את הרבים. וכיון שהמורים שמתירים דם, מכשילים את הרבים, הוזהרנו בזה, שלא לחמול עליהם, ולפרסם שמותיהם כדי להציל אותם ואת השואלים אותם מדינה של גיהנם.

ומיסתבר דהא דהקפידה התורה שלא לחוס ולחמול על המסית, אינו מפני שעונו חמור יותר משאר חוטאים, אלא מחמת שכיון שעונו קשור להחטאת הרבים, אין מקום לרחם עליו, שהרי על ידי שנרחם עליו, אנו מתאכזרים על אנשים אחרים, שנכשלים על ידו. ולכן גם בענינו אסור לחוס על מורים אלו, אף אם הם צדיקים וחשובים, כיון שהענין נוגע להחטאת הרבים. ומכאן תוכחת מגולה לאנשים שמנסים ללמד זכות על מורים אלו עם כל מיני טענות עקומות, בחושבם שמצוה ללמד זכות על מורים חשובים, ואינם שמים על לב, שבדבריהם, הרי הם מחטיאים את הרבים, וכבר שנינו שאין מלמדין זכות על המסית, מכיון שהענין נוגע להחטאת הרבים. [ואין כוונתנו ח"ו לומר, שגדולים וצדיקים המתירים דם בטעות, הרי הם מסיתים ומדיחים, רק כוונתנו שמיסתבר שגם עליהם אסור לחמול ולחפות, וללמד זכות עליהם, כיון שהענין נוגע להחטאת הרבים, וע"י שמחפים עליהם, הרי אנו מתאכזרים על השואלים אותם ונכשלים על ידיהם.]

וישנם אנשים שיודעים שיש מורים המתירים דם, אבל הם אומרים שקשה להם, ומפחדים הם לצאת נגד המורים המתירים, פן יבולע להם. ועליהם לדעת את דברי רבינו יונה בשער ג' אות ל"ג שכתב, וז"ל "לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלקים הוא (דברים א, יז). הוזהרנו בזה להאמין שלא יקרנו נזק מצד משפט הצדק כאשר לא נכיר בו פנים, כמו שאמרו רז"ל שלוחי מצוה אינם נזוקים וכו' וזהו פירוש 'כי המשפט לאלקים הוא' - שלא יבואכם נזק בסבתו". עכ"ל.

מהרה מאמר טהרת הבית פרק י"ח כהלכתה צה

ודברי רבינו יונה הם חידוש גדול, שבדרך כלל מקובל ללמוד שכוונת לאו זה שאסור לדיין לפחד מבעלי הדין אע"פ שיכולים הם להזיקו, אבל לדברי רבינו יונה נכלל בלאו זה שעלינו להאמין שלא יתכן שיגיע עלינו נזק ע"י שאדם מתנהג בצדק. וידוע דברי חז"ל ש"אין אדם שומע לי ומפסיד".

וישנם אנשים המפחדים להתעסק בענין הנ"ל מפני שחוששים שמא ינקו מקפידתם של מורים שמתירים דם במעות, אמנם כנראה שגם זה נכלל בדברי רבינו יונה שהוזהרנו להאמין שלא יקרנו נזק בגלל קיומנו רצון ה'.

ובר מן דין, אין תפקידו של יהודי לפחד מקפידות, אלא תפקידו לעשות רצון קונו אף אם ינוק ע"י כך, וידוע שהחידושי הרי"ם היה נוסע להרה"ק ר' אליקים בריעה מקו'ניץ זי"ע [בנו של המגיד מקו'ניץ], ושוב החליט לנסוע להרה"ק מקוצק, ובכל נסיעה שנסע לקוצק נפטר לו ילד אחד מחמת קפידתו של הרה"ק מקו'ניץ, ואעפ"כ לא חדל מנסיעותיו לקוצק, וידוע שהיו צדיקים שתלו ההתקשרות המיוחדת של חסידי גור ברבותיהם בעובדא זו שהחידושי הרי"ם מסר נפשו על התקשרותו לרבו. ושמענו, שישנם אנשים המפרסמים שהאברכים שהתעסקו בענין זה נענשו קשות מן השמים ועי"כ הם משכנעים אנשים שאפשר להמשיך לשאול רבנים שמתירים דם, ולכך עלינו להודיע שהכל שקר מוחלט, ושומר מצוה לא ידע דבר רע.

עוד ראינו לנכון להעתיק את דברי רבינו יונה בש"ג אות נ"ב שכתב "ולפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט, יד). הוזהרנו בזה שלא להורות את בני ישראל אשר לא כדת ושלא כהלכה. ואמרו רז"ל הווי מתונים בדין. ונמהרי לב להבין ולהורות לא יצילו את נפשם מתת מכשול לפני עור, וחטאתם כבדה מאד, כמו שנאמר לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו ימוטו כל מוסדי ארץ. [כלומר שהדיינים המעוותים את הדין לא ידעו ולא יבינו את אשר בשביל העון הזה, יתהלכו בחשכה וימוטו על כך כל מוסדי ארץ (לשון רש"י תהלים פ"ב ה')] ועוד אמרו הווי זהיר בתלמוד, ששגגת תלמוד עולה ודון. ואמרו כי רבים חללים הפילה זה תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה וכו' ". עכ"ל.

ויתכן שיהיה אדם בבחינת הגיע להוראה בכל התורה כולה וחייב הוא להורות, ובענין המראות הוא בבחינת לא הגיע להוראה ואסור לו להורות. ואין זה מוריד מגדלותו בתורה, שיתכן שיהיה אדם בקי בכל התורה כולה, ואין לו את החוש להבחין במראות. ושמענו מפי הגרמ"ש קליין שליט"א שאומר לתלמידיו הבאים ללמוד אצלו מלאכת ההבחנה במראות, שאין כל אדם מוכשר ללימוד זה, ויתכן שהגרעק"א לא ידע להורות במראות, ולא היה מורה בזה, ומי שאין לו חוש לזה, אסור לו להורות בזה.

ועי' בספר פלא יועץ באות הוראה שכתב וז"ל "ידוע מאמר וז"ל על פסוק כי רבים חללים הפילה זה ת"ח שלא הגיע להוראה ומורה ועצומים כל הרוגיה זה ת"ח שהגיע להוראה ואינו מורה ואמרו חז"ל על פסוק אמור לחכמה אחותי את אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אמרתה ואם לאו אל תאמרתה וזה נאמר בש"ס אפילו על מילי דלא נפקא מינה לענין דינא כל שכן כשיש ג"מ לענין דינא ולא זו בלבד כי איכא למיחש שיתיר את האסור או שיטהר את הטמא או יחרד האיש וילפת ויראה כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגהינם פתוחה לו מתחתיו ולא יוציא מפיו לומר מותר או טהור עד שיהא ברור לו הדבר כשמש וכו' וכבר אמרו בש"ס דרכי כי אתו מרפתא קמיה הוה מכניף לכולהו מבחי דמחוזא אמר כי היכי דלמטי להו שיבא מכשורא ופירש"י שיגיע להם חתיכה מן העץ שאם אטעה בדין לא יהיה כל משא העונש עלי אלא נישא בין כולנו והקל מעלי ואנן יתמי דיתמי מה נענה בתריה וכו' ואפילו להחמיר צריך עיון רב וכו' ואם הוא מטמא את הטהור רעתו רבה כי שמא ח"ו יגרום שיבא בעלה לידי עבירה של קרי והוצאת שז"ל לכן כל חכם לב בבוא הוראה לפניו יחרד מאד ויכנע לבבו וישא עיניו למרום ויאמר לישועתך קויתי ה' ויעיין היטב היטב עד מקום שידו מגעת וכו' ולעולם יקדים תפלה וישפוך נפשו לפני ה' שלא ישל בדבר הלכה ושלא יוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן וכו' ואם לא ימצא הדבר ברור ואין לו ממי לשאול וצריך לפסוק הדין הלכה למעשה תיכף, ילך לחומרא ויבחר הרע במיעוטו כי יותר טוב לאסור את המותר מלהתיר את האסור". עכ"ל.

ולענין מש"כ הפלא יועץ שאם אין המורה יודע ילך לחומרא יש לציין לדברי הש"ך בקיצור הנהגת איסור והיתר (ביור"ד סוף סי' רמ"ב אות ט') שכתב וז"ל "כשם שאסור להתיר את האסור כך אסור לאסור את המותר אפילו בשל עובד כוכבים ואפילו במקום שאין הפסד מפני שעל הרוב יש בו צד הקל במקום אחר מחמת שנאסר והוי חומרא דאתי לידי קולא ואע"פ שלפי הנראה לא יבוא מזה צד קולא אסור שאפשר שיתגלגל ויבא קולא עד אחר מאה דברים. לפיכך אם הוצרך לאסור מחמת ספק או מחמת חומרא, בזה שאין האיסור ברור כשמש צריך המורה לומר שאין האיסור ברור אלא שאנו מחוייבים להחמיר וכל שכן אם המורה מתיר בשעת הדחק וכיוצא בו שיאמר לו כן". עכ"ל.

ומבואר מהש"ך שאף שבודאי אם אין המורה יודע מחוייב להחמיר מחמת הספק, וכדברי הפלא יועץ, אמנם עליו להודיע לשואל שאוסר מחמת הספק. [אמנם יש רבנים החוששים שאם יאמרו לאברך שאוסר המראה מחמת הספק, ילך האברך למורה אחר שאולי יתירו שלא כדון, ולכך מעדיפים לאסור בודאות, וצ"ע בזה].

ועל השואלים לדעת את דברי רבינו יונה בשער ג' אות קכ"ה שכתב וז"ל "ויש בחייבי כריתות אשר גורם לזרעו מוקש רע ושחיתות, לבד מאשר אחרית הזרע להכרית, והוא הבא על הנדה וההוא יקרא זרע מרעים כי יהיה תו העזות על מצחו בעוד בחיים חיתו כמו שאמרו חז"ל עז פנים הלוא הוא בן אשה נדה ויהיו עונות הבן על עצמות האב כי הוא עולל לנפשו להיות פושע מבטן, ואוי לרשע רע כי שחת לו, והכרת תכרת נפשו ונפש אשתו, וזרעו בליעל כולו נכרת, והאשה הנדה היא בנדת טומאתה גם וכו'". עכ"ל.

ושמענו ששאלו את מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל אם יש לאדם לברר כשמציעין לו שידוך אצל מי המחותן היה שואל את שאלותיו וענה ע"ז מרן דכיון שבן הנדה מותר לבוא בקהל מעיקר הדין ורק לכתחילה יש להימנע מלהתחתן איתו, לכן יש להקל בספיקו.

ועלינו לכתוב שכל מי שקשה לו להאמין שישנם מורים שמתירים דם נידות יכול לקחת בעצמו דם נידות ויחכה קצת ויביא אותו למורים שמפורסמים למקילים גדולים, וכנראה שימצא מורים שמתירים דם נידות, ואם לא ימצא יכול לפנות אלינו, ונפנה אותו למורים שיוודעים לטהר דם נידות. [אם יהיה בכך תועלת לאפרושי מאיסורא דאל"ה אסור לגלות שמות של מורים המתירים דם משום לישנא בישא].

והנה גם אברך שהולך לרב טוב שאינו מתיר דם נידות, עליו להודרו לשאול את מראותיו במהירות האפשרית, מפני שהמראות דוהים מאדמומיתם כמו שכתבנו לעיל ולפעמים קורה שהם באמת משתנים למראה טהור, ולכן יש לכל ירא ה' למהר ולשאול על שאלותיו. אמנם אף אם ממהר לשאול את שאלותיו עליו לשאול רב מובהק, דאף אם ימהר וישאל לא ימלט שיתייבש המראה קצת, ואם ילך למורה שאינו מבין בטבעו של דם יבש, יכול לטהרו בטעות.

ועי' בשערי תשובה שער ג' אות נ' שכתב "לא תהיה אחרי רבים לרעות, הזהרנו בזה שלא לחזק ידי עוברי עבירה בדברים, ושלא להתחבר אל המסכמים אל העוול וכו'". עכ"ל.

ויש לכל איש להזהר בזה, שלא יכשל בלאו זה, ולא יחזק בדברים, ברבים או ביחידות, את המורים המתירים דם, ואסור לו להסכים עם העול הנעשה ליהודים תמימים, שמכשילים אותם באיסור כרת.

פרק י"ט

ובעת שמענו על אברך אחד ששואל כבר כמה שנים את שאלותיו למורה בברכפלד, ואמר, שמעולם לא אסר עליו רבו שום מראה, ולאחרונה הביא לו כמה מראות דם ורבו התירם, ואברך זה אומר שאעפ"כ ממשיך הוא לשאול את רבו מכיון שמסתמא יש לרבו איזה מסורת, אלא שהאברך מחמיר בעצמו וכשהוא בעצמו רואה שהוא דם הוא זורק את המראה, ורק דבר שהוא שאלה אצלו הוא מביא לרבו, שמתירו. ויש לאברך זה (ולדומיו) לדעת, שאע"פ שאינו מביא לרבו, רק דברים מסופקים, אעפ"כ, לכאן דינו כבועל נדה, מכיון שנפסק בשו"ע בסי' קצ"ו דלעולם האשה בחזקת טומאה עד שתפסק בטהרה, ואם אשה עושה הפסק טהרה וזורקת אותו בלי להסתכל עליו או שמביאה אותו לסומא שאומר שהוא טהור, הרי היא בחזקת טומאה, וכן אם היא מביאה את ההפסק למורה שהוכח שאינו יודע בצבעו של דם, הרי הוא כסומא לענין זה, ואינו נאמן לומר שהאשה הפסיקה בטהרה, ודינה כנדה, ואין טבילתה עולה לה.

ובעין זה נשאלו גדולי ההוראה במי ששאל הפסק"ט למורה המתיר מראות הנוטות לאדום לדעת רוב חכמי ישראל, אם צריך לחזור ולעשות הפסק"ט מחדש וכולם ענו פה אחד שהדבר פשוט שצריך לחזור ולעשות הפסק"ט מחדש. והדפסנו דבריהם בעמודים ר"א-ר"ג.

וכן הורה לנו למעשה הג"ר יעקב מאיר שטרן שליט"א להורות לאברך ששאל את שאלותיו לרב שמתיר דם, שיתחיל ז"נ מחדש, וכן שמענו שהורה הגרמ"מ קארפ שליט"א. ולכאן הדין כן אף במבלה כבר ושימשה, שעליה לחזור ולספור ז"נ ולטבול, כיון שהאשה היא עדיין בחזקת טומאה.

ובשהיינו אצל הגאון ר' מרדכי אייכלר שליט"א, אמר לנו שבחוגי המזרחי נתפס רב שמתיר דם נידות ותבעו אותו לפני בית דינו של הגרא"ד לוי שליט"א בירושלים, והוציאו פסק שאסור לשאול אותו וייעץ לנו הגר"מ שגם אצלנו יש לתבוע מורה לפני בי"ד, והבי"ד יוציאו עליו פסק דין שאסור לשאול אותו, אמנם יש לשקול אם יש תועלת בדבר זה מכיון שאנשים יחשבו שרק אותו מורה מתיר דם ולדאבונינו ישנם הרבה שמתירים דם. [הדפסנו אחד מן המכתבים שיצא נגד מורה זה בעמ' קל"ד].

עוד שמענו מאחד מגדולי המורים על מורה אחד שלמד אצלו שלא תפס ענין זה לאשורו ועושה טעויות, ואותו מורה מלמד היום לרבים ענין ההבחנה במראות,

צט טהרה מאמר טהרת הבית פרק י"ט כהלכתה

כשרבו שלימדו מלאכה זו, מעיד שהוא עצמו לא הבין ענין זה לאשורו. ודבר זה בעצמו מראה איך אפשר לסמוך על מסורת בעניין זה, מאחר שרואים במוחש שלפעמים אין התלמיד קולט טוב את דרכו של רבו, וחושב שקלטו.

וישנם הרבה מורים שפוסקים כבר שנים ומלמדים לאחרים ענין ההבחנה במראות שלא לקחו בעצמם דם נידות מעולם, כדי לעקוב אחרי שלבי התייבשותו. ומבקשים אנו מכל מורה ירא ה', שיקח בעצמו כמה פעמים דם, ויחכה איתו כמה ימים, ויסתכל על זה, ויחשוב בכנות אם הוא בטוח בעצמו שהיה אוסרו. וגם אנחנו שכבר עשינו כך הרבה פעמים לפעמים קורה שבא אלינו אדם לשאול על דם מרי, ומראים אנחנו לו, שהוא דם אדום, ואחרי יום אנחנו מופתעים לראות שנהפך מראיתו לחום, ולפעמים מראים אנחנו לשואל, איך שהמראה שהיה אתמול אדום, נהפך לחום. וגם כדאי שכל אברך יבדוק דבר זה לעצמו, (עם דם נידות או אפי' עם דם מן מכה או מן האף), וכשיראה דבר זה ידע יותר במה להיזהר, ויבין שהדבר אינו רחוק שמורים טועים בזה, ומתירים דם שנתייבש.

והנה ראינו בספר פסקי משנה הלכות על הל' גדה מהגאון ר' מנשה קליין זצ"ל שכותב שהיו מקומות בחו"ל שנהגו שאין שואלין לרב על שאלות ומחמירין בכל ספק, וכן שמענו שהיה המנהג בתימן. ולא הבאנו דבר זה כדי לומר שיש לנהוג כן, רק באנו להראות את יראתם של יהודים מדורות עברו כמה דאגו שלא ישלחו בדבר עבירה.

ושמענו שהגאון ר' אברהם יעקב זלזניק זצ"ל (ראש ישיבת עץ חיים) אמר, שכשאשתו היתה טמאה, היה רגוע, מכיון שידע שאינו נכשל בדבר עבירה, אבל כשאשתו היתה טהורה לא היה רגוע מפחד החטא שמא באמת איננה טהורה. ושמענו שכשסיפרו עובדא זו להגאון ר' מגדל אטיק שליט"א לא התפעל מזה כל כך, והפטיר "א ירושלימע'ר ייד", דהיינו שכך היה דרכם של אנשי ירושלים של מעלה, לפחד ולחשוש מעבירה כמו מאש.

ואף אם אין אנו שייכים לדרגות אלו של יראת שמים, אבל בודאי עלינו ללמוד מדרכם ולהשתדל להישמר מאיסור זה, כפי מרבית היכולת.

ולדאבוננו היום ירדנו פלאים, ויש אנשים המהפכים את הקערה על פיה, ומפרסמים, כאילו ישנו מסורת בירושלים, להתיר מראות אדומים, ומוציאים לעז על אנשי ירושלים של מעלה. ודברים אלו הם בגדר עקירת התורה, לומר שישנו אפשרות להתיר איסורים חמורים, ע"י מסורת מדומה ומשובשת. וכבר העידו הגר"ט ווייס והגר"א פדווה שליט"א במכתביהם המודפסים בשער המכתבים בעמ' ק"כ ובעמ' קכ"ב

שהכל שקר וכזב, ושהגרה"ה פדווה זצ"ל אמר בשם גדולי ההוראה שבירושלים שאין אפשרות להתיר שום מראה חום אם יש בו אף נטייה קלה לאדמימות. וכבר צווחו על כך גדולי ישראל במכתביהם שאין להתיר שום מראה שיש בו נטייה קלה לאדמימות ע"י מענה של מסורת וקבלה. והעתקנו דבריהם בעמ' קמ"ו וע"ע בעמ' קי"ז ובעמ' קע"ו.

גם ידוע לנו על הרבה מורים שהם בעצמם אינם מתירים דם, אבל כשבא אליהם שאלה, והמראה נדמה להם כדם, והוא שעת הדחק, הם מפנים את השואל, או שלוקחים המראה ומראים אותו למורה שדרכו להתיר דם, ואז מוסרים את תשובתו להיות, לשואל, בשם המורה המתיר. ודבר פשוט שגם מורים אלו ישאו באחריות העוון, ואין להפנות או לשאול למורה שדרכו להתיר דברים אדומים, ואין לסמוך בזה על רב גדלו בתורה.

ולאחרונה דיברנו עם מורה, ואמר לנו שמורה ידוע אמר לו שמתיר מראות אדומים מפני שכמו שיש לאשה הפרשות לבנות וצהובות שיוצאות מן המקור שאינם דם, כך יש לאשה באופן קבוע במקורה הפרשות אדומות, והם מותרות, שרק דם אדום הוא שאסרתו תורה, ולא הפרשות אדומות. ודברים אלו הם בגדר גילוי פנים בתורה שלא כהלכה, מאחר שנפסק בשו"ע סי' קפ"ח [ומפורש הוא כן בכל הראשונים], שכל מראה שיש בו נטייה לאדום טמא, ולא מוזכר בשום פוסק שישנן הפרשות אדומות שמותרות, על כרחך שכל הפרשה אדומה מן המקור, הוא דם.

ובשמסרנו דבר זה להרה"ג ר' חיים עוזר שטרנבוך שליט"א (בנו של הגר"מ) אמר לנו שדיבר עם מורה אחד שאמר לו ששמע ממורה מפורסם שישנם מראות אדומות שהם דם, ואע"פ כן מתירם מאחר שיש לו קבלה מרבתינו שדם זה, מותר הוא. והדברים אסורים לשומעם מאחר שמבואר בכל הראשונים ובשו"ע שאין אנו בקיאים בסוגי הדמים, וכל דם האדום או נוטה לאדום הוא אסור. ואין שייך בזה שום מסורת כמבואר בשו"ת בית שלמה ח"ב סי' י"ד. והעתקנו דבריו בעמ' קס"ו.

ולאחרונה שמענו אומרים בשם מורים, שלא מה שאנו קוראים אדום, הוא אדום, ורק להם יש מסורת מה נקרא אדום. והדברים מופרכים, דכיון שכל הפוסקים כתבו שכל אדום הוא אסור, ברור שכוונתם דמה שאנשים קוראים אדום הוא אסור. וכשם שאין אדם נאמן לומר שקיבל במסורה שהצבע הצהוב הוא האדום והוא האסור, באותו אופן פשוט שאין אפשרות לומר על צבעים שנקראים אדומים בלשון בני אדם, שאינו אדום. וכבר המשילו הדבר לאותו אדם שאומר שצריך לקשור תפילין על הרגל מפני שקיבל במסורה שמה שנקרא אצלנו רגל אינו רגל, רק יד. וכבר הבאנו

מַהֲרָה מֵאִמֵּר טַהֲרַת הַבַּיִת פֶּרֶק י"ט כְּהִלְכֵתָהּ קא

שבשו"ת דברי חיים כתב בפשיטות, שאם יש ספק אם המראה נוטה לאדום הולכים אחרי דעת רוב בני אדם. והעתקנו דבריו בעמ' קע"ט. ולא מוזכר בשום פוסק ראשון או אחרון דגדר נטייה לאדום נמסר במסורה, ומסתימת דבריהם מוכח דמה שנקרא נוטה לאדום בלשון בני אדם, הוא הוא האסור. וכבר כתב החזו"א זצ"ל באו"ח סי' ה' על כעיי"ז וז"ל "ואם באנו להרום את מובני הלשון, אבדנו ח"ו כל תורה שבע"פ הכתובה, וחלילה מנלוזות כאלה וכו'". ועי' בספר פי כהן-שמעתתא דטהרה, שמעתתא א' פרק ו' שהאריך קצת בזה.

גם דיברנו לאחרונה עם הגאון ר' שמואל אליעזר שטרן שליט"א, וגם הוא אמר לנו שמכיר כמה מורים שמתירים דם.

גם רצונינו לבקש מכל הרבנים המלמדים מראות שיקחו דם נידות ויטבלו בו עדים ויראו לתלמידיהם איך נראה דם נידות.

גם יש להדגיש שלא כל המורים המתירים דם, טועים באותו טעות, שיש כאלו שמתירים דם יבש בחשבם שהוא חום, ויש כאלה שמתירים אדום חלש, [דהיינו דיהה דדיהה], בחשבם שאינו אדום. [ואינם מכינים - שחוזן ממה שהם עוברים על דברי חז"ל שאסרו כל שיש לו נטייה לאדום - לפעמים הם גם מתירים דם האדום בתכלית האדמימות, אלא שלרוב פיזור הדם הוא נראה כדיהה מן הדיהה, אך כשהוא מרוכז הוא אדום ממש. וכן לפעמים דיהה מראיתו, משום שיצא טיפת דם אחת ונתערבה בבית החיצון עם ליחות לבנות. עי' גם בס' קצשו"ע על הלכ' נדה להרב פפויפר שהזכיר חששות אלו והעתקנו דבריו בעמ' קפ"ג.] וכן עוד טעויות שונות, ודבר זה מראה שאין טעויות אלו נובעות ממסורת מסוימת, שהרי רואים שכל מורה טועה בטעות אחרת, ואין שיטת המקילין ומתירין דם שזה אחד לשני. והצד השווה שבהן שלא בדקו מעולם איך נראה דם שנתייבש או דם שמדולל ע"י ליחות וכדו'.

גם יש להזכיר מה ששמענו מהגאון ר' שמואל דוד גרוס שליט"א, שמקפיד שלא לענות על מראות בשעה שמדבר במלפון, מפני שבשאלות הנוגעות לחייבי כריתות יש לעיין בכל כח הריכוז, ובאמת הראנו פעם עד עם נקודה קמנה של דם, למורה, שדיבר במלפון, והתירו באמרו שהוא נקודה חיצונית, וכנראה שמעות זו באה לו מפני שפסק בעת עסקו בדבר אחר. וידענו על כמה מגדולי ההוראה שנוהגים להתייעץ עם עוד מישהו לפני שעונים על מראה.

והנה לאחרונה היינו אצל רב גדול אחד, שביקש להישאר בעילום שם, וקרא את כל קונטרס זה, ואמר, שידע מעצמו שכל הכתוב בקונטרס זה, הוא נכון ואמת.

ואמר לנו שמכשול זה, נהיה לדעתו, ע"י שהיו רבנים גדולים בדור הקודם כגון הגאון מטעפליק זצ"ל, שהיו זכי הראות, וידעו להתיר מראות קשים כגון מראות כתומים, [שחלק מהפוסקים מתירים אותן], ומראות חומים חזקים, ואולי חלק מתלמידיו או מתלמידי תלמידיו שלא היו זכי הראות כמותו, חשבו שיש במראות אלו נטייה לאדמימות, ולמדו מכך שאפשר להתיר מראות הנוטים לאדום. [שוב נדפס ספר חוט שני על הלכ' מזוזה ובסוף הספר הביאו שגם מרן הגר"נ קרליץ שליט"א הסביר כך]. ולכך לדעתו, יש להשריש בדורנו שאף המומחה הגדול, לא יתיר מראות אשר אנשים שאינם מומחים כל כך חושבים שיש בו נטייה לאדמימות, מפני גזירת הטועים. ואמר שגזירה זו כבר הוזכר בהרבה פוסקים כגון הב"ח בסי' קפ"ח אות א' שכתב בשם התרומת הדשן ובשם הרש"ל, דיש להחמיר בצבע כעין זהב וכעין חלמון ביצה, מפני הטועים, ומבואר שם דבצבע לבן וכחול שאין בהם שום דמיון לאדום אין צריך להחמיר, אבל בצבע צהוב [וכ"ש בצבע כתום לדעת הפוסקים המתירים אותן], יש להחמיר מפני גזירת הטועים. ואף שבצבע צהוב אינו מקובל לפסוק כשיטות אלו, [חוץ מבהפס"ט לדעת החכמ"א, ובג' ימים ראשונים לדעת האגרו"מ], אמנם בצבעים יותר קשים יש לדעתו להחמיר בהם מפני גזירת הטועים. ואמר לנו שכן שמע ממרן הגר"ש וואזנר שליט"א, על מראה אחד, שהוא מותר מעיקר הדין, אבל המתיר אותו בדורנו מזחיחין אותו. וכן ראה אצל הגר"נ כהנא זצ"ל מספינקא שהיה אומר על צבעים מסויימים שהם מותרים מעיקר הדין, אבל למעשה היה אוסרם מפני הנ"ל. וכעין הנ"ל ממו משמיה דמרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שהכיר את דרכו של הרב מטעפליק זצ"ל בעניני מראות, ואמר שהיא היתה דרך דקה שאי אפשר למסור אותה לתלמידים ולתלמידי תלמידים והלאה, מפני דקותה.

ואמר לנו אותו רב, שהוא מלמד את תלמידיו את ענין ההבחנה במראות במשך שנתיים וחצי, ובמשך השנה הראשונה הוא מלמד את תלמידיו את כל הטעויות המצויות בתחום זה, ומביא להם דם ישן שעבר עליו חצי שנה, ושנה, כדי ללמד אותם איך נראה דם ישן שאיבד מתוקף אדמומיותו, ועוקב אחרי תלמידיו, עד שבטוח שאינם נכשלים בטעויות אלו, וכשפעם התברר לו על תלמיד אחד שמתיר דברים שלא כדוין, התקשר אליו מיד, ואמר לו, שאוסר עליו להמשיך להורות.

ונראה, שאם יונהג דרך זה, אצל כל הרבנים המלמדים מראות, דהיינו שיקחו דם וימבלו בו עדים, ויראו לתלמידיהם איך נראה הדם אחרי תקופה, יקום דור חדש של מורי הוראה אשר יהיו רחוקים ממכשול זה, ויתקן פירצה זו.

טהרה מאמר טהרת הבית פרק י"ט כהלכתה קג

והנה ברצוננו להבהיר שאין מטרת קונטרס זה ללחום נגד בתי הוראה מסוימים ומטרתו אינו אלא אך ורק לנסות להסיר חרפה זו מעלינו שישנם מורים שמתירים דם.

עוד ברצוננו להבהיר שלא באנו בקונטרס זה לקבוע איזה מורה לשאול ואת מי אין לשאול, שאין זה מתפקידנו כאברכים פשוטים, להכשיר או לפסול מורים שונים, וכל אברך חייב לברר בעצמו על מי ניתן לסמוך, ורק הבאנו את הדברים ששמענו מאת רבנים, שהיה נראה לנו שיהא תועלת בהבאת דבריהם לעורר על הענין הנ"ל, ובלא כונה כלל לרמוז שמי שהזכיר אפשר לשאול או מי שלא הזכיר אי אפשר לשאול וכדו'. ולכן אין להסיק בשום אופן משמות שהוזכרו או שלא הזכרו בקונטרס זה את מי ניתן לשאול ואת מי אין לשאול. והעושה כן עושה זאת על אחריותו בלבד, וכותבי הקונטרס מסלקים מעליהם, בהודעה זו, כל אחריות - בענין הנ"ל - מעליהם. וכן הוא לגבי הספרים והמכתבים והחתימות שהובאו דבריהם בשער המכתבים ובשער הספרים, ואין לנו בכך שום כונה לרמוז שעל מורים אלו אפשר לסמוך ועל מורים אחרים שלא חתמו או שלא הבאנו מספריהם אי אפשר לסמוך, וכנ"ל.

פרק כ'

והנה ברצוננו להתנצל לפני הרבנים שהזכרו בקונטרס זה, על כך שלא ביקשנו את רשותם לפרסם הדברים ששמענו מהם, מפני שרבים המה, וכבדה עלינו המלאכה לחזור אחרי כולם לבקש מהם רשות, ולכך סמכנו על כך, שמסתמא ניחא להו שנוכיר את דבריהם כדי לגדור את כרם ישראל שנפרצה, בעוה"ר.

והנה מפני שלא ביקשנו רשות מרוב הרבנים לפרסם את דבריהם ברבים, יש אולי לחשוש שיהיו רבנים שיכחישו את הדברים, מפני לחץ ציבורי או מפני דרכי שלום, [וכבר היה לעולמים שפיטרו רבנים ממשרתם מפני שמחו נגד פירצה מסוימת, והאמת היא שאין אדם מחויב להפסיד את ממונו כדי למחות נגד עוברי עבירה כמו שמבואר ברמ"א בכמה מקומות (יור"ד סי' של"ד סמ"ה, וסי' קנ"ז ס"א), אמנם יש לצדד דאף דאין אדם מחויב לעשות מעשה מחאה ולהפסיד ממונו, אבל לעשות מעשה בקום ועשה כגון להכחיש, ובוה לחזק ידי עוברי עבירה, אולי אסור אף אם יפסיד ממונו, וצ"ע.] לכך ברצוננו לכתוב שאף שהבאנו עדויות מהרבה רבנים על העניין הנ"ל לחזק את דברנו, אמנם עיקר אמינות הקונטרס בנוי על העובדא הפשוטה שכל אחד יכול לקחת דם נידות, ולבדוק דבר זה בעצמו, ע"י שילך למורים הידועים למקילים גדולים, ויראה שישנם מורים המתירים דם, ואם לא ימצא מורה שמתיר דם, יפנה אלינו, ונביא לו כתובות של מורים שיתירו דברים אלו, אם יהיה בכך תועלת לאפרושי מאיסורא, ואין אדם משקר במילתא דעבידא לגלויי. ובמשך הזמן שמענו שיש עוד הרבה אנשים שבדקו דברים אלו בעצמם, והגיעו לאותם מסקנות. וכשביקש מאיתנו רב אחד מגדולי המורים שניסע למדינה מסוימת ונבדוק את המורים דשם, והעלנו את חשינו שאף אם נטבול עדים בדם ונמצא מורים שיתירו אותם, ונפרסם את הדברים, אין אנו בטוחים שיהיו מרבני המקום שיגבו אותנו, ענה לנו, שהעובדות ידברו בעד עצמם. ואמר לנו שיש מן הרבנים שאינם רוצים לומר על מורים אחרים שמתירים דם מפני שחוששין שהציבור יאמרו זונות מפרכסות זו את זו כ"ש תלמידי חכמים (שבת לד.), ולא יקבלו את הדברים. ואמר לנו אותו מורה, שלכך עיקר התועלת מגיעה ע"י שאברכים פשוטים, שאין אצלם מקום לחשש לנגיעות יעוררו על הדברים האלו. [ועצם הדברים שיש מורים המתירים דם נידות הלא כבר הוקבעו ע"י גדולי הדור במכתב המופיע בראש הקונטרס.]

טהרה מאמר טהרת הבית פרק כ' כהלכתה קה

והנה לאחרונה אמרו לנו כמה רבנים גדולים, שאם נכתוב את כל מה שאמרו לנו בענינים אלו, יתכן שיוגיעו למצב שיצטרכו להכחיש את הדברים שנאמרו, מפני לחץ גדול שיופעל עליהם, ואעפ"כ בטוחים אנו בעם ה', שידעו להבחין שהדברים שנכתבו הם נכונים ואמיתיים.

וכאן באמת המקום להוקיר ולכבד את כל הרבנים שהזכרו ושלא הזכרו בקונטרס זה המחרפים את נפשם לגידור פירצה זו, וידענו שהרבה רבנים שלחמו בעד תיקון פירצה זו נרדפו ע"י אינשי דלא מעלי המנסים לסתום את פיותיהם של הרבנים הרוצים להשמיע את האמת ודעת תורה ברמה, עד כדי ששמענו שאיימו על הגאון ר' שלום שכטר שליט"א שאם לא יפסיק לדבר על ענין זה בישיבתו יכו אותו מכות נמרצות. וכן ידוע לנו על אברכים שנכנסו למרן הגרמ"ד סלובוויציק שליט"א לדבר איתו על הפירצה הנ"ל, שקיבלו מלפונים עם איומי רצח אם ימשיכו להיכנס להגאון הנ"ל בענין זה. אמנם כל האיומים ורדיפות אלו - אף שאולי הפריעו קצת להמערכה - לא יעזרו כלום, משום שאי אפשר להשתיק לאורך זמן את קול האמת, ולא אלמן ישראל וישנם רבנים ואברכים המוכנים ללחום בחירוף נפש למען גידור פירצה זו.

ובאמת רדיפות אלו מסבירים קצת למה אין רבני ישראל יוצאים בקול רעש גדול כיאות לגידור פירצה נוראה זו. ואכן כשנכנסנו לאחד מהרבנים המומחים בעניני מראות, ושאלנו אותו, למה אין הוא יוצא בקול רעש גדול מאחר שידוע שישנם מורים המתירים דם, ענה לנו שאין בכוחו לסבול שיצאו נגדו בכתבי פלסתר. [ואולי באמת יש הצדקה למעשהו, דאף דאיסור נדה הוא ביהרג ואל יעבור, אמנם אין זה אלא שאדם מחויב למסור נפשו כדי שלא יבא הוא עצמו על אשה נדה, אבל אין אדם מחויב למסור נפשו, כדי למנוע מחברו שלא לבעול נדה, וביותר מזה, כבר כתב הרמ"א בכמה מקומות (יור"ד סי' של"ד סמ"ח, וסי' קנ"ז ס"א) שאין אדם מחויב למסור נפשו וממונו, כדי למחות נגד עוברי עברה].

[ויש גם רבנים שאינם מוחים נגד פירצה זו מפני שחוששין שיהרס מעמד הרבנות על ידי כך, וכן יש עוד סיבות למה יש רבנים המונעים עצמם מלהתעסק בתיקון פירצה זו.]

אמנם בודאי רבנים אלו הסובלים בזיונות ורדיפות למען כבוד שמים אין קץ למתן שכרם ואין הקב"ה נשאר בעל חוב לאף בן אדם, ונאמן הוא לשלם שכרם, אם בעוה"ז או לעולם הבא. ועיין במד"ר פרשת אמור בענין חשיבות המכות שאדם סובל למען כבוד שמים, וכלשון המדרש "מכות אלו גרמו לי להאהב לאבי שבשמים".

והנה כתיבת קונטרס זה נעשה בעידודם של כמה מגדולי הדור שליט"א אמנם מאחר שידענו שכל הגדולים והרבנים המתעסקים בתיקון פירצה זו נרדפים ע"י אינשי דלא מעלי, לכן בחרנו לא לכתוב את שמותיהם כדי שלא להזיקם.

והבאנו קונטרס זה לביקורת לכמה רבנים לפני הדפסתו, ורב אחד אמר לנו שאינו מבין למה הננו כותבים שיש רבנים המתירים מראות חומים שהם דם, שהלא הוא ראה עכשיו את המראות - כשכבר עבר שנה מאז שהובאו לפני הרבנים שהתירו אותם - ועדיין המה אדומים, ולכך הננו חוזרים ומבטחים, שכוונתנו הוא, שהמורים המתירים חושבים שהמראות חומים אבל בודאי רוב אנשים רואים בו אדמיות. ורק לפעמים קורה שהדם נהפך לחום ממש, וגם בזה, מי שיש לו נסיון בזה, יודע להבחין שהוא דם יבש, ויתכן שלפעמים רחוקים מאד משתנה הדם למראה טהור ממש, אשר אי אפשר להבחין בו שהוא דם, ולזה אין הדיין צריך לחשוש כיון שהוא מיעוט שאינו מצוי. וככל שהדם הוא יותר קטן הוא נהפך יותר למראה חום, ולכן יש לפעמים מראה צהוב שיש בו נקודות קטנות מאד, חומות, שהם נקודות דם שנתייבשו, וצריך בזה זהירות יתירה. וכן יש לפעמים שטיפת דם קטנה נבלעת בעד וכמעט שאינו ניכר, וצריך מומחיות מיוחדת וסייעתא דשמיא כדי לדעת להבחין בזה.

פרק כ"א

הנה לקראת המהדורה החדשה ראינו לנכון להוסיף כמה דברים שנתחדשו.

קונטרס זה הובא ע"י רב אחד לפני מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, וכעבור זמן באנו לפני מרן הגר"ח וכתבנו פתק עם שאלה בעניין הקונטרס. וכשקרא בו מרן הרים את עיניו ואמר בחביבות "הספר מונח אצלי על השולחן, הוא טוב, תדפיס אותו." ושאלנו אותו אם אפשר לכתוב בשמו שהדברים נכונים. וענה על כך שעדיין לא קרא את כולו, אבל הוא טוב וצריך להדפיסו. וכשאמרנו לו שרב אחד קרא את הקונטרס ואמר שאנשים לא יאמינו למה שכתוב בקונטרס, ויאמרו שהכותבים הם מחוסרי דעה, הגיב על כך מרן בחריפות ואמר, שמי שאומר שהכותבים מחוסרי דעה אין זה אלא סימן שהוא מחוסר דעה. וכששבנו ואמרנו שרב אחד אמר לנו שלא יאמינו מה שכתוב בו, אמר מרן בחריפות, שלא יבלבל את הראש, תדפיסו את הספר, ויכולים אתם לכתוב שאמרתי שהוא ספר טוב.

גם שלחנו קונטרס זה למרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א ואחרי כמה ימים התקשר אלינו בנו ואמר לנו שאביו עבר על כל הקונטרס בערב שמחת תורה וביקש ממנו למסור לנו שמאד נהנה מהקונטרס. ולקראת המהדורה החדשה קיבלנו ממנו מכתב חיזוק לעורך על ענין חמור זה, והדפסנוהו בראש הקונטרס.

גם נסענו עם הקונטרס למרן הגר"ש אוירבאך שליט"א שקרא בו הרבה והודיענו מהדברים, ואמר לנו שמרן הגר"ש אלישיב זצ"ל דיבר איתו הרבה על בעיה זו. ואמר, שאמר פעם למרן הגר"ש"א על מורה מסוים שכבר אינו רואה טוב מחמת זיקנותו. והגיב על כך מרן שגם כשהיה צעיר לא היה רואה טוב ועכשיו הוא עוד יותר גרוע.

ואמר הגר"ש, שכירושלים היו כמה מקילים ידועים כמו הגאב"ד מטעפליק זצ"ל והגר"ז מינצברג זצ"ל שהיו זכי הראות ומומחים, וכנראה שבמשך הזמן נשתבשו הדברים מרוב דקותם. [ולאחרונה י"ל ספר חוט שני על הל' מזוזה ונכתב שם ששאלו את מרן הגר"ג קרליץ שליט"א היאך יתכן שיש מורים המתירים דם אדום. וענה שלדעתו דבר זה נובע מחמת שמורים אלו שימשו מורים מומחים שידעו להתיר מראות קשות, והתירו אותם מחמת שראו שבאמת אין בהם נטייה לאדמימות, והתלמידים שראו זאת, ובעיניהם היה במראה נטייה לאדמימות למדו מזאת להתיר מראות הנוטות לאדום עד

שבמשך הזמן השתבשו להתיר דם ממש. עכתו"ד. ונראה לנו כוונתו דהנה ישנם מראות שמחמת הצטברות הצהוב, נראה שיש בו מעט נטייה לאדמימות, אמנם מי שרגיל בזאת, יודע להבחין שאין זה נטייה אמיתית רק אחיזת עיניים מסוימת. ולכך כשהרב המומחה מתיר כזאת יתכן שהתלמיד שלא שימש כל צרכו חושב שמתירים כאן מראה הנוטה לאדום ולומד מזה להתיר מראות אדומים.]

ואמר הגר"ש שאביו מרן הגרש"ז זצ"ל היה קצת מחמיר בענייני מראות. וסיפר הגר"ש שפעם ניגש אליו אברך ואמר לו בטרונאי שהלך להגרש"ז עם מראה ואסר לו, והאברך אמר שחשב שהגרש"ז ודאי יקל לו מפני שחשב שהוא מקיל. ואמר הגר"ש שהיה המום מזה שאברך ירא ושלם מחפש ללכת למקילים בעניינים חמורים כאלה.

עוד סיפר הגר"ש שפעם ניגש אליו אברך ושאל אותו על מראה, ואסרו, ואמר האברך שהוא רגיל שהגר"י פ"ישר זצ"ל מתיר לו מראות כאלו, ואמר הגר"ש שלא יתכן שיתירו זאת מאחר שזה דם. והלך האברך להגר"י פ"י שבאמת אסר את המראה.

ואמר הגר"ש שקשה לו לצאת במכתב בענין זה, מסיבות אישיות, אבל בדעתו לדבר בעל פה עם אברכים על ענין חמור זה. ואמר שהקונטרס הוא דבר גדול להעמיד הדת על תילה.

גם הבאנו קונטרס זה לפני כ"ק מרן מתולדות אברהם יצחק שליט"א שהודיעו כולו מהדברים החמורים, ואמר, שהקב"ה ריחם עלינו והכניס בכמה אברכים רוח נכון להתעסק בתיקון פירצה זו, ולכן אסור להם להתרפות בזה, ויש לפרסם ענין זה הרבה, וחזקה על תעמולה שאינה חוזרת ריקם. ואמר שאחרי ששומעים דברים כאלו חמורים, אינו מן החידוש שיש כל כך הרבה נושרים בדורינו.

ושמענו שהאדמו"ר היה כל כך מזועזע שדיבר עם הרבה מורים שנכנסו אליו מענין חמור זה.

כשהיינו במדינת אנגליה דיברנו עם הגאון ר' אשר ווסטהיים שליט"א והראנו לו מראות דם שמורים התירו אותם. והיה מזועזע כולו. וכששאלנו אותו אם ראה פעם שמורים מתירים דברים כאלו, ענה לנו שאחד מתלמידיו הראה לו פעם מראות שרב ידוע בחו"ל התירם, והיו אדומים כשושנה. ושאלנו אותו למה הוא אומר שאינו יכול להירגע ממה שאנחנו מראים לו אם כבר ראה את הדברים בעבר. וענה שחשב שיש מורה אחד יחיד שמתיר דברים אדומים אבל עכשיו שמתברר לו שזה תופעה נפוצה, רח"ל, קשה לו להירגע מזה.

טהרה מאמר טהרת הבית פרק כ"א כהלכתה קט

עוד דיברנו עם הרב הגאון ר' משה פארקאש שליט"א, מו"ץ בפלמבוס (אשר זכה להיות מהראשונים שהתעסקו בתיקון הפירצות בעניני הוראה של טהרת המשפחה, וזכה לקבל מכתב ממרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שממוען אליו ונדפס בעמ' קפ"ט) שאמר לנו שלדעתו יש להדגיש ג' דברים עקריים בקונטרס. א) שהדבר ברור ומוסכם מכל הפוסקים שכל מראה הנוטה לאדום טמא, ולא מצאנו שום חולק בזה. ב) שלא מצאנו שום פוסק שכתב שההגדרה של נטייה לאדום נמסרה במסורת, ולכך ברור מסתימת דבריהם שכל דבר הנוטה לאדום לפי דעת בני אדם הרי הוא בכלל נוטה לאדום, וכמו שכתבו במפורש הבית שלמה והדברי חיים. (העתקנו דבריהם בעמ' קס"ו ובעמ' קע"ט, וכך כתב ביתר ביאור בשו"ת ודברת במ כסי' ר"ל בשם הגאון ר' דוד פיינשטיין שליט"א וז"ל יש טועים בזה והתירו מראות הנוטה לאדמימות בפשיטות ע"פ מה שראו איזה בעל הוראה שהתיר מראות אלו ואינו נכון לדינא דאגן קיי"ל בסימן קפ"ח דכל שיש מקום להסתפק כלל שנוטה לאדמימות אסור ואין שייך להתיר ע"פ מה שנדמה לו דבעל הוראה אחר התיר מראות כאלו, ואי אפשר להגדיר זה בכתב, אבל העיקר בזה שבנוגע למראות שרוב בני אדם קודם השימוש אצל החכם חושבים דמראות כאלו נראין כמראה הנוטה לאדמימות ככהאי גוונא אי אפשר להתירן אפילו לאחר שימוש אצל אחרים. עכ"ל. ולאחרונה ראינו כע"ז בספר וישמע משה של הרב משה פריד שליט"א ששאל בשליחותו של הרה"ג ר' שלמה קאהן שליט"א את מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל אם ניתן לסמוך על מורי הוראות המתירין מראות הנראות לדעת רוב אנשים נוטות לאדום ע"י טענה שקיבלו כך במסורה, וענה מרן שאין לסמוך עליהם.)

ואמר לנו הגר"מ פארקאש שליט"א שזכה לשמש ארבעה מגדולי המורים בארה"ב, מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, והגר"ר משה שטרן זצ"ל בעל הבאר משה, והגר"ר משה ביק זצ"ל, והגר"ר משה ניישלאם זצ"ל, ואע"פ שהיו ביניהם חילוקים גדולים באופן הוראה בענין מראות הדמים, שהגר"מ פיינשטיין היה מחמיר ואחרים היו מקילים, אמנם לא היה זה אלא במראות החומים, שבזה ישנו באמת מחלוקת בין הפוסקים אבל במראות אדומים והנוטות לאדום לא היה כמעט הבדל ביניהם.

והדבר השלישי שביקש מאיתנו הגר"מ פארקאש לכתוב הוא, שלדעתו נובע בעיה זו, מזה שכעשרים אחוזים מהגברים הם עוורי צבעים והרבה מורים הם עוורי צבעים ואין הם מודעים לזאת. וסיפר לנו שראה על מורה אחד שהוא מתיר מראות אדומים ושיער בדעתו שהוא עיוור צבעים. ולכך הביא לו ספרון שעל ידו אפשר לבדוק אם האדם עיוור צבעים, וביקש ממנו שיבדוק את תלמידיו שהוא מלמד אותם מראות אם הם עוורי צבעים (הגר"מ אמר לו כך כדי שלא ייפגע). והמורה לקח את הסיפרון

והסתכל בו ועל ידי זה גילה שהוא עיוור צבעים, והפסיק להורות. ושמענו שלאחרונה התחילו כמה רבנים המלמדים מראות לבחון את תלמידיהם אם הם עיוורי צבעים. ועיין בהסכמתו של הגאון ר' שמאי גרוס שליט"א לקונטרס זה שעורר את המורים לבחון את תלמידיהם אם הם עיוורי צבעים.

ושמענו שלאחרונה יצא לאור קונטרס ממכון פוע"ה ונדפס שם דרשה שאמר הרב ד"ר מרדכי הלפרין בכנס רבנים ואמר שם שישנם מורים שמתירים דם מחמת שהם עיוורי צבעים.

עוד שמענו ממורה חשוב שמשמש אצל מורה ידוע, ורואה הוא איך שמתיר מראות אדומים. ואמר לנו שלפעמים הוא מרגיש שהוא חייב לרוץ אחרי השואל ולומר לו שלא יסמוך על הוראת הרב, אלא שאין לו את האומץ לכך. וכששאלנו אותו אם אותו רב לא התחיל להחמיר יותר אחרי שיצא מכתבם של גדולי ישראל, אמר, שהוא יכול להעיד שאחרי שיצא לאור המכתב, התחיל אותו מורה להחמיר הרבה יותר, ולפני זה היה מצבו הרבה יותר גרוע, אבל גם אחרי המכתב, עדיין קורה לפעמים שהוא מתיר מראות אדומים.

והנה סיפר לנו הרב הגאון ר' דוד שווימר שליט"א שכשהלך ברחוב בירושלים ניגשה אליו אישה אחת ושאלה אותו אם הוא רב ב"ם, וענה בחיוב. ואז התלוננה ואמרה שהרבנים ב"ם-אשמים שהיא ובעלה בועלי נידות. וסיפרה שהיא נמצאת אחרי לידה והיא ברקה עצמה ויצא העד מלובלך בדם. ובעלה החליט ללכת לשאול לאחד המקילים הגדולים ב"ם-שטיהר את המראה. וכך עשתה בדיקות בכל השבעה נקיים והכל יצא עם דם, ובעלה הלך עם הכל לאותו מורה שטיהר את הכל. ובעלה אמר שאנחנו עם רבנים לא רבים והכריח אותה ללכת לטבול. ואמרה האישה שהיא הלכה וסיפרה עובדא זו להגרי"ט ווייס שליט"א גאב"ד י"ם, ואמר שאין הוא יכול להיות אחראי על כל הוראה של כל מורה ב"ם. והוסיפה האישה ואמרה שיש לה חבירה מצפת שאינה סומכת מספיק על המורים בצפת ולכך היא מגיע במיוחד ל"ם לשאול את שאלותיה והיא שואלת את אותו מורה, והיא רואה אצלו שהוא מתיר דברים משונים. ואמרה האישה לחבירתה שחלילה לא תבוא מצפת לשאול את אותו מורה כיון שמתיר דם נידות.

עוד ידוע לנו, שהגאון ר' משה שאול קליין שליט"א קרא למורה אחד, ששמע עליו תלונות שמתיר הוא מראות אדומים ובחן אותו עם מראות שנטבלו בדם נידות. ואחרי שראה שהמורה התיר הרבה ממראות אלו, אמר לו שעליו להפסיק להורות, ושלחו ללמוד את מלאכת ההבחנה במראות מחדש.

קיא טהרה מאמר טהרת הבית פרק כ"א כהלכתה

אף על פי שאפשר עדיין להאריך הרבה בענינים אלו, נראה לנו שהשוחר אמת יספיק לו מה שכתבנו.

ובסיום קונטרס זה באנו לחזור ולהודיע שאין כוונתנו לנגח שום מורה, ויודעים אנו את פחיתות ערכינו, שאין אנו כדאים לכתוב בכלל בענינים אלו. וקטנם של המורים שנכשלו והתירו דם, עבה ממתננו, אבל אעפ"כ מרגישים אנו בנפשנו, שמחויבים אנו לעשות את חלקנו כדי לנסות להציל את בנ"י, ואין לנו ח"ו שום כוונה אישית נגד מורים מסוימים, וכל מטרתנו היא רק לחזק ולרומם את קדושת וטהרת ישראל. וגם יש לכל המורים הכועסים עלינו להתבונן שאף שלפי דעתם ביזו אותם שלא כדיון, אבל הלא יכול להיות שהננו צודקים בכל הנ"ל, ונמצא שהצלנו אותם מלהכשיל אנשים שלא כדיון ונמצא שיש להם להכיר לנו טובה על זה.

והאמת היא, שכשהננו מתבוננים בזה שישנם מורים וגדולים אשר נפגעים מהתעסקותינו בענין הנ"ל, נופל עלינו מורא ופחד, שהרי הבעל נדה יש לו כפרה, אבל הפוגע בחבירו אין לו כפרה עד שירצה את חבירו, וכענין שאמר דוד המלך ע"ה כשחבירו הקניטו אותו, שבעל אשת איש, שהבא על אשת איש מיתתו בחנק ויש לו חלק לעוה"ב, והמלבין פני חבירו ברכים אין לו חלק לעולם הבא.

ועוד הננו מפחדים שאולי כבר תיקנו הרבה מורים את דרכם, ולגבם כל המשך התעסקות בענין הנ"ל, הינו בגדר אונאת דברים שלא לתועלת.

אמנם נראה שאין באפשרותינו לפטור את עצמינו מלהתעסק בזה, מפני אפשרות זו, מכיון שישנם עוד הרבה מורים שמתירים דם, שידועים לנו, ושאינם ידועים לנו, ואם נמנע עצמנו להוכיח מפני חששות אלו, לא נוכל לגדור שום פירצה בכלל ישראל.

אבל עם כל זאת ברצוננו להתחנן ולבקש מהמורים החשובים שנפגעים מעבודתינו, שימחלו לנו, וירחמו עלינו, וידעו שאפילו אם לפי דעתם ביזו אותם שלא כדיון, אבל כוונתינו בזה, לשם שמים, וליבנו אנם אותנו להתעסק בזה, כיון שלי ראות עיננו יש כאן פירצה חמורה, ולדעתנו חייבים אנו ע"פ תורה להתעסק בזה. ואף אם לפי דעתם טעינו אבל יבינו שאנו חשכנו שזהו רצון ה'.

טהרה מאמר טהרת הבית פרק כ"א כהלכתה קיב

ונפיל תחינתנו לפני אבינו שבשמים, שיתקן אותנו בעצה טובה מלפניו, ויראה לנו את הדרך הנכונה לעבדו, ויהי רצון שלא ניכשל בדבר הלכה ולא נצער אנשים שלא כדיון, ויזכנו לעשות רצונו, ולעבדו בלבב שלם, ויערה עלינו רוח טהרה ממרום, וילמדו תועים בינה, ונזכה כבר לצאת מגלותנו החשוכה, לאור גדול, וימלא הארץ דעה, במהרה בימינו.

שער
המכתבים

לקט מכתבים של גדולי הדור
וגדולי הרבנים בענינים שנתבארו
במאמר "טהרת הבית"

ב"ה, חודש הרחמים והסליחות תשס"ט

דעת תורה בדרכי ההוראה

הנה בענין פסק במראות הדמים בזמן הזה כתב הרא"ש סוף פ"ב דנדה וז"ל, ובדורות הללו אין בקי במראות דמים לישען על חכמתו ולהפריד בין דם לדם, ואפילו בימי חכמי הש"ס היו מן החכמים שהיו נמנעים מלראות דמים, כל שכן האידנא שאין לטהר שום דם הנוטה למראה אדמימות, אם לא שיהיה לבן וירוק כמראה הזהב, ע"כ.

והנה בגדר מה שנוטה לאדמימות או לשחור, הדבר מסור לחכמי ישראל לדון מסברא מהו הגדר שאינו נוטה כלל שיש להתירו, ומהו בגדר נוטה לאדום או שחור שיש לאסרו, אמנם ישנם מורים שמקילין בדבר שנראה לרוב חכמי ישראל נוטה לאדום, ואומרים שסומכים על קבלתם מרבותיהם להתיר מראות אלו, לפי דעתינו אין לסמוך על קבלתם, דקרוב הדבר שטועים לדמות מילתא למילתא, וכמבואר כעין זה בשו"ע סי' קפ"ח ס"ב, ועיין מ"ש בשו"ת בית שלמה יו"ד ח"ב סי' י"ד.

ובודאי שאין להקל ראש בדבר חמור כזה שכל קדושת ישראל וטהרת הדורות תלויה בזה, ויה"ר שירבה טהרה בישראל ונזכה לביאת משיח צדקינו בב"א.

וע"ז באעה"ח

שמואל הלוי ואזנר יוסף שלום אלישיב ניסים קרליץ

היות שנתברר שבקרב בני תורה קיימים מורים שלא כהלכה אשר מתירים דם גמור רח"ל ומכשילים באיסור כרת, כביכול בטענה שכך קיבלו מדורות קודמים, והרבה אברכים נגררים בתמימות אחריהם. לכך פירסמו רבותינו שליט"א מכתב הנ"ל שידע כל אחד כי הדבר בנפשו, ולא ילך אחר שמועות שוא או אחר דעת יחידאה, בדבר חמור כזה שעוקר נפשו ובני ביתו מארץ החיים.

בס"ד, ז' סיון תש"ע לפ"ק

פניה נרגשת לעם ה'

בענין פסק במראות הדמים כבר הזהירו פוסקי הדור שליט"א במכתבם מחדש אלול שנת תשס"ט על טעויות שנשתרבבו אצל מורים שטועים לדמות מילתא למילתא ולהתיר מראה הנוטה לאדמימות, וכתבו שאין לסמוך עליהם, ושבודאי אין להקל ראש בדבר חמור כזה שכל קדושת ישראל וטהרת הדורות תלויה בזה.

וכעת אנחנו הח"מ נתבקשנו ע"י רבותינו גדולי פוסקי הדור שליט"א לקבוע מושב בי"ד לברר את השמועה הרעה שישנם מורים שלא כהלכה אשר אף הגדילו להתיר מראות דם ממש אשר הם באיסור כרת רח"ל, ולברר היקף הדברים.

הנה לאחר גביית עדויות רבות ובירור העובדות היטב. וגם מפי אברכים נאמנים יראי אלוקים אשר הביאו בפני מורים כאלה דם וסת ממש והתירו להם והובאו בפנינו הרבה מראות כאלה. ועובדות ברורות שהעידו בפנינו ת"ח גדולים ומופלגים בהוראה, ועוד. הננו לקבוע בצער רב ולהודיע בשער רבים בבירור ובודאות גמורה שאמנם אמת נכון הדבר וישנם כמה מורי הוראה לרבים (אף מוסמכים) בתוככי הערים החרדיות שנשתבשו מאד ומתירים בשופי דם גמור ומכשילים באיסור כרת רח"ל כאשר ראינו בעינינו.

שומו שמים על זאת! אוי לנו שכך עלתה בימינו!

היות שלא באנו לפקפק ביר"ש של המורים הללו ויש לדון לכף זכות מכמה טעמים מ"מ לא יתכן לראות כבלע את הקודש ולהחריש וע"כ באנו בזה להודיע לרבים כדלקמן:

- אין מנוס מלהודיע שכ"א יזהר מאד בבחירת המורה וידע כי הדבר חמור מאד, ובנפשו, וחומר איסור נדה ידוע לכל בר ישראל.
- לא יאמר אדם "העון על ראש המורה המתיר ואני את נפשי הצלתי" זוהי טעות גמורה כמבואר ברמב"ם פי"ב משגגות ה"ב דאע"פ שעשה עפ"י הוראת חכם האחירות על השואל והוא בחשש הבאת קרבן לכשיבנה ביהמ"ק ב"ב.
- מה שמדמים רבים, דמורה שמיקל במראות מסתמא הוא מומחה יותר, והמחמיר הוא מפני שאינו מומחה כ"כ, הוא טעות. דיש המקילים מפני חוסר הבנתם.
- אין לשואל למורה אשר דרכו שלא להחזיר המראה לשואל כשמבקש ממנו.

בתפילה להקב"ה שיוסר המכשול הגדול מכרם בית ישראל.
באנו בזה עה"ח

שריא'ל רוזנברג

צבי ובר

חיים מאיר הלוי

בן מרן בעל שבט הלוי

מנחם מנדל פוקס

שמאי קהת גרוס הכהן

נסים קרליץ

שמואל הלוי ואזנר

יוסף שלום אלישיב

באנו בזה לבקש לראשי הישיבות שליט"א כי אחריותם להודיע לחתנים על מכתבם זה של פוסקי הדור, ולהדריכם לבל יכשלו בזה ולברר היטב מי הם המורים המומחים בהלכות אלו.

חיים קנייבסקי

מיכל יהודה ליפקוביץ

א.י.ל. שטיינמן

בס"ד, א תמוז תש"ע לפ"ק

הודעה חשובה בעניין מכתבינו מיום ז' סיון שנתפרסם בבי מדרשא

א. הננו להודיע בזאת בשער בת רבים כי במושב הבי"ד שהתכנס בשליחותם של גדולי פוסקי הדור שליט"א לגביית עדויות היה מנוי וגמור אתנו כי בשום אופן לא יוזכרו כלל שמות של מורים, ועל דעת כן ישבנו, ואכן נתקיים הדבר. מגמתנו ומטרתנו היא אך ורק לעורר על עצם המכשול הנורא לרבים אחר שנתברר לנו כי בעוה"ר פשתה המספחת מאד להתיר מראות אדומים רח"ל, אשר לא שייך בזה שום מסורת של גדולי הדורות, ועוד יותר נודע לנו היקף המכשול לאחר מושב הבי"ד.

ב. אף שידענו ברור שאי נתינת דברים לפני הציבור מקשה מאוד בבחירת המורים כהלכה, מ"מ הוחלט לתועלת הענין שלא להתעסק כלל בשמות של מורים. וחובת כל בר ישראל בכל עיר ועיר לברר ולהתעניין מי מורה כהלכה בסביבתו בשכל הישר ויר"ש ובתפילה שלא ליכשל בחמורות שבחמורות, וכבר הבטיחנו חז"ל שהבא לטהר מסייעין אותו.

ג. כדרכו של היצר אף כאן יצאו אינשי דלא מעלי אשר כל מטרתם לקרר ולצנן את ההתעוררות הגדולה בדבר חמור ונשגב זה ופרסמו כתבי פלסתר תוך ביזוי ת"ח מפורסמים, מוחים אנו בזה על בזיון התורה.

ד. יותר אין בדעתנו להתייחס כלל לשמועות ולפירסומים.

ויה"ר שיערה השי"ת עלינו רוח טהרה, ויסיר את המכשלה החמורה הזאת מבית ישראל.

החותמים בצער למען קדושת ישראל

שריא'ל רוזנברג

צבי ובר

חיים מאיר הלוי

בן מרן בעל שבט הלוי

מנחם מנדל פוקס

שמאי קהת גרוס הכהן

אזהרה חמורה

שלהי תמוז התש"ע

כיהודה ועוד לקרא למכתבם של גדולי ופוסקי הדור שליט"א מיום ז' סיון התש"ע על הוראה שלא כדין בדברים חמורים, שנכתב לאחר גביית עדויות רבות ובירור העובדות היטב ללא פקפוק ספק ע"י המושב בי"ד שנתכנס בשליחותם ובבקשתם של גדולי ופוסקי הדור שליט"א, ולאחר שגם ראינו בעליל את הפרצה הגדולה שנתהווה לאחרונה מול עינינו, ונוכחנו לדעת שאש גדולה בוערת בכרם בית ישראל, וגם נתברר לנו אשר אינשי דלא מעלי מחמת נגיעות אישיות לוחמים בכל עוז לקרר את ההתעוררות הגדולה ע"י פרסומי כל מיני כוזבי פלסטר ועוד הרבה דרכים, ובפרט באיצטלא ובלבוש של שמירת "המסורת" אשר כל ענין דבריהם הוא זלזול גדול בכל ענין המסורת הקדושה שיש לכלל ישראל מדור לדור אשר בנוי על האמת הצרופה, וכל ענין המסורת לא שייך כלל וכלל לכל ענין פרצה זו שהוא נגד המפורש בדברי השו"ע וכל הפוסקים, וכמו שכבר כתבו ג"כ הרבנים הגאונים שליט"א במכתב הבהרתם מא' תמוז התש"ע ולכן אמרנו לא עת לחשות, ואנו מודיעים בזה ברורות לדאבונינו ולצערינו הרב, כי המכשול הזה אכן קיים באמת בהרבה משכונות החרדיות, ויש לכל א' אשר בשם ישראל יכונה להתייחס במורא ובכבוד ראש לכל מילה מדברי מאורי גדולי הדור שליט"א כדרכו של האומה הישראלית מעולם, ולא להתייחס כלל וכלל לדברי לעג של אינשי דלא מעלי הנ"ל.

א. באנו בזה להזהיר לכל א' וא' שמוטל עליו חוב גמור בבחירת מורה הוראתו לברר היטב את טיב הוראתו, כדי לשמור את נפשו ונפשות אנשי ביתו שלא להיתפס במצודת המכשול הזה שעוקר נפשו ונפשות אנשי בני ביתו מארץ החיים ח"ו.

ב. חוב גמור מדין ערבות על כל הרבנים שליט"א לעורר לעדתם על ענין פרצה הנוראה הזו, ולהשגיח בעיני פקידא עליהם להדריכם בדרך הנכונה כדי שלא יתפסו ח"ו במצודת המכשול הזה.

ג. חוב גמור מדין ערבות על כל א' וא' כפי כחו לחזק את ענין גדר הפרצה אצל אחרים, ועי"ז להציל גם נפשות אחרים שלא יתפסו במצודת המכשול הזה.

ובזכות גדר פרצה זה נזכה לביאת גוא"צ ב"ב, אכ"ר.

ובאנו בזה עה"ח

דוד שווימער

משה מאיר לייפער

יהודה סילמן

אנקוט בשיפולי דגדולי עולם אשר בית ישראל נשען עליהם בשאלות הכי חמורות כעגונות ודומיהן והם צועקים מרה על המושג קבלה במראות שאין קיים דבר כזה ואין להתיר כל נטיה לאדם וח"ו להתיר.

הכותב וחותם מתוך צערן של מאורי האומה ועל חילול הקודש

נתנאל ברנדסדורפער

מרדכי אייכלר

מהרה שער המכתבים כהלכתה קיט

RABBI I. T. WEISS
CHIEF RABBI
OF JERUSALEM
BECHOV GIVAT MOSHE 2
P.O.B. 20094 JERUSALEM, E. ISRAEL

יצחק טובי' ווייס
רב ואב"ד
לכל מקלות האשכנזים
עיריית ירושלים תשנ"ב

ר"ת ו/א ה' ב'א' תשנ"ב
רשתי אם שיק שנה' לטהר מראה קיוטה לא צימומית זיו לשחיות
היוני להצטרף מלגות בית לעזרתו חס סי יב ועל כמנעני זה איש
אורי בזמן העולות הגמרה סמוך צאן לון אלו צבוי רבני צאן
לשם רק מוצא לכן יחזק לזמן אסדרה באשמת כל וכל שזוט אש
קצת למוסד אבנמית או שחור סחא וסא/ לום זאג מקובל מבין
שדס המרות איש יחזק זאצרה סמוך שפירא צב
ועמדה בזמן לעשר מכלי כמון מגדלי שדי היחא נאה חנק קלב
כדס שכל זשד אונקן (פייתו עקני אלו מלכ גדולה שוק אכאם עקני
לרוב דצו אשדי כמדה ממלכס ללס אולי קוסם כלו אשחוד
א אשחוד א' פלס אהמס אלו לא קוסם אשחוד או אשחוד
זא יהמס

יצחק טובי' ווייס

ובלתי לבוטי מופכי לז' סי קיה כרס צמלון כמו מוחס קיופז
בלו חלוש' חלס כנסח לוועקצ'ן קולץ קולץ קולץ וקולץ וקולץ
(ש'מח' למח) זשד מוחס קולץ דם חלשית חלס פולסא זשד
מלי אהמסו זשד סכיא שכלה נוצ אשחוד כלא זשד קולץ

קכ

טהרה

שער המכתבים

כהלכתה

RABBI I. T. WEISS
CHIEF RABBI
OF JERUSALEM
BECHOV GIVAT MOSHE 2
P.O.B. 20094 JERUSALEM, E. ISRAEL

יצחק טובי' ווייס
רב ואב"ד
לכל פקולות האשכנזים
מניין ירושלים תשפ"א

בס"ד, יום ב' דסליחות תשס"ט

נשאלתי אם שייך בזה"ז לטהר מראה הנוטה לאדמומית או לשחרות.

הריני להעתיק משו"ת בית שלמה חיו"ד ח"ב סי' י"ד וז"ל בזמננו זה ל"ש לומר בענין המראות אגמרי' סמיך דאין לנו אלא דברי הש"ע דאין לטהר רק מראה לבן וירוק שאין לספקם באדמומית כלל וכל שנוטה אף קצת למראה אדמומית או לשחור טמא ואין שום איש מקובל מרבו בפרט המראות ל"ש לומר אגמרי' סמיך בכה"ג עכ"ל.

ובמראה ברוין שמעתי מכבוד הגאון מגדולי בעלי הוראה מוה"ר חנוך דוב פדווא זצ"ל אב"ד לונדון (שהייתי מקושר אליו מאד בהוראה בערך ארבעים שנה) שראה אצל גדולי הוראה בירושלים שאם אינו נוטה כלל לאדמומית או לשחרות אפשר להתירו אבל אם נוטה לאדמימות או לשחרות א"א להתירו.

ובשו"ת לבושי מרדכי יור"ד סי' קי"א כתב דברוין כמו מראה קאפע בלא תערובת חלב הנקרא שווארצען קאפע ודאי יש להחמיר (שדומה לשחור) אבל מראה קאפע עם תערובת חלב פשיטא שאין מקום להחמיר שאין בזה לא שחרות ולא אדמומית כלל עכ"ל בקיצור.

מהרה שער המכתבים כהלכתה קכא

RABBI MOSHE SHOUL KLEIN
Dayan in Beth Din of Hagoen Harav Wotner Shelita
and Rabbi of "Or Hachayim" area Bnei Brak

מנשה שאול קליין
דומ"ץ בכירי"צ דפתח הנה"ש ואזנר שליט"א
ורב שכונת "אור החיים" בני ברק

ב"ה, יום י"ח בשבט תשס"ח

לכבוד הרב הגאון רבי שליט"א
מח"ס ומורה צדק בירושלים ת"ו.

על דבר השמועה הלא טובה ששמעתי אודות אותם אברכים המורים בעיני מראות דמים, ומתירים מראות הנוטים לאדום. וטענתם בפיהם כאילו יש להם קבלה מרב מסוים להתיר סוגי מראות אלו, וכן אומרים, שסוג מראה בורדו אינו דם, ובפרט מה ששמעתי בשם שאמרו שאפילו מראה אדום כל שאין לו גלאנץ אינו דם.

הנה רעדה אחזתנו למשמע דברים אלו אשר הם נגד התורה וההלכה הפסוקה מדור דור, ואיך אפשר לעקור את התורה בסברות כרסיות בדברים חמורים שכל קדושת זרע ישראל תלוי בזה, וכבר שמענו הרבה פעמים מפוסק הדור עמוד ההוראה מו"ר הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר שליט"א שאלו המורים מסברות בטלות כאלו עליהם נאמר מ"ש בשו"ע (יו"ד סי' רמ"ב סי"ג) תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה הרי זה שוטה רשע וגם רוח, ועליו נאמר כי רבים חללים הפילה, עכ"ל.

והנה שמעתי שעוררת על דבר זה, וקיימת בנפשך מקרא שכתוב על שבט לוי האומר וגו' וקיבלת גם גילוי דעת מרבנים אשר מבטלים ביטול גמור סברות בטלות שלהם, ויה"ר שחפץ ה' בידך יצלח להעמיד הדת על תילה. ואני תפילתי לך ה' שנוכה לכוון לאמיתה של תורה ולהורות את דבר ה' זו הלכה בדרך האמת, עד יבא מבשר צדק בב"א.

ע"פ א"ל ק"ל

קכב מהרה שער המכתבים כהלכתה

Rabbi M. C. E. Padwa
Principal Rabbinical Authority
of the
London Orthodox Hebrew Congregations
58 Filey Avenue, London N16 6JJ

משה חיים אפרים פדווא
אב"ד ורמ"מ קהילות התורה
לינדין תצ"א

ביום י"ט טבת תשס"א

כבוד הרה"ג מוה"ר שליט"א

אחדשה"ט כמשפט.

יקרת מכתבו קבלתי ואני עומד נבהל ונשתומם איך נעשתה כזאת בישראל דבר המפורש בכל הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים דכל נטיה לאדמומית מטמא ונאסרת על בעלה, יבואו מורים ויאמרו כי אדום שאין בו גלאנץ כשר, וכן מראה הנקרא בארדא כשר, ולא עוד אלא שאומרים כי זה מנהג ירושלים מקדמת דנא, וזה שקר וכזב כי ידוע אשר כבוד אאמו"ר הגאון זצ"ל שימש אצל כל גדולי ירושלים ביניהם הגאון מטעפליק זצ"ל והגאון מהר"ז מינצבערג זצ"ל, וכל הוראותיו על פיהם, ומעולם לא ראינו ולא שמענו ממנו דבר כזה ח"ו לא מיני' ולא מקצתי' דבר הנוגד כל הפוסקים.

ובטוחני כי יחזרו מדרכם ולא יוסיפו להתיר כזאת ח"ו.

וכי זה דעו וזוהר א"ו
א. חיים אפרים פדווא

מהרה שער המכתבים כהלכתה קכג

MOSHE BRANDSDORFER
"Heichal Horush" Dean
& Rav in Eidah Hachareidis cong. – Sharei Pinah quarter
3 Sharei Pinah st.
Jerusalem – E. Israel
Tel. 972-2-537-0033

משה בראנדסדורפר
רב וריים "היכל הוראה"
מיסודו של הגאון רבי משה בראנדסדורפר זצ"ל קנה בשנת
תש"ס תחנת הוראה - שכונת שרי פינה
פניחיק ירושלים תל אביב

בס"ד, יום ערש"ק מטו"מ כ"ז תמוז תש"ע לפ"ק

הנני מצטרף למכתבי מרגן ורבנן גדולי ההוראה וראשי הישיבות בדורינו שליט"א ע"ד ההתעוררות בענין מראות הדמים, דהנה כבר בתחילת דרכי להוראה שמעתי מאאמו"ר מרן זי"ע שיש כאלו הסומכים על בקיאותם המדומה ומתירים דם ממש רח"ל האסור לכולי עלמא ללא שום חולק מן הראשונים והאחרונים. והוכיח כן לתלמידיו שיבלחט"א הרבנים הגאונים שליט"א (ועיין עוד בספרו שו"ת קנה בושם ח"ג סי' ס"ב). וכמו"כ ראיתי זאת בעצמי פעמים רבות. ובמיוחד הניע אותי להצטרף אחרי שהגיע לידי בשבוע האחרון העובדא הנוראה* אשר לא יאומן כי יסופר שראיתי שהתדרדר לאופן מבהיל השם ירחם, וע"כ מוכרחים לעצור התדרדרות זו כי נהרס בזה קיום טהרת ישראל.

הכו"ח למען קיום קדושת וטהרת ישראל

*העובדא הובא בקיצור בעמ' ג"ב ד"ה ומפי.

קכד מהרה שער המכתבים כהלכתה

הרב ש. י. נסים קרליץ
רמת אהרן
רח' ר' מאיר 6, בני ברק

בס"ד, יום ז' א"י תל"ו

ראיתי קונטרס נפלא שחיבר הרב הגאון ר' ... שליט"א בענייני מראות הדמים אשר
בירר הדברים היטב מסוגית הגמ' ודברי הראשונים לברר את הדין הנוהג בזה"ז המבואר
בראשונים ובשו"ע, ואין שום מקום לנטות מדברי השו"ע והפוסקים. וביאר הדברים
בצורה ברורה, ואשרי חלקו. ויה"ר שיזכה שיפוצו ויתקבלו הדברים בישראל.

חיים קנייבסקי

גם אני מצטרף
חיים קנייבסקי

בא באה חיי קנייבסקי

מהרה שער המכתבים כהלכתה קכה

Rabbi Azzriel Auerbach
Rabbi of "Charitha Hayshevot"
52 Haglage St., Be'yt Vegan, Jerusalem

ג"ד
הרב עזריאל אורבאך
רב בית הכנסת "חסידי חייבות", בית וגן
רח' הסנה 53, בית וגן, ירושלים

י"א ט"ו אלול

ברכת עז ורב ברכה ושלו' להרב הגאון המופלא מגדל עז
רבי שליט"א
מחבר הספרים הספונים והחשובים

מה טוב ומה נעים בעריכת חבור יקר המברר ומלבן את דרכי ההלכה בדבר הלכה אשר בעוה"ר הולך ונפרץ, והוא בהל' טהרה ובפרט בעניני מראות הדמים אשר מדורי דורות שקדו גדולי הפוסקים לשמור כבבת עינם על טהרתן וכשרותן של בנות ישראל הכשרות ושקלו בפלס מתוך פחד רתת וזיע להורות כדת בדבר מראות הדמים אשר קדושת בית ישראל נשען עליהם. והנה הרה"ג המחבר לבש עוז לעמוד בפרץ כדת של תורה ויפה עשה בברור ולבון הדברים בחבור זה אשר גדולי תורה מעידים על טובו ושבחו של הספר.

אשר יצא לאור על ידי אגודת ישראל
אגודת ישראל

קכו מהרה שער המכתבים כהלכתה

RABBI NOSSON HAKOHEN
KOPSHITZ
RABBI OF THE ORTHODOX COMMUNITY
MACHLA (MIDKHALA) - NET SHEMESH

הרב נתן הכהן קופשיץ
רב דקהילת החרדים
נחלה ומנוחה - בית שמש

מס' 101/101

כבוד שליט"א,

שכטו"ס,

קיבלתי את הקונטרס , תשואות חן לו.

אולם איני מבין מה יש לברר ולפרסם דברים פשוטים כאלו שמראה אדום טמא.

אך אחר שלאחרונה חלו שיבושים חמורים בזה אף אצל מקצת בני תורה, ואוי לנו שעלתה בימינו כך, יפה עשה מעכ"ת בקונטרס הזה לברר זה.

והנני לברכו שבזכות מסי"ג לעמוד בפרץ עבור טהרתן של ישראל שיזכה לרב שפע ברכה והצלחה להגדיל תורה ולהאדירה.

בשם רבנו הגאון שליט"א
מ/תשס"ג

הגהת המחבר: הנני להביא כאן לשונו של רומע"כ הגאון שליט"א במכתב תשובת שאלה אלי בענינים אלו שכתב בסיום מכתבו וז"ל וצריך להתחזק מאד בדברים אלו, ובעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי בדברים אלו שלא עלה על דעת מי להתיר עכ"ל.

מהרה שער המכתבים כהלכתה קכז

RABBI MOSHE SHOUL KLEIN
Elyan in Beth Din of Hagwon Harav Wozner Shevta
And Rabbi of "Or Hachayim" area Brnei Brak

משוח שאגיל קליין
דוסיצ נבדיצ רסון הגריש ואונר שליט"א
ורב שטתת "אר וחדים" בני ברק

בדה יום כ"א סיוטל חשינ 5771

הנה כבוד הרב הגאון רבי שליט"א בעמח"ס על הל' נדה ועוד עניינים אשר אני מכיר אותו זה כמה שנים שיורד לעומקה של הלכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא ועמל בדברי הש"ס והראשונים עד דברי השו"ע ונו"כ עם דברי גדולי האחרונים אשר מפיהם אנו חיים, ודרך לימודו ניכר בספריו החשובים כאשר ראיתי ועיינתי בהם, וגם יראתו קודמת לחכמתו ומרן הגאון בעל "שבט הלוי" שליט"א ברכו שלא יצא לעולם מכשול מתחת ידו, ועתה מוציא לאור קונטרס על ענייני מראות דמים ובו מברר מדברי הראשונים וגדולי האחרונים שאסרו כל מראה הנוטה לאדום ושלא שייך בזה לומר שיש לזה מסורת להתיר כפי שהאריך לבאר ממקור טהור.

וכמה פעמים אמר לי מו"ר הגאון פוסק הדור בעל "שבט הלוי" שליט"א שאין מקום בהלכה להתיר מראה דם הנוטה לאדום ע"פ מסורת, כי חז"ל והפוסקים סגרו עלינו את הדרך והסכימו לאסור כל מראה הנוטה לאדום, והוסיף דיש לחזק ענין זה. וכבר יצאו גדולי פוסקי דורנו בפסק ודעת תורה ע"ז.

ועברתי על הקונטרס וראיתי שהוא חותר לנקודת האמת שבתוה"ק לשם שמים, ע"כ ידי תיכון עמו להוציא לאור עולם קונטרס נחוץ זה. ועי"כ יזכה להיות ממזכי הרבים, ויה"ר שיתאמרון שמעתתא בבי מדרשא וחפץ ה' בידו יצלח.

וע"ז באעה"ח

קכח מהרה שער המכתבים כהלכתה

כולל אנרכים
טאראנטא

נס"ד

שלמה אליהו מילר
רה"כ חנני' דכולל טאראנטא

הנה ידיד הרב הגאון ר' שליט"א
בעהמח"ס על הלכות נדה וירד לעומקה של הלכה.

והמציא ציצים ופרחים מאירים לעינים, ועתה הראני קונטרס על ענייני מראות דמים,
וכהיום שמלכה ושריה בגוים אין תורה ואין לנו להפלות בין דם וכדקיי"ל כל מראה
הנוטה לאדמימות טמא, והרב המחבר האריך לברר פרט זו אשר באמת הוא דבר ברור,
ורק שח"ו לא יבאו לשאול דוקא אצל המיקיל הכי גדול וכמאמר הכתוב עמי בעצו ישאל
ומקלו יגיד לו.

וקבלתי מגדולי הוראה שבענינים כאלו הבינוני משובח ולא לשאול אצל המחמיר ביותר
ולא אצל המיקיל ביותר.

והנני מברך ידידי שיתקבלו דבריו בני מדרשא ולא יכשל בדבר הלכה

1931
שלמה אליהו מילר

מהרה שער המכתבים כהלכתה קכט

Rabbi Samuel David Gross
Dean Kolell Beit Israel
Rabbi Of Chasidei Gur - Ashdod

הרב שמואל דוד הכהן גרוס
ראש כולל בית ישראל
רב חסידי גור - אשדוד

בית ישראל

הנה הראני הרה"ג המופלג טובא בתורה ויר"ש כמוה"ר שליט"א את הקונטרס שחיבר הנקרא שהוא מברר להלכה את ההלכות החמורות שבשו"ע יו"ד בענין מראות הדמים באיזה מראות ניתן היום להקל, ובאיזה מראות אין אנו בקיאים היום וחייבים להחמיר, וניכרת גיעתו הרבה לברר הלכות חמורות אלו מהמקורות בגמ' עם שיטות הראשונים ועד לגדולי הפוסקים שלאורם אנו הולכים.

והנה בודאי אין צורך להאריך לבאר בחשיבות חיבור זה בענינים הנוגעים ליסוד קדושת ישראל, ומעטים היודעים הלכות אלו לעומקם, ובודאי שבהוראה בדברים אלו יש לדקדק ביותר, וכל טעות חלילה של המורי הוראה בענינים אלו יכולה לגרום למכשולים גדולים, ולכן בודאי חובה להחדיר את חומרת הדבר הן למורים והן לשואלים, שאין לסמוך על קולות בענינים אלו, אלא רק מה שניתן לנו עפ"י השו"ע ובין בהוראה המסורה לנו מדור לדור. ותיתי לי' למחבר שזכות גדולה בידו להיות ממזכי הרבים, ובזכות החיזוק בענינים אלו נזכה שיערה עלינו השי"ת רוח ממרום, ויקויים במהרה הפסוק וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאתיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם.

הנני זמן ממושך
ואני מן חסידים
שמרן שמואל דוד הכהן גרוס
גור

הרב שמאי הכהן גראס

מייצג דקתל מחזיקי חרות דחסידי בעלזא באוני
חדו דברי חיים 7, קרוית בעלזא עיריית ירושלים תשכ"א

בס"ד כ"ז סיון תש"ע יע"א

הובא לפני קונטרס נפלא שחיבר הרב הגאון המופלא ומופלג כמה"ר שליט"א אחר עמל ויגיעה הנקרא ישמרו דעת זו סדר טהרות לטהר אשה לבעלה עפ"י התוה"ק והשו"ע והפוסקים על דיני מראות הדמים, איך יש לנהוג עפ"י השו"ע והלכה המקובלת מדור דור, אשר בירר היטב מגמרא וכל הראשונים וגדולי הפוסקים ושו"ת מגדולי הדורות אשר פה א' אמרו כולם דיש להחמיר בכל מראות הדומה לאדום, וכ"ש אדום גופא דאין לסמוך על בקיאות שלנו כלל וכלל להתיר דם אדום, ומברר הדק היטב דאין להקל כלל במראה אדום, אפילו מי שטוען דהוא חכם יותר מחז"ל והשו"ע ובקי במראות הדמים.

ובזה"ז בעו"ה נחוץ מאד ספרו היקר דנתפשט הנגע בין כמה מורים - כאשר ראיתי בעליל במו עיני - לטהר מיני דמים בק"נ טעמים שמטהרים השרץ, אוי לדור שכך עלתה בימיו, דכל טהרתן וקדושתן ויסודי הבית היהודי מושתת על דיני שמירת נדה, וישראל עם קדושים רוצים לקיים ולשמור מצות השי"ת ואיך אפשר להכשילם בחשש איסור כרת, ע"כ אמינא פעלא טבא להרב הגאון הנ"ל דמברר כשמלה עפ"י הפוסקים, חז"ל והשו"ע והפוסקים.

והשי"ת יערה עלינו רוח טהרה ממרום כמו שאחז"ל בסנהדרין ל"ז ע"א התורה העידה עלינו סוגה בשושנים, ופי' שם בתוס' כשאומרת דם כשושנה אדומה ראיתי, מיד פורש.

וראוי לכל מורה הוראה יר"ש ללמוד בספר הנ"ל לראות עד היכן הדברים מגיעין.

הכו"ח לטהרתן של ישראל וקדושתן,

הערות מרומ"כ הגאון רבי שמאי קהת הכהן גראס שליט"א

נ.ב. כאשר מטרת הקונטרס היא להעמיד הוראת מראה דמים על מכונו, ולסלק השיבושים שחלו בה, אמרתי לכתוב בזה כמה הערות בס"ד בעניני הוראת מראות דמים, שחשובים מאוד לדעת, ואף שרובם אינם מענין הנידון שכתב המחבר בהקונטרס.

כ"ו, י"ב] ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו, וכמו שאמרו חז"ל הגס ליבו בהוראה שוטה רשע וגס רוח. לכן אדם המורה יש לו לישא וליתן בדבר ולהחמיץ המחשבה ולהשהותה כענין שאמרו מחמיצין את הדין שעל ידי חימוץ והמתנה מוסיף סברא על סברתו ופלפול על פלפולו עד שידין דין אמת לאמתו, כי במחשבה השניה יראה לומר מה שלא ראה בראשונה עכ"ל ועיי"ש בהמשך דבריו דלא רק לענין דיני ממונות קאי אזהרת המתני' להיות מתון, אלא קאי גם על כלל ענין הוראה.

ויש למורה הוראה לדעת את גודל אחריות בהוראה, שהרי אם הוא מטהר מראה טמא, הרי הוא מכשיל הזוג בחשש כרת בכל תשמיש ותשמיש הוא והיא, והקולר תלוי על צוארו ג"כ, ומאידך גיסא יש לדעת שאסור להחמיר בחנם. ולכן יהא המורה מתון מאוד בראיית והבחנת המראה, וגם ימלא לבו יר"ש, וירגיש כאילו גיהנם פתוחה מתחתיו, וישפוך נפשו בתפלה להבורא ית"ש שלא ישל בדבר הלכה ח"ו, ואז יהא לו הרבה סייעתא דשמיא בהוראותיו.

א. - יש להזהיר לציבור השואלים שרב שעונה על מראה שצריך הכרעה והבחנה, בלי התבוננות היטב במראה, אין לסמוך עליו. וזכרתי ימים מקדם שראיתי אצל מורי הוראה המובהקים בדור שלפנינו זצ"ל היאך היו מסתכלים על מראה במתון וברוב עיון וכובד ראש, וכמה יגדל הכאב לראות איזה מורים שכמעט ולא מסתכלים על המראה המובא לפנייהם וכבר מורים עליו.*

וראוי להיות לפי עיניו של כל מורה הוראה את דבריו הקדושים של רבינו יונה [ריש אבות] שכתב וז"ל הם אמרו ג' דברים הוו מתונין בדין. למורים הוראות ולפוסקים הוראות ולפוסקים את הדין אמרו לבל יסמכו במחשבה ראשונה, אך בהמתנה גדולה ובעיון הדק לבל יטעו בשיקול הדעת, כי האדם הממהר להורות נקרא פושע. ואף על פי שחשב לומר האמת אין זה שוגג, אך קרוב למזיד הוא אשר לא נתן בלבבו לאמר לבב הנמהרים לא יבין לדעת, כי הטעות בכל האדם מצוי הוא וזהו שארז"ל הוי זהיר בתלמוד ששגגת תלמוד עולה זדון ועל ענין זה אמר שלמה המלך ע"ה [משלי

*הערת המחבר: יש לציין לזה מש"כ בספר כתבי הסבא מקלם ותלמידיו [ח"ב עמ' תקס"ב] וז"ל וצריך לכלכל הדבר בהשכלה גדולה ואם גם יתמהמה, ואמר החכם "מי שרכב על סוס המהירות אינו בטוח מהמכשול ר"ל עכ"ל.

ועל המורה לדעת, דסוף כל אדם ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה על כל מעשיו, ואין מנוס מזה דגם הרבנים בכלל זה שהם יצטרכו ליתן דין וחשבון גם על כל ענין הוראותיהם.

ב. - ישנם מורים שכשמובא לפנייהם מראה שקצותיו אדומים או נוטים לאדום מורין הם לטהר, ומביאין מקורם מדברי הערוך השלחן [סי' קפ"ה].

אכן טעות חמורה בידם, דהנה ז"ל הערוה"ש שם - ומזה אני תמה על אחד מהפוסקים שכתב דכשיבא מראה לבן וירוק לפני המורה לא יורה עד שיתייבש דלפעמים אחר שיתייבש ימצא אדום בקצותיו [ב"ה]. ודברים תמוהים הם דאדרבא מהש"ס שהבאנו מבאר דכל מה שיתייבש תתמעט אדמומיתו, וכן מפורש בירושלמי דנדה ספ"ב דכל מה שיתייבש דיהיה מראיתו ע"ש ולבד זה השיגו עליו הפוסקים שהרי להדיא אמרו שאין לו דיין אלא מה שעיינו רואות ודחו דין זה [ש"ך סק"ז וט"ז סק"א]. ויש שרצו להעמיד דבריו ואינו עיקר ולבד זה השיג עליו אחד מהגדולים דהא העיקר תלוי איך

היה מראיתו בשעת יציאתו מן הגוף [ה"ד סק"א בשם החכ"צ]. והנה טעם המחמיר בזה נראה משום דסוף סוף הלא עיינו רואות דאחר זמן נראה בהקצוות כאדום, ובאמת כמה פעמים ראינו כן. אמנם גם זה א"ש דמובן שע"פ הטבע דכל דבר לח יש לו נענוע קצת עד שנתייבש לגמרי, ולפ"ז כל המראה השטוח נדחפו קצתם לקצתם עד הקצוות ונמצא שבהקצוות נתחברו כל עמקי הלחלוחית שעל פני כולו ולכן בכל המשך דיהיה מראיתו ובהקצוות נתחברו כולם ונהפכו למראה אחרת,

מיהו עכ"פ אין זה עיקר המראה אלא מאוסף ממקומות שונות ולדוגמא אם נחזור ונפשטנה על פני כולו לא יתראה האודם כלל, וא"כ למה נטמאנה עכ"ל. הרי ברור מללו של הערוה"ש שדבריו איירי באופן שידוע שבשעת יציאתו מן הגוף לא היו שום אדמומית או שום נטיה לאדמומית בקצוות המראה, אבל כל שאינו יודע כן, אין ספק שבזה אינו נוהג קולתו של הערוה"ש, ודלא כמו שיש טועים לטהר בכל גווני מראה שקצותיו אדומים או נוטים לאדום.**

**הערת המחבר: הנה לבד מה שהוכיח הגאון שליט"א מן הכתוב, דהיינו מדברי השלחן ערוך, יש להוסיף דכן מוכח מן המציאות הפשוטה, דהלא דרכן של המראות שבמשך הזמן נדחה מראיתו לצדדיו, ולבד שכן הוא בחוש כאשר נראה בעליל לכל מי שיש לו הבחנה במראות, כבר העידו ע"ז ג"כ בשו"ת מעיל צדקה [סי' כ' ד"ה ועפ"ז], והביאו הגרי"ז [סי' ק"צ סקי"ט], והוסיף הגר"ז לבאר וז"ל מפני שיש בו עכירות יותר ודרך הטבע לדחות העכירות לצדדין, כמו שנראה בחוש בכתם שנכתם ממי גשמים ונתייבש. שקצותיו משחרין קצת מעכירות המים שנחו שמה עכ"ל וא"כ היאך נתיר מראה שבאמצעיתו אין בה מראה טמא, ורק בקצותיו יש מראה טמא, דהלא כן הוא דרכן של מראות שהמראה שבאמצעיתו נדחה לקצוות המראה. אלא בע"כ דכל דברי הערוה"ש אמורים רק בגוונא שידוע שבתחילתו לא היה בו שום מראה טמא וכמש"כ הגאון שליט"א אבל בלא"ה טמא טמא יקרא גם לדברי הערוה"ש, והמטהר בזה הרי הוא מטהר את הטמא גם לדעת הערוך השלחן וכדברי הגאון שליט"א.

מחמירין בזה, והמיקילין שהם המיעוט דוחקים את עצמם להקל.

וגם מי שנוהג להקל בזה, מ"מ צריך מאד להיזהר שידע ודאי שמראה זו הוא רק מראה ברוי"ן ולא גרוע מזה, דרק אז הוא דיש להקל בזה לדעת המקילין, וצריך מאד להיזהר בזה בהבחנה היטב בהמראה.

אבל הבו דלא לוסיף עלה, ולא עלה על דעת איזה פוסק מעולם להתיר מראה שיש בו אדמימות או שום נטיה לאדמימות, ואף שהדברים פשוטים, כתבים להוציא מדעת המשבשים בזה, ואך למותר להוציא מדעת המתירים אפילו מראה שיש בו אדמימות ממש הנראה לעין כל.

וגם בכל עיקר קולתו של הערוך השלחן, צריך חזה הרבה בקיאות להבחין שמראה זו דומא לגוונא של הערוך השלחן כדי שלא לטעות בזה ולטהר ח"ו את הטמא, ***וגם הרבה חולקים על כל דברי הערוך השולחן.

ג - יש להזהיר למורי הוראה שלא לראות מראות בלילה, ובפרט אצל אור פלורוסנט, כאשר ליקוי האור בלילה מטעה מאד, אם לא בשעת הדחק כשנחוץ לו לשואל לדעת בלילה, ואז יסתכל המורה מאד במתינות ובזהירות מיוחדת שלא יטעה ח"ו מחמת ליקוי האור בלילה.

ד - הנה בענין מראה ברוי"ן שנחלקו הפוסקים בה, יש לדעת דרוב הפוסקים

המצפה בכליון עינים לטהרתן של ישראל,

בעה"ח

הק' שמאי קהת גרוס הכהן

***הערת המחבר: יש לציין בזה ג"כ לדברי בעל ההפלאה בתשו' גבעת פנחס [ס"ס נ"א] וז"ל ובענין הדמים שהם לבנים ביציאתם וחוזרים לאודם וכו' וגם נראה דהרבה פעמים כשמוערב טיפת אודם בלובן ומתבטל ממש בתוכו ואח"כ כשמתייבש ונדחה הסמיכות שבכתם לצדדים סביב כדרך הכתמים, נתגלה אודם בקצוותיה עכ"ל. הרי משמע שגם בכה"ג שהיה בתחילה לבן טמא, הרי מבואר שחולק ע"ד הערוה"ש.

מכתב שהתפרסם בציבור הדתי נגד מורה שמתיר דם

ב"ה, כ"ב תמוז תשס"ה

לכבוד

המועצה הדתית

מטה בנימין

שלום רב,

אנו, חברי ועדת הרבנים נתמנינו בשליחות של כבוד מרן הראשל"צ הגאון הרב מרדכי אליהו שליט"א לבדוק את התלונות והרינונים שהיו אודות פסיקותיו של הרב... שליט"א בענייני טהרת המשפחה. לאחר שמיעת כמה וכמה עדויות הן בע"פ והן בכתב, ובהעדר שיתוף פעולה מצד הרב... (שלא בא לישיבה המשותפת על אף בקשותינו), הננו להודיע כי לאור הנתונים שבידינו נוכחנו לדעת כי יש דברים שהוא מורה שלא כדין ושלא כהלכה, ויש דברים שהם בבחינת "דבר תמוה שנראה לרבים שהתיר את האיסור" (י"ד סירמ"ב ס"י).

ולכן הגענו למסקנה שאסור לרב... להורות הלכה בנושאי אישות (נידה, כתמים, מראות, איסור אשה לבעלה ומה שקשור בכך).

אנו מבקשים בזאת מאת המועצה הדתית, להביא את הדברים לידיעת הציבור, בעיקר ב... והסביבה, ולהודיע שאין לפנות אליו בשאלות אלו.

ובזה באעה"ח

יעקב יוסף

דב ליאור

לכב' ועדת הרבנים

שלום וברכה

ב"ה, ראה ראיתי הכתוב והחתום לעיל ואני מצטרף

מרדכי אליהו

ראה ראיתי את המכתב של כבוד הועדה הנכבדה: הגר"ד ליאור שליט"א והגר"י יוסף שליט"א, בצירוף חתימתם של הראשל"צ הגאון רבי מרדכי אליהו שליט"א והגר"נ גולדברג שליט"א, והריני בזה כיהודה ועוד לקרא, וכתורה יעשה.

ובעה"ח

אברהם שפירא

נאמן עלי דברי הגר"מ שליט"א ואני מצטרף לדעתו

זלמן נחמיה גולדברג

שער
הספרים

לקט מספרים
בענינים שנתבארו
במאמר "טהרת הבית"

פרק א'

לקט מספרים בענין הזהירות
הנדרשת להבחין בין מראה
חום וכין דם יבש

שׁוֹת תְּשׁוּרַת שׁוֹי

לא

קלו

ששאל זהא דלחם וטעולה קימון קפ"ח החנוני
 צמראם צרוין כעין מראם קליפת ערמונים
 וקאפפע דלח כשו"ת ש"י"ע וקד"ט ונסתפק אם סוף
 קפירת ז"כ צדקה ומלאם מראם צרוין ואם נחמיר
 יגיע טעילה צליל טבת שאחר י"ט וכעין טבת
 טליה הוצא צמראם קימון קל"ו סקי"כ באשה טהו
 ד' לנדחה אצל לח טעמה עם צעלה צלילה טלפני
 ראיתה דמותרת ללצוט לצנים ציום ד' ולהחיל
 לקפור ציום ה' דאם היחה מהחלה למנות ציום וא"י
 אז הוה קל ל"ט צליל טבת שאחר י"ט ומוטב טמניח
 חומרא הני"ל כדי לקרב החפיפה לטעילה ע"י"ט דע
 שאין לדמות חומרא מחמת חשט איקור צעלמו לחומרא
 דליכא חשט איקור צעלמו רק הרחקה וגזרה משום
 דבר וכעצמא צרטי"י ר"ט פרק האשה צמרא דך
 ק"י"ט ע"א צד"ה מה לי איקור לאו וס"י הא דגם צלח
 טעמה לא החיל למנות עד יום טעי הוא רק הרחקה
 וגזרה אטו טעמה מט"י"כ מראם צרוין החשט בגופה
 טמא כוטה לאדום וטחור ומאד ומקצצין דברי הל"ט
 ואפשר לחלוטי הראות כצז"ז גם קד"ט וס"י"ע יודו
 ואין להציא ראיה מהם דרצ גוצרייהו והיו זכי הראות
 לסבחינ צמראות ואפשר גם צכתם כיון דהוי מחמת
 חקרונ צקילוח.

ה. מראה חום - מראה הנטוה לצבע חום ["הברויין"] שהוא כעין קליפת הערמון ומשקה קאנזע נחלקו הפוסקים בזה, אם טמא בכלל נוטה לאדום או לשחור או שהוא מראה טהור¹⁰, והכריעו הפוסקים שמראה כזה כשהוא

שחרורית, ואין זה שייך כלל לחומרא ושחור דמיכר שבא ממראה שחור ולא ממראה טמא, וכמ"ש בתה"ד סי' דמ"ו דבגד לבן שהולכה לבנונית שאין לספקו בשחרורית דאין שחרוריתו באה מאדמומית רטמו בו אדום הוא אלא סלקה ע"ש. וכן שמעתי מהרש"א שליט"א.

טו. הסד"ט קפ"ח סק"א כ': מצאתי כתוב דמראה הנוטה לצבע "ברויין" כעין קליפת הערמונים יש לטהרו ושמיני הדיחה מכאן טהור, וסקורו בשאלת יעב"ץ סי' מ"ד, ושנה דבריו בסו' ק"צ סקנ"ב. [ומה שיש שכתבו שחור בו שם והיקל רק בכתמים, אינו נכון דוק לענין מראה שחור הדיחה סזפת כ' כן]. ול"כ בתשובה מאתבנה סי' שס"ג, וכן העתיק בחכמת אדם כלל קריג ס"א, [אע"פ שהק' עליו במוסגר מ"מ לא חלק עליו לדינא] ובמלבושי טהרה וגליון מהרש"א ועיקרי חד"ט ובערוח"ש.

והנה הרבה פוסקים תמחו ע"ז, הבית סאיר והבית שלטח סי' ק"ג, והראש אפרים סי' ל"ח ס"ק י"ד וסקנ"ט. הפרי זעה ולחם ושמלה ועצי לבונה, וכתבו דיש לטמאותו מטה נפשך או שהוא נוטה לאדמומית או שהוא נוטה לשחור, ומט"כ הסד"ט וכבר שנינו הדיחה מכאן טהור, הלא כבר כ' הרמב"ן והר"ן רלדודן אסרו הכל אפי' בדיחה מן הדיחה שלו, ואף השאלת יעב"ץ שם עמד בזה, וכ' ע"ז "ואין זה אפילו דיהה מן הדיחה שלו", וצ"ב לטח, ועוד דבכל הנוטה לשחרות החמירו כמו בנטוה לאדמומית וכמ"ש הג"ז.

ואמנם במנחת פתים וערוח"ש כ' דמראה "ברויין" שאני שהוא מראה בפני עצמו, וביאור דבריו ולא אסרו בדיחה מן הדיחה רק מה שהוא בסוג צבע של שחרות, אבל צבע חום שעיקר מראשו אחר לא אסרוהו בדיחה מן הדיחה. ובפרט יש להוסיף בזה ע"פ משנית לעיל דבנטוה לאדמומית תמיד יש חשש דאורייתא היות ואיננו בקיאות ביסוד הדמים, אבל במראה שחור אסרו חז"ל להזיא שכל שאינו שחור כחזת וכדיו ועכ"פ דיהה מן הזפת בודאי אינו בכלל המראה האסור, וכל הנידון כאן רק בדורות האחרו' שאסרו משום שאיננו בקיאות בזה ס"ל לסד"ט ויעב"ץ לא אסרו רק אלו בגוון הדומה לשחור ולא בגוון אחר של חום לאוסרו מדין דיהה מן הדיחה וזהו שכ' חיעב"ץ "ואין זה אפי' דיהה מן הדיחה שלו".

ואמנם יש מהאחרו' שאסרו לגמרי את מראה החום מדין אדום, דיש מראה חום שהוא אדום ואפשר שהוא מהגוון של סימי אדום, וכדפירש"י בראשית (ט' ל"ב) עה"פ וכל שה חום בכשבים "חום שהוא דומה

בהרגשה או בעד בדיקה מטמאין וכשכא בכתם אף ביותר מכגריס מטהרין¹¹. [ובנשים שאין יכולות ליטהר ורגילות בהפרשות ראה במקורדת] ודוקא חום כערמון אבל מראה חום בהיר כמין בדי או קפה עם תלב אינו בכלל זה ויש

לאחסי, וכן ברש"י בנורות ד. כי "חסתם סוסים אדומים חסי" הרי לצבע הסוס הוא כעין אדום והרי כלל גדול נתנו הראשו' ז"ל שכל המראות טמאים ולא הוציאו מן הכלל אלא ירוק צהוב ולבן וכ"כ בלחוי' סק"ב חום מהול מאדום ושחור, והוא מראה אדום שלקה קצת, וכ"כ בתשו' יפה נוף הנדפס¹² [מנדולי חכמו אשכנז לפני ת' שנת] סי' צ"ד דמראה הנוטה קצת ל"ברוי" אין לטהרו, ושם נסח צ"ר כי כנ"ל ולא החירו הפו' אלא מראה לבן ירוק, והמראה "ברוי" פשיטא דנוטה לאדומות וליכא מאן דמספק דפשיטא שהוא טמא ע"ש.

והנה מדברי היעב"ץ והסד"ט שכי' מראה "הנוטה" לצבע "ברוי" וכן בחסמ"א נראה שלא הקילו במראה "ברוי" גסור, ורק במראה הנוטה לזה, וכן בחשו' יעב"ץ סי' ס"ד הל"ל נדאר דתרי טוני אדום חס, ובעמוק דרבת לא הקל למעשה משום שיהעוסק שלו נוטה לשחורת הדיחה ואע"פ שהוא עמוק חיכה אינו אלא כוונת דשחור, ורק במראה הנוטה לצבע "ברוי" כי שם להקל "לפי שאינו שחור ולא אפי' דחה דדיחה שלר", ולכן במראה חום כהה נראה דלכ"ע אין להקל ואין חולק בזה, **וגם למנינים פעמים הרבה שהוא דם ממש שכשמתייבש נראה כחום**, [רק נב בזה יש להבחין דפעמים שהוא טחטת עובי הכתם יבעיקרו הוא בהיר], וכל הנידון הוא במראה חום שאינו כהה אלא שהוא נוטה לזה. וכן שמעתי מהגרש"א שליט"א.

וה. הברעת הגאון ר' יצחק אלחנן זצ"ל [נספר הזכרתי פהר יצחק] והמנחת פתים לחגרי"מ אריק זצ"ל והמהחא זוטא וע"פ הסד"ט ק"צ סק"ב דכל מראה הנוטה לשחור מיקל בסחמים, וכ"כ היעב"ץ בתשו' שם "דבכתמים פשיטא דלית מאן חש לה' וכ"כ ביד יצחק ח"ג סי' קמ"ח ובסדרת ישראל, יש שכתבו להקל טפי ובפרט לנשים חלושות בוסגנו, העדוה"ש וחסתחא זוטא בסחוד"ת, והטחית ישראל, ובפרט לנשים הרגילות בהפרשה הזו ואם נחמיר להן לא יוכלו ליטהר, וכ"כ בתשו' יפה נוף הר"ל [שהוא מחסיר טובא כ"ז] הנשים שרגילות בו ישאלו לחכם, שחרי כיון שרגילותי בכך מוכח שאין זה דם ואייתה, וגם יש בזה חשש עיגון להניל.

ודע דמראה חום צריך זהירות טובא שפעמים שהוא דם ממש, וכשמתייבש נראה חום וזה לא שייך לפלוגתת הפו' הג"ל. וכן שמעתי מהגרש"א שליט"א, ולכן צריך לזהר לחראות כל מראה חום לחנם.

🍂 משמרת הטהרה - הרב משה מרדכי קארפ

סימן קפח

דיני מראות הדם, ובו ו' סעיפים

א כל מראה אדום, בין אם הוא כהה הרבה, או עמוק, טמאים. וכן כל מראה שחור. ואין מותר אלא מראה לבן וכן מראה ירוק, אפילו במראה השערה או הזרב,

חיי הלוי

מראה ירורי

סעיף א

ב הגה' כמג המסבר, מראה אדום טמאה אפילו הוא סהס הרבה. ואם ק' סמך המסבר וכן כל מראה שחור, ימבואר בדברי האחרונים דגם במראה שחור טמאה אפילו אם הוא סהס, אמנם כחז' ס"ך (פ"ק) למראה כגד לבן טמאה עליו חנק, שהוכחה לנזומו טהורה. ולפי זה סמך הגרש"ק בשו"ר עהרס לטהור מראה "גרו". אמנם בדברי השו"ע (פ"ק) העלה להחמיר בזה ע"ש. ולמעשה קבלו להקל בזה, וכ"כ בשו"ת שבט הלוי (פ"ה פ"ק ע"ש).

אין לסמוך על עצמו להחמיר בדי שאלת חכם בין להקל ובין להחמיר (א) בענין מראות הדמים אין לסמוך על עצמו, בין להקל בין להחמיר, שאט מסמרים כלל הנוטה לאדמומיות או לשחרות, הן במראה לבן שהכה הלכנומה, והייט שמו מראה "גרו", ולא תחליט בדעתה שהמראה היא איט טיב, שמתה פעמים באים על ידי זה לדי קלקול, כגון צו נקיים לענין סימך הדעת, חס כלל גדול על כל השאלות, ונפרט בהלכות נדה שאין לסמוך על עצמו אפילו להחמיר, עד שיצטר היטב אם ההלכה, דמתה פעמים באים מדי מומחל לדי קולא.

מראה ירורי

ג וידוע מחלוקת הפוסקים בענין מראה חום הנקרא "ברזיך", ויש שהורו להקל בין בדיקה לבטא, ומעמי מהרבה גדולי היראה לשלק בין עמוק לכהה, ומהה פעמים יש נקודות מחורזים כהן ה"ברזיך", ומעמי עוד מש"צ הגר"ש וזאנער שלי"ת, שאין להקל במראה ברזיך רק כשעדיין לא נתיישן, משום שגם הם שנתישן נראה כמו מראה ברזיך, ועיין מה שכתבנו בסיומן ק"ו (א"ח) בענין מראה "גבול" ו"ברזיך" להפסק טהרה.

דהנה לרין לדעת, דמלי כמה פעמים מראה שגראה עתיק, והוא כשר, ולהיפך נמצא כמה פעמים מראה שגראה כהה וצחמת היא דם, ולרין שימוש הרבה בזה, ועל ק' אין לסמוך על עצמו בזה, עד שיאמר לו המורה לדיק, שעל מראה כהה אין לרין לשאיל, וגם מלי בהרבה, ובהפסק טהרה מחמירין ימב.

חיי הלוי - הרב יוחנן סגל הלוי ואזנר

חומ

סי' קפ"ח סעיף א'

שני

פ"ח

להקל בצדיקות שהם לאורייטא, ולהכריע שזה צדוק במראה הקארוי, ובכמתים יש להקל אם אפשר לקבוע שזה במראה הקארוי.

ידגה מורס מכל ספק, כי קיימים דמים, שלאחר ההינשיות הם החריס

למראה פוס, והאחרונים המתירים מראה פוס מסורס בדבריהם שדברו על חוס הגוטה לשחור [מפורסם בשאלת יעב"ץ סי' מ"ד], והצקי קנה במראות יודע להצחין בגווני הסוס שיש מהם שאין בטן כלל נגייה לאדום וצה

דט האחרונים, אמנם החוס שניכר בטעיות עין ינשים דם אי אפשר להמיר כלל, וזה

לרץ הבטנה מדוקדקת דלפעמים הוא להוב כהה או פוס צהיר ויש בו נגייה קלה שקשה להכריע טהם להיק סם נשים, ובגוון אלו לרץ להמירה, דהרי כל איסור הדמים האידנא הוא מהאי טעמא כמבואר ברא"ש דליון דמתעט הצקיאיה לכן אין להפריד בין דם לדם, לכן לרץ הכרעה וצקיאיה גדולה, וק"ו במראה הניכר לריצא דאינטי כדדים שאי אפשר להמיר.

מראה פדור שקצותיו אדום

בתב הב"ח נאטס שרואה מראה ירוק, ולאחר שנתמיינסו הפסמים נעשו קלותיו אדומים מכל סניניו, נראה דמדינא טמאה היא, כדאמרינן בשחור דכשנעקר מן הגוף הוא לוקא ומשחר, ודכוותיה חיישינן צירוק זה שכשנעקר מן הגוף הוא לוקא, וכשנמיינסו חר קנה למראשו שהיה אדום מתמילה, ואף לרבנן דמטהרים צירוק, שה"ג מדין דטמאה.

ודיע שכל החומרא של הב"ח, הוא דוקא אם המראה הוא ענה יש בו סמיכות, עד שנראה כמו דם.

עוד הוסיף הב"ח וכתב ולכן כשיצאי מראה ירוק ולכן לפני המורה בעודו אם לא יורה צו דבר עד שימיינסו.

והנה הקשה סט"ו [יב] על הב"ח מבחינת דלא יאמר חכם אילו היה לנו היה ודאי שמה אלא אמרינן אין לי לדין אלא מה שעיני רואות, וא"כ הי"ח להיפך, אין לי אלא מה שעיני רואות כשהוא אם, ומגה ליה להב"ח שררף להמתין עד שהמראה ימיינסו.

ואפשר להלק דאינו דומה, דבגמ' איירי במגב שלא חוששים שמה אה"כ

יתברר אחרת מהמגב של עכשיו, והידין הוא, האם המראה שרואים עכשיו, האם היה גם קודם, וזה אמרינן אין לדין אלא מה שעיני רואות, אבל נגידון של הב"ח שהגידון הוא, אולי המראה ישמנה בעמיד, ובוה י"ל דאין לו שיכוח לרינא דאין לדין אלא מה שעיני רואות.

ולכאשר דעה סט"ו וגם הש"ך להפסיק עם הב"ח להחמיר במראה שנקלמותו אדום, אבל הם חולקים על הב"ח וס"ל דאי"ל להמתין עד שהמראה ימיינסו.

פ"ח סק"ג - הביא בשם הסכס לצי שחלק על הב"ח הנ"ל, והנה הסכס לצי וי"ו כי צי טענת על הב"ח א', שהדין של דם נקבע כשיצא מן הגוף, ב' שאם נאמר נגמ' שסכמים מטהרים צירוק, א"כ לא אמרינן צירוק, אלא הוא אלא שלקה, ואין לנו לסדס ולהחמיר בזה כלל.

והנה מש"כ הסכס לצי שהדין נקבע כשיצא מן הגוף, נראה דכו"ע ס"ל הכי, והב"ח והט"ו והש"ך לא חולקים ע"ו, אלא דס"ל להצ"ח דחייס דמראה האדום היה כשנעקר מן הגוף, ואח"כ הוא השמנה לצירוק, ומש"ה חייס לקלוט של האדום.

שער הציין

[יב] סי' קי"א א"י [ג] שריס חסס לצי סי' מ"ו, מוצא בש"ת סק"ג:

מהרה שער הספרים פרק א כהלכתה קמה

פרק שישי: נספח בריני מראות הדמים קיא

דחוקי. לאיך גיטא, רבים הפוסקים שלא חילקו בזה דחוקו בכל אופן גם בבריקת הפסק טהרה², וכך ראיתי שנתנו למעשה, רבותי בשימוש חכמים.

ב. מראה חום [ברוין בליא] – ובלשון הפוסקים 'ברוין' שהוא בעין קליפת הערמונים, וכמשקת הקפה³: יש שטיהרוהו בכל אופן⁴. ויש שרעגתם

2. ואח באריכות בהערה הקדומה דעת הפוסקים שדעתם להחמיר במראה זה – תפסיר פסק בחכמה אדם כלל קיו (סעיף ט) ובשנית מהרש"ש שגדל חלק ב (סוף סי' לג), להחמיר במריקת הפסק טהרה. אלא שגם לרעגתם הכונה היא רק לבריקה הראשונה שלפני הנסך דחוק, אבל אם בריקה זו היא כרבעי, אין להחמיר ביסוף דחוקי גם לשיטתם – עיין פתחא זוטא סי' קצו (סוף סק"ז), הריד בשיעודי שבט הלוי (עמ' רפב אות ב).

לאיך גיטא, המהרשים ברעת תורה (עמ' לב ר"ה וע"י פ"ה), חיקל בפשטות, וכך עולה גם מכל הפוסקים המקילים שפירטנו בהערה הקודמת, שלא התנו וחילקו בהיתר המראה נעזל בין בדיקה הפסק טהרה לשאר הבריקות, וכן הובא משו"ת חמדת משה יורה (סי' נב) שכתב שפסחיות כל הפוסקים, ומכללם החוות רעת ההלכה ושמלה התפארת עם ועד, טובח שאין מקום לחומרא זה, וראה גם לשיך המשנת יעקב שהעתיקו להלן [בסוף הערה 3], ובספר עפי הלכות בשער הציון סי' קפח (אות ד) מסיים בזה יאמנם קיבלתי מבמה מורי חוראות – שבזמננו יש לחקל במראה נעזיל בודאי אף בחפסק טהרה, מסוף שרוב הנשים צבע זו היא אצלן מראה טבעי.

3. בסדרי טהרה סי' קפח (סק"א) בשם 'מצאהי כתובי', כתב ישרם הנוטה לצבע ברוין שהוא בעין קליפת ערמונים וכמשקת הקפה – טהור הוא, ואציל בתם, לפי שאינו טהור לארמונית כו' אם לשחור, וכבר שנינו (נה"ט) שחור כחרת, ודיחה מכאן טהורי, וכך כתב עוד הסריט להלן כפי' קץ (סי' נב), ובאמת שדעתם שכתב לדיחה, הוא צריך עיון, מפיון שלמרות שבנמרא אכן כתוב 'כן', אבל למעשה הרי נפסק שגם במראה שחור שהוא דיהה טמאה, עיין בראבי"ד בבעלי הנפש (שער הפרשה) "אכל מראה שחור טמא לפי שאין בו קיאות בין שחור לדיחה מטהר, ויתירה מזו כתב הרמב"ם בהדושי' (ט), והר"ן בהדושי' (שם ד"ה בית הלל) ובבארתי לרי"ף במ"י שבעות (פ"ב ד"ה ומראית הדמים), שאמילו דיהה מן הדיחה טמא בזמננו – הריד בשעיר שם (סקי"ב), וכבר העידו בזה כו"ב מהאחרונים – ומהם: הכי"א כלל קיא (סעיף א), מרדס רימונים שם (שפתי חכם סקי"א) ועד.

ובאמת שמקור הדברים הוא בשו"ת שאילת יעביץ [חלק א סי' מד], ובי"ב העריב רונטבורג בספר חכמת בעלאל עמיס נדה עמ' רל"ט, שיגע ומצא שהמקור שלו – דהסדרי טהרה – הוא הגאון יעביץ בשאילת יעביץ, וכתב שאילו מינא היתה בלבו של בעל סריט על הגאון חיעביץ מפאת המחלוקת שדחה לו נגד רשכברני רבנו יצחק אייבשיץ זצ"ל, לכן הוסדו בעלום בשם 'מצאהי כתובי', ושם ביאר טעמו באריכות, ובתוך דבריו כתב יוכל שכן המראה ברוין, שאינו שחור ולא דיהה ודיחה שלו, אלא שהעטק שלו טטה קצה לשחורת הדיחה, ועוד ק"ז מוזהק כמראה הוהב שאנו מקילין בו מאד, שחור יש לו נטיה חוקת לאדום, ואעפ"כ סומכין אנו להתייר בשאין לו נטיה לאדום, וכל שכן מראה ברוין שאמילו יהיה עמוק הרבה אינו אלא כדיחה דשחור שהוא טהור מן הרין בלי ספק, ולכן אין להחמיר בו כללי, עיי"ש עוד בדרכיו באריכות, ולמעשה פסקו בן החכמת בעלאל שם, והחכמת ארם שם, ומלמדי טהרה סי' קפח (סעיף ג), ושו"ת מהרי"ץ השינסקי (סי' נה) ובסדרי טהרה שם מסיים ז"כ

קיב

טהרה כהלכה

להחמיר בזה⁴, ויש שהוכרעו להתמיר בחשש לטומאה דאוריותא – כגון שנמצא בבדיקה (ובקינות)⁵, ולהקל בכתמים דרבנן⁶.

ראוי להודות, ובטוהרת ישראל סיי קפח (סעיף ב) כתב – שכוונתו שמראה אלו שכיחוב מאד יש להקל בזה ביותר. (וראה בסוף החערה הבאה, הכרעת מ"ד כשיטתו שכס הלוי). וכן בספר משנת יעקב חלק ג (עמ' עט ד"ה לענין מראה) כותב בפשוטות יאמננו כעת פשטה ההוראה להקל במראה ברחץ, וכל שכן במראה געולי.

ובספר תורת הניקור השלם (להגריש סאלין מייצג במילסטוק – דף נח) לאחר שהביא הדיעות בזה, כתב שיבבר נתקבל בהנני בעלי הוראה להתיר, וראיתי במחברת אחת בשם מוקים אתבטן כי הסיט והשאלית יעביץ לא כוחו אל האמה, כאשר כי הצבע ברחץ אינו מן הצבעים העיקריים כי אם מתערובת שחור ואדום, ואין לדמותו לירוק שהוא צבע עצמו, ולכן הוא טהור. משאיכ ברחץ, ובאמת אגיד, כי מדום שקראתי רברו כל טעם שבא לפני מראה ברחץ היה לבי נקפי להתיר, כאשר המחבר הנזכר מתפאר כי רבו חקר לכל תכלית, תגיד בזה על הנסיון, עד שהרפשתי ומצאתי באמצעקלאפדיא, שברחץ (אומברא בלטיין) הוא מחצבעים הנמצאים בארמה והוא דומה ממש למראה קאווא וערסון המזכיר במסקים. נמצא למדין שצבע ברחץ אינו פתוך מתערובות אדום ושחור, ונעשה נוכל להכשיר בלי פקסוק וחשש כלל, ועין ערוך השולחן סי' קפח ע"ב. ומאמר זה נדפס גם בירחון התעני ישרי תרתי חוכרת אב-אלול תרפ"ד.

4. בשו"ת שלמה בנימין (סי' ה) בשם בעמח"ס נידולי סהרה, תיבא שמוכח שחכמי פתקפדס פקפקו ביותר ברחץ. ומסיים, שכתבנו יש להקל אך לא בבדיקה פד, (ראה עוד בדבריו בחיי יוריד סי' יט, סוף אות ט). וכן בלחם השמלה סיי קפה (סי' ב) שענינו הוראות שמראה ברחץ מראה מאדום ושחור וכו'. וכן בשו"ת בית שלמה (ח"ב יורד סי' ה) חלק על היתר הברחץ שכסדרי טהרה, וכתב שכן חשיו גם בראש אפרים (סי' לח), ועין גם בית מאיר (דף נז), וכיום להחמיר בשו"ת תשורת שי (ח"א סי' קלח), עוד פוסקים שהובא שדעתם להחמיר בראיה ראוייתא, ולהקל רק בכתמים דרבנן – שו"ת מן יחודת (יורד סי' ע), שו"ת פני מבין יורד (סי' קנ אות א), הגריי אלהן (בתשובת שהובא בספר הזכרון לרביי העניר עמ' תקנב), שו"ת יד יצחק (ח"ג סי' קסה) – ועין גם במנחת מיתים (הגרי"ם אריק) ובשו"ת לבישו מרדכי (קמא, יורד סי' קמא) מראשונים ואחרונים, ולמסקנא מיקל בכתם, ולשכלל חלוי כתב שבעבע חוס חזק יש להחמיר בבדיקה, אם לא במקרה שקשה לה לטהר, משאיכ חוס בחיר כשר בכל ענין (וראה עוד מדבריו להלן בהערה ז).

ובאמת שלבאורה היה נראה לעניד להביא ראיה לרעת המחמירם, מרשי על התורה – שכתב בביאור הפסוק בפרשת ויצא (ל, לב) יחום, דומת לאדום, ובהשקפה ראשונה הוא לפלא שלא מצינו לאף אחד שיעיר מדבריו רשיו הללו, אף שלאירך גיסא לא ראינו אינה ראיה, ואילו שיהרסי בלשון תורה, אינו מה שמכונה בינינו בשם זה (מראה ברחץ), אלא שמכל מקום נודע הצבע המצוי בכבשים וכו' (שאריותם מדרשת התורה בפסוק הניל רצאן יעקב וכו'), צבעם הוא חוקא כן מה שמכונה בינינו בשם חום, כידוע לכל מי שראה עררי כבשים וכיריב שצבעם אינו אדום אלא חום – ועי' שרשי מפרש את הצבע המכונה בשם זה, שהוא נחשב ליתמה לאדום – ורוק, ואף שמוכן שאין לכתור פסק רין המפורש בפסוקים המהירים ולעיל מבה רברים אלו, מכל מקום כתבתי להעיר לב המעינים כו'.

5. ראה בארובה הדין בזה, האם הקינות היו כבדיקה שמשאתו מן התורה, או שדיע בכתם שטמא רק מרבנן – שביאורו לעיל בפרק ב סעיפים יב, יג, ובהערות שם, תהבאר שרעת שיעיר העיר כריב מגדולי הפוסקים להחמיר בזה, ואילו מפורקים אחרים הובא שהקלו.

מהרה שער הספרים פרק א כהלכתה קמז

פרק שישי: נספה בריני מראות הרמים קיג

אמנם במראה זה דרושה הבחנה ובקיאות רבה, להבדיל בין החום היסודי לבין הנראה כחום בשעה שלאמיתו של דבר הוא מראה דם שהתייבש, שנטבעו שהופך למראה הדומה מאד לחום. לפיכך, הרי שבניסף לאזהרה הכללית שבראש פרק זה שלא להורות בימראותי כל עור אינו רב מורה הוראה המומחה בנושא זה במיוחד – הרי שבנוגע למראה חום האזהרה כפולה ומכופלת. (וראה בהערה, עור מהזהירות במראה חום)⁷.

ג. מראה אפור [גריזא בליא]: טהורה⁸. אלא שמוכן שצריך לכך דקות ההבחנה, להבדיל בינו לבין הנוטה לשחור – שמפורש שאינו טהור גם בדיחה ביותר⁹.

ולהעיר מהבד השליה שהעתיקנו כאן לעיל (הערה 1) שכתב זמקינח בלא דרושה יש לערר וכו' עיי'ש.

6. נתבאר בהרחבה לעיל (בהערה 4) דיש להוסיף על כך, את הפסקי דמים שבספר פסקי דונים צמח צדק (סי קצ טעף לא) שכתב זכתב... יש להקל בו (בזמן דליוכא איסורא דאורייתא אלא מדרבנן) ומכל שכן המראה הנוטה לצבע ברויח שהוא כעין קליפת ערסנים וכמשקף הקאמעי. אלא שאין מדבריו ראיה מה דענו ביהם למראה זה בנוגע לראיה דאורייתא, מבין שבסימן טעסק בו הייחן הוא רק בנוגע לבהמים. ובניסוף לכך יש לזכר בלשוננו שכתב ז...הנוטה לצבע ברויח – ודוק.

7. שכוח מצב בו המראה החום – גם הבהיר, הוא החולתו של וסת, כפי שנתבאר בתפארת עיני (סי קפח סק"א). וגם בשורת שבט הלוי חלק ה (סי קנ אה ב) כתב, שדנסיון הורה שכן הוא. ובמה פעמים ציעץ להמתין יום יומיים ולא לשמש. והנה אזי הגיע הוסת ממש, וכדי להמנע ממכשול מן הראוי לשקול זאת, ומכל מקום הכל לפי ראות עיני המורה (מבחינת הסברות שעששו תתכן החחלת וסת, וכדיב מהשיקולים שעשויים להנחות הפסיד הרצון, והשיח יצולט משנאות).

8. הגאון דיש קלוגר בשו"ת טהרה (סי קצא סי א) כתב שיש להקל במראה אפור שקורין גריזא, שאינו כבלל השחור כלל. ובדרכי תשובה סי קפח (סי ו) חלק עליו, טשים שחכמי הטבע אומרים שהוא נחשב כתערובת של מראה שחור עם לבן, ובין שיש בו תערובת של מראה שחור סמא הוא. ובשורת שבט הלוי חלק ה (סי קי אות ו) ובשיעוריו סי קפ"ח (טעף א דיה שין סקיב), השיב על דברי הרבנית בהרחבה, וטשים שכל היודע להבחין במראות יודע שמראה זה רחוק אפילו מדיחה ושחור וכו', עיי'ש בדבריו. וכן ניתן אלו להבין גם בפטות דברי הב"י, שלאחר שהביא דברי הפוסקים שכתבו שאין להתיר בזמנינו כי אם ברוק והלבן, כותב שהוא הדין לכל המראות שאין להסתפק בהם במראה ארמונות כלל דשיו, שבכלל הלבן הוא הניח גם בערוהש (טעף יח), וכך זכרנו שהראיתו מראה כזה לגמרי מדיני וציל ראב"ד וזשלים חיו, ולאחר עיון הרבה בפוסקים וכו', טיהר למעשה.

9. ראה לעיל בהערה סי 5 לנספת זה, ובפנים הספר פרק ו (בהערה 1) עין שם.

יבקש

שיקו

תורה

כז

הצדוק בעתה, אחריו וזהו יש בתינו חלקיקי אדום שאנום נחמם לעין ואז מורכב וזו טמט ואי ימשיך וחנכה ואז אדום המצא בתוכו אף יעלה במני העני לעצם אדום טמט, וזהו מלוח עקבא וחממא ועקבא מיל רמוכס רב אדום כפי וטמאר וחממא לא מליבי מצינאנחו ואז מיל דום אדום הינו דם הנדאה לעינים אדום וכל רלע חרני ליה בעתה אף הדרגה מטהא.

[העמשתו] מעוררים תנונה לארומטחו הינו אדום חזק ולענין אף מרדע המילה בן דאי למיאר חזק הר בש לטיער אדוםם, תדאדאא מליא הננעי מניום ידוקק או אדוםם, ומאפה ער באדוק מיל מליא ופר העני מוכסוף הוחחן העונה לעליק מר עמחלק כל ארומטו בן חרקק חום הא למיאר אף לכל צבע אדום אף החלש מחרקו.

העמ"ד עלה חרוק הענה לאדום להחמיר בן יצא למקשה גדול מן המאשדמיי מאדוי, חממא החממא, מיטנומא, ימביים מפיחמא, רמביים ביה החוקק, רמביק, חרודעי חרוא, חיק, מחרום מנדק, עהרשיל מוסקת, העליות, חרמא חרעק, (מלפרי חביט ענה מרומח ונחבו מסימחא לאמרי כצבע הייל), מרי חסרות סביב דמה וחממא בעלאל, ומכאן קצתו בעמנה לזכרי טריה עכש הלח חרז סימן קצתו דלהלכה מטיטא ראינ לט אלא דברי השירע והפוסקים להקל בידוק גל כהרמב"ם בחיבורי והרא"ש חממו דיום הפוסקים עכ"ה הרב עמ"ד נמצא רלא נהרי חיות נעל מרומביים וארובא הננע נעל הוא לחומיא ורינו כל דאה ביה נטייה כל שיהא לארומטוח ואז ליכא סעיה לרינו מרבו חסוינו, מצי חלום דברורי כל סכנו רוב חוסקים היו דמקשה גדול מן הראשונים מרדע לרויפן לטייה.

ואן חיים מיטרי לאדום אבל בעתה נעיל כשנה מרי חמא רליח ליה נטייה כלל לאדום לעניה זה ודאי מלל מרבו חרמב"ם, חמביק, חרודעי חרוא, חממא, חיק, חוסי חלימא מאי לחוסי כלל וכן מביה טלפת, וצר מרברי השליח בשם דרוריים סימון חקרייש לכל מאי דלא מלל מוחק מחרת, נעל העניד חרז אדום ככלל קחו מילי לחמסק מרורי, עינ באנום מרי

חזק סימן נר החסיד המפסיק מבני ראשונים, ויעינ לעסן מאי דעלה לנו לעקן נר ראשונים.

לנף נ

מראה ברויין

ילעבין מראה ברויין אשתוק מריה מקצה לשונתה המוסמית בנה, ראשית יש להביא לזכרי משי בפרשה וצא רכל חום מפיכים דריני צבע עמוסלות דהוא צבע חרודעי חרני דמה לאדום וטמא מברתראשהק, ומציא לרינו רחמם חום חסיירי חמם ימטיק לאדום חרודעי ערב קאהק לרברי חראשונים רכל משי מן מראה ארומטוה לצח יש לאומרה ואיה אף בכחאי צבע יש לאפרי, עינ דרעיו מברדח ה, חמד אדום בעלמא הוא ולחיים במנרות קמיל מהם פוסים ארומים הן, ורינו חומן דמהם פוסים חנים מראה חים יעל מרינו חלל חום מצבע אדום, עינ מפר הליטה נרה עמי 11 במסוף מילי דקפרינו צח ראינו לבן חום ככלל באדום חיים ממאי רחממו רכל סנרנה לאדום טמא ריו מלל בחיסי כל מראה חום, ואז מפי סימא חיק מחרום אנקלוס מרעח חרודעי חיק רוב מסוף לו חלשער צדוב סהימם חמק.

המסעיא חמם לריי אה שרית יפה נוף לזכרי יעחק מרא נאשר חי לפני כארובי סארה ענה) מסימן ציר רמב"ם חלימא לסמוקי מראה מרדין אם הוא מן המלאות המטאות אי לאו דהא כל חוסקים עור ראינו כהור אלא מראה לבן חזק, ומרע סרדרי (חל נרה מן העליות מראה מחרתי עקרתן מרדין ובהלכת בינה עקרתן נעיל וכמראה נעלה סקרתן כלויא חל כלל ריק הוא, אבל האי מראה מרדי משימא נטייה חרז לאדומטוח ככל רבי מראה ואינו ככלל ריק, ובר מרע מראה מרדין ליכא מאן חמסק ביה שלא יממא, עינ, ואז חמקרי עמי קם מסימן ציר רדין קצת נוסח למראה מרדין אף לטהרה עמיונו.

הע"ן מסייה רי יעקב עמדין (עאלא יעביק) היא סימני מרי דהקל ביה ומכאן מראה רב חמסה לעצם מרדין בליא עחוא בעני קליפת הערמנים ומספקה מראה לא מראה מרדין ובארומים אם הוא מראה חום טמאם וכל דהקל בו, ודאי עינ מפיסי בשני צלוי דהקיע

מהרה שער הספרים פרק א בהלכותה קמט

מח יבקש יסגן תורה

עיש בו ארמינות תסייל גם המוסקס האפיה
מצהר לה ביה קציל בתהיטו וכו' מסגיל
ביאה ברויח הני סגין לו מצהר לארמינות אלא
לשונהר ובזו.

לעיון במדוי טרה סגן קיש ססיג יניב היה
מסג ססרמ: מוס נראח בכחם הנוטה
לסחור וצינו שתח טסיג דיע להקל כיון וליכא
איסור האצילה אלא מדרבנן ורקא בראה נטרה
או ציר בדיקה עד הכדיק לה שהיא בראה נטרה
החסרה ולא בכחם המכל סגין הברה ענוטה
לצבע ברויח אצילו עטוק הברה וביא לעיל נסח
קטיח סייג אן כסם מיכ ובמדותה לי שמצאנו
באעוטה אחת נטרה יעביק חייא סגין סגין וייל
הסג ונטה לצבע ברויח עתה כיון קליטה
ערמוטס ימטסקה הקאה שחור סחור האציל
ככחם לפי שאין נטה לארמינות בו אם לסחור
וכבר עתה דחה סגן סחור אציל חסדיט, דיש
להציר ולכסדה קסטר חכרו הכדישא כצידו
טרה חסלי כנוטה לסחור ובסופא הקל.

לעיון במדוי בית שלמה חייב סייג - וטימאו כל
פראה הנוטה לסחור וכסמאזו חרסכין
בהלכות נהגריה - דחם איכא אן חסמאו כל
פראה סחורו וכחז יע לחון או דה סקרו פראה
שחרותו וק רין כחיו ליה חף ייט נהגריה
בייל) וכן מטבע מוכח יוסף חסיין רלבן שאך
הוכיח מצינו אבל אינו נוטה לסחור הא אי
נטה מעט לסחור אין לחתור וכסמכיון ובסטר
ספראה כחיון נטה נצי קצה לאדום עכמיו.

לעיל במה סאז חיד דסחור בלבן טמל עליו
אכיל וטעם סהרוי דאיו כלל סגד
השחרותת הא אי הו סגד העשחרות חיו טמל
והוא טמל כחור ולא כפר שהצדק כחורו סחור
כסם מיכ קילא גדולה כפראה סחור עישו, וכו'
ובזה הכרוי חלל מראה כראתן סמא חסדי או
הנוטה לטראה אדום או לטראה עתה עכיל.

לעיוע כחם וספלה סגין קטיח סיק יניב כל
פראה שחור, חבב כסיג וייל מיכ חם
הנוטה לצבע כחן שחור עין קליטה ערמוטס
וכסין האסקה קאפיר שחור סחור וכו' עכילו,
ולפעיר לא שהיא דדא עינוו חראית ומוטה
כיון חז סחיל מאיסי חסחור ואיכ כסחור
לומי דאדום הוא אלא עלקה קטת עכילו. ולענין
אן חציאוה כוסחיה כן פראה סגניכיש חובה
כסמס: נעשית לצבע חום ולידי לשחור ואיכ
כסמקא הארמיחא לפניו דאי דיש לחוש יכן
דחיו סציעים חסבט הלוי חכרו דסולחן, ואיכ
יהכן לחורו דיקא מויה הדיאה סחיל לדפח
כדיאות גפרה ורמי חם לצולס לא יכא סרמת
חם סגניכיש הא אי יחכן דטעה באחך סחורו מאה
או אלי עזב חיו שיה לכל הארומים דאן כקואן
להכיר כן דב סן האצב לים סן חעל ולבין חם
מכן עטרים שנשא אשה ולא בעלה לכ עטרים
סכיל אשה עור חריו חכא כן דטס רבי עלמה
קלברי תייל אבל לא נחיוו להצחו סקור דינו, יכן
חלפד חסרוס רבתיכ כסממי חסם כקיא.

לעיוע כחשו סררבי וידי סיס קיא חסכו ויה
לויטא מייס כחיון כפר קאנטאטען או
קאפס חרוך חן מיכ סנאדען קאפס בלא
הערמת חלב ודאי יע לחסדי וכן אינו נוגע אבל
פראה קאפס כלייש בא חרטה או פראה קאפס
כחערתה חלב שהוא כסייע חסיין בלבן שהיכה

לעיון כחכמה אדם מלל קייא סיא דפסק כוחות
אך תקעהו אך משיב עזה נוסר לעדור
וכבר טענו דחה סגן סחור עיש סחור לחיו כל
פראה סחור טמא כיכ חרוי כחיו חף יע חיל כל
פראה סחור אצילו דחה חרחה סמא מיכ חסבי
כל עיש בו ארמינות אצילו דחה חרחה וכן כל
פראה שחור, עכילו, חרוי חערוך השילוח
כסקיטו ונהו חו חאי רען סחורו להכיר יאה
כערו סן חסמה חא אן לא כקואן כין פראה
לפראה ואעיו תעירי חרבוים חם כסחור אדום
סעיו סיש כארוב כמר פרוגה מינו מלטן חסיר
ודסרוע סעמט חם כשהד לא ספלנתן, אן
סחורו כן הא דחה כסמטה ענוו שחלים כוח
ואכרו כסלי (כ) מיה וכמה וכערוס סחור עיש
ואעיו דסחורה נסור יע כרם לויס אלם כוח
ונה כזה ודאי אן אנו כקואם עכשית ויהו
סוח חסור ורסוריק, אבל חנוטה לצבע כחיון
דאן דו כסיים כלל וק נטה טעס לטהרה
עטישא סגין לנו לחסדי כחם וכוונת חכמא
ככחם כן הוא וכבר טענו דחה מסאן טרה כלומר
וק דחה סחמת סחור מדיא אצילו דא כוח
ובמה וכערוס וכו' דחה יע לחסלי עשיו סייג
כעפז כיימי חלילה לחסמיו, עכילו.

יבקש	סימן	תורה	סם
לכוננה עין עפר שישא שאך סקם להחמיר שאך בזה לא שהחל ולא ארסומיה כלל חלשניד במישו עמיד.		ממקומה הדומי העוכה שהחמיר במראה ברויין חסוק לוינא להקל.	
ע"פ שזיה טבש הלוי תיר סיסן קינז דמיז לדתא הרבה גדלים מחמירים בברויין ועיל הך רציה או עו חכורק ראו להחמיר אם לא לצורך באשה שקשה לשהר עצמה וכו' סיס בכתם ברויין עין בראש אשירם סו לית סיק גיט שהקל בכתם עכ"פ.		ולסיכומא שיטות הפוסקים האחרונים שהקילו במראה ברויין מצתני: שאילה יעביין. החכמה ארם לדינא ככלל קייא, מתי טהרה עיקר השולחן וקסיתוי הצייר אף לעמוד הדיט סו כ"א סיק כ"א, והחשמה סאהכה חסרתויין דושמקט וצי"א לדינא.	
ע"פ בטוית חלקת יעקב וירד סימן צ"ג סיק כ' בטראות ברויין או געהיל או קצה שחור העולם הונו בכתם להחמיר ובכורקה להחמיר ואך בימי שיהר שלה ובדלת לויג למעדה גיט יש להחמיר כיון דהא ראך במלת על דם טוהר הוא רק חסרה הנאותים ובטור שם בטש בתיג דמס בתיג טהיין כום טוהר כדן תורה וכיכ הלשביט שחלוי במענה ובאשכנו וצחפה נותנין בו דיהר איכ סמילא אף דאנן נהניין בטר המיא חסר קציה, חסר נמשש המנהג ככל ישראל שאין כועלין על דם טוהר עכ"פ לא ערוף ככתם משום דהוי חסון מקיליין, איכ כשיכ בדם טוהר ולא הוי רק טמנהכא ריע להקל אף כשנמצא טראות כאלו על ידי בדיקה כינ לכאורה, ואך למסקנא קמתו למחמיר ומסיק, דמתו ליה אין החור להקל במראות מבשאר אשה כל וסן שלא מלה (דחשבות חלרות כוזב וטמאה מהות) דכיון רביומי הטמלה חליא מילחא מביה איכ סמילא לא הוי ימי טוהר, אפן יכא חכמו טמלה ללדתה ואתיכ ראתה בימי טוהר שלה זה ודאי רק טהרמן ואין מתוך זה איסור תורה כלל, כאומן זה ודאי דיכולת להניח טראות בתין או שהיה קצת מכשיכ טראה געהל יאף כדבויקד ואף גם בהפסיט וכו'.		ולחומרא מציק באחרונים: שזיה ישה נוף, כח מאיר, ביה שלמה, להם ראמלה, מי בדה להגרשיק, לכושוי מרדכי, פידם הימונים, הנוצות שדה, ראש אפרים, שבש הלוי והלקת יעקב מטמא לשיטות הראשונים הרמב"ם ריין ומשמעות הכיו השוין תעזיח, ולענין אף הסציאוח מדה קל, וכן פירוש השילוח דחנס נכלל בשחור אדום.	
וענין כצין אליעזר ויר סיסן כ"ב דוחה להחמיר		ויש להחמיר דהא אף השאילה יעביין שהחמיר בברויין מיידי הוכא חליא ליה כלל נטיה לאדמוכות הא או נטיה ידה דחאו וכו' נטיה כחכמה ארם והיכא דעשה לשחירת לעניד מוכה כבית סאלי וכו' שלמה דודא הרמב"ם הרויין אפחה יכין דמדה החכמת אדם, ונמצא דכל הירון הוי כמראה חוס האיע נטיה כלל לא לאדם ולא לשחור.	
		וכן נראה להחמיר אף בצבע געיל, שעת דהב דכל דאיה ליה בטראות העין נטיה כלשהוא לצבע אדום ודאי דיש לטמאות מהנה הפסיט ובדיקה, ורק היכא חליא ליה כלל נטיה נטראות לעין לאדם הוא דיש לדון ואשר החכמת אדם סחמיר בהפסיט, והאגנים בניי ראשונים החמיר כיווד ח"כ סיסן ג"ה, יאך כמדימוי דרום הפוסקים לא חילקו בזה רק לענין חטום אבל לא בהעש האורחא, ואך בעיקר החילוק חיוון החילק כן הלכתי מדיני דלעיל בתום בחד וכו'.	

כללי כלה א מהרה ה

במראה "ברוי"ן" (חום) נחלקו האחרונים, יש פוסקים המתירים בכל ענין, ורבים מהפוסקים סוברים דאפילו להמקילים לא הקילו רק בכתמים ולא בראיה גמורה. אמנם דעת כו"כ מגדולי האחרונים דאין להתיר מראה ברוי"ן (חום) כלל, משום או שהוא נוטה לאדום או שהוא נוטה לשחור וכו"נ הוא טמא.

ועיקר גדול בכל זה כי חוץ ממה שנחלקו הפוסקים אם לטהר או לא, צריכים לזה בקיאות רב והבחנה יתירה להבחין אם אינו רק מראה ברוי"ן (חום) או שהוא מראה הנוטה לאדמימות, וכידוע שאפילו דם גמור אם עומד זמן מה ומתייבש, דרכו להתהפך לפעמים למראה ברוי"ן (חום) ובקל אפשר לטעות וצריך לזהר מאד בזה שלא להיכשל באיסור ברת ח"ו.

הלכה ד

הרגשת דם

מן התורה אין האשה טמאה בראיה דם אלא אם הרגישה ביציאת הדם, ומדרבנן אסרו בכל האופנים.

סוגי ההרגשות שמוצינו שדנו בהם הפוסקים, הם: פתיחת המקור, והרגשת זעזוע גופה או כעין עקיצת מי הגלים, והרגשת זיבת דבר לה.

אמנם בהרגשת זיבת דבר לה נחלקו גדולי האחרונים אם מקרי הרגשה, דעת הנודע ביהודה והחיות דועת דכהרגשה זו גם כן טמאה מדאורייתא, ודעת החתם סופר ז"ל

י ס ו ד מקורות וביאורים לפ"א הטהרה קכג

פרק ראשון

א. שרצא דם שריע סי קפיג סעיף א'.

ב. אין הבדל שם ובטיו ס"ק א'.

ג. כמו כן מתני' נדה סי' ע"א וסימרא דר' וירא שם סי' ע"א ושרייע סי' קפ"ג סעיף א'.

ד. וכן כל שדומה קצת שריע סי' קפ"ח סעיף א'. ובסוד הובא ממשנה וגמ' דף י"ט ע"א דק' ה' טע' רמ"ס טמאים באשה, ד' טע' ארום והשהוד (שני"כ ארום הוא אלא שלקה), אלא שהאינדא נתפעטה הבקאות חזרו לטמא כל שיש בו מראה ארום בין אם הוא כהה הרבה או עמוק, וכן כל מראה שחור (ועיין ברמב"ן שם ע"ב שמשטמים כל מראה שחור ואפילו בהיר מזה). ועי' לשון הר"ן בפ"ב השבועות, וכ"פ הגר"ז שם ס"ק ב'. ובב"י הובא מהגמ' שם ע"ב שכבר בזמן האמוראים היו כמה חכמים דלא חזו דמא משום ולא בקיא'.

אף במראה זהב כבדיקת הפסק טהרה נזהרים המורים יותר משאר בדיקות שלא יהא רומה כלל וכלל למראה האסור מאחר שעדיין לא נסתם מעינה ואפשר ששיירי דם מעורב במראת טהורות ואינו ניכר כל כך, וכפרט אחרי רחיצה. ועי' חכמת אדם כלל קי"ז סעיף ט' ומהרש"ם בדעת תורה סי' קפ"ח מה שכתב לענין מראה זהב ושענה.

או חום הסדרי טהרה סי' קפ"ח ס"ק א' ושאלת יעב"ץ ח"א סי' מ"ד והכמ"א כלל קי"א סי"א מתירים, אולם הבית מאיר והלהחיש שם והבית שלמה יר"ד ח"ב סי' ד' פתמורים, ומצוי גם מראה ארום שנראה כגון החום לאור שנתייבש, וכן מצוי מראה חום הנרטה לארום או לשהוד, ועל כן יש לשאול חכמ' או צהוב עי' בפת"ש סי' קפ"ח ס"ק ב'.

ה. ובין אם טמאה מדרבנן שריע סי' קצ"ה טע' י"ד. ועי' שרייע סי' קצ"ג סי"א, רמ"א סי' קי"ע סי"א וסי' קצ"ו טע' י"א חכמ"א כלל קי"ג ס"ד. ועי' היטב בתוס' שבת י"ג ע"ב ברי"ה בימי ליבונין משי"כ בשם ר"ת ודור"ק.

ל"תוספת טהרה"

פרק ראשון

א. ממקודה עיין רמב"ם פ"ה מהל' איסורי' ה"ג.

ואפילו עדיין לא יצא לגמרי שרייע סי' קפ"ג טע' א'.

ד. לח או יבש שרייע סי' קפ"ח טע' ד'.

מהרה שער הספרים פרק א כהלכתה קנג

נדעון בן משה
ראש בית המדרש "חזון רע"ה"
של מרכז הדאט"ל תורת יוסף שלי"א
ואב"ד לשנתנו ברננות ירושלים

בס"ד. ירושלים ב' כסלו תשס"ב.

אל מול פני המנורה הטהורה
כ"ק מרן מלכא פאר הדור והדרו
מרן הראשל"צ רבנו **עובדיה יוסף** שליט"א
נשיא אלוקים בתוכנו.
שלום וישע רב !

במאי דבדיק לן מר לעיין בספר "אשקך מיין" בעניני מראות הדמים להרה"ג ר' ירמיה הכהן נר"ו ראש ישיבת "אור יקר" בעי"ת צפת. זאת אשיב. עברתי על כל הספר מריש ועד גמירא ונוכחתי כי מדובר בת"ח שוקד ועמל בתורה, אשר חכמתו ניכרת מתוך הכתובים, וכל המעיין בספר יראה כי הדברים נכתבו מתוך עמל ויגיעה בתוה"ק, (ואכן גם ביררתי אודותיו והעידו שכן הוא), גם כתב את דבריו בכבוד ובענוה כדרכה של תורה.

ואמנם באיזהו מקומן נטתה דעתו שונה ממ"ש מרן מלכא בספרו הבהיר טהרת הבית כמו בדין מראה האפור, מובא בסימן ה' בספר. ומסיק לחלק בין סוגי האפור כמבואר בסוף הסימן עמ' ע"ז. וכת"ר יראה לקרב או לרחק את חילוקיו. [ואמנם כבר העירו כמה ממחברי זמננו בכי"ב ומסתמא כת"ר על משמרתו עומד.]

בנוגע למראה החום (סי' ו' בספר), האריך המחבר טובא כיד ה' הטובה עליו והעמיק בשו"ט בדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים בטוטו"ד, וגם יצא המחבר לחפש ולברר את האדמות שהוזכרו בגמ' ועשה בדיקות בעצמו לבחון ולראות הגוונים מאותן בקעות שזכרו בגמ' (עמ' צה-צו בספר). וכן בדק מימי בשר צלי (עמ' צט-ק בספר). ונראה שעשה כן לתומו ע"מ לברר האמת, ולא ע"מ לנגח חלילה) ופלפל בדברי הגיעב"ץ בזה והגיע למסקנה דמאחר והתברר דצבע האדמות שבדק הוא חום ממוצע, וכל חום מעורב בו אדום (עם צהוב), ממילא יש להחמיר בחום כזה בלא ראייה ברורה. וכבר הרגיש בעצמו דיש להקשות על דבריו ממה שהתירו השו"ע והאחרונים את מראה הזהב, דגם בו מעורבת אדמומית. ותריין יתיב, דשאני מראה הזהב דהנטיה לצהוב בו ברורה אע"פ שמעורב בו מעט אדמומית, משא"כ מראה ממוצע שאינו לא אדום ולא צהוב [הנקרא אצלינו כתום] ודאי אסור. ומעתה ה"ה דיש לאסור

✪ מכתב הנדפס בספר "אשקך מיין" ✪

החום הממוצע כיוון שאינו נוטה בבירור לצהוב ויש בו נטיה לגוונים הנולדים מתערובת שחור ואדום (בורדו), יש לאסרו. והוסיף עוד לומר דאם בגוון הכתום (שהוא הממוצע בין האדום לצהוב) פשוט לנו לאסור, כ"ש שיש לאסור את החום. ע"ש.

ולפענ"ד אין דבריו מחזורין להלכה מכמה אנפי. חדא דאין לנו לסמוך על בדיקות שלנו בכגון דא, דמלבד שאין לנו ודאות גמורה על מקום הבקעות המדוייק מהם צריך ליקח את העפר לבדיקה, עוד יתכן שחלו כל מיני שינויים בעפר הארץ שאינם ידועים לנו, וממילא לא נוכל לסמוך על בדיקות כאלה להכשיר או לפסול. [דמלבד שינויי אקלים וכן שינויים גיאוגרפיים שעלולים להשפיע על עפר הארץ, יתכנו גם שינויים נוספים. דוגמא לדבר חולשת היינות דידן שנזכרו כבר בדברי הטור וש"ע או"ח סימן רד סע' ה בשם הראשונים. וממילא לא נוכל לידע מהו יין מזוג דיין השירוני, דקרוב לודאי לומר דכמו שנחלשו היינות בחזקם לענין מזיגה וברכה, בודאי נשתנו גם במראיהם, וה"ה לנ"ד]. ועוד דאם איתא דבבדיקות דידן תליא מלתא אמאי לא ניסו גדולי הדורות שלפנינו, הקרובים והרחוקים (ע"י תלמידיהם או שלוחיהם) לחקור ולדרוש הדבר בעצמם, וסמכו על רוחב בינתם בהוכחות תלמודיות וכיוצא, בו בזמן דסמא בידיהו לברר הדבר במציאות.

[ועוד דכל אותם אחרונים שדנו ופלפלו כ"כ בדין זה אמאי לא פשטו ספיקותיהם גם הם ע"פ דברי אותו גאון עצמו בעל ה"כפתור ופרח" שקילסוהו כ"כ שהיה בקיא גדול בפיענוח המקומות בא"י, אמאי לא טרחו ליקח מעפר הארץ ההיא, לבדוק את צבעם ויפשוטו בזה ספקותיהם]. ועוד דממקום שהוא בא משם תשובתו. דהנה הסכמת הפוסקים לטהר מראה הזהב והשעוה כפסק מרן השו"ע (ריש סימן קפח) [מלבד החכ"א וסייעתו שנטו קו בזה מדברי הש"ע כנודע, ולא קי"ל כוותיהו]. והוסיפו על זה האחרונים (הש"ך בס"ק ד בשם הפוסקים, ובתה"ש ס"ק ד ועוד) דה"ה למראה האתרוג או חלמון ביצה. וידוע דמראה אתרוג [לא מורכב] בשל, שנשאר על העץ זמן מספיק, הוא בצבע שאנו קוראים "כתום". ועיני ראו ולא זר כמה פעמים אתרוגים כאלה שנשארו על העצים עד לגמר בישולם ומראיהם כצבע התפוז ואף עזין ממנו. וכן מראה חלמון ביצה של ביצת תרנגולת טבעית [מה שקורין כיום "ביצה אורגנית"] הוא בגוון כתום [ואפילו כתום כהה] ואפ"ה כתבו הפוסקים דהוא בכלל מראות הטהורים. [ואין לומר דהש"ע איירי באתרוג צהוב דהא מראה השעוה חמיר טפי ומאי קמ"ל האחרונים שהוסיפו להתיר מראה צהוב שהוא בהיר יותר]. [וגם במראה הזהב שכתב הש"ע לטהר, קבלנו מרבתינו, מר ניהו הגאון ר' בן ציון אבא שאול זצ"ל, דר"ל זהב אדום דוגמת הזהב הרוסי. ומסתמא שכן היה קבלה בידו מהקדמונים, וידוע שבזהב הרוסי יש נטיה חזקה לכתום]. אמור מעתה דגוונים אלו גופא טהורים הם, אע"פ שהם הממוצע שבין אדום לצהוב (ואולי קצת יותר מזה). וא"כ מה שרצה הה"כ נר"ו (עמ')

מהרה שער הספרים פרק א בתלכתה קנה

ק"ט ללמוד במכ"ש דאם אלו אסורים כ"ש החום הממוצע אסור, זה אינו, וק"ו פירכא הוא, דגוונים אלו גופא טהורים הם כמו שהוכחנו לעיל, וממילא בנפול היסוד נפל הבנין, ואין להוכיח מכאן לגבי החום מידי. וכל זה מלבד הטענות שכתבנו לעיל. כן נלע"ד.

ואמנם מודינא דגוונים אלה צריכים הבחנה רבה ושימוש רב אצל גדולי הדור בעלי הוראה וותקין, דמי שאינו רגיל בהם ולא שימש ת"ח הרבה, בקל יוכל להכשל ח"ו בין דם ישן (הדומה לחום) לבין מראה חום [וגם במראה הכתום מסתפינא לפרסם הדין שלא יבואו להקל ח"ו ביותר מכך, וכמה כתום איכא בשוקא, ולא כל רישא סביל דא לדמות נקודה קטנה במראה מסויים למראה האמיתי של הגוון כשהוא על שטח גדול וכו' עוד חילוקים כיו"ב שעלולים ליתן מקום לטעות, למי שלא שימש טובא בזה]. וגם לפעמים ימצא מראה חום שהוא טהור אך בתוכו [או בקצותיו] ישנן נקודות של מראה אסור, וצריך לזה נסיון רב כנודע.

עכ"פ תבנא לדינא דמ"ש הדר"ג נר"ו בספרו הנורא טהרת הבית ח"א [רס"ו, עמ' רצב-חצר] לטהר מראה חום בהיר אפילו בראיה ע"י הרגשה, ורק בחום כהה הדומה לצבע הקפה יש להחמיר בזה בראיה ע"י הרגשה [אך לא בבדיקת עד], והוכיח כן מפי ספרים ומפי סופרים, דברי מרן שרירין וקיימן לעולם, וכן אנו מורין ובאין בבית ההוראה דמרן שליט"א, בתר שיפולי גלימי דמר שיחיה אמן.

כה דברי עבדו ותלמידו השותה בצמא את דברו. ואני לעשות רצון צדיק חפצתי, ועבדתי על הקונטרס הרצ"ב מריש ועד גמירא, וזו אשר העלת מצודתי. ואמנם ידעתי מך ערכי וקוצר בינתי מול הדרת גאונו דמני"ר, אך על גודל ענוותנותו דמורי רבי נשענתי, ובמקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו, וענוותו תרבני, תנחני ותנהלני, ועד הלום הביאני.

יה"ר שיאריך הדר"ג ימים על ממלכתו, בבריאות איתנה ונהורה מעליא, עד בא גואל וינון, אמן.

כה דברי המלחך עפרות רגליו

דולה ומשקה תורתו לתלמידיו

ע"ה גדעון בן משה ס"ט

פעיה"ק ירושלים תובב"א

פרק ז דם שנתייבש

א

ומאו ששפעתו דבר זה אני מפחד
להורות במראה עכ"ל (דם עב ר"ל
שנתייבש ואינו לח ונחליק).

ג) אך לאחר הלימוד בענין המראות,
מי שיש לו תוש בזה, יודע
להבחין החילוק בינו למראה ברויין ואף
שאין לרויין אלא מה שעצמו רואות,
כאשר עדיין נראית בתוכו אדמומית
ממש (ודמיו אדמומיתו להמבואר
בגיטין דף ס"ט ע"א סומקא דלולבא,
ופירש"י דבר אדום הנדל בלולב, וכן
להמבואר בטוכה דף ל"ה ע"ב איי האי
אתרוג דאגליד כאהנא סומקא כשרה,
ופירש"י ד"ל כאהנא סומקא. תמזה
אדומה ואף זה לאחר שנחלף נהפך
לאדמומית כדרך כל הנקלפים בפירות
עכ"ל. וכן דש"י בכבודות דף ז ע"א
כתב דסתם סוסים אדומים הן, וכל אלו
אינן אדום כמראה אדום בהיר שלנו,
דהוי כותת הפמ"ג (איא סי' תרס"ח סק"ח)
כמש"כ ד"ל ומראה אדום אדמומית י"ל
פסול, וכאהנא סומקא י"ל קרוב
למראה אתרוג הוי עכ"ל, ובכל זאת הוי
הם כולם נקראים אדומים כמבואר
ברברי רש"י, וכן דם שנתייבש דמיו
להם במראיתו). אך מי שאין לו את
החוש לזה, יקבל שכר על הפרישה כל
ערך שלא יקבל את החוש להבחין בזה,
וכאשר יש ללמוד מדברי סרן הגר"א
קניבסקי זצ"ל שנראה מדבריו שהיה
מורה במראות, אך כאשר נודע לו שיש

א) גם יש להוסיף בזה ערך מילי אף
שהם פשוטים ג"כ כביעתא
בכותחא, אך מאד נוגעים למעשה,
דהנסיך בענין ההבחנה במראות, בין
בענין הלימוד ובין בענין הללמד, הראה
לרעת שבראשית לימוד ענין ההבחנה
במראות, יש להלמד ליתן משפט
הבכורה להקדים ולראות היאך דם וסת
פשוט או כל דם נראה לאחר יום או
יומיים כשהוא מתייבש, דמי שהבחנתו
לקריה בזה, הוי מופקע הוא לגמרי מכל
ענין ההוראה במראות, ומאד עלול הוא
להכשיל בהוראתו ח"ו, דמיו מילתא
למי שמלמד תלמיד היאך להבין את
עוסק מעמקי דברי הקצה"ה בעור
שהתלמיד אינו מבין בצורת האותיות,
שהרי ידוע בחוש, שדם לאחר יום או
יומיים מתייבש, ויש מקום לטעות
שהוא ברויין, אף שדם וסת רגיל הוא,
ונעלה מעל כל צלו של ספק שמין
הארום האדום הזה הוא.

ב) וכבר כתב בענין זה סרן הגר"א
קניבסקי זצ"ל (קריית דאגרתא
ח"ב סי' קכ"ג) בשם סרן החזו"א זצ"ל
ז"ל בענין מראה ברויין, הנה בגליון
מהרש"א יד"ר סי' קפ"ח ס"א כתב
דמראה ברויין יש להקל. רשפתי ממך
החזו"א זצלה"ה ולא כל מראה ברויין
כשר, דיש דם עב שנוטה למראה ברויין,

נראית כתובו ארמנותי סמיש וכמשיני,
ולכן מטמא טכח מה שאף לדיון אלא
סה שעניו רואת, ולא מטהר¹⁰.

(ג) יש להוסיף בזה שמדברי המאירי
שפתח דבריו וכתב בזמן שהיו
הגילים לראות כתמים וכו', מבורר דכל
הך ענין של שינוי מראה הסבורא שם
בסוגיא הוא מה שמשתנה ממראה הי'
דמים למראה דמים טהורים שאינם
טהורי דמים, אבל לרדק המטינין כל
מראה אדום ושחור, אינו נוגע כלל הך
סוגיא, דמראה סבורא מזה דאין דם
משתנה ממראה ארום ושחור למראה
שאינו ארום ושחור, הלא כמשיכ
החוריר נסי קפיה פריא, אכן לענין גידון
דילן אין צורך כלל לכיזי וכאשר נחבאר
לעיל).

ב

(א) ויש ללמוד מזה במכשיכ לסי
שנתבאר לו בערויות כרוהת
חולשת הבחנתו בזה עיל מה שהורה
להחיר דם וסת ארום רגיל לאחר כמה
ימים שנתייבש הדם ואף שהיה בתוך די'
ימים ליציאת הדם מן הגוף, שהרי כאלו
שאלות תחנן שיגענו אליו להורות
עליהם למעשה, שאסור לו להורות¹¹.

אפילו חשש לחוסר ההבחנה אצלו בין
מראה בריון לדם גסור, הפסיק היכף
ומיר להורות במראה הדמים.

(ד) וענין הזה של שינוי הטבעי של
מראה דם כשמתייבש, לא
שייכא כלל וכלל לדיונא דאין לרדק אלא
מה שעניו רואת המבורר בנה דף כ
ע"כ, דשם מיידי בענין שינוי מראה
באופן שאינו מצוי, שלכן אמרו בזה
אין לרדק אלא מה שעניו רואת
וכמשיכ שם המאירי להדיא נו"ל בזמן
שהיו רגילים לראות כתמים, אין להם
אלא שעת הראיה, כיצד היה הדם יבש
והוא טהור בעיניו, אל יאמר אלו היה
לת היה טמא ועכשו נשתנה, שחשני
דבר שאינו מצוי הוא ואין חרששו לו
עכ"ל, וכן מבורר מדברי הטור נסי קפיה
קפוא, וכ"כ בפשיטות בהש"י א"י"מ נ"ד
חיד פי דין, אבל גידון דילן של מראה
דם שהתייבש, דרך הוא טבעי של כל
דם שלאחר שמהייבש נראה כן, ודאי לא
שייכא כלל וכלל להך דיונא, שהרי לא
רק מצוי טאד הוא, אלא כן הוא דרכו
של כל מראה דם רגיל, שלכן כל פי
שסבחיך במראה דמים רואה בעליל גם
לאחר שנתייבש הדם, הואך שעדיין

10. הערת רומניץ הגאון רבי שלמה מילר שליטיא: ודאי ולא שייכא בזה דתא דאין לרדק אלא
מה שעניו רואת, עדיף זהו דרכו של כל דם, ובאסה יש לכל טורה לנסות עצמו אם הוא אכן
טכח במיאורי הטבעי של דם שנתייבש.

11. הערת רומניץ הגאון רבי שלמה מילר שליטיא: ויש לדעת שאף שיש שמיחסיים ענין זה
לסרמחיות, אכן לפי האמת אין זה גידון של מנחיות, כאשר מדובר ברוב עפשוש לאיסור (הערת
המחבר: יש לציין בזה למכתבם של מרן סוכף החד שליטיא מרן הגאון רבי יוסף עזרי אלישיב
שליטיא - מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואתר שליטיא - ומרן הגאון רבי נסים קרליך שליטיא

הדברים ביה קשה לכוונם בכתב, שאי אפשר לתאר בכתב מהותם של המראות, ובפרט שמראה הדם הארום עצמו, כשמתייבש על הבגד, מתהרה מראהו קרוב מאד למראה בודדן, ולכן יזחד הארום מאד בזה ולא יסמוך על השערת דעתו, אלא ילך אצל חכם הבקי במראות הדמים לשאול הוראתו בכל הספקות אשר יולדו במראות הרמים. וגם על החכם עצמו לירע שעיניו יפה להבחין בצבעים הבתנה רקה, ויעמיד עצמו על הנסיון בזה לבחון עצמו היטב קודם שיבא להורות בזה עכ"ל, ומובן ממילא מדבריו מה דינו של החכם שלא עמד בבטיונו.

ג) וגם אם מענה בפיו של המורה שיש לו מסורה ע"ז, הרי וראי שאין בדבריו כלום, שהרי המציאות הפשוטה מבחישה בעליל את דרכו בהוראה, ובע"כ ראיה נמשוש הלה בדרך ליטרה, ואין הוראתו שייכת כלל וכלל להוראת רבותיו וכרברי מרגן פוסקי הדור שליטי"א מרן הגאון רבי יוסף שליו אלישיב שליטי"א - ומרן הגאון רבי שמואל הלוי ואונר שליטי"א - ומרן הגאון רבי נסים קרליץ שליטי"א במכתבם (אלול החשמי"ט הנרפס בראש

ב) והנה אף שכל מה שכתבתי פשוט כביענתא במתחא, יש להוסיף שכן כתבו מרגן פוסקי הדור שליטי"א מרן הגאון רבי יוסף שליו אלישיב שליטי"א - ומרן הגאון רבי שמואל הלוי ואונר שליטי"א - ומרן הגאון רבי נסים קרליץ שליטי"א ועוד גדולי הוראה שליטי"א במכתבם [סיון תשי"ג], וכתבו שם בין השאר ז"ל אין מטוס מלהודיע שבי"א יזחר מאד בבחירת המורה, וידע כי הדבר המור מאד ובנפשו, וחונר אימור נדה יהנע לכל בר ישראל. לא יאמר האדם העוק על ראש המורה הסתיר ואני את נפשי הצלתי, זוהי טענת גמורה כמבואר ברפכ"ם פ"י"ב משונות ה"כ דאע"פ שעשה עפ"י הוראת חכם, האחרות על השואל והוא בתשש הבאח קרבן לכשיבנה ביהמ"ק ב"ב עכ"ל, וכן שמעתי סכמה מגדולי הוראה שליטי"א אשר חלקם הם מהמקילים הגדולים בודדנו, אשר מי שהקיל בהם וסת פשוט, אסור לו להורות במראות רמים ובכפשי"ב.

וגם יש להביא בזה משי"כ בספר ברי השולחן נ"י קציה סק"ג דלאחר שהביא פלונחת הפרסקים בענין טראה בודדן שוב כתב ז"ל אמנם דע שיעקרי

ועוד גדולי הוראה שליטי"א [סיון תשי"ג] שכתבו וז"ל מה שמדמים רבים ימורה שסיקל במראות מסתמא הוא מומחה יזחד, והמתמיר הוא מפני שאינו מומחה ב"ב, הוא טעות, ריש המקילין מפני חילוי הבנה עכ"ל.

ויש לחוסף דיש מורים שמטאלים על כהם על בגד צבוע, אף שהוא הרבה הם מטהרין את זה, ומכמה בעיניהם כאילו יש כאן מה דחיהורא לחקל גם בזה, ולפי האמת יש לסמא כאשר הוא ראיה פשוטה ולא שייכא לכהם, ובדאי אינו טורג בכל בהיג קולות כתמים. ולבדי זאת אף באוסן שהוא טראה טהור, אף כאשר כן הוא חכה לראות לפני ראיה וסת, יש להורות במתיג ודינו כמו וסת חנוף.

בקוצו של יריד מהמבואר ברברי השו"ע והפוסקים לאסור כל מראה הנטוה לאדום.

והן הן דברי מרנן פוסקי הדור שליט"א מרן הגאון רבי יוסף שלי אלישיב שליט"א - ומרן הגאון רבי שמואל הלוי ואנר שליט"א - ומרן הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א שכתבו במכתבם (אלול התשס"ט הנרפס בראש הקונטרס) וז"ל אמנם ישנם מורים שמקילין בדבר שנראה לרוב חכמי ישראל שנטוה לאדום, ואומרים שסומכים על קבלתם מרבוניהם להתיר מראות אלו, לפי דעתנו אין לסמוך על קבלתם, דקדוב הדבר שטועים לדמות מילתא למילתא, וכמבואר בעין זה בשו"ע סי' קפ"ח ס"ב ע"ל.

הקונטרס), ואין נירון יכולתו בהוראת מראות דמים, שייך כלל וכלל לדרך הוראה של רבתינו בהוראת מראות דמים, רשני נידונים חלוקים הם, ואין לדיין אלא מה שעניני דואות, ולכן אין הפירכא על כח הוראתו במראות דמים שייך כלל לכח הוראת רבתינו במראות דמים, ואין לתלות שיבושים בשלשלת הזהב של מסורת הקדושה של כלל ישראל המסורה מרור דוד אשר כל כולו אמת לאמיתה בתכלית.

ג

א) **יכבר** שמעתי מכבי רבתי שליט"א בכל ענין הלימוד במראות דמים בין לענין בחינת הללמרד שבה, והן לענין בחינת הללמרד שבה, שהתלמיד לאחר הלימוד צריך בעצמו להבין לאשורו ענין המראות, דהיינו שיבין למה מראה זה יש בה נטייה לאדמומית וטמא, ולמה מראה זה אין לספקו באדמומית כלל וטמא, וכל עוד שאינו מבין זה בתכלית הבהירות, אין הבחנתו במראות כלום ואפילו לומר דעת רבו על מראות, דדמי לנשים המבואר בשו"ע סי' קפ"ח ס"ב דכל שנראה לפנינו אדום או אפילו נסתפקנו אם הוא טמא או טהור, והיא אומרת חכם פלוני טיהר לי כדצא בזה, שאין סומכין עליה, ולכן נרע נאמנה שאפילו אם אי' סעיד שראה בתוש אצל כל גדולי הדורות שהתירו מראה הנטוה לאדום, הטעות הוא בהמעיד, ולא בני שהעיד עליהם ח"ו, שהרי הם לא שינו ח"ו

קיר _____ פי כהן - שמענתא דטהרה

ט

דס שנתייבש איט מראה ברויין

א) והנה בענין מראה ברויין אף שפשטות רכרי הביי וחשיך מורים שיש להחמיר בזה וכמשי"צ לעיל, אך קשה לקבוע מסמרות בזה, ומו ירים ראש לדבר ברבר שנתלקי גדולי האחרונים בזה, ואין למחות ביד המיקל בזה, כל עוד שהוא מטהר אכן רק מה שהוא מראה ברויין.

ב) אבל זה ברור ופשוט כביעתא בכותחא וכיו מירי במראה ברויין, אבל דס שנתייבש דאו ברגיל נאבד לו בהירות אדמומיות, מי"מ פשיטא שאין זה בכלל ברויין שנתלקי בה האחרונים, אלא ארום מסש הוא, ועדין נתן להבחין בינו למראה ברויין כאשר עדין נראה בתוכו אדמומיות מסש וכמשי"צ כ"ז לעיל, ואין צורך לפניו שבכגון דא לא טיהרו הפוסקים מעולם, וע"ז ודאי מושבעין ועומדים אנחנו למחות ביד המיקל בזה, שהרי נעלה סבל כל צל ספק שהוא מטהר את הסמא.

ג) ובן ראיתי ברברי דמפ"כ פוסקי ומחברי דורינו שליטי"א שמעוררים בענין זה, והוא בספר משמרת הטהרה [פי' תערה 11] כשכותב בענין מראה ברויין, הביא בזה בשם מרן הבאן רבי יוסף שלח אלישיב שליטי"א דו"ל ודע דמראה חום צריך זהירות טובא שפעמים שהוא דס מסש,

מראה דמים אשר ישנם מורים שנתירין דס ממש ללא צל ספק, על אף שלמדו ענין הוראת מראה דמים אצל מורים מובהקים דע"ל, ואמר סרן הגרי"ג שליטי"א לבאר, דרכם היה זך הראות, והיה לו ההבחנה הדקה להבחין באיזה גוון של מראה שאין בה שום נטייה לאדמומיות, ולכן היה מורה וכו' להקל בזה, אבל התלמיד שאינו זך הראות ואין לו אחרו כה ההבחנה אינו סבין שאין בה נטייה לאדמומיות, אלא סבין שיש בה נטייה לאדמומיות האפ"ה יש להקל בזה, ולכן אצלו אין שום נפ"מ בין מראה הזה שהתיר רבו לדס גמור, ומקיל בשניהם בשם רבו, אכן כל הוראת התלמיד בנו"י על טעות גדולה כמוכן.

ח

פי מראה ברויין

א) והנה רבוי השאי סיידי בברויין בעין קליפת הערמונים וכמסקה תקאוי, ובתשר לבושי מרדכי תיא סי' קיאן כתב דו"ל ברויין כסר קאסטאמען או קאפפע חרוך, וכן מ"ש שווארצען קאפפע בלא תערובת חלב ודאי יש להחמיר, וכן אני נוהג, אבל מראה קאפפע כמו שהוא בא מחנות או מראה קאפפע בתערובת חלב שהוא כמ"ש חשיך בלבן שהוכחה לכגוניחו ע"י עפר, פשיטא שאין מקום להחמיר, שאין בזה לא שהורה ולא אדמומיות כלל עכ"ל.

ד) וממנו שלא מצינו ברברי הפוסקים שלפני כמה דורות שיעוררו על ענין זה כשכתבו בענין מראה ברזיץ, נראה שבארז כמו שכתבתי לפיל בסמוך בשם התשורה שי שבדורות הקדומים היו זכי הראות להבחין במראות, ולכן אצלם היה מראה דם שמתייבש שטמא ודאי לכ"ע, כרחוק מזה ספערב ממראה ברזיץ שנחלקו הפוסקים, ולכן לא היה מן הצורך לעורר ע"ז ביחד עם דיבורם בענין מראה ברזיץ, אבל אח"כ נחלשו הראות וטרעם לדמות מראה ברזיץ שנחלקו הפוסקים לדם גמור שמתייבש, ולכן היה מן הצורך לעורר ע"ז.

מראה ברזיץ ישש בה אדמומית או נטייה לאדמומית

א) גם פשוט לענין כל כה"ג שבוטח המראה ברזיץ יש מראה אדמומית או נטייה לאדמומית, אין חולק ע"ז ודאי יש לטמא, ורק באופן שכל המראה הוא אך ורק נכלל המראה ברזיץ עצמו הוא דנחלקו הפוסקים אם יש לדמותו לנטייה לאדמומית של ידוק כזהב, והחילוק בין שני נסיות אלו הוא סכלל ההבחנה במראות הדמים, ולאחר קניית ההבחנה אין אי דומה להשני, ובאופן ההבחנה בזה היו ברורות הקדומים וגם כהיום חילוקי דעות בין המורים, אבל גם המקילים בזה, לא הקילו ח"ו באופן שיש מראה של

וכשמתייבש נראה חום, וזה לא שייך לפלוגתת הפוסקים הנ"ל, וכן שמעתי מהגרש"א שליט"א, ולכן צריך ליהדר להראות כל מראה חום לחכם עכ"ל.

לבן בספר חוט השני על הלי נרה למרן הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א [מחזיקא חרש - איי השיען] לאחר שכתב בענין מראה חום, שוב הוסיף לכתוב וז"ל והנה מורם סכל ספק, כי קיימים דמים שלאחר התייבשותם הם חוזרים למראה חום וכו', אמנם החום שניכר בטביעות עין יבשות דם, אי אפשר להתיר כלל, ובזה צריך הכחנה מדוקדקת וכו', וק"ו במראה הנכר לרובא דאינשי כאדום שאי אפשר להתירו עכ"ל.

ובספ"ר בדי השולחן נתי קפ"ח סק"ו לאחר שהביא פלוגתת

הפוסקים בענין מראה ברזיץ שוב כתב וז"ל אמנם דע שעיקרי הדברים בזה קשה לכוונם בכתב, שאי אפשר לחאר בכתב סהותם של המראות, ובפרט שמראה הדם הארום עצמו, כשנתייבש על הכגד, מתהרה מראהו קרוב מאד למראה ברזיץ, ולכן יהר האדם מאד בזה ולא יסמוך על השערה רעתו, אלא ילך אצל חכם הבקי במראות הדמים לשאול הוראתו בכל הספקות אשר יולדו במראות הדמים. וגם על החכם עצמו לידע שעיניו יפה להבחין בצבעים הבחנה דקה, ויעמיד עצמו על הנסיון בזה לבחון עצמו היטב קודם שיבא להורות בזה עכ"ל.

קטז _____ פי כהן - שמעתתא דטהרה

א"א

א) ולבן על כל הנ"ל זכינו לדין שפשוט וברור כביעתא בנותחא שאין קולותיהם של כל המקילים במראה ברוין שייכים כלל לענין לטהר מראה רגיל של דם שנתייבש, שלכן מי שמורה לטהר מראה מראה רגיל של דם שנתייבש, מקור מקומו טעות חמורה היא, כאשר המורה טועה בדמיונו לדמותו למראה ברוין, וכן ער"ד לענין היכא שיש תוספת מראה של אדמומיה או שחרות או אפילו ספק קל של נטייה קלה להם בתוך המראה ברוין, טמא טמא יקרא, אלא שהמורה טועה בדמיונו לדמותו למראה ברוין, והמדרים מילתא למילתא בזה להקל גם כה"ג, מחוסר ההבנה נובעים הרבנים, אבל לפי האמת אינו דומה כלל וכלל, ולא ע"ז הורו כלל וכלל להקל אפילו המקילים הגדולים שמעולם, וכדברי מרן פוסקי הדור שליט"א מרן הגאון רבי יוסף שלי"א אלישיב שליט"א - ומרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר שליט"א - ומרן הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א במכתבם (אלול התשס"ט הנדפס בראש הקונטרס).

אדמומית או נטייה לאדמומיה מעורב בתוך המראה ברוין, ורק כשאין חשש כלל שכל זה הוא שהקילו.

ב) ות"א שמע לדברי מרן הגאון רבי חנוך דוב פדווא זצ"ל בעל חשב האפור נח"כ פי"ן שכתב זצ"ל אבל בנידון דיון שהיא רגילה במראה ברוין וכבר נתברר בבירור גמור שאין בו שום צד של אדמומיה או שחריות וכו', כי כבר הראתה לחכם כמה פעמים ורגילה כבר בזה וזרעה ומבחינה היטב שזה אך ברוין בלי שום צד אדמומיה או שחריות וכו' עכ"ל.

ג) וז"ל הגאון רבי יצחק טובי' ווייס שליט"א גאב"ד דפעיה"ק הובט"א כתב בתשובת שאלה בעניני מראות דמים (סיום ב') דטליחות התשס"ט) זצ"ל ובמראה ברוין שמעתי מכבוד הגאון מגדולי בעלי הוראה מוה"ר חנוך דוב פדווא זצ"ל אב"ד לונרן (שהייתי מקושר אליו מאד בהוראה בערך ארבעים שנה) שראה אצל גדולי הוראה בירושלים שאם אינו נוטה כלל לאדמומיה או לשחרות אפשר להתירו, אבל אם נוטה לאדמומיה או לשחרות א"א להתיר עכ"ל.

וה' הוא בעוד כל המורי צרק לטמא את חסמא ולטהר את המהור, אב"ד, ויצאו דברינו בשחרה בס"ד.

פרק ב'

לקט מספרים בענין דההוראה במראות
תלויה בראיית העין אם יש במראה נטייה
לאדום, ושאין שום אפשרות להתיר מראות
הנוטות לאדום על ידי מסורת

ספר הישר לרבינו תם

סימן קסב. נדה ס"ו א' (סי' קמ"ה, י"ז ב')

גדה. הא דאמרינן בנות ישראל החמירו על עצמן שאפי' ראות סיפת דם כחרדל יושבות עליו שבעה נקיים. וקשיא לן תא אפי' אחיא קאי. אי לימא לסיפת דם כחרדל והכי קאמר שאפי' ראות כל כך מעט שהוא שיעור קסן כחרדל. והא קיימא לן ביוצא דופן שאפי' בפחות מיכן מטמא דחנן? האשה מטמאה בחרדל ובפחות מחרדל. אלא אשבעה נקיים קאי והכי קאמר אפי' ראות דם כחרדל בראיה אחת יושבות עליה שבעה נקיים ואע"פ שאין ראות אלא אחת. וא"כ אפי' ראיה אחת הוה ליה למימר. וסיפת דם כחרדל למאי אתא לאשמעינן. ויש לומר דהכי קאמר ר' זירא בנות ישראל וכו'. דדעתיהו דמחמירי אעצמן משום דאמרי אנן דחוינן השתא טפת דם כחרדל דילמא טעינן והשתא לאו ראייה ראשונה היא ושמא אני עומדת בתוך אחד עשר יום שבין גדה לנדה וזבה גמורה וזו ראייה שלישית היא וצריכה ליישב ד' נקיים. ועוד יש לתמוה למה החמירו כל כך והלא אם היה זה ברור שראתה שני ימים קודם היה לה לראות בשיפוע שהרי נפתח המעיין ועכשיו שאינה רואה אלא טפת דם כחרדל ליכא למימר שפא אתמול ראתה כמו כן דאם כן הוה ליה לראות בשיפוע ויש לומר ודאי אינה זבה ואין זו אלא ראייה ראשונה אפי' הכל מחמירות וירשבות ד' נקיים.

1. נדה ס"א. || 2. ועי' תוספ' הראש שםפי' כ"כ.

סימן קסג. נדה ס"ב ב' (סי' קמ"ה, י"ז ב')

הנשאל לחכם וטימא לא ישאל לחכם וכו'. ואי קשיא מהא דאמרי' בכמה דוכתי אתא לקמיה דפלוגי ואמר לקמיה דפלוגי ושרי. הכי פירו' הנשאל לחכם וטימא לא ישאל לחכם וכו'. אדם הבא לפני חכם לשאל דבר איסור או דבר טומ' ואסור או טימא אותו חכם לא ישאל לחכם אחר ויטהר. אותו חכם שני אינו רשאי לטהר כיון שיודע שחכם אחר טימא מה שהוא רוצה לטהר. ובדבר התלוי בסברא ובאומדן דעתא כגון דם נדה שאינו תלוי אלא בסברא ובראיית העין אם הוא אדום או לבן זה אוסר אדום הוא וזה אוסר אינו אדום אם באת אשה להראות את דמה לפני (אחר) [אחד] וטמאת כגון זה אין חכם אחר רשאי להתיר. ועל החכם הוא אומ' שלא יטהר ולא על השואל דהכי אמרי' בגדה טר' כל היד המרבה ילתא אחיא דמה לקמיה דרבת בר בר חנא וטמי לה לקמיה דרב יצחק ודכי. ומקשינן היכי עביד הכי והתניא הנשאל לחכם וכו' ולא מקשי היכי עבדא. מכל' שעל החכם הוא מהיר. ועוד דסקשי מההיא ברייתא חכם שטימא אין תבירו רשאי לטהר (אבל השתא) והו' ליכא למיפרך כלל. אבל קשיא לי עוד מהא דיבמות * דאמרי' נפקי שיפורי דפלוגי ואמרי שיפורי דפלוגי ושרו.

1. לשון הברייתא עבדה וזה ד' א'. || 2. צ"ל: לשהר. וכמ"ל: אין חכם אחר רשאי לומר מה שטימא יפה שיאסור אותו חכם אין אחר רשאי להתיר. || 3. צ"ל: 'עבודה ורה' והוא שם ס' א' וגי' ב'. || 4. ועי' תוס' ד"ה אגפריה.

שורת בית שלמה סי יד יורד חלק ב

תשובה יד סקאלא יום די וואו כקלוי תריל לפיק.

שפעת שלום וזרחה לכבוד חסי ירדי הרצ המופלג החריף וצקי מי מנחם מענדיל כ"י.

תמול

קבלתי מכתבו וע"ד שאלתו בדיכוי כדה יקבל חסותי בקלרה
 ובמה דקיים הפחה אשר שאל שב"פ אירע בקהלתו שנסאל
 בית על חכם וסורה שהוא עמא ואחיב שלחה האטה החלוק לחכם
 שבוקיא וק"סר אי שפיר עזרה הגה שאלתו מצוהר צט"ס כדה דף כי
 ע"צ בעזרה דילחא ויש עם מחלוקת בין הראשונים והלוי צפ"י הסוביא
 דהסם זהא דקאמר הסם ר"י צר"י אגמרי" סנוך אי סרר צ"י משכויא
 קנא וחי אגמרי" סנוך ליש חכם שאסר בו אי לא סרר
 צ"י ואף אי אגמרא סנוך ס"ך חכם שאסר וע"ש צחוק' וסראשויים וצחוק'
 וסראשויים בחולין דנייד ע"צ וסרמ"א בהגהת שיע יורד סי' רמ"ב קליא סתם
 כהעקילין . אונס סנוך עם סקרי"ס הכריע כהמחזירין והכרעו נכונה
 לנע"ץ עם , וסנה ויש סנוך עם דהעיקר כו"ש לפנינו צפיר"ס צדה ולא
 כו"ש החוק' בחולין צט"ס דס"י כראה דדגרו וסוכחין דהא לפנ"ש דס"י עם
 בחולין צד"ס דחליא בקצרה רכל שהוראה הוא צענין מראה זהו הוראה
 דחליא בקצרה ולא בגמרא וסוס שפעמים ארס עושה צורחוחיהן ע"ש איב
 אף חס פאמר צהך דחולין עם דנייד דלמאי דנעמי רצ"ח אגמרי" סנוך
 שוב לא אלטריך לסטי"א רצ"ב לא אסר אלא אף אי אסר רב אש"ש שפיר
 הסיר רצ"ח וסוס דאגמרי" סנוך עכ"ז צהא דדהא אאל"כ דהא כיון דהוראת
 ר"י צר"י לילחא ה"י צענין מראה הרס איב זהו הוראה מקצרה לפי פירסיי
 ומקצרה ודאי דאינו רשאי להסיר וע"ש צחוק' בחולין איז דהא דקאמר עם
 אגמרי" סנוך ל"ד אלא אף שהוא הוראה מקצרה ו"מ לא צניי לסבו רק
 דלע"ג דאין האטה כאזנה לומר בעלמא פי חכם עיסר לי מ"מ צכ"י
 סראה בעלמו שהוא עיסר האנויה צונה שאמרה דככל יומא עיסר לה רצ"ח
 כה"ג והאידנא הוא דחש צעניו כיון שמקובל מרצותיו דמראה זו טהורה
 ולד' החוק' עם צנה וס"יעהם ל"ל דפליגי צזה אפירסיי וק"ל דגם הוראה
 צעפק מראה כל שמקובל מרצותיו שמראה זו טהורה הוי הוראה מנורה ולא
 מקצרה אונס אף לפ"י דוקא צינ"הס ה"י ס"ך לומר כן אצל צזמניו זה
 ל"ש לומר צענין המראה אגמרי" סנוך דאין לנו אלא ד' הס"ע דאין לעסר
 רק מראה לבן וירוק שאין לקפקס צארעוניהם כלל וכל שנוטה אף קלה למראה
 ארעוניהם או לשחור טמא ואין שום איש מקובל מרבו צפרט המראה ל"ש
 לומר אגמרי" סנוך צכס"ג וצורחי לכ"ע צכס"ג צזה"ן הוא רק הוראה
 ומקצרה חס אמראה אינו נוטה למראה ארום וסחור וצורחי אי חכם
 צהוראה עימא הוא עמא ואין חצרו רשאי לעסר ואף חס עיסר אינו כלום
 כו"ש סראצ"ד:

מהרה שער הספרים פרק ב בהלכותה קסז

סעי' ב' ז] או ירוק סבור כי טעמו שם פירוש
 אורחיו שאזכור עכיל והיא חמשה והפריד
 מירש דהיון הוא על תיבת סבור שכתב המהרש"ח
 או ירוק ופי' קאמר טעמו דשיקר הבריות הלוחם
 שאזכור סבור לכל מה שהוא לפניו פשיטא דסבור
 בלא נאמנותה דהא חזין שהיא ירוק עבדא וכימי הטל
 לבושה ופי' בנקב"מ [וכימי שנאמר סתם הא בלתי
 ציין כימי סקרי] וציין מה שפירש דברי הטורם הנ"ל
 הגאון מהרש"ק ז"ל בבאורי גמרא לקמן סי' ק"ל
 סעי' ח' וזו ס"ק פ"ט תרשט ט"ס.

ה' אין סומקין כי עפ"י סקרי בלא המצוי
 והס"ט להסמך ועפ"י דביח ח"ב ח"ד סי' כ"ח

פ"ח נאסר שפירש לר"ב שירי על פהם ועינאם לה
 ואח"כ נאסר להם אחר ועיבר מה דרין, והס"ט דבבבן
 ל"ח ב"ך שקלא ועריא דמ"י דיה דף כ"י וכ"י דל"ג ל"ן
 מודין רק מה שאיש דומה כולל ללדום ולכן גם נשים
 שקחות רוחות דם צריכי, וכן ככל זמן ול"כ ל"ן ב"ח
 הוראה כולל ואם נשחק כדבר זולתן כח"ד ב"ח, אך

לפי שבימים ז' הח"ל ז"ל דלזניק ביה לילית דום
 לחין ואפי' אם נהלדס נאחר דל"י רחובס שריאי
 שריאם בדרה ולמ"ן דמתחא עמי האורי וכל"י סמונה
 שם נהלדס אי"כ מ"כ"ס נחוצה בריאם ארומה ואח"כ
 נהלדס תלין דמתחא אריבו סיבה מתנגדה ומאורי
 הנס בשבטרי חילק עמו בקולא ז' אבל נחוצה גם
 בשב"י מידה להסמך ולכן בלתי לריב ז"ל ועינאם.

אח"כ מלאחי סגריא מ"י"ח בגאון ז"ל בש"ס ח"ד הדור
 ספק ימ"י הסמך הרי"ה ע"י הרי"ה אלמא דום הרי"ה
 מידה דיכול להיות ששפירש רק בהרשגה מתחזיקן ל"כ
 ויזניק לחין דברי בני החכמים בידאי לא תלין בהקדמה
 רק בשני ח"ד כש שני עדים הסמכותן אי"ז ומחלוק
 דבריהם ח"ב ולכן לריב הא"ס טבילה עכ"ל וע"י

בבב"ח ח"ב סי' י"ד שהלריך בזה וכי אכל
 באמניו זה ל"ס לומר בענין המרחות לגמרי סמוך
 דחין לנו הלא דברי הש"ס דחין לטבר רק מראה לכן
 וירוק שחין נוסק בלדמימות כולל ועל שנייה ח"ך לק"ח
 לדמימות או נשאר טמא ואין שום א"ס מקובל מריב
 ובפרט המרחות ל"ס לומר לגמרי סמוך בבב"ח וברא
 לב"ע בבב"ח ברי"ח הוא רק הוראה מסבירה אם המראה
 אינה נעשה למראה אדום ונחזה, ובראוי אי ספק
 בהוראה טמא, הוא טמא, ולכן חזינו רשאי לטבר
 ואף אם ביהר אינו כלום כמ"ס הראב"ד עכ"ל וע"י
 ש"ד ב"ח ל"ח מה שמשלל בזה, ובבב"ח ז"ל הניאר
 בבב"ח א"ס כי י"י ע"י"ס בלריית ק"ח.

לכך משנה השולחן לגמרי האיסור ול"ח טעמה ופירש
 הפרש"י בפירושו לסי' ל"ט שם בהש"ס שם שר"י
 ס"י"ג ע"פ] והא דום הקולין בייש דוקא בלא לכן
 ונקיבם ומאדום השלים בלא אדום ואח"כ נחויבם
 ובשניה למראה עכ"ל כי הפרש"י דרין ברה שהוא
 טמא ח"ס, חתי ברה כי הטלוי דכ"ס בחור"ד סק"ח
 ועל נוך הפלוגתא ל"ן לרי"ה מבי"ח סי' ל"ח יב"ח, ו
 ובשניה מראה ח"ס ח"ס ח"ס עם הרי"ה שהס"ט
 להח"ל וחולק על השו"ע, ובבב"ח מ"ח כי על דעת
 הח"ל נעשה הדרך לשפר בראי הוא לסמוך עמו,
 ומש"ס כ"ן וב"ח ק"ל סי' ל"ב, ועיבוד הנ"ל דבב"ח
 לסי' הרי"ה חתי ורי"ה לסי' בשפירש ע"י בש"ח,
 דדוקא בהרשגה חוסר וכמ"ס בלתי ברוך המיחל לקמן,
 ועפ"י הרי בש"ס ח"ד סי' ל"ב ח"ב, וה"ה בבב"ח
 יב"ח סי' ל"ב ח"ב ל"כ בן רק בלתיים נוסק י"ס
 להקל יריש ובבב"ח ח"ד ברוך ח"ב שבי"ח דברי
 הח"ל ב"ח ח"ל ומחללה פשוטו בבב"ח בהשוואתו
 מראה מהש"ס נוסק טמא ולא טרדוי גמרי, וי"ל שב"ח
 בהרשגה כדור ספק ולחוייתא בראי ל"ן לרה להקל
 כדעת הח"ל, ובגאון ב"ן ב"ל בהרשגה נ"ח ב"ל בהרשגה
 יחוק ח"ד ק"ח בלתיים בלתיים על ב"ח דרין הנ"ל
 עכ"ל ועפ"י דביח ח"ב ח"ד סי' פ"ח מוכח לקמן
 סק"ח מה שגמרו נה"ן.

ה' סמיכות דם והוא שב סי' ע"ן שרי"ה יב"ח
 ח"ח סי' י"ג שפירש על הבב"ח שם
 ח"ח שפירש בפירוש ל"ל הדברים וכתב ח"ל ס"ח ב"ח
 [אורי ב"ח] ל"ך הטוב"ס סי' ק"ח שכתב ענין
 מרחות העבירות אפי' י"ס זו סמיכות דם והוא שב
 הר"ב סבור בסבור שר"ל ל"ס ח"ך אורי סמוכה דם
 א"ס נחור רחמ"א ל"ט ח"ח של מראה עכ"ל דרין
 שהטובה ח"ך אם י"ס באורי ר"ח של מראה עכ"ל דרין
 בהיטות וע"י הנח"א בטעם דום חתם שהוא ק"ח
 שב לא שיהא דם אח"י משריב כי אפי' כל שהוא כי
 אין ספק בשלם טמא הוא והב"ח ע"י ברה ובריוור
 בזה אך לשיח"ר כי עכ"ל יפתיים סק"י אר"ה להטובה
 זו [וכן מדוקק ל"ן הסמ"ס פ"ח מה' ח"ב ח"ד
 ח"ל ע"י"ך ח"ס סת"ה מן ב"ח ע"ן או השק"י ירוק
 אש"י שש"י"ה דום הו"ל וא"ן מראה מראה דם
 כ"י עכ"ל עכ"ל.]

ז' מיד ומראה סי' עפ"י"ס סק"ד ורי"ה ברוך
 שישור וסת ור"י"ה בספר ברה ח"ס שם
 נאורי ומניי ר"ח בדדוקא דוקא בשיעור וסת, ושיק"ר
 הלכה זו ע"י סי' ק"ל פ"ח

פרק ב'

דיני מראות הדם

א. מן התורה אינו טמא אלא אי' מה' מיני דמים, [ד'] מינים של צבע אדום, והמין החמישי הוא שתור שטימאוו לפי שתחילתו היה אדום אלא שלקה והשחירן שקיבלו חז"ל, וכולם הם מינים של דם וכל אי' יש לו גוון אחר. וגם בה' מינים אלו אמרו שרק גוון מסויים של אותו המין הוא טמא וכדיהה [חלש] ממנו טהור ואע"פ שהוא נוטה לאדמומית קיבלו חז"ל שאין זה דם נידות ואינו מסמא ודינו כמראה לובן. אך הואיל וכדי להבחין

ו. נראה יט. במתני' ה' דמים טמאים באשה האדום והשחור ובקרן כרכום וכמימי אדמה והסוג, אדום כדם סכה שחור כחורת עמוק סכן טמא דיהה מכאן טהור, וכקרן כרכום ככרור שבו, וכמימי אדמה מנקעת בית הכרם ומציף [עליהן] מים, וכמוונ שני חלקים מים וא' יין סן חוין חשוני. ובגמ' שם "מגלן דאיכא דם טמא ודם טהור אמר קרא כו יפלא סמך דבר למשפט בין דם לדם בין דם טמא לדם טהור, אימא אדום ותו לא א"ר אבהו אמר קרא דמית דמיה תרי נאן ארבעה", ופרק וזא חמשה תנו, א"ר חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה ע"כ. חרי שילפי' מקרא דדמיה ד' סוני דם, והמין החמישי הוא שחור וטימאווהו לא מצד עצמו אלא לפי שחיה מתחילה אדום אלא שלקה והשחיר.

הנה אף בד' מראות אלו קיבלו חז"ל חזק תנוון שעליו קיבלו ושנו שהוא טמא, אבל במזן חלש חימנו שנו שם "דיהה מכאן טהור" ואע"פ שהוא נוטה לצבע הנ"ל בין באדום בין בשחור, עד כדי שבסוג האדום כדם חמכה קיבלו חז"ל דחזקא כדם הראשון של הקזה טמא אבל כדם השני של הקזה טהור, וכן בין תשירוני ולא רק המזוג ברביעית יין טהור, אלא שקיבלו טאף עמוק [כהה] ממנו טהור [שם כ' ע"א] וכן באדום נמימי בשו צלי דטהור לב"ה כדשימנו שם בסחוני', ואע"פ שכל אלו נראים כאדומים ס"מ קיבלו חז"ל שאין זה דם נידות חסמא וכמ"ש בתו' רא"ש נדה כ: דקים להו דוק המ דמים שכיחי באשה, ור"ל דשאר דמים אינם דם נידות, או שהוא דם חבא סן העליה כמ"ש בתורה"ד שם ובחינוך מצוה ר"ז.

בסוגי מראות הדם היה נצרך לחכמה יתירה מה לטמא ומה לטהר² וכשגסתמה החכמה והבקיאות ואו רבותינו שאין בינינו חכמים שיכדילו בין דם לדם, לפיכך כל מראה אדום בין אם הוא כהה הרבה או בהיר מאד כל שיש בו נטיה לאדמומית טמא [וראה במקורות אם דבר זה הוא מתקנת חכמים בזמן השי"ס או תקנת הגאונים שאחרי הגמ'³ וכלל אמרו כל הנוטה לאדום טמא, ואין מועיל מסורת להקל בזה].

2. מבואר בנדה כ. דהיה צריך בקיאות בכדי להבחין בין דם הקזה הראשון לדם הקזה השני, עד שרב אשי אמר על עצמו שאינו יכול להבחין בזה ואינו יכול לראות דם, וכן אמר רי"ח על עצמו [שם כ:]- דאינו בקי לראות דם.

3. הרא"ש ושר"ע נדה שם, והראב"ד בבעה"ג ורמב"ן בהלכותיו, ורשב"א בתוה"ב ואל"ז ואשכול ונוב"י וטור סי' קפ"ג וש"ע ר"ס קפ"ח. והנה ברי"ף שבועות ג: וברמב"ם סי'א מאיסו"ב וברמב"ן בהל' ורשב"א בתוה"ב הקצר מוכח דהוא מדינא דגמ' מתקנת רבי או ר' זירא, שהתקינו על כל דם כחודל שתהא יושבת ז' נקיים וכל הנוטה לאדמומית בכלל זה, וכ"כ הטור סי' קפ"ג והש"ך קפ"ח סי'א דהוא מנזירת חכמים אבל בבעה"ג להראב"ד וברא"ש ושר"ע נדה כ: ובאל"ז סי' שמ"ז ובאשכול סי' ל"ט מוכח דהוא דין בדורות האחרונים דהנתיב הראשו' ד"ל כן ולא מדינא דגמ'.

והגרי"ז כ' דהוא תקנת הגאונים, וכ"כ המחורש"ם ח"ד סי' ר"ד דהוא רק מתקנת הגאונים ולכן סיקל שם בספיקו ע"ש, וצ"ע טובא דלא מצינו דהגאונים תיקנו מזה, ואדדבה בשאלתות פ"א אחרי ובה"ג וסמ"ג ל"ת קי"א הביאו רק עיקר דין ה' מיני דמים, והרס"ג כ' דרק על ה' מיני המים עצמן גזרו ועל מה שביניהן ולא על מה שיותר חלש מהם, ומבואר מזה כשיטת הפ"ל הנ"ל דכ"ז תקנת דורות האחרונים מהסרון הבקיאות, וכמ"ש באשכול סי' ל"ט ע"ד השאלתות, דבעו"ה עיינו טחו מראות לפיכך מטמאים כל הנוטה לאדום, וכ"כ באר"ז סי' שמ"ז "הואיל וחזי' דחנאים ואמוראים לא עמדו על הדבר אן נכון לשום אדם בזה"ז להורות בדמי האשה", ואמנם כבר נתבאר דהר"ף הל' נדה [שבועות ג:] וברמב"ם סי'א מאיסו"ב ה"ג מפורש דהוא בכלל תקנתא דר' זירא לטמא בכל דם וכמ"ש בתר"י ר"פ אין עומדין דטיפת דם כחודל ר"ל דם כעין חודל וכמ"ש הרמב"ן בהל', והרשב"א בתוה"ב "כשנתמעט הבקיאות חזרו לאסור הכל", וכ"כ הסמ"ק והכלבו סי' פ"ד גזרו חכמים לטמאות גם המראות הטהורים, ומ"מ יש בזה חילוק גדול דאי משום תקנת הקדמונים שאין אנו בקיאים בכל

ב. בכלל מראות אלו הם הצבעים אדום, בורדו, וורוד וכתום, ומ"מ יש להבחין בצבעים אלו היטב דעמם

דס, הרי לדין כ"ז הוא בכלל ספיקא דאורייתא משא"כ לרשב"ן ורשב"א וסייעתם אף דידיע' שהוא טהור מ"ט הו' בכלל גזירת חכמים, ואין לנו מקור לדון בזה, מדין ספק דאורייתא לחומרא. ועי' מהרש"ם ח"ג סי' רי"ד, שדן במראה שנאבד ויודעת שלא היה אדום ממש אלא נוטה קצת לאדום והוא בכלל ספיקא דרבנן ולקולא. הרי דפשוט לו שיש מראות שאינן בכלל הספק דאורייתא, דלכ"ע הם בכלל הדיעה מכאן טהור ורק מדרבנן טמאים. ונראה שזו שי' הרשב"ן וסייעתו הגזרו ע"ז, דאע"פ שהוא טהור בודאי גזרו ע"ז מדרבנן, וכ"כ הש"ך קפ"ח סק"א והוא גזירת חכמים, ועי' בצמח צדק י"ד סי' כ"ב.

ודע דבתשו' בית שלמה ח"ב סי' י"ד כ' דבמראה הנוטה לאדמומית דטמא כמ"ש בש"ע, אין מועיל מסורת להקל בזה, שכבר נפסק דינו בש"ע ואין שייך מסורת כנגד הש"ע ע"ש. והיינו דלדין דאין אנו בקיאים בזה כבר גזרו רבותינו לטמא כל הנוטה לאדמומית ולא שייך בזה הבחנת חכם ולא מסורת. והוצרכנו לזה לפי שראיתי הרבה שמדמין לטהר מראות אדומים ממש והנוטים לאדום מאד, וטענה בפיהם שכך מסורת היא בידם, ואם רואים רב שמחמיר ע"פ הש"ע יאמרו "אין לו מסורת", וע"ז הוא שי' הבית שלמה שאין מועיל מסורת להקל בזה, וכל המעיין בספרי הפוסקים לא ימצא אפ"י אחד שהפ' שיכתוב איזו סברא לטהר מראה הנוטה לאדמומית והחמירו טובא בזה הפ' אפ"י במראות שבקצוות הסראת, [וביותר ראיתי שערוריה בספר א' מקובל, שפרסם הלכה לרבים, דאם המורה הוראה מבחין במראה שהוא דם כינה יש לטהר אף בכתם ע"ש. ואחר המחילה, נעלם מטנו שאפ"י בזמן הנמ' שחיו בקיאים במראות דם, ואפ"י רבא שהיה בקי בששים מיני דם, לא יכל להבחין בין דם כנים לדם נדח כמפורש בנדה כ: במעשה דאיפרא הורסין, ומה נאמר אנו יתמי דיתמין, ולפיכך הוצרכנו לבאר דלדין שקבעו רבותינו שאין אנו בקיאים בה' מיני דמים לא שייך מסורת לטהר בכל מיני מראות כאלו, בין בעדי בדיקה ובין בכתמים, עד יבוא תשבי ויגלה לנו מה לקרב ומה לרחוק מה לטמא ומה לטהר, וכן קבלתי מסרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, וכפי שפורסם במכתבו, ועי' שבת הלוי ח"י סי' קמ"א דברים כדרכונות בזה, ומסיק שם דישתקע הדבר ולא יאמר, ואין להקל בזה להבחין בין דם לדם ואפ"י בדם מכה אף לענין כתם אלא בתלית המפורשת בפוסקים עיש"ב, ודבריו קילורין לעינים.

4. כן מוכח מהפ' שלא הוציאו מן הכלל אלא מראה ירוק והב כשעדה או לבן, גם מוכח מעצם הדין דהרי למעשה איכא ה' מיני דמים ולא הרי

משמרת המהרה - הרב משה מרדכי קארפ

מהרה שער הספרים פרק ב בתלכתה קעא

5 פותח סראות הדסים שער ה

ב. בוסן הגמרא כבר נתמעטה הבקאות להבחין ולהפליא בין דם לדם ד"ל בין דם טמא לדם טהור, והיינו להבחין בין מיני מראות אדומים איזה מותר ואיזה אסור, וחזרו לטמאות כל שיש בו מראה אדום, גם אם הוא כהה ומחוריר ואפילו כל נטיה קלה של אדמימות, ואפילו צל של אדמימות ואפילו רק זוהר של אדמימות, וכן כל מראה שחור. (ועי' לקמן סי' ה' לענין כתמים.)

ג. אבל כל שאר המראות כגון ירוק, היינו כל מיני געה"ל, גרו"ן, בלו"א, ברו"ן, וכל מראה שאינו נוטה לאדמימות כלל, נוהגין לטהר, וכמובן בכל ספק צריך לשאול למורה הוראה כי לפעמים יש מראה שבהבטה קלה נראה שהוא כשר ועל ידי התבוננות נראה צבעו האמיתי שאינו כשר וכן להיפוך.

ונבשו"ם נ"ש ח"ב סי' י"ד (הובא נפת"ו אות ה') כי דבומיני זה לא שייך לומר בענין המראות אנגריה סמך, דאין לנו אלא דברי השו"ע דאין לטהר רק מראה לבן וירוק שאין לספק באדמימות כלל, וכל שנוטה אף לקצת אדמימות או לשחור טמא, ואין שום איש מקובל מרבו ובפרט המראות לא שייך לו' אנגריה סמך ככה"ג, ונדל"י ככה"ג בומה"ז הוא רק הוראה מסבירא, אם המראה אינו נוטה למראה אדום ושחור עכ"ל.

אמנם החוש מעיד דכל מה דנורנא מרבנן משמש בעלי הוראה ומתרגל במראות, קונה לו החוש ומדת ההכנה במראות יומר ויומר, ופשיטא דלפשר להממות בהנחת המראות ע"י עסק תמיד והפענוטם בחיטוקים השונים, והרי כי בניית אדם סי' ה' דעכשיו דכל הנוטה לאדום טמא, אין צריך לזה בקיאות גדולה, ודוקא במה שצריכה לדמות מראה למראה בזה אמרינן דאינה בקיאה ולאפשר שהיא טועה בדמימות, אבל אם היא אומרת שאין צריך בזה שאלת חכם משום שאינו נוטה לאדמימות כלל, נאמנת לא רק על עצמה אלא גם על הנראה, וכ"כ בשו"ם ד"ס ח"ב סי' פ"א דנשים פקחות רואות דס בומה"ז.

ד. וא"כ לענין השאלה מתי צריכה להראות לחכם ומתי יכולה לסמוך על עצמה, הרבר פשוט, דכל זמן שמצד עצמה אין לה עדיין חוש ההבחנה, ורק רוצה לסמוך במה שנרמית לה שכבר התיר לה חכם מראה כזה, בזה יש לה להראות לחכם בכל פעם ואין לה להורות לעצמה (דרכ"ס אות כ"ה נסס אשמועים), אבל אחר שנתרגלה בעצמה ע"י שפסק לה הסודה במה פעמים, וקנהה בעצמה חוש ההבחנה במראות, ורואה בעצמה שאין כאן שום נטיה קלה לאדמימות,

פתחי סימן קפ"ח – מראות דמים תשובות קלג

אומרת שאכר המראה תלינן שהיה מראה טהור וציון לקמן בזה.

מי חייב להראות את המראות לחכם

כשאשה ראתה מראה שסוּפֶקֶת וצריכה להראות לחכם יש לדון האם החובה מוטלת עליה או על הבעל. בציון יעקב על העין יעקב (מגילה י"ג ע"ב) כתב שפרדכי היה סזהיר את הנשים שיבואו בעצמן לשאול לחכם ולא⁸⁷ צ"י שליח והטעם מפני שלפעמים ישנם דברים שהחכם צריך לחקור את האשה אך יש שכתבו⁸⁸ שכיון שקי"ל שהבעל⁸⁹ יכול להודות ברמי אשתו וכמבואר בש"ך (בס"ק ו'), וכיון שרוב הנשים ברשות לבוא בעצמן ולשאול, ואם נחייבם בכך יבואו להחמיר על עצמן אי"כ טוטב שהבעל הוא זה שילך לחכם.

אשה ששאלה לחכם וביטא האם רשאי חברו לטהר
אשה ששאלה לחכם וביטא אסור להראותו לחכם השני אלא אי"כ תרדענו שכבר ביטא החכם הראשון, והחכם השני אסור לו להודות טהרה במראה זה. ובראשונים נאמרו ג' טעמים בזה, הראב"ד והובא בר"ן בע"ז (דף ז') כתב דהטעם דאסור להודות היתר מכיון שהחכם הראשון הורה אי"כ נעשה כחתיכה דאיסורא (דהשואל סבטל דעתו בפני החכם) ואי"כ לא שייך להתירו. ובר"ן⁹⁰ כתב טעם משום כבודו של החכם הראשון. טעם נוסף שלא תראה תורתו כשתי תורות שהללו אסורים והללו מתירים אלא כיצור יעשה ישא ויתן עם החכם הראשון אולי יחזור בו הראשון מהוראתו ואם יחזור בו טהורה היא. **ולגבי מראות הדמים** כתבו⁹¹ האחרונים שבה"ז

מלפני הש"ע שכתב ז"אם הוא מראה לבן או ירוק טהוריו משמע שרק מראות אלו באמנת ובסיף נשאר בצ"ע ע"ש. 87. ובש"ע משנה הלכות היו סי' קל"ה האריך בראיות מהגמרא שנשים הן שהיו חולקות לשאל לחכמים ודוּסֶף לחמה על אותם בני תורה שמתעבדים בעיני אישות בדרבים שאינם נעשים להם שחר ההסתכלות וכולה להביא לדין הרהור הר"ל במסתכל במקום התנופה עד שעלולה להתנגות בעיני כשרואה ההסרעות המאמיות היוצאות ממנה. 88. פתחא זוטא, מהדרים סי' ב' הביא בן מס' ארץ החיים על תולדים מזה המלך שאמר בו קמו בו עד שקר וכו' שבוואי הנשים לא באו לפני הוד אלא שהיו מכינים לבת שבע והיא היתה מראה לו. 89. ובאחרונים מבואר שגם בימי טומאתה יכול להודות וכו' הסוד"י אסאי תשי' קפ"ו, שז"ת מהר"ם שק סי' ה' דעת תורה יודע מה היה, אך הביא סי' ג' וכן מהו נדה החמירו להודות לגבי ספק בטמלה כיון שאהזק איסורא, יצוין לקמן ע"ז קל"ו. 90. הנפקים בין הנעמים, דלפי הטעם של שרא אנפשיה הוד אף אם החכם השני החיר אין ההוד היתר כיון דשרא אנפשיה אבל לפי הטעם של בבתו של חכם, אם החכם הראשון הסכים מחזירים את היוצאת, ועד נפקים דלפי הטעם של כבודו של חכם אם החכם השני יותר נחיל מחזיראון אי"כ יכול להחזיר את הוראתו של הראשון משא"כ לטעם ששרא אנפשיה, ויש עד נפקים אם החכם הראשון החיר אם מותר לשני לאסור ולטעם שרא אנפשיה מותר בין שבחזילה לא היה שרא אבל לטעם של כבודו של חכם אסור העין בזה בתשי' ע"ז ק"ו. 91. שז"ת ביה שלמה סי' י"ד, מי נדה בקווא קואים סי' ל'.

קלד פתחי סימן קפ"ח – מראות דמים תשובות

שאינן מטהרים אלא רק מראה ירוק או לבן לא שייך לומר דהחכם השני אנמריה סמיך ויודע יותר מהראשון, עיי' שיש לו קבלה מסוימת שאין שום אחר שקיבל מרכז בענין מראות הדמים וכל ההוראות רק מסברא, ולכן אין רשאי השני לטהר מה שסימא הראשון.

והש"ך⁹² שהוסיפו עוד טעם שהשני לא רשאי לטהר מצד שאולי המראה השתנה ללבן במיוחד אם החכם הראשון ממשמש במראה ועיי' כך יורד צבעו האדום ואי"כ לא יוכל לטהר החכם השני דהרי נשתנה הצבע ולפי"ז אם הראה מיד לחכם לפי סברא זו יש צד אחר להתיר כיון דלא היישנין שפא ישתנה הצבע וצריך להזהר ראם רוצה להראות לחכם השני שיודע ודאה לו בלי שהות זמן כרי שלא ישתנה הסראה אבל אם עבר זמן צ"ע⁹³ לדינא.

ולסיכום הדינים הידועים: הורה חכם הראשון לאיסור והלך השואל לחכם השני ולא הודיע לו ששאל כבר לחכם הראשון והתיר החכם השני, הרי⁹⁴ שהשואל עבר איסור שהכשיל את החכם השני להורות במקום שהיה אסור לו להורות, ואם נהג השואל עפ"י הוראת היתר

של שני, צריך השואל כפרה שהרי כבר תלה הוראת הראשון לאיסור אך כל זה שחל הוראת הראשון, אבל⁹⁵ אם שניהם היו נמצאים בבית הסדרש כשהשאלה באה לפנייהם מותר לחכם השני להתיר משום שעדיין לא נגמרה הוראת הראשון. אם סעה החכם הראשון בשיקול הדעת שהרין דאין החכם השני יכול להתיר סותר לשואל לשאול לחכם השני ולהודיע לו שכבר שאל לחכם הראשון ואסר לו ואז ישא ויתן החכם השני עם הראשון ואם הראשון חזר בו מותר לשני להתיר. אולם⁹⁶ חכם שהורה הוראה כללית כגון בשיעור או כספר ולא על שאלה למעשה שבאה לפניו, מותר לחכם השני להתיר, משום דלא שייך בזה שתלה הוראתו כיון שלא הורה הלכה למעשה.

ודיע⁹⁷ דינא "שחכם שאסר" הוא רק באופן ששאל על אותו מעשה, וכגון ששאל על אותו מראה דמים דבכה"ג אסרינן שחלה הוראת הראשון, אבל אם שואל על דבר אחר, אף שהוא אותו שאלה ממש, מותר לחכם לשני להתיר וכגון שיש לו עוד מראה דמים כדסותו של הראשון, מותר לשואל לשני משום שעל הנידון השני לא היתה בזה הוראת חכם.

92. שו"ת רמב"ם ה"ח סי' ס"א. 93. מודם שמחה דתלוי בטעמים של הרמב"ם ה"ח ח"ב בית שלמה ובמבואר. 94. ה"ח ש"ט. 95. ח"ס נ"ה סי' ע"ב, עיי' ה"ק ז' ע"א. 96. ח"ס שני תעין שם עד פרטים רבים בדינים אלו והבאנו רק את עיקרי הדינים הנוגעים למעשה בסוגייתנו. 97. רמ"א יור"ד סי' רמ"ב סי' ל"א יש שורצים להחסיף דאבו בעל ואשה שראו מראה והחליטו בעצמם שהמראה טמא לפי הבנתם ואח"כ רצו לחזור בהם ושאלו לחכם התיר ראוי סותר כיון שהם החליטו באיסור ונהגו כך הרי ליה כשדא אנפשיא חתיכא ראיסורא ואינו יכול להתיר להם אך יש שורצים למטר דדורי הם עצמם אינם בקיאים עיי' רוב להחליט מהו מראה אדם שטמא ואי"כ אין בזה שדא אנפשיא כיון שמה שהחליטו שהיא טמאה בטעות ואין בזה שדא אנפשיא.

לא

ביתך

הכס שיהיה

בנה

הכס שיהיה

טו. אחר שחכם אחר מיטא אין לשאול לחכם אחר על אותו העד (ט), וואס הראה לחכם אחר צדק להודיע לו שכבר שאג על זח.

הבהפיר על עצמו

יז. הפחפיר על עצמו כשגיהר החכם, עיין בשער חבית מה שצריך להזהר בוהולא.

מצאה דם על עי או חוששת משום וסת, יתבאר לקמן סי' ייא סעי' ז.

שער הביז

(ל) עיין גלה (קף כו ט"ב) ילבא אייבי דמא לגבי דכנ"ת וע"ש נבוי ד"ה אגמריה וכו', ועיין בי"ד (סי' רמ"ב) למנן מסע שבורה אין חזירו רשאי להחיל, וע"ש בש"ך (ס"ק ז"ד) בשם הר"ן בשם ראנ"ד ורינ"ש שאפי' אם הסור בדיעבד איט מיחר ע"ש, וע"ש ברמ"א כמה סרטיס זאי, ודעת הבית שלמה (י"ד סי' י"ד) שאע"פ שסביוס אין מטערין רק מה שאיט דומה כלל לאדם, מ"מ הוא הולאס מסכנא אם המראה הטועה למראה אדם ושחור, ולכן אי מסס אחד טימא אין חזירו רשאי לטיר ואף אם טייר איט כלום ע"ש, אבל כנ"ת דכרי חיים (י"ד סי' ס"א) פולק וסובר שסביוס שאין מורין רק מה שאיט דומה כלל לאדם, ולכן גם נשים פקוחות רואות דם כוה"י, אין זיה הולאס כלל, וע"מ כהנ שאל יט להקטק דשמה נשחטה המראה מכחו שיהי מקודס דאפשר נשכחה שטימא חכם דאסקו היה טעה לאדום ועכ"ז נשחטה, או האסה טמאה ע"ש, ועיין שור זביות אדם (סי' ה').

(לא) ובכללות אין לו לאדם להחמיר ע"ע בענינים אלו, שלא בהראש חכם, יברא"ש (פרק היוקת סי' ג') כהנ וי"ל: שלא יורה אדם להחמיר מדעתו אם לא זיכיה דאיהו ברורות מן הש"ס ע"ש, וע"ע נספר הוכחות למחר"ש אטוהנ (בסק' לה) גדה וכוון (ה'), ונכב"ח דב"י (סי' קס"ג) כתב שאין לתדס חומרות על ישראל והלואי טיסמרו מה שמוטל עליהם ע"ש, וע"כ בפ"ת קפ"ד ס"ק ה'), וע"ע בשו"ת חת"ס (סי' קמ"ט, סי'ת (קפ"ח ס"ק ז'), וע"ע לקמן סי' י"ח סעי' ז).

ועיין פת"י (סי' קפ"ח ט') אי יוכלה לזרך על הטמילה כשהחמיר ע"ע, וע"ע מס לענין אם החמיר ע"ע יאח"כ ראתה מסס אם נריסה המחנת ה"י מן הכחס, או יוכלה להסוג מהיחס שהחמיר ע"כ, וכתב מס בשם יוסף דעת שצריך לדקדק שלא יביאשו סימרתו לזי קילא, ילרר המחנת ה"י מטעה טראטה הכהס הטמא ע"ש, וע"ע בטוה"י (קפ"ח סעי' ט"ו), וע"ע בפת"י (קצ"ג מ"ח סוף ס"ק א'). — ועיין לעיל ס"ק ט"ג.

וע"ע בפת"י (ק"ן ס"ק ז' נאד"ה ועיין חת"ס יכו'), לענין אם גם האסה יוכלה להחמיר או רק הכעל, וע"ע מס סי' קפ"ח (ס"ק ט'), וע"ע שו"ת כהנ סופר (י"ד סי' ז').

מהרה

שער הספרים פרק ב

בהלכתה

קעה

עולת

יורה דעה סימן קע"ג

יצחק

כמיש הראב"ד עכ"ל. ומצאתי בספר חושן לרבי חם סימן קס"ג, חכם שני אינו ראוי לטור, כיון שידוע שהם אחר סימא מה שדורא ודעה לסתור, וכדבר התלוי בסברא ובאופן דעתא, כגון דם נדה שאינו חלה אלא בסברא ובראיית העין אם הוא ארום או לבן וכיו' אם באת אשה להראות את דמה לפני אחר ושימאה, כגון זה אין חכם אחר רשאי להתיר וכו' **צ"ע**, יצ"ע רמב"ם פ"ד טהליכות טהורין הלכה ח', ובצנפת פננת מיה מאיסוד ביאה חלבה י"ב שלואות חכמים צריך סמיכה. [נתיב עזרה כנא משה שטרן חלק חי סימן קי"ב]:

אלא ולסותרים אין זה מריבון רק הוסרת הנאונים. ואפילו חמצי לומר וסורה טיה מריבון, היינו ככ"ג סוף כ"ג הוא ארום, אבל בטור לארום אינו אלא חוסרה הנאונים. ואעפ"י שמהצט"ה צדק נראה שאין חילוק בזה, מ"ט כן סימן לכאורה רב"ד הרא"ש שחזקנו לעיל, שיש בו דבנות, האי כגון חכמי החלטה עצמג"ו מלראית דם, היינו להבחין בין דם הטמא לטהור מדאורייתא. והבי האירגא שכל הרוסה לטראית ארמסיות טמא, היינו חוסרה נוספת, דוק, [אסג"ב אין זה מוסידן]. וכן יש לפישי לענות יתר הראשונים שהבאנו בתשובתנו עם, שאסותרים על יאית דדם כונג"ב דם, ולא כגון חז"ל. [נחן שלשן המאירי שמהלך בין חכמים שבריות הראשונים, לטבריות האחרונים צ"ע בגין ספרו, ומשפ"ע עב"ן האחרונים עצמם אין ע"ד חילוק וצ"ע]. טיה אחר זמן יאית בשיע הע"ה סימן קס"ח סק"ב שכתב בהח"ל, מידת חכמים אחרונים סחכמי הגמרא, או מידת הנאונים שאחר הגמ', למטא כל מראה שהדות ארמסיות כגון הזה שאין אנו כדראין במראה, עמא זכא אחר לטהר טראה הטמא. רמב"ם, רמב"ן, יצ"ע עכ"ל. ובמקורות שצ"ע אין דבר זה ספרים, רק בתנפשיה קאסי, ובגמ"ב המוסקא ליה. וכנראה שספרים אלו היו לטראית ע"י סותרים, רק עזרה החליט טיה מידת הנאונים. [נתיב לקטן בתשובתו סימן קי"ג]:

סימן קע"ד

אם יש לטהר כתם הנמצא על בגד צבוע בז"ג

בפי"ד ה"א לילוי החסמים.

בדבר כזה ששאלת מה הדין נהגן באשה שטמאה כתם ויתר מנמים בד נקיים, על בגד החתן צבוע. כפר ד"ה בזה האחרונים, יצ"ע פתחי תשובה סימן קי"ג סיק כ"ב וסימן קצ"ו סק"י"ב וע"ד. ודלכות למעשה שהיא סתודה ככל עתה, ויל אף בחיתו סכניס ואפי' בני ימים ראשונים של חנקים, כפי אם היה שלא בד נקיים [למאי דקיימא לן דדיתר בגד צבוע הוא אף כבגד הטמון לבשר, ולא כהחתיכין]. כי כל המצמים צנעו לפ"ה לא נודו חז"ל על כתם שכתב צבוע, איתעו נמי הכא, דלרש"י כנדה דף ס"א: דטעם מטיס שלא זכ"ר בו הכתם כמראה דם גסור, ואל"כא דההכ"ב צ"ב סימן מ"ו הוא מטיס שיש לומר שעצב ודבר נדם לכתם נהגן ראשונים, ויש מי שאיסר עדטעם עזרה ספק כיון שאין יצ"ע בו העברת ד' סמים כ"ו שלבאנו בס"ד בתעודה אחרת:

מיהו דוקא בריעבר שכבר לבשה. אבל לכתחילה אין לעשות המנהג ללבוש בד נקיים לבנים דוקא ולא צבועין, אא"כ באשה שקעה לה ליטור על פי הוראת חכם, כמו שביארנו בס"ד באורך בתעודה אחרת [לקטן סימן קפ"ח]:

ובדורש"י זה הוירגלו גם את להודות ברבנות הרמ"ם הנטיסם לארום, על פי רמ"י האשכנזים עז"י רמ"ל"ם בזה כל הודות, וכבר ביארנו הטעם במאות יצחק עם. אסג"ב מה שכתבתי להצ"ח על שאין אצלם קבלה כדחה וימכבת, שחכם אחר שטור טראה זה וחכם אחר טטמא, וכל אחר כפי מה שקיבל מרביותו, הוא מילחא התעיה כדבר ע"ס בו איסור כרת צ"ע, נראה לי השתא על פי האסור דלק"ס מאחר יצ"ע בו איסור כרת, רק חלוקים אם כונג"ב נטור לארום, שיעיק הרבי הוסרא, כמו שכתבתי, עפ"י רמ"י. ומה שסברתי וקיבלתי או טמל אחר טורה כפי קבלתו סרבו וכפי מה שעממתי או סחכ"ב אחרו, אינו מרדוק, והעיקר הוא כפמי"ש בשו"ת בית שלמה שהיה מגדולי הסדרים האחרונים אצל האשכנזים ביריד חי"ב סימן ד' ע"ן עם שחלה במחלוקת בין רש"י לרמספות אם הוראה כעסק מראה חשיב הוראה מגמרא או סברא, תפקים לענין חכם שטימא אין חבירו רשאי לטהר, וס"י"ם על"ה דדוקא כדמיהם היה שייך לומר כן. אבל כונג"בו שאין סותרים רק מראה לבן דדוק שאין לספק בארמיותו כלל, וכל שנטעה אף קנת למראה ארמיותו או שחור, טמא. ואין טום איש מקובל מרבו כמרבי הפראות, לא שייך לומר אנמרה סס"ך, ולכ"ל"י צלמא הוא רק הוראה ססברא אם המראה אינו נוטה למראה ארום וסחור, וכדראי או חכם כהוראה סימא, הוא טמא, ואין חבירו רשאי לטהר, ואף אם טיהר אינו בלוג

דעת גדולי דורינו

"והנה בגדר מה שנוטה לאדמימות או לשחור, הדבר מסור לחכמי ישראל לדון מסברא מהו הגדר שאינו נוטה כלל שיש להתירו, ומהו בגדר נוטה לאדום או שחור שיש לאסרו, אמנם ישנם מורים שמקילין בדבר שנראה לרוב חכמי ישראל נוטה לאדום, ואומרים שסומכים על קבלתם מרבותיהם להתיר מראות אלו, לפי דעתינו אין לסמוך על קבלתם, דקרוב הדבר שטועים לדמות מילתא למילתא, וכמבואר כעין זה בשו"ע סי' קפ"ח ס"ב, ועיין מ"ש בשו"ת בית שלמה יו"ד ח"ב סי' י"ד."

(מתוך מכתב פוסקי דורינו שליט"א המודפס במלואו בעמ' ע"ז)

וכמה פעמים אמר לי מו"ר הגאון פוסק הדור בעל "שבט הלוי" שליט"א שאין מקום בהלכה להתיר מראה דם הנוטה לאדום ע"פ מסורת, כי חז"ל והפוסקים סגרו עלינו את הדרך והסכימו לאסור כל מראה הנוטה לאדום, והוסיף דיש לחזק ענין זה. וכבר יצאו גדולי פוסקי דורנו בפסק ודעת תורה ע"ז.

(מתוך מכתבו של הגרמ"ש קליין שליט"א המודפס במלואו בעמ' פ"ט)

נשאלתי אם שייך בזה"ז לטהר מראה הנוטה לאדמומית או לשחורות. הריני להעתיק משו"ת בית שלמה חיו"ד ח"ב סי' י"ד וז"ל בזמננו זה ל"ש לומר בענין המראות אגמרי' סמיך דאין לנו אלא דברי הש"ע דאין לטהר רק מראה לבן וירוק שאין לספקם באדמומית כלל וכל שנוטה אף קצת למראה אדמומית או לשחור טמא ואין שום איש מקובל מרבו בפרט המראות ל"ש לומר אגמרי' סמיך בכה"ג עכ"ל. ובמראה ברזין שמעתי מכבוד הגאון מגדולי בעלי הוראה מוה"ר חנוך דוב פדווא זצ"ל אב"ד לונדון (שהייתי מקושר אליו מאד בהוראה בערך ארבעים שנה) שראה אצל גדולי הוראה בירושלים שאם אינו נוטה כלל לאדמומית או לשחורות אפשר להתירו אבל אם נוטה לאדמימות או לשחורות א"א להתירו.

(מתוך מכתבו של הגר"ט ווייס שליט"א גאב"ד העדה"ח המודפס במלואו בעמ' פ"ב)

פרק ג'

לקט מספרים לברר דגדר
נוטה לאדום נקבע ע"י דעת רוב בני אדם,
ובענין מראה ורוד, ובענין אם בכל מראה
הנוטה לאדום יש חשש דאורייתא

עו

בינת

שער בית הנשים

אדם

שספק אחד שקול אם כן שהיו ספק הכי אף על גב שהוא מיעוט על כל פנים איכא דבא להחיות וכן כתב המדרי טהרה שם אלא שדחה שם סברא זו כיון שאינה יודעת שהסכה מוציאה דם כמו שכתב רמ"א וכן למדרי באשה שאין לה וסה רוב דמים מן האשה וכוון להספור דאי מוציא דם והסכה ספק ואם כן אין כאן ספק השקול. ונראה לי דסבירא ליה לרמ"א דאפילו באשה שאין לה וסת על כל פנים אינה בחזקת היות המיד כמו שכתבו הטמטור בניסוח ב"י צ"ח אפילו בשבועה נקיים ואשה זו בחזקת טהרה ואם כן חזקה טהרה שלה וגם על כל פנים אין דרך המקור להוציא דם המיד ואם כן דוקא בשאין לה מכה מלל שפיר יש לומר רוב דמים ממקור אבל כשיש לה מכה אף על פי שאינה יודעת אם מוציאה דם מכל מקום גם המקור אף רובו להוציא דם המיד וגם חזקה טהרה שלה על כל פנים מהני טהרה ספק השקול ובהצטרף ספק מן העדרין אף על פי שהוא מיעוט על כל פנים הוי ספק ספקא:

ומצאתי להדיחו בתשובתו חלק ב"י סימן המיד זה לשונו:

שאלת ממני להודיעך דעמי באשה שיש לה מכה באחת מקום אבל אינה יודעת אם הסכה מוציאה דם או לא וראתה דם מחמת חשמיש אם תולה במכה או לא:

תשובה לכאורה היה נראה לומר האינה תולה במכה כיון דאמתי לא רוחוק דם במכה וספק אימור חסוד כזה אינו לך לסתור לחומרא וכן נמצא בהדיוט במרדכי דבעתן דידועת שהסכה מוציאה

דם או תולה במכה אבל אי לא ידעה אף על פי שהיא אומרת בודאי שיש לה מכה אינה תולה אבל כי מעיינת בה שפיר אינו לך לסתור בה לקולא שהאשה בחזקת טהרה ובקמינן לה אחזקתה. וזה ראשון ה' יש לה יסח קביו חזקה אורח בזה כי דהכי תביא אם יש לה וסת תולה ביסתה אם יש לה מכה תולה במכתה ואם היחה דם מכתה משנה מים ראיותיה אינה תולה ונאמנת אשה לומר מכה יש לי באחת מקום שסמנה דם יוצא ומדקמינן אם יש לה מכה תולה במכתה ולא קומינן אם יש לה מכה שיוצא ממנה דם תולה משפע רחלה אף על גב דעדין לא ידעה אם יוצא ממנה דם או לא. וזה ארספליג אם דם מכתה משונה לפלוג ולחתי בדירה ואם לא ידעה עדין שיוצא ממנה דם אינו תולה. וכן משפע בהדיא מלשון הרשב"א ויל שכתב עלה דרך האם דם מכתה משונה מיוזש דוקא שנתבאר שהוא משונה הא לא נתברר חולין במכה לפי שהאשה בחזקה טהרה עד שתראה דאי וכל שיש לה לחלול עד כאן הויה זה כמו שכתבנו. וקרום אצלי לומר שגם המדריכי לא אמר אלא הוצאה דם על עד בדבוקה שלא בשעת חשמיש אבל הרואה טחמת חשמיש אף על פי שערדין לא יצא דם מהסכה אפשר שיעל ידי דוקא חשסט כשעה שחוא רש נחמסכת המכה ויצא ממנה דם חילוך קרוב להלוח במכה גם כדש של טרדי סתמבא להקל כיון שהיא אומרת שיש לה מכה תולה בכל מה שיש לה לתלות כל שכן שער אחו סקום סבסטים הוא דך וטחמסכת המכה על ידי בדוקה העד הרוב יוצא חילוך בהתחבר ג' העפטים הנזכרים הוא ראשון בחזקת טהרה וזה ריש לה וסה קבוע וזה ריש לה מכה חולין במכה אף על גב דאמתי לא יצא ממנה דם ודעתי שאין אני כדאי לחלוק על הראשונים וכל שכן להקל על הרשב"א ויל אני סוטר שהוא דם ובקר וסוכק ונדול כדודו הנראה לעינת דעמי סתבתי. עד כאן לשון הדיבור:

הנה תשובה זו נעלמה מכל האחרונים שגם הוא פירש בהדיא דברי רשב"א כמו שפירש הבית יוסף ריש לנו אילן גדול להלות בו ולהקל על אחרונינו כגון ישראל.

ה

(ו) **שאלה** אשה שבאה לחכם ואמרה בדקתי עצמי כעד הייה עליה טראה לבן או ירוק תאבד העד או שאמרה ראיתי בו טראה ואני מספקת אם היה אדום או לא מה רעו.

תשובה בדה דף כ' אין נאמנת אשה לומר כזה ראיתי ואבדתי וכן כתב בסור ושלחן ערוך סימן קפ"ה וסיים ואם הוא טראה לבן או ירוק טהור והנה סוכתם השלחן ערוך כזה ראיתי ולא

כתב מהם נאמנת אשה לומר דם לבן ויחוק ראיתי ואבדתי משפע דוקא שצריכה להביא דם אחר מוצא בו אם לבן ואם ירוק וכן כתב רש"י שם בהדיא זה לשונו: כזה ראיתי מביאה דם אחר שלה או של חברתה ואומרת כזה ראיתי כ"י עיקר שם והשגם כתב רשב"א הביאו הבית יוסף ולא אמרין שהיא טועה בדמינות עד כאן לשונו. ואם כן יש לומר דוקא כשסבדאה לפנינו דם אחר ואומרת כזה ראיתי שפיר יש לומר אמרתי שאינה טועה בדמינות מה שאין כן כשאין דם לפנינו לומר כזה ראיתי אפריק רש"י בדמינות ואמנם נראה לי רלחא דכדיתא זו רכזה ראיתי נענית בדינים קרובים שיש מטהרין כל דם אפילו אדום אם אינו מה טראה ובה כדאי אמרין שטענה בדמינות ולכן צריכה לומר כזה ראיתי ורעה לומר שטביאה דם אדום ואומרת כזה ראיתי אבל בזמנינו שאיננו טהור רק מה שאינו טטה לארסופית כלל ולכן אין צורך שהאמר כזה ראיתי אלא כשהאמר ראיתי לבן וירוק נאמנת (ע"ן

עז אדם שער בית הנשים בינת

שם בדישי עיש טעה סופר וכך צריך לומר לא מספקין לה בטומאה) ומה שכתב הטור ושלחן ערוך כזה ראיתי הם נמשכין אחר לשון חברייתא אבל אין הפירוש שזה אלא שכוונתם שבאמת לומר איזה טראה ראתה לכן או ירוק ולפי זה כיון דלא חלין לה שטונה בדיניות אפילו לקולא כל שכן לחומרא אם ראוה איזה טראה ואמרה כמדומה לי שזיה טרה לארסומית או אפילו אמרה שסתפקת כזה ותאבד טמאה. ונראה לי שר' שאם טראה דם זו שדיא מסופקת בה לחכותה וחכמתה אמרה שאינה נוטה לארסומית מחזיה לספק עליה דאף על גב דאינה נאמנת לומר כזה טיהר לי עלוני חכם והו' דוקא כימיהם עדין טהורים אפילו טראה אדום דליה צריך בקיאות ואמרינן כיון דאיחא קמן אין סומכין עליה אבל עכשיו שכל הטרה לארסו טמא שאינה צריכה לזה בקיאות גדולה דדוקא כזה טיהר לי חכם אינה נאמנת דכיון שזיה וקוק לטראה זה לשאל לחכם או שעדם שצריכה לרבות כזה אפרינן דאינה בקיאה אבל אם אמרה שאינה צריכה כזה שאלת חכם אלא שאינו נוטה לארסומית כלל גם חבורה נאמנת שהרי סומא הורשה חבורתיה בדיקן אותה כראייתא בסיסן קציו סעיף ה' ובאמת טראה לי דאף על גב הכעז בגמרא על אשה אם נאמנת הוא הדין דמבטיא באיש ובזמן הזה שכל הטרה לארסומית טמא ואין חילוק עכשיו בין חכם לשאינו חכם ואם כן אפילו כשהחכם מסופק אם נוטה לארסומית ואשה אופרת שבודאי אין נוטה נאמנת דדוקא כמה שאינו לפניה שנאמר כזה טיהר לי חכם אף שזיה בו ארסומית אינה נאמנת ועין בחשדבה מהרי"ו סימן כ"ה שכתב דאין לספק על הנשים שארסות שכתב התי"ד רבנושיטן שאין טהורין לב לודקק באינו ודך שהחידו עיני שם שאני התם שסיפרו מעשה על אשה שראתה דם עם מי רגלים ולידע איך היה המעשה שהחידו על זה אף שפיר דאין נוחזין לב אן מהו שטיים שם והא נאמנת לומר כזה התי"ד לי הייט דוקא לצמנה לא משמע הכי תעד שהרי תחרשת בחבתה בדיקת אשה וצריך עיני.

1

(ו) **שאלה** נשים שמצוי אצלם למצוא בבריקת עד במין קדוש שהיה או ארום ויש מהם שאין העין שולט בהם מפני דקותם עד שאי אפשר לבדוקם על ידי מיעוץ וכל שכן בפשיטתן וגם אם נפרדו על ידי מיעוץ צפוח לחלקים דקים אם זה נקרא נימת או שרצה לומר שניטוח שיחזור להיות צלול כדם ממש:

תשובה רב' פשוט דדעה לומר ניטוח כדם ממש צלול שהרי שנינו כמין עשר ופירשו רש"י וראב"ד ורשב"א שנתפרד כעפר וצל זה אפרו אם ניטוח חרי להדיא דמה שנתפרד לא מיקרי ניטוח ובין סוכה מתוספתה נדה כיב עיב דיה אם ניטוחו ראם לא כן לא מקשו מדי דהתם בעינן שיחודו לכפר שהיה מה שאין כן חכא דשני אם יוכל להתפרד שאינו קשה כאבן אלא על סדחן דליתא ומצאתי בהשבוותא ביח חדשים סימן ל"ו זה לשונו: והנה אם בדיקו הקדשים חסידותם מגדלים במחט מתפרידים לחלקים דקים יבשים כו' ובפידורו תגבר יש לדמות לעפר יבש המהניד בשים הרי להדיא כדברי. והנאמן בעל בית מאיר השיב לי על זה זה לשונו: אף רוח אמת מכל מקום לא צריך לחיות כדם צלול אלא אם ניטוח כדונג רך נמי ניטוח מיקרי לדעתי חזק שדרי הוטטפות שהוביא מר מקשים משרץ ואילו ניטוח דניטוח היינו דוקא כמים הא כדונג מהור יותר היה להם להקשות דאורכה משם נשמע דדם נדה אפילו לח אינו טמא שהרי גבי שרץ שאינו מטמא אלא לח כשיסיל לחזור לכמות שהיה טמא זה דאי לא הוי כמים שסע סינה רוח לח מיקרי ואילו בני נדה אפילו אינן כמים אלא כדונג חוי נמי מהור הוי שאפילו לח אינן מסמאין אלא ודאי דבאמת אפילו כדונג נמי ניטוח מיקרי וטמא עד כאן לשונו. והשבותי לו זה לשוני דוח אינו ודאי כל דבר צריך שיחוד לכמות שחיה מתחלה התי"ד בשרץ שרץ שיהיה רך כבשר דם צריך שיהיה צלול ולכן התחברו והטעות להקשות כמו שהקשו עכשיו עד כאן לשונו. ואמנם אף אם שיהיה ניטוח על ידי מיעוץ צפוח מכל מקום עדיין ספק הוא שטמא על ידי פושדן לא ניטוחו המפורש שעל פי רוב ישאום הרוח ונאברו ויחן רביקה: זה מבר בגמרא וקיימא לן דכל מקום שצריך בדיקה נאברו או שאין אנו בקיין להחמיר והוא מרמזם מכל הפוסקים וכן סזב רמ"א בסימן מ"ח הכשעז רוב וחוקה בסימן כ"א כתבתי הוסיפה ראפילו באיסור הרבנן אם אינו בקי בבדיקה אמר ופצאתי כן בחדיא במענה לסלך שרץ ד' מהלכה בכדוח ושם בסימן ט"ז הוכחתי דאפילו לדעת הש"ך והטור חודש רשימת החוספות להקל בספק השקול מכל מקום חכא דאפשר לבדוק ואין בקיאות מדי האסור ודלא כפרי חדש בסימן כ"ט ואף דעל כל פנים לשיחתם בנאבר במקום דאנו בקיין בבדיקה שפשידיים מכל מקום הכא דאנו מסופקים אם קדש זה הוא בדיה או דם חבוריקה מחנר בגמרא אפשר ודוח שכיח שרבים אלו יתחו:

ח

בינת

שער איסור היזת

אדם

היינו משום דסבידא להו כיון דאמר רבא כדחתא טריפה היינו על כרחך כדו לח כמו בכל השנים בשבת דף קיד ובגיטין דף י"ט ובמגילה דף י"ח דמפרש הנטרא דיו דיוצא היינו על כרחך כדו לח רבן הוה בסוטה דף י"ז והוה דיהה מדיו יבש כדאיתא תתם כדריא בנדה ועל זה אמר רבא כדרי הנינא ועל כרחך סבידא ליה רבא הכל שחור הוא לקותא וטה דאמר התם קא משמע לן היינו כמו שפירשנו לעיל ולכן הוצרכו לרדוק דאוכמי אוכמי רצה לומר כנחלא שחור דיהה מכן טריפה כדריאה ואם כן שוכח מדברי בעל הלכות גדולות ורד"ק ותוספות דסבידא להו דכל מיני שחור הוי לקותא כדריאה וטריפה, ולכאורה יש להביא דאיה לשיטתם דעל כרחך כל שחור הוי לקותא דלא כדשיי שחור בסוכה דף ל"ג ע"כ אמרין הוי עביו אדומות מפלה כדרי חנינא האי שחור אדום הוא אלא שלקה ולפירוש רש"י אם כן מאי מייזת פרי חנינא שחור דוקא שחור כחור הוי לקותא אבל שאר שחור אינו לקותא כלל ואם כן היה לוטר אם הוי ארומים כחד מן המראות הטמאות וכיון שאמר תתם אדומות משקב דכל אדום הוי לקותא:

הנהגה יש להביא דאיה דבכל המראות אמדות אף דיהה מכן טריפה דתתם כדחולין אפר רב סמא כנשוחא וכמוריקא וכביצה טריפה ופרוך אלא ירוק וכשרה חימי דמי ושמיני ירוק ככרוה והנה בן לסלקא דעתך ובין לסקבא משמע דכל מיני ירוק בעל טריפה וקשה הרי רב סמא לא תשיב רב כנשוחא וכמוריקא כו' וירוע שיש כמה וכמה מיני צבעים בעל שאינן בני מינים החשיב רב סמא ואם כן לפה משני דאינו כשר אלא דוקא ככרתי ונראה לי דהענין הוא כך שחור כנדה שם חנן ר' מראה אדומים טמאים באשה דהיינו כרם הקזה וקקן כרכום וכטימי אדמה וכמזוג ופליגי טם אמוראים אם דיהה מכל מראה וטראח טמא אי טהור ולכאורה אינו מוכן ישחרי אנו האים לשימם שכל דם הוא ארום רק שיש דם טראה חוק באדם ויש שהוא דיהה ולכאורה משמע דרי טראות אלו הם זה למפלה מזה וכענין שאמרי בטראה נעיים כבחרת וכסיד כו', ועל כרחך הריחה של טראה הראשונה שהוא כרם הקזה הוא יותר ארום מקרן כרכום ואם כן איך סלקא דעתך חקקן כרכום יהיה כמא וכוון שהיא דיהה כרם הקזה היא טהורה הרי נגד קרן כרכום מראה זו נקראת עמוק ולטילי עלמא ככולן עמוק מכן סמא ולכן נראה לי שאין ענין ר' טראה הללו זה למפלה מזה אלא כל אחד ואחד יש לו צבע בפני עצמו והנה שטלים הם אדומים אבל אין אחד ארום מסוג של חבירי והוא כמו שירוע לסחורים שפיראה הארום נחלק לרי מינים ונקראים כלשון אשכנזי אי פאנס ב' אינקארנאט ב' **ראצו** ד' קארטרין והם האבות של כל מראה אדומות כי כל שאר מראה אדום הוא רק תולדה מאחד מדי טראה הנזכרים לעיל וירוע שבכל מראה וטריאה יש ג' מינים אחד נקרא פאנס האמיתי וכן **ראצו האמיתי** וכן כולם ובכל אחד ואחד יש עמוק מזה והוא נקרא טונקיל פאנס ודיהה ממנו נקרא בלאר פאנס וכן כולם וכן חלקו חז"ל מראה הם לרי חלקים בדרך משל נאמר דם הקזה הוא בדרך משל כעין אינקארנאט וכקורן כרכום בדרך משל דומה לפאנס וכן כולם והסימן שנתנו חז"ל הוא הצבע האמיתי וכיון שבכל אחד יש עמוק דיהה על זה נחלקו האמוראים אם סמא או טהור. והנה כמו שפיראה הארום נחלק לכמה מינים כן כל צבע וצבע נחלק לכמה מינים והם האבות והשאר כולן תולדות כירוע לכל הבקיאין כמחזרות עבושים והנה גם מראה בעל נחלק לכמה מינים שאנו קורין גאלר בעל ואפרען בעל שורעבעל בעל ועוד כמה מינים וכל צבע וצבע יש בו גם כן עמוק ממנו ודיהה ממנו חז"ל חלקו המראה בעל לני אבות והם כנשוחא וכמוריקא וכבינתא והם הכוללים כל מיני בעל ואם כן פרוך שפיר אלא ירוק וכשרה חימי דמי שחרי ב' אלו הם הכוללים של כל צבע בעל וטסיק דבאפת דהכל אסור אלא ירוק ככרתי רצה לוטר בלאח והנה תתם בנדה פרוך לסאן דאמרי דבכולן דיהה טמא למה חשיב כמוריקא ד' טראות ליהני סתם ארום טמא ושמיני למעייט' דיהה דיהה ואם כן הנא נמי קשה למה מביק השיש וכל מיני ירוק בעל טריפה ולמה לא משני דדוקא כו' מראה הללו האמיתיים דהיינו כנשוחא וכמוריקא כו' אסור ירוק וכשר היינו כדריה ממנו אלא על כרחך דסבידא ליה להשיש דדוקא בנדה חמי כדריא דיהה טהור אבל היכא דלא איתמר כדריא אף דיהה טמא:

הלפי זה קשה לחתור כמראה חופת כיון שהוכחתי דיהה אסור וכן נטק מדברי בעל הלפית גדולות ורד"ק דרשב"ם והיספוט ואמנם טה שהוא דיהה סבירא זפת דהוי דיהה דיהה יש להחיר בהפסד סוכה רובה יש לוטר דטילי עלמא מורים וכשר ואין להקשות דאם כן למה טסיק דמראה בעל הכל אסור והא יש לומר דירוק בעל שחור היינו כדריה דיהה יש לוטר דה לא נחשב כלל עידי למראה ירוק וכדאמרינן תתם בנדה דאפילו למאן דאמרי דטילן דיהה טמא ככל פקום דיהה דיהה טהור ואף על גב דבנדה קיימא לן הכל טראה שחור טמא ואפילו דיהה הרכב כמו שכתב חרשב"ן כוללות נדה שלו פ"ג דין ג' והר"ן כחידושו נדה דף י"ט ע"כ דיה בת הלל סהרין ולדקן אפילו כיה ואפילו דיהה

קיצור שו"ע על הלכות נדה

יה

ו. ואף שבמשנה נתבארו היטב סוגי דמים אלו, בכל אופן במשך הדורות נשתכחה לגמרי תורת ההבחנה בין סוגי האדום האסורים לסוגי האדום המותרים, ובין סוגי השחור המותרים לסוג השחור האסור⁶.

ז. ולכן בזמן הזה, כל דם שיש בו איזו נטיה לאדמומיות, או איזו נטיה לשחרות⁷, הרי הוא כדם ודאי לכל דבר ואוסר את האשה משום נדה⁸.

מקורות

- 6. סוד סימן קס"ח, ובכ"י ע"ט.
 - 7. בתב"ש סימן ל"ח ס"ק ז', כתב שכמו שהחמירו בנדה לאסור כל פראת אדום, כן החמירו לענין כל פראת שחור, אפילו בנוסה רק קצת לשחור, וכ"כ בפרדס רימונים סימן קפ"ח בשמתי חכם ס"ק א', ובמקשת חוב ס"ק ג', שהדין כתב"ש, ויש לאסור בכל פראת שחור אפילו הדיחה מן הדיחה עלה. והבא ובריהם כדריה עם ס"ק ה'. וכ"כ להדיא במתניית השקל עם על השי"ך ס"ק ב' ז"ל: וא"כ כל שנוטה לשחרות אסור ג"כ תו"ל כמו שאסרו כל הפראת הנוסה לאדמומיות⁹ עכ"ל.
 - 8. שו"ע סימן קס"ח סעיף א', והנה עיין בתשובות הצי"צ י"ד סימן קכ"ד שחקר מה שאנו מחמירים, אפילו בדיחה מן הדיחה, האם זה בגלל שאמנם יש בזה חשש שיזנו דם ממש ואין אנו בקיאים, או שבאמת בדיחה מן הדיחה אנו בקיאים, אלא שזו גזירת חכמים להחמיר ולאסור.
- וכשרע הצי"צ סימן קפ"ח ס"ק ב' כתב ז"ל: מ"ס גזרת חכמים אחרונים סתכפי הגטרא, או גזירת הגאונים שאחר הגטרא. לסמא כל פראת שחרות האדמומיות, כוסן הזה שאין אנו בקיאים במראות גזירת שטא יבא אחד לפחד פראת הספא (רמב"ם רמב"ן ס"ך) עכ"ל והבאר מדבריו שיש פראת שאמנם אין להסתפק בהם, אלא שהם גזירת חכמים. וכ"כ הצי"צ עם, ולשיטתם גזירת חכמים בכל דם חנוטה לאדמומיות או לשחרות, יש להחמיר בו כדם ודאי לכל דבר.

ונראה שכל זה בזמנם, אבל בזמננו היום, גרע טפי, שאין שום בקיאות כלל, בהבחנת המראות המבוארות במשנה עם, ולכן בכל פראת שיש בו איזו נטיה לאדמומיות או לשחרות, יש חשש לדם ממש. כי לפעמים לרוב פיזור הדם נראה כדיחה מן הדיחה, אך כשנוט מרובו הוא אדום ממש, או שחור ממש, וכן לפעמים דיוטה פראית משום שיטוד טשיקים נחשבו בו, ואין בקיאות היום לדעת איך להבחין בין דיהה ממש, לבין פראת כדריחה, ולכן כל פראת חנוטה לאדום או לשחור, איסורו מן התורה.

קיצור שו"ע על הלכות נדה - הרב אהרן פפויפר

רפ עולת יצחק יורה דעה סימן קע

גויות שבט הלוי היה סימן קרו אוח בן, וזה שכתבו בסיד בתעובה הוא סימן קרו, ויחלק זה סימן קיע:

סימן ק"ע מראה הניטה לאדום בזמנינו, אם איסורו מדרבנן או מדאורייתא

מחסי בהו, הם יין סימן חמשיני בני בוק.

שולח רב אשה וקרבן למשכית הרב הענין המפורז וי' אהין ספריה שליטא, רב ביראצ'ינסק.

א) האיר אל עבר פניו ספרא דמרו סב קיעושיע על הלכות ניה, ובערו בכשו בלעתו טריטא לסיפא, הפליא עצה הגדול תישיה, אשוי הלכו טובה לכן, ומצאנו לבקו להעיר על מה שכתוב הויה ברוך יוח הביו הגריו סימן קסיה קסוב רציו יחיד סימן קכ"ד עניינות המים לשבא כל הם הניטה לאדום או שחורות וכו' וכתב עלה שכל זה בזמננו, אבל בזמנינו היום אין בקיאות כלל בהנחת המראות שניו בשענה, ולכן בכל משיה יש חשש לרם ממש, וי"ל מדאורייתא עי"ל ולא ידחה לטף רעשו, זמננו רבאן קאשו, אם זמן חז"ל, איך אף הגריו רציו חסו בדרב שנטענה הדין בזמננו עצמנו, ואם על ימן הגריו רציו, הויה רציו רק בחדו שלמינו בזמנו של הדין היום (כי אף הטרובו בעיני הקרבן לפני משלוש מאות שנה) ומפוטוה אוי שבכזן ויא קשה לחלק בין הדורות, רציו, שמהרשים הוא בארז הדין, ומצונו לו בחסובה חייג סימן קרוי שדוקל הלכה למעשה בבאב העד כשהחשקה אם היה טעם לאדום, מפני שאינן אלא חומרות הנאותנו, והחשבה אהיה (סימן קיע"ג) הארטיע על זה במידה:

עכ"ם לנושו על ענין, הנה כתיב סומק דבריו בויזיל, כי לפעמים לרוב פתחו הרם נראה כדירה מן הדינה, אך כשהוא שרובו הוא אדום ממש, או שחור ממש, וכן לפעמים דהיה מראיתו סומק טעוד שיעקו נהרבו בו, ואין בקיאות חיים ליעת אף להבחין בין דיתה טפט, לבין נראה כדירה, ולכן כל מראה הניטה לאדום או לשחור, איסורו מן הנהיר עכ"ל, ולענין אסאב מסהברא, ואם כשהיה מפורז פראיתו סהיר, אהובה היא וא הוכחה סודו מראדו הענינה, ורק כשהדין מפעמבר החרב סמנו באחה סקום נראה אדום או שחור וזו הענייה העין, וכן קיבלתי סגורו הוראה טובהקים, ושעם הובא לפניו בעיני רם שחוריים על בני גד באופיו כהייל עכשיושכל ראיען היה צריך כדאי לסטא, אך סתן עיניה זה ערב סבילה לא סיהרתי לפסוק, ואסחייא מלהא מן סמיה

שכעברו קצת וזנה נהגרה לי שאינו אלא הרם הדין והעטבותה נזנה לי גיך שחור, ואז מעבתי ומהרתי סולם אחת הנה ואחת הנה ויחברו אסננו שהכל חום סמיו, ואז סיהרתי, ויכר זה שדחי נוסים, הוא סקרה סיהרה, לפי עדינה האשה ההיא שרודה במחר וראנה, מפני שאסא היתה או חילה מסוימת לח"ל, (ועיני מה שכתבנו בתעובה לעיל סימן קס"ד אוח בן), אך על דרך זה הוא מה שמצו לפעמים בקיפולי הדב או בקצותיו של המראה שכבת רם טרובה מעט, אבל כשהוא שטעור וזוחות חיהה ושכבות עת, (ועיני לאו ולא זו מראותהם סמאים ע"כ על הדין יציאתם מן הדין, ואחר סנה שעתה באתי להבחין סוכ, והאיתי סמסוסיסה נדוד לקשות הליחה טפט, החת עדיי קרם יורה בסנים, אסננו נסידו עדיין נסיהם לאדום, והא הלעיל דמקולתן, ויל הוקא שבקצותיו אינו אלא גיך חום הדין ידבר סאעוד כתיב המראות.)

זמנו שטען עוד עלפעמים דהיה המראה מפני שנתערבו בו עור מוקק, הנה גם אני חרל שההתי שומן על פהמא הוא אסאי לא חיימיקן דמכני הליחה נשתנה הדין, ולא קיבלתי משנה בידו, אבל אתי הענין נלע"ד שהויה הבר שלא יעלה על הדעת שאיך אף להבר סוף, עדידי לכוין מן לודות אם ממש ואם הרבה (ולישור היסכים בסדרות השינה סוכ ססקואית, הוינה והדימא סוסם תדיה הציצה, כי לאהין הקקוסות יודחה הייסודותי' המיו) ואיך לא הנתת בת לאכרם אבינו וישבת החת בעלה, ולעולם איבא לספקי' בטמא, ויחין אסכהן שדחיל הדי בקיאתן כשהנתת הרם אסילו בבנין הא (וכעין זה כתבתי בסיד במארות יחוק דמי כתבתי וף קצית שלא עיניו שרם הדי בקיאתו להבחין היכחה הרם ע"כ בניו צבעותי יחתי פאתנו, רק שידעו להבחין בין הרם לרם עשיב, הדין, ולא ססתבר לומר וקרוי הוא, אם להבחין בין הרם לרם, מלישאי בזה לסיכך אהובה טראה ללשור בזה שהליחות אתן סבלות ולא סווידות כלפי הדין, לא להמרא ולא לקולא, ואין לו לדין אלא מה שעיניו הוואת, כראשונן ככמה ענינים הדמיים לזה, [אסננו הענין סורה שיש ליהרר בזה ביסביתו רמבולת, כי בהתרמכות המראה על ידו, וקולש הרם להדיחית כסו חוסן:]

ב) ולכאורה יש ראייה לזה שהא הקיסא לן בסיון קצ"ג עיף או דיובעל כהולה סמאה אסילו כשלא ראהה רם, טעמא דמסא חפרנו ע"ז, ובראשיתים מוכר גם דמסא אבדי (והארמיו בבאריז סם דף ג'ין) והואר הענין וכוין דבהכחה קריעת הבטלים סחציאה רם, איך כשלא נמצא צדיך רק לכצוא החיוון איידי, וטרלא נהנו סעם זה וליחה, שהוא עכיה סוכב (מסא"כ סעם אבדי שהיא חתוק קשה, וכן טעם חיסהו לא שיק יחאב ולא הדיען) משמע הדין זה מלוג, אלא שיש להחרי

מהרה | שער הספרים פרק ג | בהלכתה | קפה

רסא

יצחק

יורד רנה סיטן קצ

ביילת

מי ספר הניחיה, אבל לא העלה ציורים כדרכו בשאר סקירות לציון, ופצאתי בספר רוב הטובות דף כיט שדגאן בעל הדין היה לו כלום מוהרי"ם לכל פיעורי תורה כדי לברר הרבה לאסמכתא לרואות להלפידים, וכי היה לו באיני מורה שמי צדית הבית ורני משה אומן מולא פרקים פרקים וכל החלקים הפנימים ללמד וללמד חכמת הניחיה, ולא דראג זה דף להלפידים סתורים אשר ידאת זה הוא אצותי בעת למד אותם הלכות נדה וכוונתה ע"כ, ובמקשה סיניה הדואט רט ציד בלתי בורה, וכי באידיש פורים סלובין דף יור. והחורא עשה ציורים ולא דרשם, תיע ארמנת סתרי סתם יודעלים תעליה סוף שיא). הנה אנכי שולח לכם את קונסידי הקטן קרוטת ישראל, ואם יהיה לו הנאי לעין כי ולהעיר מה טעמה לו, אגיל האספת.

בברכה מרובה וברקא דאורייתא

הצי יצחק רצאני כיט.

*

וזאת תשובתו:

בעריית מוצעיק פרשת שלח.

רוב תודה לכתיר על סכתבו העים, ומאד עפחתי בספרו הטורי קדושת ישראל וכ"ו:

מה שחם כתיר איך יתכן שמתקשה הציני שנתנתה חבקיאות כפראות דרמים, שהי דף כמה דורות לפנינו, עיני עינו תרד דמעה, עיני ראו ולא הי בטעא ונתן בחטובות למעשה, וליכא לפוסא לא גלי, רק ארמוז לכתיר כי שפעירי כי כשדוקי כפחשכ את הסית שלפני השואה, רובא רדובא כשרים היו, ואלו הדרשים רובא דרובא ציינים תיקון הוי"ו:

ומה שהעיר כתיר בחמשך דכריו, בודאי בניו הדברים תכונים, אבל גם מה שכתבתי כי המציאות, בבריקות למעשה כשולוקחים דם סמש, ספורים אותו הרבה ומייבשים, או מעורבים במשקים ומפורים. הכל תלוי בהצברת מול עין בקיאה לראות האם יש דושם ארמנות, ואמנם גם להפך יכול להיות כמו שכתב כתיר בנושים השחורים, שפצא לבחוף שהיה חום כשפיר, ואי אשיר בורים אלו לעפוק מפי כתבם, אלא בעליהם וכ"ו:

החוחם סריכה באהבת אמת לעמלי התורה,

אהרן כי יעקב ספרטר

* עיין עדים לב חיים חלק ב' סיטן קצ'ו, יב"ן:

רשאי הם בעלים שדוקים מדי, שיבאים בעלמא אפער סכמטק העשהירו נעובה (וייל צויו ניכ העעם שבדך תבעה לניכא בסימן קצים מעיק אי לא סדר סעם הו, ספרי שטבואר שם דאפילו ביקר מדי אתר התביעה ולא מצאתי הם סמאר). ועדי ויל התבוללים הם סטין לפוט, אבל דם ביה סכמטס סוכא, ושפא במעך מהלכו עלול הוא להסתנות (צור היה נראה לחלק הלידה אינה אלא סטנה את הנון קצת אבל עדין ניכר יעדא דם אי שווא ניאח כטראה טורה. אך טראה הוא לחא, הדים בתלית כי האיו נובא כבעילה כי זה סי לא ספחיקן כי חוין עיאתו טורה לאדם, חוקן. מר גם שלבאדיה יד לסייע סבלת כתיב טרית סל התדיר סיטן הטר, הטובא בשיע סיטן קיצ סוף מעיק אי, סריניעה שנתח סקורה ולא מצאה כלום סמאר, דשפא טקיקה או נטולק עיש, תעוק היינו נכח, הרגום חסן בעשו (וכייה יוד ייב) ותמדי בשורה, וכי כנר סמטה דמח, כנך כנר דף סט: ער עימק הסטה, הרי דיעיק אפילו שיתעלם מן העי לגמרי, אפרי שלא נאכר, וסמה, אם לא סחליחה, ואולי גם בעידיף הם הטיף נועים כנני ביה דף יא: אימא סכטס (כנר):

אבל מאריך הרי מקובל להורות באשה שקטה לה לבחוק בער ספני יומט, שחלחלה הער במים, על פי תשובת מהרי"ם היא סיטן קציו, וציע מה שכתבתי סביר בתשובה לקטן סיטן קציש אות דף, הרי דלא חייטין עישתער עיני נק אולי תורים שתיי מועט סאר, שלפיכך סכתבו יעצרימן להודיע לסידי שחלחלה הער, אם נמצא עליו כראא סמאפן, שישער כדעתו שיש היה חזק הטראה סעט יותר, אבל לא לסימרא שלא תועיל בדיקה בער מלחלה אריס יבא נקי לגמרי, לסיכי נראה דחישת התדיר הוא סטום ראי שיה דבר חוק, מיש סכירא ליה רסה נפעך אמא נפתח התקור אם לא סלס סאומה, אבל כפחמא לא חייטין, מה גם סרבים חולקים על עיקר ויש על התדיר כנרע:

הלכך לא נלעיה חרשו סכומטנו סראה ריהה מן הדינה הטעה לארס איסורי מן התורה, וכן זה אלא מדיבן:

ג) **ובדאי** טוב עשה שלא לפחץ נדר להגים דרשונים סספר, אבל מה נעשה אמתו סירינו מלוכלכת כחם לטהר אשה למעלה, והצחו יב הם ידועין כשאלות סאלו השותרות על הפרק ושלא ניכשל חלילה בדברים התלויים בראיה, גם שלא מראה בעינים בורים היו יכר. (הנה דרמב"ם כפירוש המטאג סייב תנה ובחיבורו פיה פאיותי כואת חלמה ג' די הדידים הביאר ביה על

פרק ד'

לקט מספרים
דאין להתיר דם ע"י הבחנה
שהוא דם מכה

קפח

מהרה

שער הספרים פרק ד

בהלכותה

מהרה שער הספרים פרק ד בהלכותה קפט

קבא

תשובות

יורה דעה סימן פכ"ט

קובץ

מ"ש חז"ל הביאו להג עובדא דרב עפרים הוסיא -
דיתא קביל ידאליה מה פבא הגני מעשה
דריע"י, ופי חז"ל הא דשמעון משבדא זו על כהות
נפש האדם, פני שגדול מחבורה, ועל גדול נפשו של
רב עפרים, וז"ל חסות שרדיי פתח סי רי יגבו תית
יש לתוש יתרו פבדא דפרק החליל חסות יתרו
מכילם כי החוא מעשה ראביי שמע להודא נבדא כי
אפר אביי אי פאן דסני לי לא היה פני לאוקמי
אנפשי כי אלמא דהתא גברא אע"כ הלא תית דני
שרדיי עבר על היתור לא הוי קשה עליו לטף את יצרו
כמו אביי, וכן איכא לסיפר מה"ט רכל הגדול מחבורו
כי הוי הנהו עובדא דרב עפרים יעיי"ש.

מ"ש"כ על הבניא דא"י גלוי דעה היא בכלל
עדה האסור להתחרר עמה פן הדרה פאהר
שיט החדר לאיסור.

הרבנים מפורשים בריכ"ט סימן תכ"ה הל"ש, ויחזר
הנה גם בפניה אסור פן התורה שדרי
חדר הערות פן הדרה - הדרה היא כשאר ערות
ומכלול כיבנות ניד חבה חסרה הפניה נה מאשתו
נה כי וולת חתוק כשלא בעל חתוק יצרו עיי"ש,
הא פיקוד יש הדר לאיסורו שפא לא התרשה להנשא
אליה. הגני פתרה לקדו.

דעו יתום פכ"ט חזרה
יובץ שלו אלישיב

משבדא דרב כימי קדושיק פיא היה תיבדרי, שרשיי
כי שלא יוד יחזרו שבדא האסור אם רק האפשרות
בדו להחזיר עכ"ל.

ואנא לא ידעא אנו חס"ב קעמק סגונא רחזה,
שעלוי לברו כאן פרט דרבנים ואיתו דל קאי
לפרוש ששחז"ל הדין חזר בבית סי ועיד כי רגם
חרר בכלל יש איסור להדר שדחז"ל דדי פניה לבית,
אך כשנמצא אשה לבר בבית וכסודיה פתח יהי
איסור יתרו לא יפתחו ושומר מצוה לא ידיר, ובחודאי
פירו באוקם הפתח. הנה כשיש לכל הדר יציאה
נפרדת י"ל דדינו בבית נפרד לענין יתרו ואין זה רוסה
להא דנשים בתוך ואנשים בפנים (או איפא) ואליבא
דריש ד"ל, רשיה דלכ"א יציאה נפרדת, המכה"ג היא
סני את החדר לרעה הרבנים השלישי עם בטוא
לעיל אין איסור אא"כ נפרש לחדר השני, יש פן
האתונים שצידו בינת הרבנים שגם באיש אהר
בחדר הפנים ואשה אי בחדר החיצון שוי עין ביניא
כלל קב"ה, ומהו רב כימי ליכא לפישטע פתח חז"ל
דב יוסף חשש שפא יסתכן רב על הא רבעלה בער
יוד לפתח, וכפול באיסור יתרו שדרי שוטביתח
חיה, או שפא יעלה ברעיו שרי יוסף נמצא בבית
בתנים יעבור על איסור יתרו.

גם נראה לי דמשי"כ בשע"צ לא יפתחו הסונה
שחאשה תעול את החדר, ואח"כ שגם עליה קים
החשש שהיא תיכנס אצלו, כי גם לה יתרו, פירי
סיפסוד הפתח לאע"כ אחר"כ.

סימן פג כתמים

במד' כ"ח חז"ל חז"ל

למד רבם רמא ח"ד מה פאיקאט שלישי
כ"ח חז"ל רב

ידע לחבול בין חסמא לבין חטור - איך להתחמם
להוראת כאלו.

קשה לי להאמין שכן הם פני הרבנים שבו"נו אנו,
דר יתום אשר נפתחו שעינת החכמה, ואין

ע"כ שאלתו באחת תקולות חז"ל נמצא רב פורה
הוראה חסרה לחז"ר במראות רם נדה באומרי
שהוא יודע להבין בין רם לרם בין רם מהור לבין רם
טמא, בין רם נדה לרם פכה על אף שער הבדיקה
ארום טמא, והוא לביאה עינו יסוסו בחיובי שהיא

קכב

קובץ

יורה דעה סימן פניסד

תשובות

אוצו וידע עד מה ידה מי טירחים צד בנפשו לתורת הלכה כדבר שקדמאי הקדמאי ראשונים כעלמנים שחזו וחזרו לפסוק בשאלות נשים מן יסללו באיבוד כוח סמבאר בשלדו פים כדור.

חיל' הראיש עם 'ובחזות הללו אין בקי לראות בפראות דמים לישנן על חכמתו ולהפריד בין דם לדם ואפי' כימי חכמי השיים היו מן החכמים שהיו מונעים מלראות דמים כיש האירגא שאין לטהר שום דם הנזפה לארשומות אם לא שיהא לבן וירוקי'.

וכ"ה בטור סי' קפ"ח והאיתנא שנתפגש הבקאות חזרו לטמאת כל שיש בו פראה אדם ובשורה צ"ע חיד סי' קכ"ד כי ריש להחמק כחא רקיחיל שכל פראה אדם שראשונה הוא או מוצאת כבדיקת יד או כבתמים אפי' כזה הרבה טמאה אם זה מצד הכסף שאפי' הוא יתה מן הדידה ליל דמים אסור שיהא אסורה ונדאודותא שטום ראויל הוא רומה לאו מן הי

דמים הטמאים ויש כזה ספק דאודותא בכל פראה אדם או באמת אם הוא כזה הרבה אייא להחמק בו כלל אם הוא אי' מן הי דמים הטמאים אלא גדיה דרבנן הוא שלא על בדיקתו שלא יבא לטהר דם סמא. ע"ש, וכל דבייהם סומכים ודולמים על פראה שתיה כזה הירב, ומשנה מאן ספין ומאן רקיע להורות הימר בפראה אדם.

אכן אם חיי נזיה כדבר הזה הרי מי שמא לידו שאלת בדיקת עד שנמצא עליו דם והוכשר מטעם שלדעת המכשיר דם מכה הוא עליו לבקש רחמים וישב אל הי וירחמנו וירשום על פנקשו שכשיבנה כיהמיק יציע הדבר לפני החכמים אשר יהיו בימים ההם דאם עליו להביא חטאת או אשם תלוי אז לא.

הי ידה עליו רוח כפחם רוח נכפת ונעת מה דעת יוצאת הי.

יוסף שלו אלישיב

סימן פד

קביעת וסת בראיה בלא הרגשה

כח' י' חשי השפלו חמלים

לכבוד ידיו רוב תנאן מדורו דדוד בני יקלמאנא שלמיא רב קקא אבהא ישראל

סוכת השפלו רב

בטום דהם יוצא, ובאמת זו היא הרגשה שדברו הכמים אלא שאין ראשה שמה לכ לאותן ההרגשות, ובאמת אין כאן חסרון הרגשה, ואיך מציאת החכמים בהחלטה וסתה זה וסתה לענין צדוק וכו'.

אמנם זה עתה הראונו מישי תנאן הירשים וציל כספר ירלכות טדיה שדגשים טרענות שאין פרישוח סדחת המקור כלל, ואיך אפי' רואה בשעת וסתה היי סתורות סדחת, ועיז כי שלא כן הרין כי אין זה מצוי כלל שלא היי לרן הרגשה דהרי התנן וירדשת כדוק מתי נעשו כדת וכן ירדשת כשבא ססרתן דרק אין ירדעת להבחין מה הן הרגשות סתחת פי המקור, והביא מישי הערוהיש רחבל יפצה

מכתבו קיבלתי, וכיד מישי סחיר - באשה שאין לה וסת קבוע ולפני דם תחילת הוסת שלה שהיא מוצאת כתמים על בגדיה - סתה משיער השריע - ואחרי דם אחר שתחיל אצלה דהם לוחות שופעת - שיש לרן סגיביות הוסתה אצלה לענין עינים הפלטה וכי הוא כדפי מציאת החכמים על בגדיה, והטעם כזה מכיון שהיא מרגשת שהמחזור שלה שפלי להגיע, זה נופא הרגשה שדברו הפוסקים, ומה שדגשים אוטרות שאין פרישוח אותם והרגשות המבוארים כפוסקים הלוא את רחיים אף כעטניע הוסת באמצע הלילה כשתן ישנים אין דהם סלסלך הסריעים בעיני שחן כרישיים כערוכה עומר להגיע דם מבידים לידם פוך

שבט

י"ד סיון קמא

הלוי

ק"א

סימן קמא

ב"ה

אשר נשאלתי אם יש במציאות ביה"ק להסיר בין דם טמא לדם טהור ו"א בין דם הנא מן המקור לדם מסה, ו"א בלי שיש כאן תליה של מכה, אלא על הסברה לבד. ובאמת קשה להאמין בה, כי לא נחשב מורה ירא ושלם ע"ז כי כבר מציאר בפוסקים הראשונים כי מדורות שלם עשיתו עצמית אינם בקיאים בין דם לדם, לא לבד בין אדום לאדום ר"ל טהור וטמא, ששניהם באים מן הגוף כמציאר ס"ב דגדה, אלא אפילו בין דם מסה לדם נדה, כמציאר בפוסקים ס"ח קס"ג וס"י קפ"ח בטור ועוד הרבה דוכסא, ע"פ סוגים הש"ס נדה י"ט ע"ב יע"ש ברא"ש ועוד.

וב"ת דלא החמירו על עצמן רק במראה ודאי ממקורה אלא שאינה אדומה גמורה, לא הנחטה בין דם מסה לדם נדה, הנה זה נסמך מפשטות הש"ס נדה ס"ז ע"א ואם יש לה מכה באופה תקום תולה נמכסה, והיינו מדין תלי נדאיכה מסה, ולא העלה אחד על הדעת להחיר בלי תלי רק בהכרח לחוד לבדו בעיניו שזה דם מסה שלא להוציא אשה מבטלה, וכמציאר ה"י בשו"ע י"ד ס"ח קפ"ז ס"ה.

וב"ה לענין כשמים דרבנן דלא מקילים רק במליה כמציאר ק"ג ס"א ובפעמים אח"כ, והנה נמשכית דגדה נ"ח ע"ב בעובל דאשה שבאת לפני ר' עקיבא ואמרה ראיתי סמם, ושאל רע"ק אם יש לה מסה, והקיל לה לפי שיטלה להגלע ולהוציא דם ותמהו שלמידיו על קולא זאת וס"י יע"ש, ואיס"ד דאפשר לאדם גדול להסיר בין דם נדה לדם מסה מי לנו גדול מרע"ק אבי החכמה והסכמים, א"כ למה הוצרך בכלל למסה, ולמה תמהו שלמידיו על רצם הגדול, ואם אולי רע"ק עשה עצמו כאילו בקי להסיר בין דם נדה לדם מסה בלי תלי איך אמנו נעשה עצמית בקיאים בכך.

אלא ודאי דישתקע הדבר ולא יאמר בזה, והלואי שטכה להורות כמה שניתן רשות להצניק, למען עהרם עמט הקדוש.

חוט

שני

תעז

מכתב ששלח רבינו שליט"א לת"א שרצה להתיר מראה דם ע"פ אומדנא שזהו דם מכה בשאין תליה

כ"ז תשרי תש"ס

בחשובה לשאלה:

כנראה שירדנו עד כדי כך שדברים המפורשים בראשונים ונפסק בשו"ע צריכים לכתוב כתשובה לשאלה.

א. זו"ל הרא"ש, ובדורות הללו אין בקי במראות דמים לישען על חכמתו ולהפריד בין דם לדם וכו', כל שכן האידנא שאין לטהר שום דם הנוטה למראה אדמומית, אם לא שיהיה לבן וירוק כמראה הזהב, עכ"ל.

והדבר נפסק בשו"ע יו"ד סי' קפ"ח סעיף א'. ובהוספה דה"ה כל מראה שחור. והוא מדברי הרמב"ן זו"ל, וכן כל מראה שחור ואפילו כזית ודיהה ממנו ואפילו דיהה מן הדיהה.

ב. דיני תליה במכה מבוארים בפוסקים ונלמדו ממשנה וגמרא ואין צריך ללומדם מהלי טריפות, וגם אין ללומדם מהלכות טריפות, וכל שכן שאין לפסוק הלכות מסברת הכרס ואומדנות בעלמא.

קשה לי להאמין שאכן במקום שיש ציבור גדול של עמלי תורה יסמכו על הנראות בלתי מבוססות כמו שהארין כת"ר, אך נתחייבתי להודיע שהדברים נוגעים לחיובי כרת. ויהי רצון שנזכה לקיום ומלאה הארץ דעה, רוח דעת ויראת ה'.
נסים קרליץ

Rabbi Dovid Arye Morgenstern

הרב דוד ארי' מורגנשטרן

בס"ד, כ"ז אלול תשנ"ט

לכבוד הרב הגאון

מהור"ר משה פארקאש שליט"א

ע"ד שאלתך לברר פרטים בתשובת מרן פוה"ד

עט"ר הגרי"ש אלישיב שליט"א מכ"ח תמוז ש"ז.

הראיתי את מכתבך למרן שליט"א והשיב שהנה כבר כתוב במכתבו שפשוט מדברי הראשונים והשו"ע שבוה"ז אסור לשום אדם יהיה מי שיהיה לישען על חכמתו וידיעתו להפריד בין דם טהור לדם טמא אפי' כצירוף לצדדים אחרים. ואיסור זה כולל כל מיני הבחנות, הן מצד צבע של הדם הן מצד צורתו ומקומו על העד הן מצד שאר הבחנות, אלא כל עד הבא לפני המורה והוא אדום כדם אסור, ורק אם יש מכה ברור ומבוררת (ע"פ ראיית מי שנאמן ע"פ ההלכה) שעדיין לא נתרפאה יש מקום לדון לתלות במכתה.

והנה מפורש בשו"ע סי' קפ"ח המראות שהם טמאים ואפי' כהה הרבה, ואסור לסמוך על שום חכמה בינה ונסיון להתיר מראה שאפי' חלק קטן ממנו הוא במראה טמא.

וכל המיקל בכ"ז הרי הוא מיקל בספק איסור דאורייתא.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

דוד ארי' מורגנשטרן

אחרית דבר [סיכום משער הספרים]

איתא בשו"ע (סי' קפ"ח ס"א) שכל מראה הנוטה לאדום אסור.

ומבואר בשו"ת דברי חיים (יור"ד ח"ב סי' פ"א, והועתק בעמ' קע"ט) שאם יש מחלוקת בין חכמים אם המראה נוטה לאדום, הולכים אחרי דעת רוב בני אדם, דהיינו דגדר נוטה לאדום נקבע לפי דעת רוב בני אדם.

ולפיכך מראה הנוטה לאדום לפי דעת רוב בני אדם, אין בכח שום מסורת להתירו, וכמו שמבואר בשו"ת בית שלמה (יור"ד ח"ב סי' י"ד, והועתק בעמ' קס"ו) שאחרי שאסרו כל מראה הנוטה לאדום, אין בכח שום חכם להתירו בטענה שקיבל כך מרבו.

עוד יש להיזהר במראות הנראים כחום כשלאמיתו של דבר הם דם גמור המקבל צבע הדומה לחום כשהוא מתייבש על העד, וככל שהדם על העד הוא יותר מועט, הוא מקבל יותר כעין גוון חום. ויש להיזהר בכך ביותר מכיון שהוא טעות המצוי.

גם לפעמים ישנם מראות שיש עליהם מעט מראה אדמימות חלשה, (כעין מראה ורוד), שבעצם הוא דם גמור אשר הוא אדום בתכלית האדמימות, ורק מחמת שנתפזר מאד על העד, הוא נראה כורוד, וכן יש לפעמים שטיפת דם אדום מתערב בבית החיצון במראות לבנות ומקבלים כעין מראה ורוד, ולכן מיסתברים דברי הקיצושו"ע על הלכ' נדה (להרב פפויפר עמ' י"ח, והועתק בעמ' קפ"ג) שכל מראה הנוטה לאדום, הרי הוא בספק איסור תורה ואינו רק איסור מדרבנן. (ועל' גם בחכמת אדם בבני"א שער איסור והיתר (סי' ח', והועתק בעמ' קפ"ב) שמנה את מראה רויז"א שהוא מראה ורוד בין הה' מיני דמים שאסורים מן התורה.)

ובאמת אפשר לראות דבר זה בחוש, שלפעמים האשה באמצע מחזור, ובגדיה הקרובים לגופה אדומים בתכלית האדמימות, ואעפ"כ כשהיא בודקת עצמה אין הבדיקה יוצא אדום כל כך. והטעם הוא מפני שעל הבגד נוטף בעיקר הדם האדום ולא הליחות הלבנות, מפני שהליחות הלבנות הם סמיכים ודביקים לגוף ואינם נוזליים כמו הדם, ולכך הבגד אדום מאד, אבל כשהאשה בודקת עצמה היא מערבת את הטיפות דם שיצאו עכשיו לבית החיצון, בשאר הליחות הלבנות הנמצאים שם, ולכך אינו יוצא אדום כל כך. ולכן כשהאשה מביאה לפנינו מראה שיש בו מעט אדמימות חלשה אין לנו שום ערובה, שכך יצא הדם מהרחם, שיתכן

טהרה שער הספרים - אחרית דבר כהלכתה קצה

מאד שיצא הדם אדום בתכלית האדמימות ונחלש אדמימותו ע"י שנתערב בבית החיצון ע"י הבדיקה וכדו'.

ובאמת לא היה מן הראוי להאריך בכך מפני שממילא ברור שכל מראה שיש בו אפ' מעט מראה אדמימות הרי הוא אסור, ואין בכך נ"מ אם הוא מפני חשש איסור תורה או שהוא מדרבנן. וכשאינן בו מראה אדמימות הרי הוא מותר, ואין לנו לחשוש שמא נתערב בליחה טיפת דם עד שאיבד לגמרי אדמימותו, כיון שאין זה מצוי. [אמנם עיין בשו"ת אגרו"מ שהחמיר במראות צהובות בהפסק טהרה ובג' ימים ראשונים מחמת חשש זה, אמנם נראה דגם הוא מודה שמעיקר הדין אין מחוייבין לחשוש בכך.]

והטעם שהארכנו בכך הוא, מפני שלדאבוננו ידענו שיש מורים ואנשים הנוטים לזלזל במראות הנוטים לאדום בחושבם שאינו אלא דרבנן, ולכך כתבנו דמלבד שכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה, וחמורים דברי סופרים יותר מיינה של תורה, גם קשה לומר כהיום על מראה שבודאי אין בו איסור תורה.

והנה עוד יש לדעת שאין לשום אדם לסמוך על עצמו שיודע להבחין בין דם נידות ודם פצע ואין לתלות במכה רק אם נתברר בודאות שיש מכה ע"י אדם הנאמן לכך, כמו שכתבו גדולי הפוסקים בקובץ תשובות להגריש"א ובשבט הלוי ובחוט שני. (והעתקנו דבריהם בעמודים קפ"ט-קצ"ב).

וכן אין אפשרות להתיר דם ע"י טענה שהדם נמצא בקצה העד וראה שבא ממכה, וכמו שמבואר ממכתבו של הגר"ד מורגנשטרן שליט"א בשם הגריש"א, המועתק בעמ' קצ"ג.

שער ההלכה

שאלות ותשובות
עם הגר"ח קניבסקי שליט"א
וגדולי הרבנים

מַהֲרָה שֶׁעַר הַהֲלָכָה כַּהֲלֹכְתָה קֶצֶט

מכתבי מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

בס"ד א' תמוז תש"ע

לכבוד מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

אבקש ממרן שליט"א מענה

ראיתי מכתבם של גדולי ישראל שליט"א בענין מורי ההוראה שמכשילים באיסור כרת כיון שמתירים דם נדה אדום גמור רח"ל.

באזור מגורי יש מורה שהוא יר"ש אבל אני יודע ברור שמתיר אדום ממש וגם שמעתי כן ממורי הוראה, ויש מי ששואלו שלא מאמין שמתיר עד כדי כך, רציתי לברר אם אפשר למרוח דם נדון אדום על העד ובעודו באדמומיתו להביא בפניו ואחר שיתיר ידע ברור שא"א לסמוך עליו,

האם שפיר למעיבד הכי בכדי לאפרושי ממנו.

מותר

בס"ד, י"ג תמוז תש"ע

לכבוד מרן הגאון ר' חיים קניבסקי שליט"א

שלום וברכה וכטו"ס

שאלתי לפני מרן שליט"א בזה"ל: "ראיתי מכתבם של גדולי ישראל שליט"א בענין מורי ההוראה שמכשילים באיסור כרת כיון שמתירים דם נדה אדום גמור רח"ל.

באזור מגורי יש מורה שהוא יר"ש אבל אני יודע ברור שמתיר אדום ממש וגם שמעתי כן ממורי הוראה, ויש מי ששואלו שלא מאמין שמתיר עד כדי כך, רציתי לברר אם אפשר למרוח דם נדון אדום על העד ובעודו באדמומיתו להביא בפניו ואחר שיתיר ידע ברור שא"א לסמוך עליו,

האם שפיר למעיבד הכי בכדי לאפרושי ממנו.

והשיבני מרן שליט"א בזה"ל: מותר

אחר קבלת תשובת מרן שליט"א נתעוררתי להוסיף ולשאול בזה:
למה אין בזה שבודקים כך מורה הוראה שיודעים שיכשל ויתיר משום ביזוי בעל
הוראה, (אף שפשוט שאין המדובר לפרסם הדבר ברבים חלילה אלא רק בצנעה לאפרושי
ממנו לאותו שואל)
צריך לדעת האמת

[האברך הכותב שאל את מרן הגרח"ק שליט"א בכתב, אם יכול לפרסם מכתבים אלו ומרן ענה
"הרשות בידו"]

עוד אברך ששלח לשאול את מרן הגרח"ק שליט"א

שלחתי למו"ר .. אבל קוצר שאלתי האם דעת מו"ר שמותר לבדוק הרבנים בדם נדות
או שזה זלזול וחופצא או דמותר ואין חולקין כבוד לרב במקום שיש חילול ה' וכו'.

מותר

שו"ת עם גדולי הרבנים במי ששאל שאלת הפס"ט למורה שמתיר
מראות הנוטות לאדום לפי דעת רוב חכמי ישראל אי מועיל בדיעבד.

כ"ח סיון תש"ע - י-ם

בס"ד

לכבוד הגאון שליט"א
אחד"ש כהד"ג.

הנה הלכה פסוקה היא דבין נדה ובין זבה צריכה הפס"ט, ובלא הפסק טהרה אין היום
שאחר כך עולה לה לספירת ז"נ, וטבילתה אינה כלום, כמוש"כ הב"י בריש סי' קצ"ז.
והנה זה פשוט שלא על ידי עצם מעשה הבדיקה לחוד מתקיימא דין בדיקת הפסק"ט,
אלא רק ע"י הביורור הגמור שבדיקתה נקיה הוא דמתקיימא שפיר דין הפסק טהרה, ואשה
שבדקה בדיקת הפס"ט ונאבדה בדיקתהולא בדקה העד לראות ולוודא שהיא נקיה מכל
מראה טמא, הרי ודאי שאין זה עולה לה להפס"ט, ואפילו אם כלפי שמיא גליא שהיתה
בדיקתה נקיה, מ"מ דינה כמי שלא הפסיקה בטהרה ומוקמינן לה בחזקת רואה.

אשר לפי"ז העירני חכ"א על נכון דראוי להיות דינא הכי גם לענין מי ששאל שאלת
הפסק טהרה למורה כזה שהוא מטהר אפילו רק מראות הנוטים לאדמימות לדעת רוב חכמי
ישראל שכתבו מרנן גדולי הפוסקים במכתב [אלול תשס"ט, והועתק בעמ' קט"ו] שאין
לסמוך על הוראת מורה כזה במראות הדמים, וכש"כ מורה שמתיר דם אדום ממש של דם
מחזור, שבכל מורה כה"ג הרי במה שמתיר השאלת הפס"ט לא נכלל כלל וכלל שאין בה
מראה המטמא, כאשר הוא מטהר את הטמא, וא"כ אם מו"צנשאל באמצע הז"נ על עד
וכדומה, ומתוך דברי השואל מבין המו"צ, שהיה להשואל שאלת הפסק טהרה ששאלו
לסמוך על הוראתו, יש להמו"צ הנשאל על שאלת אמצע הז"נ להחמיר לדונם כמו שלא
הפסיקה בטהרה כלל, ולהורות להם בהתאם לזה, דאפילו אם כלפי שמיא גליא, שהיתה
בדיקתה נקיה והוראת מורה הראשון היה בצדק בפעם הזאת, מ"מ לפי האמת הרי דינה
כמי שלא הפסיקה בטהרה, ומוקמינן לה בחזקת רואה. (אכן יש שדנו שבגוונא דגם בעני
השואל לא היה שאלה על הפסק טהרה, ורק ליתר בטחון שאל המורה הזה, זאו יש לומר
דהוי שפיר הפסק טהרה).

גם יש להוסיף בזה, דגם לענין היכא ששאלה למורה כנ"ל שאין לסמוך עליו שאלת
בדיקת עד של אמצע ז' נקיים, יש לומר דדינה כמו שבדקה בעד ויודעת שהיה על העד
דבר שצריך שאלה ושוב נאבדה העד דאיתרע חזקתה, ולא מהניא מה שתחזור ותבדוק וכמו
שצייד התהלה לדוד בסי' נ"ט.

תשובת הגר"ע אורבך שליט"א

הדברים נכונים

עזריאל אורבך
י"א תמוז תש"ע

תשובת הגר"נ קופשיץ שליט"א

כל הדברים שכתב הוא פשוט וברור דהוי כנאבד העד.
וה' יצילנו מכל הנ"ל. וצריך להתחזק מאד בדברים אלו.
ובעיקבתא דמשיחא חוצפה יסגי בדברים אלו שלא עלה על דעת מי להתיר.

הכותב בצער וכאב לב
ח' סיון תש"ע
נתן הכהן קופשיץ

תשובת הג"ר שמאי גרוס שליט"א

בס"ד

ערש"ק פ' נשא תש"ע יום אחר קבלת התוה"ק

הנני מסכים לכל הנ"ל ופשוט כביעתא בכותחא בלי שום פקפוק.
והשי"ת יערה רוח טהרה ממרום.

מאת הק' שמאי קהת גרוס הכהן

תשובת הג"ר שמואל דוד גרוס שליט"א

ג' תמוז תש"ע

אחדשה"ט ושלום כ"ת.

הנני בזאת לענות על מה שהתבקשתי לחוות את דעתי אם אשה מגיעה למורה הוראה ומתוך דבריה יוצא שהיה לה שאלה על הפס"ט והראתה את הבדיקה למורה הוראה שמקיל גם במראה דם או נוטה לאדמימות. האם יש לחייבה להתחיל מחדש. כי סוכ"ס איו לנו חזקה דדמה הפסיק ולא מועיל מה שבודקת אפילו אם כלפי שמיא גליא שהיה המראה טהור.

הנה בעצם הדבר יש לדון שהיא צריכה להחזיק עצמה טהורה שאחרת נחשוש למעיין פתוח אבל זה רק לחשש שלנו שאין לה חזקת טהרה. אבל אם כלפי שמיא גליא שמעינה נסתם יתכן שטבילתה עלתה לה. אך למעשה ודאי שצריך להחמיר עליה כי סכ"ס יש לנו ריעותא שהיה מראה עם ספק ולא נפסק עליו. ולדעתי אותו הדבר יהיה גם בבדיקה אחרת באמצע ז"נ כי אע"פ שהפס"ט יותר חמור שעדיין לא הוחזקה בטהרה, אבל למעשה אין נפק"מ כי זה כמו שראתה עד עם ספק שנאבד ממנה שהיות ויש לנו ריעותא צריך להחמיר. וכפי שקבלתי במקרה כזה שואלים את האשה אם יכולה להראות על צבע אחר דומה למה שראתה. ואם אחרי שמביאה נראה שזה רחוק משאלה אפשר לטהר לה. וה"ה כאן.

תודה מקרב לב לנדיב החשוב

החפץ בעילום שמו

מעיר התורה לייקווד, ארה"ב

שנטל על עצמו
חלק גדול מהוצאות הדפוס
להרבות טהרה בישראל.

והברכה אחת היא לו שיזכה
לראות בנים ובני בנים עוסקים
בתורה ובמצוות לשמה בקדושה
ובטהרה עד ביאת גואל צדק
במהרה בימינו אמן.

